

เอกสารวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

ด้านการวางแผนร่วม

โดย

นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

(เสื่อ)

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ปีการศึกษา ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : แนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ด้านการวางแผนร่วม

โดย : นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร (หมู่เสือ)

อาจารย์ที่ปรึกษาเอกสารวิจัย : นาวาอากาศเอก

(ศีพัฒน์ นามวัฒน์)

มิถุนายน ๒๕๖๗

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของหลักนิยม การวางแผนร่วมกองทัพไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ด้านการวางแผนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วย กระบวนการศึกษาและ วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร และกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ด้านการวางแผนร่วม ควรต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่พัฒนาคู่มือหลักนิยมการวางแผนร่วม กองทัพไทย ด้านการวางแผนร่วม อย่างน้อย ๓ คณะ ประกอบด้วย ๑) คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจของกองทัพไทย ๒) คณะกรรมการพัฒนาหลักนิยมและ ยุทธศาสตร์กองทัพไทย ๓) คณะเจ้าหน้าที่ทำงานจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ประกอบด้วย ๑) การรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ๒) การพัฒนาแนวความคิดและตั้งสมมุติฐาน ๓) การทดสอบแนวความคิด ๔) การประเมินผลการทดสอบแนวความคิด ๕) การพัฒนาหลักนิยม ๖) การให้การศึกษาแก่กำลังพล ๗) การนำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยหลายด้าน คือ ๑) ปัญหาด้านปัจจัยนำเข้ารวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร ๒) ปัญหาด้านกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๓) ปัญหาด้านผลที่ได้ของหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๔) ปัญหาด้านข้อมูลป้อนกลับของ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ทั้งนี้ ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักนิยม การวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นวงรอบประกอบด้วย ๘ ขั้นตอน ๑) การทบทวนหลักนิยมการวางแผนร่วม

กองทัพไทย ๒) การวางแผนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๓) การพัฒนาร่างหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๔) การตรวจสอบคุณภาพร่างหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๕) การอนุมัติใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๖) การผลิตและเผยแพร่หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ๗) การใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และ ๘) การประเมินการใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

ABSTRACT

Title : The Guidelines for developing a joint operations manual for the Royal Thai Armed Forces Joint planning.

By : Student Officer of Joint War College (Tiger group).

Research Advisor : Group Captain

(SIPAT NAMWAT)

June 2024

The Objectives of this research were to study the problems and obstacles of the principles of joint planning in the Royal Thai Armed Forces. and to study guidelines for developing a joint operations manual for the Royal Thai Armed Forces Joint planning Using the qualitative research process, consisting of the process of studying and analyzing data from documentary research. and in-depth interview process.

The results of the research found that the guidelines for developing the joint operations manual for the Royal Thai Armed Forces Joint planning A committee should be established to develop a manual for joint planning principles for the Royal Thai Armed Forces. In terms of joint planning, at least 3 groups include: 1) Committee for developing the mission capability of the Royal Thai Armed Forces. 2) Committee for developing principles and strategies of the Royal Thai Armed Forces. 3) Staff working group to develop joint planning principles for the Royal Thai Armed Forces. The process of developing joint planning principles for the Royal Thai Armed Forces consists of 1) collecting and analyzing information, 2) developing concepts and setting hypotheses, 3) testing concepts, 4) evaluating the results of testing concepts, 5) Developing principles 6) Providing education to personnel 7) Applying principles of joint planning in the Royal Thai Armed Forces. In addition, many problems were found in the development of the principles of joint planning of the Royal Thai Armed Forces, namely 1) problems with inputs to collecting and analyzing information, 2) problems with the process of developing the principles of joint planning with the Royal Thai Armed Forces, 3) problems

with the results of Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles 4) Problems with feedback from the Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles Development Process. In this regard, a process for developing principles of joint planning for the Royal Thai Armed Forces has been proposed. The cycle consists of 8 steps : 1) reviewing the Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles, 2) planning the development of the Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles, 3) developing the draft Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles, 4) checking the quality of the draft. Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles; 5) approval of the use of the Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles; 6) production and dissemination of the Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles; 7) use of the Royal Thai Armed Forces Joint Planning Principles; and 8) evaluation of their use. Principles of joint planning with the Royal Thai Armed Forces.

คำนำ

การพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการวางแผนการยุทธร่วม เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาความมั่นคงทั้งระดับโลกและภูมิภาค และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่ทวีความรุนแรง การวางแผนร่วมกันต้องการให้ผู้บังคับบัญชา ฝ่ายเสนาธิการร่วม ฝ่ายเสนาธิการเหล่าทัพ ที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งความเข้าใจในธรรมชาติ เริ่มตั้งแต่การวางแผนในการเตรียมกำลัง และใช้กำลังของการปฏิบัติการร่วมตั้งแต่สภาวะปกติ การเปลี่ยนผ่านสู่สภาวะขัดแย้ง จนถึงการปรับเปลี่ยนเข้าสู่สถานการณ์สงครามที่อาจมีขึ้น หรือการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ไม่ใช่การรบหลัก เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้มีขึ้น เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของหลักนิยามการวางแผนร่วม กองทัพไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักนิยามการวางแผนร่วมกองทัพไทย ซึ่งกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม และขีดความสามารถในการสนับสนุน จะยังคงพัฒนาไปในขณะที่กำลังปรับเปลี่ยนไปสู่การเผชิญกับความท้าทายที่ปรากฏขึ้น การขับเคลื่อนสำหรับการเปลี่ยนแปลงในแวดวง การวางแผนนี้ นับเป็นการเริ่มต้นของการวางแผนที่จะสามารถปรับปรุงได้ (Adaptive Planning: AP) เพื่อให้มีความเหมาะสม การวางแผนที่สามารถปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสม กำหนดขึ้นเป็น “ขีดความสามารถร่วมเพื่อทำให้สามารถสร้างและทบทวนแผนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีระเบียบแบบแผน ตามความต้องการของเหตุการณ์” ในฐานะที่เป็นกระบวนการและขีดความสามารถ ในการวางแผนที่สามารถปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมได้นั้น เป้าหมายของกองทัพคือ ต้องการให้ กระบวนการดังกล่าวนี้ได้มีการเริ่มต้น และแผ่ขยายไปทั่วกองทัพอย่างเป็นรูปธรรมในสภาวะแวดล้อม ของการปฏิบัติการร่วม สามารถนำไปอ้างอิง ประยุกต์ใช้ เพื่อนำความสำเร็จมาสู่การปฏิบัติการ ทางทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพิทักษ์ผลประโยชน์แห่งชาติ ประสานสอดคล้องและสนับสนุน เครื่องมือแห่งพลังอำนาจอื่น ๆ ของชาติให้แข็งแกร่งอย่างเต็มขีดความสามารถ

นักศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน ๒๕๖๗

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ เพราะได้รับความกรุณาและความหวังดีอย่างยิ่ง จากผู้บังคับบัญชา คณาจารย์ ที่ให้ความรู้ ควบคุมดูแลเอาใจใส่และแนะนำอย่างใกล้ชิด ซึ่งทุกท่านเป็นมากกว่าครู อาจารย์ ที่พึงปฏิบัติต่อนักศึกษา เป็นผู้ให้มาโดยตลอด ให้โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน คณาจารย์ทุกท่าน คอยให้ความรู้ ให้ความรัก สร้างสิ่งกระตุ้น ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างเป็นกันเอง ทำหน้าที่ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย และขอรำลึกถึงสิ่งดี ๆ เช่นนี้ตลอดไป

การทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนและความอนุเคราะห์จากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะ แนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ส่วนต่าง ๆ ของงานวิจัย งานวิจัยสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ด้วยใจจริง ขอกราบขอบพระคุณ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ได้ให้ความรู้ แก่นักศึกษาทุกคนด้วยความจริงใจ จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จไปด้วยดีทุกประการ

หากงานวิจัยเล่มนี้เกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ผู้วิจัยขอขอบคุณงามความดีและผลลัพธ์ ที่มีคุณค่าอันพึงได้รับการวิจัยครั้งนี้ ให้แต่บิดา มารดา ตลอดจนครู บุรพาจารย์ ทุก ๆ ท่าน

นักศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญรูป	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย	๔
นิยามศัพท์	๔
กรอบแนวคิดการวิจัย	๖
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนียมการวางแผนร่วม	๘
หลักนียม	๕๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
วิธีการวิจัย	๕๙
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่นำมาใช้ในการวิจัย	๖๑
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๒
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
ประเด็นสำคัญในการวิจัย	๖๓
การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย	๖๕
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย	๖๕
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร	๖๖
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๗๗
การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประชุมระดมสมอง	๘๕
สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

๑๑๑

ข้อเสนอแนะ

๑๒๒

บรรณานุกรม

๑๒๕

ภาคผนวก

๑๒๗

ผนวกแบบสัมภาษณ์

๑๒๘

คณะผู้วิจัย

๑๓๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

๖

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
๒.๑ แสดงสายการบังคับบัญชา ศูนย์บัญชาการทางทหาร	๑๔
๒.๒ แสดงการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO)	๑๗
๒.๓ แสดงระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย	๓๔
๒.๔ แสดงระบบการวางแผนของกองทัพไทย	๓๕
๒.๕ แสดงระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม	๓๗
๒.๖ แสดงวงรอบการทบทวนแผนและการฝึก	๓๘
๒.๗ แสดงกระบวนการวางแผนทางทหารที่ใช้ในกองทัพสหรัฐฯ	๔๓
๒.๘ แสดงกระบวนการวางแผนทางทหารที่ใช้ในกองทัพไทย	๔๔
๒.๙ แสดงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติการ	๔๕
๒.๑๐ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นวิเคราะห์ภารกิจ	๔๖
๒.๑๑ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นพัฒนาหนทางปฏิบัติ	๔๗
๒.๑๒ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นวิเคราะห์หนทางปฏิบัติ	๔๙
๒.๑๓ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นเปรียบเทียบและตกลงใจ เลือกหนทางปฏิบัติ	๕๐
๒.๑๔ แสดงกระบวนการหลักนิยม	๕๗
๔.๑ แสดงการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม	๖๗
๔.๒ แสดงระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม	๗๐
๔.๓ แสดงระดับความรับผิดชอบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย ภารกิจป้องกันราชอาณาจักร	๙๐
๕.๑ แสดงแนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย	๑๒๒

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

๔.๑ แสดงการวิเคราะห์ด้วย TOW'S Matrix)

๙๙

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์โลก ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและผันผวนอย่างรวดเร็วซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุมไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และไม่อาจคาดการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้นได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในหลายมิติ โดยรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและพลิกผันได้ทำให้มิติทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้ กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด ^๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหาร

^๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๕, ตอนที่ ๘๒ ก ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑, หน้า ๑๔.

ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย ตลอดจนกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ และกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบกับพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีหลักการให้การกำหนดนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามในการอ้างไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งต้องมีสาระครอบคลุมถึงนโยบายภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหาร กับการเศรษฐกิจ และอื่น ๆ อันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติให้สอดคล้องต้องกัน เพื่อให้กิจการของหน่วยงานของรัฐสามารถประสานกันได้อย่างใกล้ชิดเป็นผลดีต่อความมั่นคงของชาติ

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เป็นแผนระยะปานกลาง ๕ ปี ที่มีสถานะเป็นแผนระดับที่ ๒ รองรับการดำเนินการในห้วงที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑) โดยนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติมีความเชื่อมโยงและประสานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และประเด็นการต่างประเทศ ตลอดจนกำหนดขอบเขตและหลักเกณฑ์พิจารณา “ประเด็นความมั่นคง” เพื่อตอบสนองตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องเห็นผลสัมฤทธิ์ภายในปี ๒๕๗๐ การยกระดับขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดยมุ่งขยายผลกรอบแนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีกรอบ จัดทำและขับเคลื่อนแผนระดับที่ ๓ โดยนำเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ไปกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมหรือการดำเนินการอื่น ๆ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ^๒

ภาพรวมสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในห้วง ๕ ปีข้างหน้าประเทศไทยยังคงต้องเผชิญความเสี่ยงหลายประการที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในหลายระดับ โดยภัยคุกคามและปัญหาความมั่นคงมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับมิติต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการทหาร ตลอดจนบริบทและแนวโน้มมิติความมั่นคงจะเป็นการผสมผสานระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเก่าและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “ภัยคุกคามแบบผสมผสาน” ส่งผลให้ต้องพิจารณาทั้งในเชิงมุมมองผลกระทบภายนอกที่ส่งผลต่อไทย และมุมมองสถานการณ์ภายในประเทศที่ส่งผลต่อภายนอก แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับโลก กลุ่มประเทศมหาอำนาจ การรวมกลุ่มระหว่างประเทศ

^๒ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐), ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๔๐ ตอนที่ ๒๑ ก, หน้า ๖.

ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อบริบทความมั่นคงในระดับโลก ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือวิกฤตการณ์ความมั่นคง เพื่อลดความเสี่ยงต่อความมั่นคงแห่งชาติและคุณภาพชีวิตของคนในชาติ โดยมีแนวโน้มการแข่งขันระหว่างประเทศที่สำคัญจากการสะสมอาวุธและการแพร่ขยายอาวุธ และการแสวงประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๒) ระดับภูมิภาค พื้นที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเนื่องจากเป็นเส้นทางคมนาคมและแหล่งทรัพยากรพลังงาน ที่สำคัญ ส่งผลให้มีแนวโน้มการแข่งขันและขยายอิทธิพลเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจและขั้วอำนาจต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้และอนุภาคลุ่มน้ำโขง และ ๓) ระดับประเทศ ความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ สถานการณ์ภายในประเทศต่าง ๆ อาทิ ปัญหาทางการเมือง ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ ยาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน สาธารณภัย ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการเตรียมพร้อมความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณาทิศทางของบริบทความมั่นคงในระดับประเทศ

ที่ผ่านมากรมยุทธการทหารได้จัดทำร่างเอกสารหลักนियมการวางแผนการยุทธร่วมภายใต้แนวทางของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ให้เป็นหลักนियมร่วมที่ครอบคลุมกิจกรรมในการวางแผนการยุทธ และการปฏิบัติการร่วมของกองทัพ รวมถึงเป็นพื้นฐานทางหลักนियมร่วมที่ใช้อ้างอิงสำหรับการประสานงานระหว่างทหารกับองค์กรอื่น ๆ และเมื่อกองทัพเข้าร่วมในการปฏิบัติการหลายชาติเป็นแนวทางทางทหารสำหรับผู้บัญชาการกำลังรบร่วม (Joint Force Commander: JFC) ในการปฏิบัติตามขอบเขตอำนาจที่กำหนด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ตลอดจนนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้านการเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ ที่กำหนดให้มีการพัฒนาระบบการป้องกันประเทศให้มีความพร้อมในการพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ ตั้งแต่ยามปกติให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง ภัยคุกคาม และเทคโนโลยีทางทหารในอนาคต ทั้งนี้ การจัดทำแผนป้องกันประเทศต้องยึดมั่นในหลักการ การมีกำลังรบเพื่อป้องกันตนเองตามระดับสถานการณ์ หลักนियมการปฏิบัติการร่วม การมีส่วนร่วมของกำลังพลสำรอง การฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ ด้วยการบูรณาการกับส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องและการสนับสนุนจากภาคประชาชนภายใต้หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชน ^๓ ทั้งนี้หลักนियมดังกล่าวยังไม่ได้รับการอนุมัติให้ใช้งาน จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษา พัฒนา การจัดทำหลักนियมด้านการวางแผนร่วมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักนियมการปฏิบัติการร่วม กองทัพไทย เพื่อให้หน่วยงานสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ มีความเข้าใจเป็นแนวทางเดียวกันหากต้องมีการปฏิบัติการร่วมเกิดขึ้น เพื่อทำให้มั่นใจในเอกภาพของความพยายามในการบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมให้เป็นหลักนियมร่วมที่สามารถนำไปใช้อ้างอิงในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บนพื้นฐานขีดความสามารถของกองทัพไทยในปัจจุบัน หรือตามแนวทางที่จะพัฒนาร่วมกันต่อไปในอนาคต

^๓ นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม. (๒๕๖๖). กระทรวงกลาโหม, หน้า ๓.

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย โดยศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ทฤษฎี บทความวิชาการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนียมการวางแผนร่วม ยุทธศาสตร์ความคงแห่งชาติ (National Security Strategy) ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนร่วม ระบบการวางแผนร่วมทางยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System) ตลอดจนการแสวงข้อตกลงใจร่วม (Joint Military Decision-Making Process :JMDMP) เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ต่อไป

๒. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้มีส่วนในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย อันประกอบด้วย ผู้แทนกรมยุทธการทหาร ผู้แทนกรมยุทธการทหารบก ผู้แทนกรมยุทธการทหารเรือ ผู้แทนกรมยุทธการทหารอากาศ และภาคเอกชน ที่นอกเหนือจากหน่วยงานกลาโหม รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖ ท่าน

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในกรอบของกองทัพไทย โดยมุ่งเน้นเพื่อหาแนวทางการพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๔. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำในกรอบระยะเวลาตามหลักสูตร เสนาธิการทหาร โดยใช้เวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖ – พฤษภาคม ๒๕๖๗

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย
๒. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

นิยามศัพท์

การปฏิบัติการทางทหาร หมายถึง การใช้นโยบาย การวางแผน การจัดการและการอำนวยการในการนำกองกำลัง และทรัพยากร เข้าสู่การปฏิบัติการตามแบบโดยดำเนินอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ การปฏิบัติการทางทหาร เกี่ยวข้องกับการวางแผน การเคลื่อนย้ายกำลัง การปฏิบัติการข่าวสาร การวางตำแหน่งยุทธปัจจัยตามวัน และเวลาที่ต้องการ

การปฏิบัติการร่วม หมายถึง การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการตั้งแต่สองเหล่าทัพขึ้นไป เพื่อเสริมขีดความสามารถและคุณลักษณะของแต่ละเหล่าทัพ และลดจุดอ่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหาร โดยมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวกันหรือ คณะผู้บังคับบัญชาที่ตัดสินใจร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวและสั่งการอย่างมีเอกภาพ ซึ่งจะมีการสนธิกำลังรวบรวม ทำการผสมผสานการปฏิบัติทางทหารบางมิติ หรือปฏิบัติทั้ง ๖ มิติ ประกอบด้วย การปฏิบัติการทางบก การปฏิบัติการทางทะเล การปฏิบัติการทางอากาศ การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation) การปฏิบัติการทางอวกาศ (Space Operation) และการปฏิบัติการไซเบอร์ (Cyber Operation)

การวางแผนการปฏิบัติการร่วม หมายถึง การปฏิบัติอย่างเป็นระบบร่วมกันของคณะผู้บังคับบัญชา ฝ่ายเสนาธิการร่วม ชุดวางแผนร่วมจากเหล่าทัพ และส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจนั้น เพื่อหาหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบรรลุภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ และเพื่อให้มีแนวทางในการสั่งการหน่วยรองให้ปฏิบัติในสิ่งที่จำเป็นเพื่อบรรลุภารกิจ

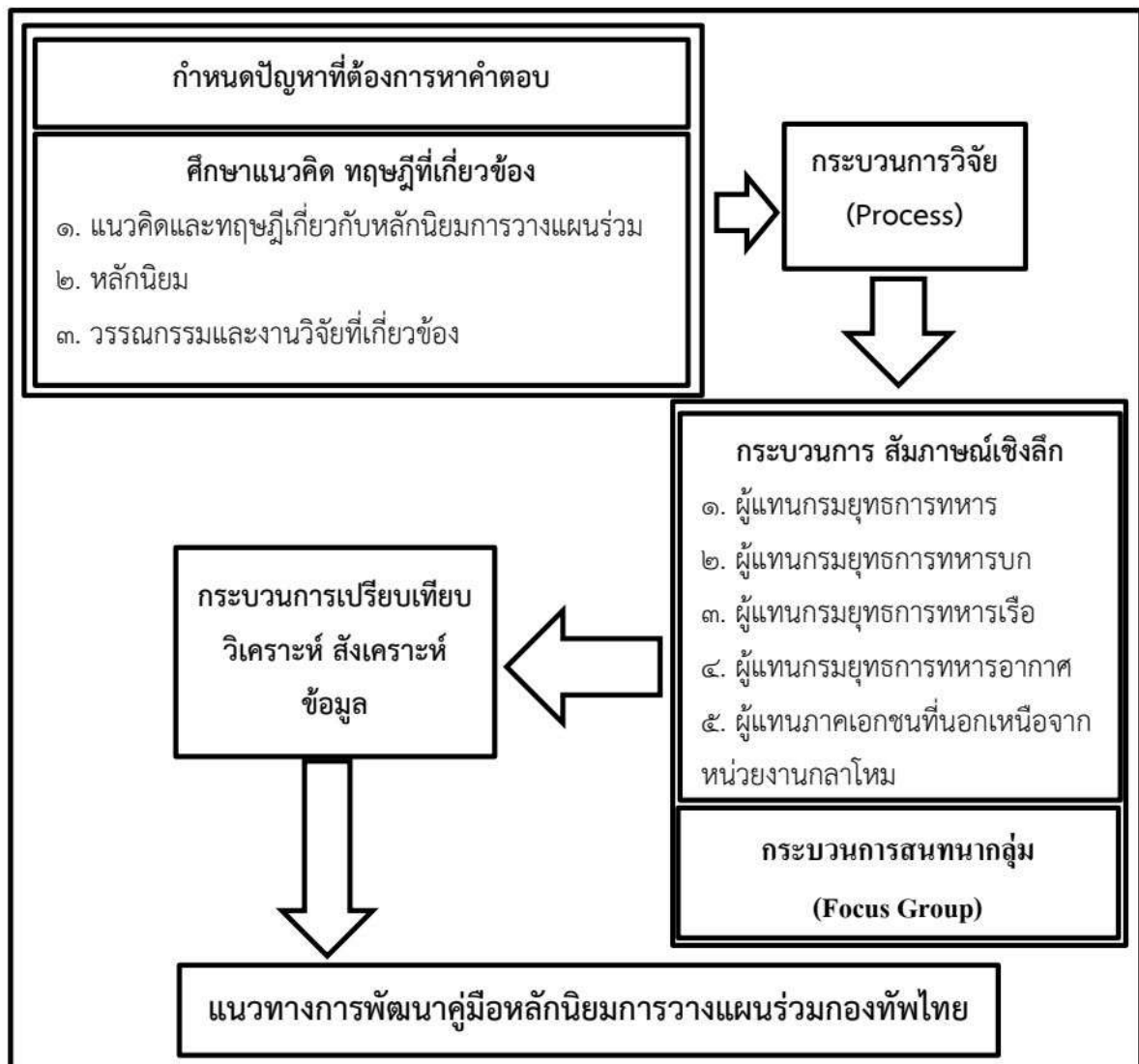
ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ทหารใช้ในมิติ การเตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้กำลัง และ การประสานพลังอำนาจของชาติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ

หลักนิยมนด้านการวางแผนร่วม หมายถึง การวางแผนร่วมกันของฝ่ายเสนาธิการร่วม เป็นแผนการทัพบกที่ใช้กำหนดสถานะสุดท้ายที่ต้องการ (End State) วัตถุประสงค์ทางทหาร (Military Objective) โดยใช้การออกแบบการยุทธ (Operational Design) จัดทำเส้นการปฏิบัติ (Line of Operations) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Phase) กำหนดงาน/กิจ ให้กับเหล่าทัพ กองกำลังเฉพาะกิจร่วม หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม และ กองหนุน ส่วนการวางแผนของการปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือจากสงครามก็จะใช้แนวทางในการวางแผน คล้ายกัน อาจแตกต่างกันไปในรายละเอียดบ้างตามภารกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักนิยมนการปฏิบัติการร่วม กองทัพบก

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๖ – พฤษภาคม ๒๕๖๗ โดยใช้เวลารวมทั้งสิ้น ประมาณ ๗ เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ ๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง,

๒๕๖๖

จากกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาที่ต้องการหาคำตอบ คือ ปัญหาและอุปสรรคของหลักนิยามการวางแผนร่วมกองทัพไทย จากนั้นทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอันประกอบด้วยหลักการของการปฏิบัติการร่วม แนวคิดการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม หลักนิยามการวางแผนร่วม ยุทธศาสตร์ความคงแห่งชาติ (National Security Strategy) ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) ระบบการวางแผนร่วมทางยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System) ตลอดจนการแสวงข้อตกลงใจร่วม (Joint Military Decision-Making

Process :JMDMP) เมื่อศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เรียบร้อย ผู้วิจัยนำเข้าสู่กระบวนการวิจัย โดยกำหนดกระบวนการวิจัย ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากนั้นผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนด เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการรวบรวมเอกสารแล้ว จำนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายพูดคุยกัน นำไปสู่เปรียบเทียบ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล เพื่อให้ได้แนวทาง ในการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ต่อไป

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวิจัย ตลอดจน ค้นคว้าข้อมูล หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักนียมการวางแผนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

๑. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนียมการวางแผนร่วม ประกอบด้วย

๑.๑ หลักการของการปฏิบัติการร่วม

๑.๒ แนวคิดการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

๑.๓ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy)

๑.๔ ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy)

๑.๕ ระบบการวางแผนร่วมทางยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System)

๑.๖ การอำนวยการปฏิบัติการร่วม

๑.๗ กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision-Making

Process :JMDMP)

๒. หลักนียม

๒.๑ นิยามหลักนียม

๒.๒ ที่มาของหลักนียม

๒.๓ ประเภทของหลักนียม

๒.๔ คุณค่าของหลักนียม

๒.๕ ประโยชน์ของหลักนียม

๒.๖ คุณลักษณะที่ดีของหลักนียม

๒.๗ ความมุ่งหมายของการจัดทำหลักนียม

๒.๘ กรอบความคิดการพัฒนาหลักนียม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนิยามการวางแผนร่วม

จากบทเรียนการสงครามในอดีตจะพบว่า “ความสำเร็จหรือล้มเหลวของสงคราม เกิดจากประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันตั้งแต่ในสภาวะการณ์ปกติและการฝึกศึกษาอย่างจริงจัง และการประยุกต์ความรู้ในการปฏิบัติการร่วมในสงคราม” กล่าวคือ การสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของกำลังแต่ละเหล่าทัพ การศึกษา การฝึกซ้อม การวางแผน การเตรียมกำลัง การติดตามและประเมินสถานการณ์ การควบคุมบังคับบัญชา และการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกร่วม/การยุทธร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดชัยชนะในการสงครามได้ สำหรับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนิยามการวางแผนร่วม ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและทฤษฎี ดังมีรายละเอียด ดังนี้

๑. หลักการของการปฏิบัติการร่วม

๑.๑ การปฏิบัติการร่วม (Joint Operations) หมายถึง การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการตั้งแต่สองเหล่าทัพขึ้นไป เพื่อเสริมขีดความสามารถและคุณลักษณะของแต่ละเหล่าทัพ และลดจุดอ่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหาร โดยมีการคิด วางแผน และทำงานร่วมกัน ภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวกันหรือคณะผู้บังคับบัญชาที่ตัดสินใจร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวและสั่งการอย่างมีเอกภาพ ซึ่งจะมีการสนธิกำลังรบร่วม ทำการผสมผสานการปฏิบัติทางทหารบางมิติ หรือปฏิบัติทั้ง ๖ มิติ ประกอบด้วย การปฏิบัติการทางบก การปฏิบัติการทางทะเล การปฏิบัติการทางอากาศ การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) การปฏิบัติการทางอวกาศ (Space Operations) และการปฏิบัติการไซเบอร์ (Cyber Operations) โดยมีหลักการของการปฏิบัติการร่วม ประกอบด้วย ^๑

๑.๑.๑ สนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพ ซึ่งมีคุณลักษณะและขีดความสามารถที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันในการยุทธเพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน

๑.๑.๒ ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา กำลังตั้งแต่สองเหล่าทัพที่ปฏิบัติการร่วมกันต้องขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สำหรับในส่วนของกำลังทางอากาศต้องดำรงเอกภาพของหน่วยกำลังทางอากาศโดยเคร่งครัด โดยผู้บังคับบัญชาของกำลังร่วมจะเป็น ผู้กำหนดวัตถุประสงค์และให้นโยบายเท่านั้น ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาของกำลังทางอากาศจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การจัดสรรเที่ยวบินในการปฏิบัติการกิจ การกำหนดอาวุธและยุทธวิธีให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น

๑.๑.๓ ผู้บังคับบัญชาต้องมีฝ่ายสนธิการร่วม หรือฝ่ายอำนวยความสะดวก ทำหน้าที่ค้นหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เสนอแนะข้อพิจารณา และหนทางปฏิบัติ เนื่องจากการประกอบกำลัง

^๑ หลักนิยามการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทยประจำปี ๒๕๖๖. ศูนย์บัญชาการทหาร. ๒๕๖๖. หน้า ๑๐.

ของต่างเหล่าทัพเข้าด้วยกัน เป็นการยากที่ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการแต่เพียงเหล่าทัพเดียว จะรอบรู้คุณลักษณะ การจัด เทคนิค หลักนิยมและการใช้กำลังของต่างเหล่าทัพได้อย่างถ่องแท้ทั้งหมด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการร่วมมือหรือฝ่ายอำนวยการร่วม

๑.๑.๔ ในพื้นที่ปฏิบัติการซึ่งมีอากาศยานของเหล่าทัพอื่นปฏิบัติการร่วมอยู่ด้วย ต้องกำหนดขอบเขตของการควบคุมและสั่งการ ตลอดจนวิธีการติดต่อสื่อสารให้รัดกุมและชัดเจน เพื่อป้องกัน ความสับสนและเข้าใจผิดในการพิสูจน์ฝ่าย ซึ่งกองทัพอากาศไทยรับผิดชอบเป็นส่วนรวม

๑.๒ ขีดความสามารถหลักและการควบคุมบังคับบัญชาในการปฏิบัติการร่วม

การควบคุมบังคับบัญชา จะเสริมความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการตกลงใจได้ อย่างรวดเร็วและแม่นยำ รวมทั้งสามารถนำการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้ เอกภาพในความพยายาม ของการปฏิบัติการที่มีความซับซ้อนสามารถจัดการได้โดยการจัดทำแผนและคำสั่งการแบบรวมการ และ แยกการปฏิบัติ ความก้าวหน้าของระบบข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร จะเป็นปัจจัยส่งเสริมการตระหนักรู้ สถานการณ์และความเข้าใจของผู้บัญชาการในระดับยุทธวิธี ยุทธการ ยุทธศาสตร์ จนถึงผู้นำระดับสูง ระบบการควบคุมที่ใช้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการปฏิบัติการ ความเสี่ยง และลำดับความสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ระดับความเชื่อมั่นของผู้บัญชาการตามภารกิจซึ่งความสำเร็จของการควบคุมบังคับบัญชาการร่วมนั้นขึ้นกับ ปัจจัย ดังนี้

๑.๒.๑ การกำหนดโครงสร้างและบทบาทอย่างชัดเจน

๑.๒.๒ การบังคับบัญชาตามลำดับและอิสระต่อการปฏิบัติ

๑.๒.๓ การบริหารจัดการสารสนเทศและการแบ่งปันองค์ความรู้

๑.๒.๔ การสื่อสาร

๑.๒.๕ การตกลงใจที่ทันต่อเวลา

๑.๒.๖ กลไกในการประสานงาน

๑.๒.๗ วินัยต่อจังหวะของการรบ

๑.๒.๘ ระบบสนับสนุนการปฏิบัติการร่วม

๑.๒.๙ ความตระหนักรู้และเข้าใจสถานการณ์

๑.๒.๑๐ ความเชื่อมั่น

๑.๓ ขีดความสามารถหลักในการปฏิบัติการยุทธร่วม

๑.๓.๑ การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation Awareness)

เพื่อให้ทุกหน่วยมองเห็นภาพสนามรบได้ชัดเจนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้ เพื่อการตกลงใจที่ถูกต้อง หน่วยบัญชาการการยุทธร่วมจะต้องทำการต่อ ภาพข่าว โดยการนำภาพข่าวที่ได้รับจากทุกแหล่งทรัพยากร มาทำการตรวจสอบ ประมวลผล เลือกข้อมูล ที่ถูกต้อง จากนั้นนำเสนอภาพสนามรบแบบบูรณาการไปยังกองกำลังต่าง ๆ เพราะแต่ละกองกำลัง จะมีมุมมองที่จำกัดเฉพาะเครื่องมือของตนเท่านั้น การบูรณาการภาพข่าวทำให้ทุกหน่วยมองเห็นภาพ สนามรบได้อย่างชัดเจน และเป็นการสร้างความตระหนักรู้เพื่อครองความเหนือกว่าทางข้อมูลข่าวสาร และผู้บังคับบัญชาสามารถตกลงใจสั่งการหน่วยของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓.๒ การประสานสอดคล้อง และการควบคุมการปฏิบัติ (Synchronization and Orchestration)

หน่วยบัญชาการการยุทธ์ร่วมจะทำการประสานสอดคล้องการปฏิบัติของกองกำลังในทุกมิติ (กำลังทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และการปฏิบัติการพิเศษ) โดยจะทำการกำกับการปฏิบัติของแต่ละหน่วยเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งสามารถพิจารณาจากเส้นการปฏิบัติการยุทธ์และเส้นการสนับสนุน การควบคุมและประสานสอดคล้องสามารถทำได้โดยใช้วงรอบการอำนวยการยุทธ์ร่วม (Operational Rhythm) ซึ่งเป็นการทำงานโดยประสานการปฏิบัติข้ามสายงาน (Cross Function) เพราะการตกลงใจจะต้องอาศัยข้อมูลที่มีจากทุกสายงาน กลไกหลักในการทำงานผ่านคณะกรรมการ (Board Bureau Center Cell Working Group : B2C2WG) และการประชุมตามวงรอบการอำนวยการยุทธ์ ซึ่ง B2C2WG จะทำการประชุมกำหนดแนวทาง เพื่อนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาให้นโยบายกองกำลังในการประชุมกับผู้บัญชาการกองกำลังในลำดับต่อไป

ข้อมูลขั้นต้นที่ B2C2WG ได้รับจะมาจากศูนย์ปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Center) ที่ติดตามการยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ๒๔ ชั่วโมง เพื่อนำมาดำเนินการวิธีตามกระบวนการแสวงข้อตกลงใจ นำเสนอข้อมูลผ่านการประชุม ตามวงรอบการอำนวยการยุทธ์ และนำเสนอผู้บัญชาการรวบรวม เพื่อตกลงใจและสั่งการในลำดับต่อไป

๑.๓.๓ การวางแผนระดมสรรพกำลัง (Mobilization Planning)

ในการยุทธ์ขนาดใหญ่มีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก การที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพยากรนั้น จึงต้องมีการวางแผนล่วงหน้าเป็นอย่างดี แหล่งทรัพยากรที่จะนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการร่วมนั้นมาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงเวลาในการขนส่งเพื่อให้มีทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างเพียงพอและพร้อมใช้งานได้ ณ เวลาที่ต้องการ ทั้งนี้จะรวมถึงการกำหนดวันระดมสรรพกำลัง การใช้อำนาจตามกรอบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเรียกระดมสรรพกำลัง รวมถึงการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อีกด้วย

๑.๓.๔ การให้นโยบายด้านการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

ชัยชนะจากการรบที่ดีที่สุดคือ การรบที่ไม่ต้องใช้กำลังออกทำการรบ การควบคุมและใช้อำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน เป็นรูปแบบการทำการยุทธ์ร่วมอีกสมรรถนะที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน ผู้บัญชาการรวบรวมต้องใช้อำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตนในการทำการร่วมนับกับอำนาจกำลังรบที่มีตัวตน โดยเป็นทั้งพลังอำนาจหลักและสนับสนุน เพื่อให้บรรลุภารกิจที่ได้รับมอบในการที่จะทำได้ ดังกล่าว ผู้บัญชาการการรวบรวมต้องให้นโยบายและมอบภารกิจ มอบนโยบายการปฏิบัติให้กับกองกำลัง เพื่อให้การปฏิบัติทั้งปวง ประสานสอดคล้องทวีกำลังซึ่งกันและกัน ทำให้การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา การลวงทางทหาร การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ การสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์สนับสนุนด้านการข่าว การต่อต้านข่าวกรอง การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการระหว่างพลเรือนกับทหารและการทูต

๑.๔ การจัดโครงสร้างสำหรับการควบคุมบังคับบัญชา

โครงสร้างการควบคุมบังคับบัญชา (Command and Control : C2) อยู่บนพื้นฐานของภารกิจร่วมและแนวความคิดทางยุทธการ (Concept of Operations : CONOPS)

กำลังและขีดความสามารถที่ประกอบกัน รวมถึงองค์ประกอบของฝ่ายเสนาธิการร่วม ขีดความสามารถต่ำบลที่ตั้ง และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรตั้งอยู่บนหลักการของ ความง่าย การดำรงเอกภาพในการบังคับบัญชาผ่านสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ไม่กำกวม โดยการระบุมความสัมพันธ์อย่างชัดเจนถึงอำนาจและความรับผิดชอบ ฝ่ายเสนาธิการทำงานขึ้นตรงกับผู้บัญชาการ และไม่มีอำนาจโดยตรงเหนือผู้ใต้บังคับบัญชาของกองกำลังนั้น ๆ

๑.๔.๑ สายการบังคับบัญชา การกระจายอำนาจและการสั่งการของผู้บัญชาการกองกำลังร่วมไปยังกองกำลังที่เข้าร่วม ขึ้นอยู่กับภารกิจ และความสามารถของผู้บัญชาการกองกำลังร่วมตามความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาที่ถูกกำหนด โดยขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชา กิจกรรม ความหลากหลายของยุทธโศปกรณ์ ขีดความสามารถของกองกำลัง ขนาดและความซับซ้อนของพื้นที่ปฏิบัติการ และวิธีการควบคุมการปฏิบัติการ

๑.๔.๒ โครงสร้างการบังคับบัญชา ความสามารถในการปฏิบัติตามที่ได้ฝึกในการสร้างความคุ้นเคยในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามโครงสร้างที่ถูกออกแบบไว้ อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นที่ผู้บัญชาการกองกำลังร่วมต้องการปรับโครงสร้าง ควรดำเนินการภายหลังจากขอรับคำปรึกษาจากผู้บัญชาการกองกำลังของเหล่าทัพ

๑.๔.๓ ความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาและสั่งการของกองบัญชาการร่วม กองบัญชาการ กองกำลัง และกองบัญชาการส่วนหน้าต้องปฏิบัติการร่วมกัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับ การควบคุมกองกำลัง ความง่าย และราบรื่นของสายการบังคับบัญชา อาจถูกขัดขวางโดยการขาดความสามารถในการปฏิบัติร่วมกันของกองกำลังและระบบ

๑.๕ รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย

ปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติการร่วมจะต้องมีการกำหนดแนวคิดร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน และการปฏิบัติการร่วมกันตามแผน โดยสนธิขีดความสามารถของกำลังต่างเหล่าทัพเข้าด้วยกัน การจัดให้ฝ่ายอำนวยการร่วมที่เข้าใจการปฏิบัติแต่ละเหล่าทัพทำงานร่วมกัน ภายใต้การปฏิบัติที่มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้มีรูปแบบการควบคุมทั้งแบบรวมการและแบบแยกการมีความแตกต่างกันไปตามหลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพ ทั้งนี้แนวความคิดในการปฏิบัติในปัจจุบันมีรากฐานมาจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ทำให้กองทัพไทยแบ่งระดับการควบคุมบังคับบัญชา และแยกความรับผิดชอบออกตามระดับสถานการณ์ตามแผนป้องกันประเทศ

๑.๕.๑ ข้อพิจารณาในการปรับปรุงรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาในอนาคต

ในการอำนวยการยุทธตามแผนป้องกันประเทศที่ใช้ในปัจจุบัน มีการกำหนดระดับของการควบคุม และอำนาจในการตกลงใจใช้กำลังในชั้นการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาที่กล่าวถึงในที่นี้เป็น การปฏิบัติในปัจจุบันที่กองทัพไทยยังคงปฏิบัติงานในลักษณะเชิงเดี่ยว (Stovepipe) เป็นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการร่วมแบบจำกัด แนวทางที่ใช้อยู่เป็นการเน้นเอกภาพของการปฏิบัติ (Unity of Effort) มากกว่าการสร้างเอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command) เมื่อกองทัพไทยมีการพัฒนาไปสู่กองทัพ ที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Armed Forces) และการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations) ในอนาคตรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชา

จะต้องมีการทบทวนให้เหมาะสมต่อไป โดยควรกำหนดแนวคิดระดับของการบังคับบัญชาให้ชัดเจน ในส่วนของพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการร่วมกันของเหล่าทัพ ทั้งในระบบการรบทางกายภาพ และระบบ การรบทางสงครามไซเบอร์ และในเรื่องอื่น ๆ ที่จะต้องมีการปฏิบัติการร่วม

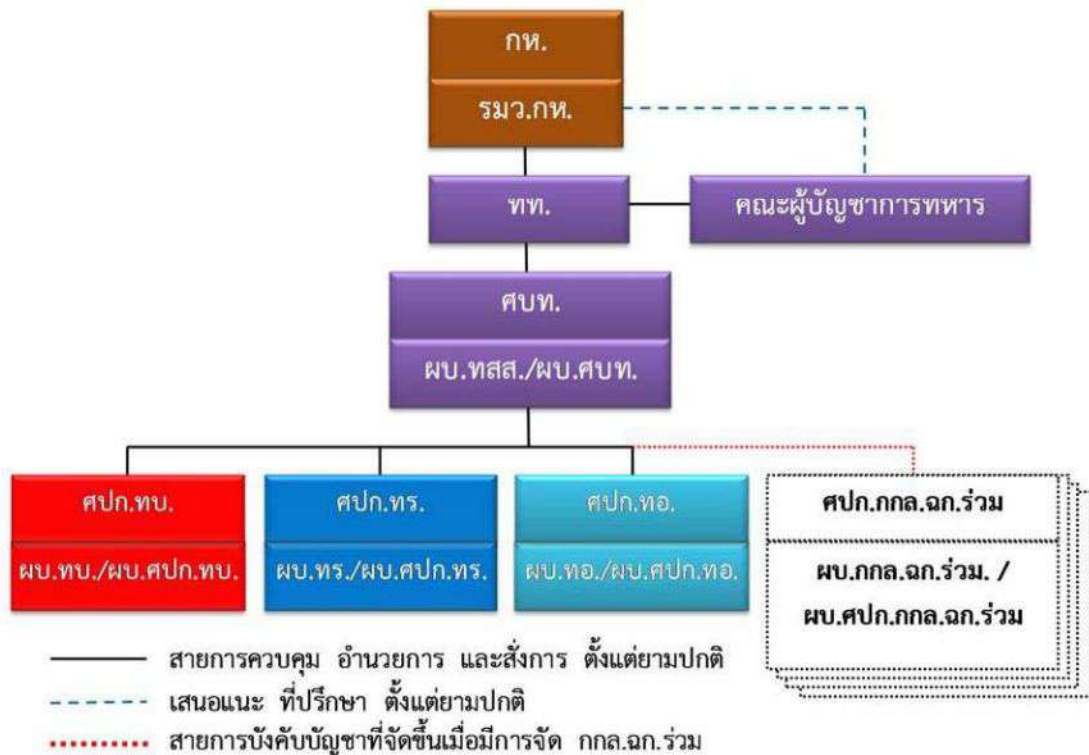
๑.๕.๒ อำนาจในการบังคับบัญชาการปฏิบัติการร่วมแตกต่างกันตามการปฏิบัติ ของแต่ละชั้นที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันประเทศโดยอำนาจชั้นพื้นฐาน ได้แก่

- ๑) การจัดกำลังเข้าทำการรบการบังคับบัญชา และการใช้กำลัง
- ๒) การมอบภารกิจ
- ๓) การกำหนดเป้าหมาย
- ๔) การสั่งการปฏิบัติการทางทหาร การฝึกซ้อมและการส่งกำลังบำรุง

๒. แนวคิดการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

โดยกองทัพไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้ง ศูนย์บัญชาการทางทหาร (ศบท.) ตั้งแต่ ยามปกติ เพื่อใช้ในการ ติดตามสถานการณ์ เป็นศูนย์ควบคุม อำนาจการและสั่งการปฏิบัติ ศูนย์ปฏิบัติการ (ศปก.) เหล่าทัพ ต้องมีแนวทางการตอบสนอง รูปแบบภัยคุกคาม ดังกล่าว รวมทั้งการดำเนินงานในภาพรวม ของกองทัพไทย ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐, นโยบายและ แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐), แผนปฏิบัติการด้านการปกป้อง อธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐), แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของ ประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และแผนพัฒนาขีดความสามารถกระทรวงกลาโหม ระยะที่ ๒ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ภายใต้การพัฒนาแนวคิดการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations : MDO) เพื่อบูรณาการข้อมูลและขีดความสามารถในทุกมิติในการปฏิบัติการเป็นหนึ่ง ในทางเลือกที่ประเทศชั้นนำในการปฏิบัติการทางทหารได้นำมาใช้ในการปฏิบัติการในปัจจุบัน การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations : MDO) นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณา การการปฏิบัติการร่วม ได้แก่ การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO) การปฏิบัติการสงครามข่าวสาร (Information Operations) การปฏิบัติการไซ เบอร์ (Cyber Operations) การปฏิบัติการอวกาศ (Space Operations) การปฏิบัติกิจพิเศษ (Specialized Task Operations) และ การปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare Operations) โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ^๒

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘

รูปที่ ๒.๑ แสดงสายการบังคับบัญชา ศูนย์บัญชาการทางทหาร

ที่มา : (ร่าง) หลักนิยมวางแผนร่วมกองทัพอากาศประจำปี ๒๕๖๗ หน้า ๕

๒.๑ การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations: MDO)

หลักนิยม (Doctrine) เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพอากาศ การนำประสบการณ์บทเรียนการปฏิบัติการร่วม การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ระดับกระทรวง นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ทหาร ปัจจัยภายใน ภายนอก และการประเมินค่าภัยคุกคามที่คาดว่าจะเกิดขึ้น นำมากำหนดหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม กองทัพอากาศ จากนั้นจึงพัฒนาองค์ประกอบด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาโครงสร้างองค์กร (Organization) การปรับโครงสร้างหรือการจัดหน่วยแบบใหม่, การจัดการฝึกอบรม (Training) ที่กำหนดวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติการหลายมิติมุ่งเน้นให้กำลังพลและหน่วยทหารเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรวมทั้ง การจัดการฝึกในรูปแบบเสมือนจริง (Realistic Training), การพัฒนาขีดความสามารถด้านเครื่องมือ (Material) ที่จำเป็นต่อการรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ในอนาคต, การพัฒนาความเป็นผู้นำ (Leadership) มุ่งการสร้างคุณลักษณะผู้นำ การพัฒนาผู้นำ และการทำงานเป็นทีม, การบริหารจัดการกำลังพล (Personnel) มุ่งเน้นการบริหารจัดการกำลังพลตั้งแต่การบรรจุกำลัง การเสริมสร้างทักษะของกำลังพล การหมุนเวียนกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการ, การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) หน่วยทหารแต่ละพื้นที่ที่จะถูกออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์

ได้อย่างคุ้มค่า ในการรองรับภารกิจที่หลากหลาย (Multipurpose), การกำหนดนโยบายตามกรอบแนวความคิดใหม่ (New Policy) ออกแบบและกำหนดนโยบายเชิงระบบที่สอดคล้องกับบริบทความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปนำมาบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการวางแผนการฝึกที่ท้าทายและตอบสนองต่อภัยคุกคาม

สรุปการปฏิบัติการร่วมหลายมิติของกองทัพไทย หมายถึงการบูรณาการขีดความสามารถในทุกมิติตามหลักการสงครามในหลักการรุก (Offensive) ด้วยการชิงความริเริ่มรักษาความริเริ่ม ขยายผลจากความริเริ่มเพื่อโจมตีกับจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้ามจนไม่สามารถรับมือได้ทัน ทำให้สร้างความได้เปรียบและเอาชนะฝ่ายตรงข้ามได้ โดยมีแนวความคิดในลักษณะ แนวคิดการรบหลายมิติ (Multi-Domain Battle : MDB), แนวคิดการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations : MDO), แนวคิดการปฏิบัติการร่วมทุกมิติ (Joint All Domain Operations : JADO), และแนวคิดการบูรณาการหลายมิติ (Multi-Domain Integration : MDI) เอาชนะภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งตัวแสดงที่เป็นรัฐ (State) และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non State) หรือตัวแสดงในมิติอื่น ๆ เอาชนะในทุกมิติ ทุกระดับของสงคราม เอาชนะทุกสภาวะแวดล้อม ทั้งยามสงบ ชัดแย้งและสงคราม รวมถึงการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) ในบทบาทเป็นผู้สนับสนุนงานด้านความมั่นคงของของรัฐบาล การบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือประชาชนและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งสนับสนุนด้านอื่น ๆ ตามขีดความสามารถของกองทัพไทย ด้วยการใช้ขีดความสามารถทางทหารอย่างประสานสอดคล้อง บูรณาการเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านอื่น ๆ บูรณาการขีดความสามารถของมิติทางทางความคิด มิติทางบก มิติทางทะเล มิติทางอากาศ มิติไซเบอร์และมิติทางอวกาศ มุ่งสู่ปฏิบัติการร่วม ทั้งภาครัฐ ภาคพลเรือน และประชาชน รวมทั้งมิตรประเทศปฏิบัติการอย่างประสานสอดคล้องกันทั้งระยะเวลา และจังหวะ (Timing and Tempo) การปฏิบัติครอบคลุมองค์ประกอบหลักของการบูรณาการ ๔ องค์ประกอบได้แก่ (๑) การวางแผนแบบบูรณาการ สอดคล้องระบบการเตรียมกำลังการใช้กำลังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางทหาร วัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์ชาติบนพื้นฐานของรวมการบัญชาการ กระจายการควบคุม และแยกการปฏิบัติ (๒) สร้างความได้เปรียบด้านการข่าวกรองและด้านข้อมูลข่าวสาร (๓) วางกำลังทางยุทธศาสตร์หรือการเข้าถึงทางยุทธศาสตร์ด้วยการวางกำลังหรือขีดความสามารถไว้ในตำแหน่ง ที่ตั้งหรือสถานที่ที่เหมาะสม และ (๔) สร้างและใช้ประโยชน์อย่างทวีกำลังด้วยการปฏิบัติการหลายมิติสอดคล้องกับระดับการปฏิบัติ สภาวะแวดล้อมและจังหวะที่เหมาะสมเพื่อการปฏิบัติการให้บรรลุวัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์ชาติ การนำไปใช้ให้ตรงตามธรรมชาติของกองทัพไทยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ ความเชื่อการใช้กำลังพื้นฐาน (Basic Tenets) สำหรับการปฏิบัติการหลายมิติ แยกการบัญชาการออกจากการควบคุม ทำให้มีลำดับชั้นการปฏิบัติการ (Operational Layer) ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับการบัญชาการ (Command) ระดับการควบคุม (Control) และระดับปฏิบัติ (Execution) ซึ่งแนวคิดการปฏิบัติการหลายมิติทำให้ลำดับชั้นเห็นได้ชัดเจนขึ้น จึงได้ปรับปรุงแนวคิด

การใช้กำลังพื้นฐานเป็น “รวมการบัญชาการ (Centralized Command) กระจายการควบคุม (Distributed Control) แยกการปฏิบัติ (Decentralized Execution)”

๒.๑.๒ รวมการบัญชาการ (Centralized Command) ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว มีความรับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ โดยบูรณาการจัดลำดับความสำคัญวางแผน ประสานงาน และประเมินการใช้กำลังอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการรวมการบัญชาการ ส่งเสริมประสิทธิภาพและรักษาความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการกิจ โดยแบ่งมอบอำนาจให้ผู้บังคับบัญชา ระดับรองสามารถใช้ความคิดริเริ่ม และปรับเปลี่ยนการปฏิบัติตามสถานการณ์

๒.๑.๓ กระจายการควบคุม (Distributed Control) เป็นการมอบอำนาจในการวางแผน ประสานงานและควบคุม ให้แก่ผู้บังคับบัญชาระดับรองในแต่ละพื้นที่ปฏิบัติการหรือในแต่ละมิติ โดยต้องมีการสื่อสารเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๔ แยกการปฏิบัติ (Decentralized Execution) เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจ และการปฏิบัติการกิจในระดับยุทธวิธี เช่น หัวหน้าชุดโจมตี หัวหน้าหมู่บินการรบทางอากาศ ผู้ควบคุม อากาศหน้า เป็นต้น ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว โดยดำรงเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา เพื่อตัดสินใจ ณ ที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ ในระหว่างที่ซับซ้อนและรวดเร็วซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในระดับยุทธวิธี

๒.๑.๕ บูรณาการขีดความสามารถทุกมิติ (Integrated Capabilities) เป็นการ บูรณาการ ขีดความสามารถทุกมิติจากทุกหน่วยงานที่มีขีดความสามารถ โดยคำนึงถึงผลกระทบของ การปฏิบัติเป็นสำคัญ (Effects Based Operations) ผู้บังคับบัญชาต้องมีการรอบความคิด (Mindset) การใช้ขีดความสามารถทุกมิติ จากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการพิจารณาขีดความสามารถ ข้อจำกัด และผลกระทบของทุกมิติจากทุกหน่วยงาน ก่อนการตัดสินใจ

๒.๑.๖ บูรณาการการวางแผน (Integrated Planning) เป็นการวางแผนร่วมกัน ระหว่างผู้เชี่ยวชาญหรือ ฝ่ายเสนาธิการของแต่ละมิติ หรือผู้แทนหน่วยงานที่มีขีดความสามารถ เพื่อเสนอ ขีดความสามารถ ข้อจำกัดและผลกระทบที่ถูกต้อง และจัดทำหนทางปฏิบัติของแต่ละมิติร่วมกัน ทั้งการ ปฏิบัติการภายในมิติการปฏิบัติการข้ามมิติ การปฏิบัติการพร้อมกันในเวลาเดียวกัน (Simultaneous) หรือการปฏิบัติการตามลำดับ (Sequential)

๒.๑.๗ เชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Information Sharing) ที่จำเป็นระหว่างกัน ทุกระดับ ทุกระบบตรวจจับ และทุกหน่วยปฏิบัติ ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Technology) ที่มีมาตรฐานการเชื่อมต่อข้อมูล เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างไม่มีข้อจำกัด และกำหนดระดับการ เข้าถึงข้อมูลเฉพาะที่จำเป็น เพื่อลดผลกระทบจากการได้รับข้อมูลมากเกินไปจนความจำเป็น (เพิ่มเรื่องการลด เวลาจาก Sensor to Shooter)

๒.๑.๘ แบ่งมอบอำนาจ (Delegation of Authority) ให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองของแต่ละมิติหรือหน่วยงานสามารถปฏิบัติตามขีดความสามารถและรูปแบบที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งมอบอำนาจการควบคุม การวางแผน และการตัดสินใจ ของแต่ละมิติหรือหน่วยงาน เพื่อให้สามารถตัดสินใจรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๙ เครือข่ายมีความแข็งแกร่งและปลอดภัย (Robust and Secured Network) เนื่องจากต้องใช้ระบบเครือข่ายในการเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล เพื่อวางแผนประสานงาน สั่งการ และติดตามสถานการณ์ รวมทั้งการประสานสอดคล้องการปฏิบัติ ดังนั้นจึงต้องรักษาความปลอดภัยและดำรงการใช้งานระบบเครือข่ายให้สามารถใช้งานและรองรับการปฏิบัติการกิจได้ตลอดเวลา

๒.๑.๑๐ การปฏิบัติการตั้งแต่ในภาวะปกติและทุกระดับความขัดแย้ง (Grey Zone Operations) พิจารณาใช้ขีดความสามารถที่มีอยู่เพื่อสร้างผลกระทบให้กับฝ่ายตรงข้าม หรือสนับสนุนฝ่ายเราตั้งแต่ Grey Zone เช่น การปฏิบัติการเพื่อป้องปราม การปฏิบัติการข่าวสาร การข่าวกรองทางไซเบอร์ และการลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ เป็นต้น

๒.๒ การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO) ในอดีตกองทัพมักจะเน้นการเสริมสร้างกำลังรบให้มีอาวุธอานุภาพร้ายแรงเหนือกว่าข้าศึก ประเทศที่มีอาวุธยุทโธปกรณ์มากกว่าย่อมได้เปรียบในการปฏิบัติการทางทหารต่อประเทศที่มีน้อยกว่า เครื่องบินรบต้องสามารถบรรทุกอาวุธได้มาก มีสมรรถนะที่เหนือกว่าเครื่องบินรบของฝ่ายตรงข้าม หลักนิยมในการทำสงครามแบบดั้งเดิมนี้ เรียกว่า Platform Centric Warfare ปัจจุบันเทคโนโลยีการติดต่อ สื่อสาร มีความก้าวหน้าไปอย่างมาก ก่อให้เกิดพลวัตรแห่งการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วน กิจการทหารก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเป็นหลักนิยมทางทหารที่ใช้เทคโนโลยีเครือข่ายในการสร้างความได้เปรียบของข้อมูลข่าวสารสำหรับฝ่ายเรา ซึ่งความได้เปรียบนี้จะนำมาซึ่งความหยั่งรู้สถานการณ์ร่วมกันในทุกระดับของการปฏิบัติการ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจ รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่จะก้าวเข้าสู่ การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations : MDO)

รูปที่ ๒.๒ แสดงการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO)

ที่มา : (ร่าง) หลักนิยมวางแผนร่วมกองทัพไทยประจำปี ๒๕๖๗ หน้า ๓๓

ในทางทฤษฎีการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเกิดจากการรวมกันของ ๓ มิติ ได้แก่ มิติทางกายภาพ (Physical Domain) มิติข้อมูลข่าวสาร (Information Domain) และมิติการรับรู้ (Cognitive Domain) โดยมิติทางกายภาพ หมายถึง มิติกำลังรูปแบบดั้งเดิม เช่น อาวุธ ยุทโธปกรณ์ ระบบเซ็นเซอร์ต่าง ๆ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติการ มิติข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ถูกสร้างขึ้นมาจากการปฏิบัติ จงใจผลิตจากหน่วยเหนือ หรือตั้งใจให้ทุกหน่วยรับทราบร่วมกัน มิตินี้เป็นตัวกลางของการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยรบ เป็นข้อมูลการข่าวที่ได้จากการประมวลผลข่าวสารจากเซ็นเซอร์ต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ระบบบัญชาการและควบคุมติดต่อสื่อสารกับหน่วยปฏิบัติ มิติการรับรู้ หมายถึง กระบวนการความคิดของทุกองค์ภายในระบบปฏิบัติการ ซึ่งเกิดจากความรู้เรื่องหลักนิยม ยุทธวิธี เทคโนโลยี และกฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนเจตนาารมณ์ของผู้บังคับบัญชา สงครามในอดีตที่ผ่านมามักจะชนะหรือแพ้กันในมิตินี้เอง ในปัจจุบันมิตินี้ จะเกี่ยวพันโดยตรงกับมิติภาคสังคม ซึ่งหมายถึงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกองทัพ การสร้างความเข้าใจ และการรับรู้ จำเป็นต้อง ดำเนินการเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติการ จะเห็นได้ว่า เมื่อนำทั้ง ๓ มิติ มาเชื่อมโยงกันแล้ว ผลลัพธ์ของการเชื่อมโยงระหว่างมิติทางกายภาพและมิติการรับรู้ คือ ขั้นตอนการปฏิบัติการที่สั้นลงและง่ายขึ้น สำหรับผลลัพธ์การเชื่อมโยงระหว่างมิติทางกายภาพและมิติข้อมูลข่าวสาร คือ กำลังรบที่มีความ แม่นยำ ในส่วนผลลัพธ์การเชื่อมโยงระหว่างมิติการรับรู้และมิติข้อมูลข่าวสาร คือ ความหยั่งรู้สถานการณ์ร่วมกัน และจุดศูนย์รวมของการเชื่อมโยงทั้งสามมิติเข้าด้วยกันทำให้เกิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง

ในด้านการปฏิบัติการรบ การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเกิดขึ้นได้จาก เชื่อมต่อระบบเซ็นเซอร์ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ และหน่วยปฏิบัติเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้เกิดความหยั่งรู้สถานการณ์ร่วมกัน ผู้มีอำนาจตัดสินใจรับรู้ข้อมูลอย่างครบถ้วน ทั้งฝ่ายข้าศึกและฝ่ายเดียวกัน การตัดสินใจสั่งการย่อมเกิดขึ้นได้ อย่างรวดเร็วและถูกต้อง หน่วยปฏิบัติปลายทางก็มีความเข้าใจอย่าง ประสานสอดคล้องกับหน่วยเหนือซึ่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทุกทิศทาง การปฏิบัติการก็ย่อมมีประสิทธิภาพ และความปลอดภัย นอกจากนั้นแล้ว หลักนิยมการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางยังสามารถ ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่การรบ หรือการทำงานปกติได้ด้วยเช่นกัน หลักปฏิบัติ เชื่อมต่อหน่วยต่าง ๆ ในการปฏิบัติการเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายที่แข็งแกร่ง ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารดีขึ้น กลั่นกรองการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และออกแบบระบบจากความร่วมมือของหน่วยต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารมีคุณภาพ นำไปสู่ความหยั่งรู้สถานการณ์ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติ มีความประสานสอดคล้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นจะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ

ปัจจัยเอื้อความสำเร็จ (Success Enabler) ระบบเครือข่ายที่แข็งแกร่ง สามารถ เชื่อมโยงระบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบบัญชาการและควบคุมของกองทัพ ระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธีที่แข็งแกร่ง ซึ่งผ่านการออกแบบระบบให้รับ-ส่งข้อมูลที่มีคุณภาพ ที่ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาแล้วว่าเหมาะสม ระบบเชื่อมโยงข้อมูลควรมีทั้งแบบ ระหว่างผู้ปฏิบัติกับ

ส่วนบัญชาการและควบคุม และระหว่างผู้ปฏิบัติด้วยกัน (Peer to Peer) ความมีมาตรฐานของอาวุธ ยุทโธปกรณ์เพื่อให้สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกใช้ในระบบเครือข่าย ต้องมีความทันสมัย มีอัตราในการปรับปรุงข้อมูลรวดเร็ว (High update rate) เหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ระบบเครือข่ายสำรองต้องสามารถทำงานได้ทันทีที่ระบบหลักล้มเหลว กำลังพลมีความเข้าใจระบบ ภายในระบบ (System of System) อย่างถ่องแท้ รับรู้ และสามารถแบ่งแยกได้ถึงแหล่งที่มาของข้อมูล ข่าวสาร ผู้ปฏิบัติมีการฝึกฝนการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่อง และมีการฝึกอย่างสม่ำเสมอในกรณีที่ระบบเชื่อมโยงข้อมูล หรือระบบเครือข่ายขัดข้อง

๒.๓ การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations)

คือการบูรณาการขีดความสามารถทั้งมวลทางทหารเข้าด้วยกัน และดำเนินการใช้ตลอดห่วงโซ่เวลาที่มีการปฏิบัติการทางทหาร เพื่อชักจูง ยับยั้ง ครอบงำ หรือทำลาย ระบบการตัดสินใจของฝ่ายข้าศึก และในขณะเดียวกันต้องมีขีดความสามารถป้องกันระบบการตัดสินใจของฝ่ายเราด้วยความมุ่งหมายของ การปฏิบัติการข่าวสาร เป็นความต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจหรือเป้าหมายต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลข่าวสาร ขณะเดียวกันก็ต้องคอยป้องกันฝ่ายเรามิให้ถูกกระทำโดยฝ่ายตรงข้าม การปฏิบัติการข่าวสารใช้กำหนดทิศทางสำหรับกิจกรรมในการขัดขวาง ลดทอน หรือทำลายระบบข่าวสารของฝ่ายตรงข้าม รวมถึงการทำลายทางกายภาพ แยกขาดผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยการจำกัดความสามารถในการบังคับบัญชาและควบคุม ซึ่งก็คือวิธีสร้างอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของข้าศึก สิ่งหนึ่งกับการปฏิบัติการข่าวสาร ต้องมุ่งเน้นเป็นประการแรกคือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือกระบวนการในการตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม พยายามที่จะมีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยมีขีดความสามารถ ดังนี้

๒.๓.๑ การปฏิบัติหลักประกอบด้วย การปฏิบัติ ๕ ประการ คือ การปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychological Operations : PSYOP) การลวงทางทหาร (Military Deception : MILDEC) การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ (Operations Security : OPSEC) การสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare : EW) และการปฏิบัติการเครือข่ายไซเบอร์ (Cyber Network Operations : CNO)

๒.๓.๒ การปฏิบัติที่สนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสาร ประกอบด้วย การประกันข่าวสาร (Information Assurance : IA) การรักษาความปลอดภัยทางวัตถุ (Physical Security) การโจมตีทางวัตถุ (Physical Attack) การต่อต้านข่าวกรอง (Counterintelligence : CI) และภาพถ่ายการรบ (Combat Camera : COMCAM) การปฏิบัติเหล่านี้จะรวมอยู่ในสถานะแวดล้อมของข่าวสารไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เป็นการปฏิบัติที่ช่วยให้การปฏิบัติการข่าวสารมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๓ การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องสำหรับการปฏิบัติการข่าวสาร กำหนดขึ้นด้วยหน้าที่ทางทหาร ๓ ประการ คือ การประชาสัมพันธ์ (Public Affairs : PA) การปฏิบัติการระหว่างพลเรือนกับทหาร (Civil-Military Operations : CMO) และกลาโหมสนับสนุนต่อการทูตสาธารณะ (Defense

Support to Public Diplomacy : DSPD) การปฏิบัติเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการปฏิบัติการข่าวสาร และต้องปฏิบัติโดยประสานและสอดคล้องกับการปฏิบัติหลัก และการปฏิบัติสนับสนุน

๒.๓.๔ ข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้อง การวางแผน การเตรียมการ การปฏิบัติ และการประเมินของการปฏิบัติการข่าวสาร จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ โดยจะต้องอาศัยข่าวกรองที่มีความละเอียดและทันต่อเวลา ก่อนที่จะสามารถวางแผนกิจกรรมทางทหารในสภาวะแวดล้อมของข่าวสารได้นั้น ต้องมีการรวบรวม วิเคราะห์ถึงสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ผู้บัญชาการและฝ่ายเสนาธิการได้ทราบถึง “สภาวะในปัจจุบัน” เป็นลำดับแรก ทั้งนี้ต้องอาศัยสภาวะแวดล้อมของข่าวสารในมิติของ คุณสมบัติทางกายภาพ ทางข่าวสาร และทางการรับรู้ที่ได้จากการรวบรวมและการวิเคราะห์ข่าวสาร และผลผลิตข่าวกรองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

๒.๔ การปฏิบัติการไซเบอร์ (Cyber Operations)

การปฏิบัติการไซเบอร์ดำเนินการได้ทั้งในยามปกติและยามเกิดเหตุภัยคุกคามทางไซเบอร์ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกองทัพไทย นับเป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง และการปฏิบัติการหลายมิติ เนื่องจากเทคโนโลยีด้านไซเบอร์เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อย่างรวดเร็ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและทุกระดับจำเป็นต้องติดตามและก้าวทันเทคโนโลยี รวมทั้งจะต้องมีจิตสำนึกและเห็นความสำคัญในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงจะทำให้การดำเนินการด้านไซเบอร์ของกองทัพไทยประสบความสำเร็จ

๒.๔.๑ คุณลักษณะเฉพาะของมิติไซเบอร์

๑) ไซเบอร์ถูกสร้างขึ้น ดำเนินการบำรุงรักษา และครอบครองเป็นเจ้าของตลอดจนดำเนินการทั้งในลักษณะที่เป็นสาธารณะ เป็นของเอกชน และดำเนินการโดยรัฐบาล ซึ่งเกิดขึ้นทั่วไปในโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเทคโนโลยี สถาปัตยกรรม กระบวนการ และความรู้ความชำนาญมีการพัฒนาร่วมกันจะทำให้ขีดความสามารถมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๒) การปฏิบัติการไซเบอร์มีอัตราสูงขึ้น ซึ่งได้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีคุณภาพต่อการตกลงใจที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็วใกล้กับความเร็วของแสง โดยสามารถปฏิบัติการข้ามมิติ ได้แก่ มิติทางบก มิติทางน้ำ มิติทางอากาศ และมิติอวกาศ การปฏิบัติการไซเบอร์เป็นการปฏิบัติการไร้พรมแดน อยู่เหนือจากเขตแดนทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์กรที่กำหนดไว้โดยทั่วไป ซึ่งสงครามไซเบอร์จะเข้ามามีบทบาทในทุกมิติและทุกระดับของสงคราม

๓) สงครามไซเบอร์เป็นสงครามอสมมาตร (Asymmetric Warfare) ที่อาศัยความได้เปรียบด้านความเร็ว ซึ่งเกิดจากบุคลากรที่เหนือกว่า เทียบกับความได้เปรียบด้านขนาด ซึ่งเกิดจากยุทธโศปกรณ์ในสงครามตามรูปแบบและสมมาตร

๔) บุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านปฏิบัติการไซเบอร์มีอยู่โดยทั่วไปในองค์กรทั่วประเทศ

๕) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชาติพันธมิตร เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานด้านปฏิบัติการไซเบอร์ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๖) ทุกคนมีส่วนร่วมในปฏิบัติการไซเบอร์ทันทีที่ต่อเชื่อมเข้าสู่ระบบ อินเทอร์เน็ตหรือเข้าสู่ระบบเครือข่ายสาธารณะ

๒.๔.๒ ขอบเขตการปฏิบัติการไซเบอร์

การปฏิบัติการไซเบอร์เป็นการดำเนินการ (Ways) ที่ใช้ขีดความสามารถทางไซเบอร์ทั้งปวง (Means) ของกองทัพไทย เพื่อสนับสนุนหรือเกื้อกูลการปฏิบัติการทางทหารในมิติอื่น ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Ends) ได้แก่ การได้มาซึ่งความได้เปรียบในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Superiority) หรือการครองมิติไซเบอร์ (Cyberspace Control) โดยทำการขัดขวาง (Disrupt) ทำลาย (Destroy) หรือควบคุม (Control) การใช้งานมิติไซเบอร์ของฝ่ายตรงข้าม รวมถึงการทำลาย เปลี่ยนแปลง หรือจารกรรมข้อมูลสำคัญ โดยหวังผลให้เกิดความเสียหายทางกายภาพ ทางกระบวนการทำงาน หรือทางจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน และดำรงอิสระในการใช้งานมิติไซเบอร์ของฝ่ายเรา ซึ่งหมายถึงสถานะที่ฝ่ายเรามีความได้เปรียบหรือมีอิสระในการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ได้อย่างปลอดภัย (Secure) เชื่อถือได้ (Reliable) ในห้วงเวลาและสถานที่ที่ต้องการ (Available) โดยปราศจากการกีดขวางหรือรบกวน โดยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการไซเบอร์ของกองทัพไทย แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ การป้องกันในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Defense) การข่าวกรอง การลาดตระเวน และการเฝ้าตรวจในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) การเตรียมสถานะแวดล้อมในการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Operational Preparation of the Environment) และการป้องปรามในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Offense)

๒.๕ การปฏิบัติการอวกาศ (Space Operations)

การปฏิบัติการอวกาศมิได้อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐใด และการแบ่งเขตระหว่างชั้นบรรยากาศกับห้วงอวกาศไม่สามารถแบ่งได้อย่างชัดเจน เนื่องจากชั้นบรรยากาศที่ปกคลุมโลกจะมีอากาศเบาบางมากยิ่งขึ้น เมื่อมีความสูงเพิ่มขึ้น โดยทั่วไปการแบ่งขอบเขตห้วงอวกาศระหว่างชั้นบรรยากาศโลกกับชั้นอวกาศขึ้นอยู่กับความสูงจากชั้นบรรยากาศของโลก โดยขอบเขตของชั้นบรรยากาศที่อากาศยานสามารถปฏิบัติการบินได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ที่ความสูง ไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตร (๖๐,๐๐๐ ฟุต) ที่ความสูงระหว่าง ๒๐ กิโลเมตร ถึง ๑๐๐ กิโลเมตร ชั้นบรรยากาศจะไม่มีอากาศที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติการบิน แต่ยังมีชั้นบรรยากาศที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการทางอวกาศ ตามคำจำกัดความของ Karman Line ขอบเขตปฏิบัติการของภารกิจทางอวกาศจะเริ่มต้นที่ ๑๐๐ กิโลเมตรเหนือระดับ น้ำทะเลขึ้นไปซึ่งเป็นชั้นความสูงที่ดาวเทียมและวัตถุในอวกาศสามารถโคจรในวงโคจรได้ จึงถูกกำหนดเป็นขอบเขตของห้วงอวกาศ (The Boundary of Outer Space) ด้วยเหตุนี้ประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีขีดความสามารถทางด้านอวกาศสามารถสร้างแสนยานุภาพเหนือ่านฟ้าของชาติอื่นได้อย่างถูกกฎหมาย โดยการส่งดาวเทียมชนิดต่าง ๆ เช่น ดาวเทียมถ่ายภาพ ดาวเทียม

สื่อสาร ดาวเทียมนำร่อง ดาวเทียมต่อต้านสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ดาวเทียมเพื่อความมั่นคงเชิงรุก หรือ แม้แต่การพัฒนาอากาศยานที่มีเพดานบินสูงกว่า ๑๐๐ กิโลเมตร (Sub-orbital Spacecraft) เพื่อที่จะสามารถบินเหนือน่านฟ้าประเทศอื่นได้อย่างอิสระภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

๒.๕.๑ แบ่งวงโคจรตามความสูงและลักษณะทางกายภาพของดาวเทียมและ วัตถุในอวกาศ

๑) วงโคจรต่ำ (Low Earth Orbit : LEO) มีความสูงจากพื้นโลกไม่เกิน ๑,๐๐๐ กิโลเมตร เหมาะสำหรับการถ่ายภาพหรือการสังเกตการณ์จากห้วงอวกาศ

๒) วงโคจรปานกลาง (Medium Earth Orbit : MEO) มีความสูงจากพื้นโลก ระหว่าง ๑,๐๐๐ ถึง ๓๕,๐๐๐ กิโลเมตร ซึ่งสามารถถ่ายภาพและส่งสัญญาณวิทยุได้ครอบคลุมพื้นที่ได้ เป็นบริเวณกว้างกว่าวงโคจรต่ำ

๓) วงโคจรค้างฟ้า (Geosynchronous Orbit : GSO)/วงโคจรสถิต (Geostationary Earth Orbit : GEO) มีความสูงจากพื้นโลก ๓๕,๗๘๖ กิโลเมตร ดาวเทียมจะหมุนรอบ โลกด้วยความเร็วเชิงมุม เท่ากับโลกหมุนรอบตัวเอง จึงเสมือนดาวเทียมลอยอยู่เหนือบริเวณเดิมตลอดเวลา

๔) วงโคจรวงรีมาก (Highly Elliptical Orbit : HEO) เป็นวงโคจรที่ออกแบบ สำหรับดาวเทียมที่ปฏิบัติการกิจพิเศษเฉพาะกิจ เนื่องจากดาวเทียมมีความเร็วในวงโคจร ไม่คงที่ เมื่ออยู่ ใกล้โลก ดาวเทียมจะเคลื่อนที่เร็วมาก และจะเคลื่อนที่ช้าลงเมื่อออกห่างจากโลก

๒.๕.๒ การปฏิบัติการทางอวกาศ (Space Operations)

๑) การเฝ้าระวังทางอวกาศ (Space Situational Awareness : SSA)

การเฝ้าระวังทางอวกาศเป็นการปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรับ เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้จากการตรวจการณ์ไปใช้ในการป้องกันการชนกันของดาวเทียมสัญชาติไทยกับวัตถุในอวกาศ หรือการ เฝ้าตรวจการปฏิบัติการบนอวกาศเหนือพื้นที่ ประเทศไทยจากดาวเทียมของประเทศอื่น ๆ ซึ่งการปฏิบัติการกิจลักษณะนี้ ควรมีขีดความสามารถในการเฝ้าระวังทางอวกาศได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และมีความปลอดภัยในการเก็บรักษาข้อมูลตามมาตรฐานสากล กำหนดกิจเฉพาะสำคัญ ดังนี้

- การค้นหา ติดตาม และพิสูจน์ทราบ (Detect, Track and Identify)
- การแจ้งเตือนภัยคุกคามและการประเมินการโจมตี (Threat Warning and Attack Assessment)
- การตรวจสอบพฤติกรรม (Characterization)
- การบูรณาการ และการแสวงประโยชน์ข้อมูล (Data Integration and Exploitation)

๒) การเสริมขีดความสามารถทางอวกาศ (Space Force Enhancement : SFE)

การเสริมขีดความสามารถทางอวกาศเป็นการปฏิบัติการทางอวกาศ เชิงรับ เพื่อใช้ประโยชน์จากศักยภาพของการปฏิบัติการทางอวกาศ กำหนดกิจเฉพาะสำคัญ ดังนี้

- การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและการลาดตระเวนทางอวกาศ (Space Intelligence Surveillance and Reconnaissance) เป็นการใช้จุดเด่นของการปฏิบัติการทางอวกาศ เพื่อเสริมขีดความสามารถ การปฏิบัติการ ISR จากระบบตรวจจับแบบอื่น ๆ ของกองทัพอากาศ

- การสื่อสารและโทรคมนาคมทางอวกาศ (Space Communication) เป็นการใช้งานดาวเทียมสื่อสารโทรคมนาคม (Satellite Communication : SATCOM) เพื่อเป็นสถานีทวนสัญญาณในอวกาศ โดยทั่วไปดาวเทียมที่ใช้งานด้านการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมเป็นดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ หรือวงโคจรค้างฟ้า (Geostationary Earth Orbit)

- การกำหนดพิกัด เวลา และเส้นทางการเดินอากาศ (Space-based Positioning, Navigation and Timing : PNT) การพัฒนาระบบดาวเทียมนำร่อง (Global Navigation Satellite System : GNSS) ต้องใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี

๒.๕.๓ การสนับสนุนทางอวกาศ (Space Support : SS)

การสนับสนุนทางอวกาศเป็นการใช้ทรัพยากรของกองทัพอากาศในการสนับสนุนการปฏิบัติการทางอวกาศเพื่อให้ได้ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางอวกาศที่ต้องการ เช่น การควบคุมและสั่งการดาวเทียม การบูรณาการผลผลิตของการปฏิบัติการทางอวกาศเพื่อการปฏิบัติการรบ การส่งกำลังบำรุงยุทธโศปกรณ์ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการทางอวกาศ และการสร้างและพัฒนาบุคลากร และองค์ความรู้ทางอวกาศ เป็นต้น

๒.๖ การปฏิบัติการที่นอกเหนือจากการสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW)

เป็นการปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงของของรัฐ การบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ตามขีดความสามารถของกองทัพไทย ประกอบด้วยปฏิบัติการที่สำคัญ ได้แก่

๒.๖.๑ การปฏิบัติการช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance : HA) โดยใช้ขีดความสามารถเข้าถึงในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบได้อย่างรวดเร็ว สามารถให้การสนับสนุนการขนส่งบริการทางการแพทย์ การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางทหารและภาคพลเรือน รวมทั้งต้องมีความร่วมมือทางทหารกับชาติพันธมิตรในการปฏิบัติการของกำลังทางอากาศร่วมกันในกรณีต้องรับมือกับภัยพิบัติขนาดใหญ่ซึ่งจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๖.๒ การปฏิบัติการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนที่ไม่ใช่กำลังรบ (Noncombatant Evacuation Operations : NEO) การปฏิบัติของกำลังทางอากาศต้องอยู่ภายใต้คำสั่งของกระทรวงกลาโหม ในกรณีที่ไม่อาจใช้สายการบินพาณิชย์ โดยขีดความสามารถของกำลังทางอากาศสามารถปฏิบัติการกิจการลำเลียงทางอากาศให้ความช่วยเหลือประชาชนหรือผู้ประสบภัยอพยพเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ปลอดภัย และการบริการทางการแพทย์ได้อย่างรวดเร็ว ปลอดภัย และทันเวลา

๒.๖.๓ การปฏิบัติการสันติภาพ (Peace Operations : PO) การใช้กำลังของ กองทัพไทยในลักษณะการสนับสนุนภารกิจปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ โดยเฉพาะในการปฏิบัติการยุทธวิธีร่วมและการดำเนินมาตรการในระดับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ มาตรการ ทางการทูต การช่วยสนับสนุนขั้นตอนในการสร้างสันติภาพ อีกทั้งยังมีความพร้อมในการถอนกำลังกลับ ได้อย่างรวดเร็ว และมีลักษณะเฉพาะมากกว่าการใช้กำลังในสงครามตามแบบ

๒.๗ การปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare Operations)

คือ กิจกรรมต่าง ๆ ทางทหารที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังงานแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic) เพื่อควบคุมแถบความถี่แม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Spectrum) หรือ เพื่อโจมตีข้าศึก สงครามอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหลักในทุกมิติ และมีส่วนสำคัญ ในการกำหนดผลของความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจ จากประวัติศาสตร์สงครามทางอากาศที่ผ่านมา ประเทศที่มีระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยและมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการจะสามารถ ชิงความได้เปรียบทั้งทางยุทธศาสตร์ ยุทธการและยุทธวิธีทางการรบ ดังนั้นกองทัพอากาศจะต้องมีการ กำหนดแนวความคิดการใช้สงครามอิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติการทางอากาศ เพื่อเป็นแนวทางในการ วางแผนปฏิบัติการและการพัฒนาขีดความสามารถด้านสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า การสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (EW) ได้แบ่งมาตรการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ เป็น ๓ ส่วน คือ

๒.๗.๑ การสนับสนุนทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Support : ES) เป็นสงคราม อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหา ดักจับ ระบุตัวตน และชี้ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งกำเนิดของ พลังงานแม่เหล็กไฟฟ้าทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เพื่อใช้ในการตรวจสอบภัยคุกคามที่เกิดขึ้น โดยการใช้ เครื่องมือหรือวิธีการ ดังนี้

๑) การหาทิศ (Direction Finding : DF) เป็นวิธีการที่ใช้ในการค้นหา ดักจับ และกำหนดพิกัดแหล่งที่มาของการแพร่กระจายพลังงานคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ

๒) การเตือนภัยคุกคาม (Threats Warning) เป็นมาตรการที่ใช้ในการระบุ การแพร่กระจายคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของข้าศึกทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่เป็นภัยคุกคาม ต่อฝ่ายเราเพื่อใช้ในการระบุตัวตน และแจ้งเตือน

๒.๗.๒ การป้องกันทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Protection : EP) เป็นสงคราม อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมภารกิจต่าง ๆ เพื่อป้องกันบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก และ ยุทโธปกรณ์ จากผลกระทบของการใช้มาตรการด้านสงครามอิเล็กทรอนิกส์ของข้าศึกและฝ่ายเดียวกันที่ จะส่งผลให้ลดประสิทธิภาพ ไม่สามารถใช้งานอุปกรณ์ได้ หรือเกิดความเสียหายต่อขีดความสามารถ ด้านการรบของฝ่ายเดียวกัน โดยการใช้เครื่องมือหรือวิธีการ ดังนี้

๑) การควบคุมการกระจายคลื่น (Emission Control : EMCON) เป็นการ ควบคุมการแพร่กระจายคลื่น หรือการส่งพลังงานคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของฝ่ายเดียวกัน เพื่อลดโอกาส

ในการตรวจจับของข้าศึก และเปิดเผยการส่งสัญญาณของฝ่ายเดียวกัน ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจจับของฝ่ายเรา โดยการลดการรบกวนทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของฝ่ายเราลง

๒) การลดการขัดแย้งของคลื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ (Frequency De-confliction) เป็นการทำให้อุปกรณ์ในระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์มีความถี่ในการใช้งานอย่างเพียงพอ และมีการรบกวนของคลื่นให้น้อยที่สุด

๓) การเสริมสมรรถนะทางแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Hardening) เป็นมาตรการป้องกัน ทางกายภาพ วงจรทางอิเล็กทรอนิกส์ และระบบไฟฟ้าต่าง ๆ ที่ช่วยในการป้องกันอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จากการกระทำของข้าศึก และฝ่ายเดียวกัน

๔) การกำหนดมาตรการ และระเบียบต่าง ๆ (Procedures and Regulations) เป็นการกำหนดวิธีปฏิบัติด้านต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐาน

๒.๗.๓ การโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Attack : EA) เป็นสงครามอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือการควบคุมพลังงานในการโจมตีบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก หรือยุทธโศปกรณ์เพื่อทำให้ลดประสิทธิภาพ ไม่สามารถใช้งานอุปกรณ์ได้ หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อขีดความสามารถด้านการรบของข้าศึก ประกอบด้วย การปฏิบัติ ดังนี้

๑) จรวดต่อต้านเรดาร์ (Anti-Radiation Missile : ARM) เป็นอาวุธนำวิถีแบบ Passive Homing เข้าสู่แหล่งแพร่สัญญาณ เพื่อการทำลายอุปกรณ์นั้น ๆ เช่น สถานีเรดาร์ เป็นต้น และยังใช้ในการป้องกัน หรือกดดันไม่ให้ข้าศึกใช้เรดาร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) อาวุธพลังงานบังคับทิศทาง (Directed Energy Weapon : DEW) เป็นอาวุธที่สามารถส่งพลังงานคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าไปยังเป้าหมายสำหรับทำลาย ทั้งอย่างถาวร หรือชั่วคราว อาวุธที่ใช้อาจรวมถึงการใช้คลื่นความถี่, อาวุธ LASER, อาวุธยิงอนุภาค (Particle Beam) และคลื่นพัลส์แม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Pulse : EMP)

๓) การรบกวนทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Jamming) เป็นการตั้งใจในการแพร่ กระจายคลื่น การส่งคลื่นซ้ำ การเปลี่ยนแปลงคลื่น การดูดซับ หรือการหักเหของพลังงานแม่เหล็กไฟฟ้า เพื่อการปฏิเสธการใช้งานเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของข้าศึก หรือทำให้ประสิทธิภาพลดลง

๔) การลวงทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Deception) เป็นการตั้งใจในการแพร่ กระจายคลื่น การส่งคลื่นซ้ำ การเปลี่ยนแปลงคลื่น การดูดซับ หรือการหักเหของพลังงานแม่เหล็กไฟฟ้า เพื่อให้กำลังพล และอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ของข้าศึกได้รับข้อมูลที่ผิด และนำไปสู่การตีความ และการปฏิบัติการณ์ที่ผิดพลาด

๒.๘ การปฏิบัติการร่วม กำลังทางบก และกำลังทางอากาศ

เป็นการปฏิบัติการร่วมเพื่อต่อสู้กับขีดความสามารถของกำลังภาคพื้นของข้าศึก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ ผู้บัญชาการกองกำลัง วัตถุประสงค์หลักเพื่อมีอำนาจเหนือสถานะ

แวดล้อมของกองกำลังภาคพื้นของข้าศึก และป้องกันฝ่ายข้าศึกมิให้กระทำในสิ่งเดียวกันต่อกองกำลังฝ่ายเรา มีการปฏิบัติการทางอากาศที่สำคัญต่อกองกำลังภาคพื้นของข้าศึก ๒ ลักษณะ คือ

๒.๘.๑ การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด (Close Air Support : CAS) ซึ่งเป็นการดำเนินกลยุทธ์ทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์ภาคพื้นของกองกำลังฝ่ายเรา เป็นภารกิจที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติการทางอากาศในการสนับสนุนกำลังภาคพื้น โดยเป็นการปฏิบัติการระหว่างกำลังรบภาคพื้น/ภาคทะเลกับกำลังทางอากาศ ซึ่งต้องอาศัยแนวทางการปฏิบัติเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและปลอดภัยสูงสุดต่อกองกำลังฝ่ายเรา โดยแนวนิยมในการเกิดภารกิจ การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิดในปัจจุบันมีค่อนข้างสูง เนื่องจากการรบแบบจำกัดเขตและผลักดันแนวปะทะของกำลังรบหลักทางภาคพื้นของกองกำลังฝ่ายเรา ในการเข้ายึดครองพื้นที่หรือดินแดนฝ่ายข้าศึกเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการรบ

๒.๘.๒ การขัดขวางทางอากาศ (Air Interdiction: AI) เป็นการใช้กำลังทางอากาศในการโจมตี เพื่อลดขีดความสามารถของกองกำลังภาคพื้นของข้าศึก รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งปวงของข้าศึกที่อาจนำมาใช้โดยตรงหรือนำมาใช้ดำเนินการสำหรับดำเนินกลยุทธ์ในการเสริมกำลังภาคพื้นต่อยุทธบริเวณระหว่างกองกำลังฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก การขัดขวางทางอากาศจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของข้าศึกในการบัญชาการ การรวมกำลัง การดำเนินกลยุทธ์ การส่งกำลังบำรุง และการเสริมกำลังให้เกิดอำนาจกำลังรบ โดยภารกิจการขัดขวางทางอากาศต้องการความช่วยเหลือในการกำหนดเป้าหมายสำคัญ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และพิจารณาตกลงใจสำหรับการใช้ยุทธวิธี รวมถึงการกำหนดอาวุธอากาศสู่พื้นดินที่จะใช้โจมตีข้าศึก

๒.๙ การปฏิบัติการร่วม กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ

ประเทศไทยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นผืนแผ่นดินที่ทอดยาวจากเหนือลงใต้ ปิดล้อมด้วยทะเลสองด้านฝั่ง ทะเลด้านตะวันออกติดทะเลอ่าวไทย ภาคใต้ฝั่งตะวันตกติดทะเลอันดามัน แม้ว่าประเทศไทยจะมีทางออกทะเลถึงสองด้าน ซึ่งเป็นลักษณะเด่นในการเป็นจุดเชื่อมต่อของเส้นทางคมนาคมและการค้าขายทางทะเลระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิกก็ตาม แต่ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ก็ถูกปิดล้อมถึงสองชั้น โดยประเทศกัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และเมียนมาปิดล้อมในชั้นที่หนึ่ง และโดยจีน ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ บังคลาเทศ และอินเดียปิดล้อมในชั้นที่สอง ลักษณะเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรงจากการถูกปิดอ่าว คุณลักษณะของกำลังทางอากาศในเรื่องความเร็ว และพิสัยบินจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติการเหนือพื้นที่ทะเลที่กว้างใหญ่ เพื่อยับยั้งการถูกรุกรานทางทะเล หรือการปิดอ่าวจากข้าศึก การปฏิบัติการร่วม กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศเพื่อให้ได้มา หรือรักษาไว้ซึ่งการได้เปรียบทางทะเล (Maritime Superiority) ในระดับที่ต้องการ การปฏิบัติการอาจประกอบไปด้วยการทำลาย การขัดขวาง การหน่วงเหนี่ยว หรือการทำให้ภัยคุกคามหมดความน่าเกรงขามในสภาพแวดล้อมทางทะเล การใช้กำลังทางอากาศทั้งในทะเลหรือจากทะเล เพื่อให้เกิดผลกระทบตามวัตถุประสงค์การตอบโต้ทางทะเลจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้

การร้องขอจากผู้บัญชาการยุทธบริเวณ (ทร.) ซึ่งไม่ได้หมายความว่า การตอบโต้ทางทะเลจะต้องประกอบกำลังกับเรือรบในพื้นที่ปฏิบัติการด้วยเสมอไป การตอบโต้ทางทะเลอาจเกิดขึ้นโดยใช้กำลังทางอากาศเพียงลำพังก็เป็นไปได้ หากผู้บัญชาการยุทธบริเวณพิจารณาแล้วว่าการตอบโต้ทางทะเลโดยใช้กำลังทางอากาศจะทำให้เกิดการได้เปรียบทางทะเล สำหรับมิติในการปฏิบัติการของกำลังทางอากาศในการตอบโต้ทางทะเลมีด้วยกัน ๔ มิติ ได้แก่ มิติผิวน้ำ (Surface Domain) มิติใต้น้ำ (Subsurface Domain) มิติอากาศเหนือทะเล (Air Domain) และมิติอวกาศ (Space Domain) ทั้งหมดทั้งปวงก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการตอบโต้ทะเล คือ การได้เปรียบทางทะเล ปฏิเสธการใช้ทะเลของข้าศึกในขณะที่ดำรงเสรีในการปฏิบัติในทะเลของฝ่ายเรา

การปฏิบัติการของกำลังทางอากาศสามารถยืดพิสัยการปฏิบัติการ และเพิ่มความยืดหยุ่นของกำลังทางเรือในการควบคุมทะเล การใช้ขีดความสามารถของกองทัพอากาศและกองทัพเรือต้องมีความประสานสอดคล้องจึงจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถร่วมในการควบคุมทะเลได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๒.๙.๑ การบินลาดตระเวนรบ (Combat Air Patrol : CAP) เพื่อการป้องกันภัยทางอากาศให้กับกองเรือในทะเล บ.ขับไล่ของ ทอ.ทำหน้าที่ CAP เพื่อเตรียมสกัดกั้น โดยหน่วยควบคุมจะเป็นหน่วยเรดาร์ของเรือทำหน้าที่ควบคุม CAP ทั้งสองสถานีหรือควบคุมเฉพาะ บ.ทร. และ ศคปอ./สร.ควบคุม บ.ขับไล่ของ ทอ. โดย บ.ที่ทำหน้าที่ CAP จะต้องสามารถติดต่อกับหน่วยควบคุมที่มีอยู่ทั้งหมดได้เพื่อประสานในเรื่องการบินเข้ามาใน Crossover Zone ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดทั้งแก่อากาศยานและหน่วยเรือ ผู้ทำหน้าที่ ผบ.ภารกิจควรเป็น นายทหารควบคุมการบินสกัดกั้นที่ประจำอยู่กับหน่วยควบคุมบนเรือ

๒.๙.๒ การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด (Close Air Support : CAS) เป็นการใช้ บ.โจมตี เข้าใช้อาวุธต่อข้าศึกภาคพื้นดินที่กำลังรบติดพันอยู่กับกำลังภาคพื้นดินของฝ่ายเรา ทั้งนี้การใช้กำลังทางอากาศจะประกอบด้วย บ.ชี้เป้า (AFAC) บ.โจมตี (Striker) และอาจประกอบด้วย บ.ขับไล่ (Fighter) เพื่อให้ความคุ้มครองทั้ง บ.ชี้เป้า และ บ.โจมตี ให้ปลอดภัยจาก บ.ขับไล่ข้าศึก ในกรณีที่ยังไม่สามารถครองอากาศในตำบลที่นั้นได้ ความเป็นไปได้ที่จะใช้ บ.ทร.และ ทอ.ปฏิบัติกิจนี้ร่วมกัน อากาศยาน ทร.ทำหน้าที่ บ.ชี้เป้า (AFAC) และ อากาศยาน ทอ.ทำหน้าที่ บ.โจมตี เพื่อทำลายเป้าหมายภาคพื้น

๒.๙.๓ การขัดขวางทางอากาศในพื้นที่การรบ (Battlefield Air Interdiction : BAI) เป็นการใช้กำลังทางอากาศโจมตีเป้าหมายภาคพื้นลึกเข้าไปหลังแนวข้าศึก เพื่อทำลายคลัง เส้นทางลำเลียง หรือขบวนยานยนต์เพิ่มเติมกำลังของฝ่ายข้าศึก ทั้งนี้เพื่อบังคับความได้เปรียบของกำลังภาคพื้นฝ่ายเรา และหวังเหนี่ยวนำให้ข้าศึกได้รับกำลังเพิ่มเติม อาจทำได้ทั้งการร่วมบินเดินทางไปพร้อมกับหมู่บินโจมตี หรือบินวนรออยู่ในตำบลที่ซึ่งจะเข้าสกัดกั้นอากาศยานข้าศึกได้ทัน ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถทางอากาศของข้าศึกที่ยังหลงเหลืออยู่ ดังนั้น ความเป็นไปได้ที่จะจัด อากาศยาน

มาปฏิบัติร่วมกัน โดยใช้ อาภาศยาน ทร.ปฏิบัติการกิจโจมตีทางอากาศ และใช้อาภาศยาน ทอ.ปฏิบัติการกิจขับไล่สกัดกั้น และคุ้มครองทางอากาศ เพื่อครองอากาศในพื้นที่ปฏิบัติการ

๒.๙.๔ การโจมตีเป้าหมายในทะเล (Maritime Air Strike : MAS) คือการใช้กำลังทางอากาศในการโจมตีเรือผิวน้ำข้าศึก โดยใช้ อาภาศยานลาดตระเวนบอกตำแหน่ง ทิศทางของเป้าหมายและใช้อาภาศยานทำหน้าที่โจมตี

๒.๙.๕ การค้นหาและช่วยชีวิตในพื้นที่การรบ (Combat Search And Rescue : CSAR) เป็นการจำกัดกำลังทางอากาศเข้าช่วยเหลือกำลังฝ่ายเราที่ได้รับอันตราย และตกอยู่ในพื้นที่อิทธิพลของข้าศึก โดยการค้นหา พิสูจน์ฝ่าย และรับกลับโดย ฮ. ส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยเหลือนักบิน ผู้โดยสาร และลูกเรือฝ่ายเราที่ประสบอุบัติเหตุ หรือถูกยิงตก ในพื้นที่ข้าศึก กำลังทางอากาศที่เข้าปฏิบัติ จะประกอบด้วย ฮ. กู้ภัย เข้าไปรับผู้ประสบภัยโดยการลงจอดรับ หรือการใช้ก๊วนช่วยชีวิต บ.ตรวจการณ์/ซีเป่า ทำหน้าที่ค้นหาผู้ประสบภัย กำหนดตำบลที่รับผู้ประสบภัย และซีเป่าเป้าหมายกำลังข้าศึกที่เป็นอันตรายกับ ฮ.กู้ภัย เพื่อให้ บ.โจมตีทำการโจมตีทางอากาศ กดดันกำลังภาคพื้นของข้าศึก และหากเป็นการปฏิบัติในพื้นที่ที่ยังไม่ได้การครองอากาศ ก็จำเป็นต้องจัด บ.ขับไล่ ทำหน้าที่ป้องกันภัยทางอากาศให้แก่หมู่บินค้นหาและช่วยชีวิตอีกด้วย

๒.๙.๖ การบินทำภารกิจอื่น ๆ ที่ปฏิบัติลึกเข้าไปในดินแดนข้าศึก เช่น การบิน ลว. หาข่าว/ลว.เฝ้าตรวจ บริเวณท่าเรือ/น่านน้ำข้าศึก จำเป็นต้องจัด บ.ทอ.ทำหน้าที่คุ้มครองให้กับ บ.ทร. ที่ปฏิบัติกิจดังกล่าว ให้ปลอดภัยจาก บ.ขับไล่ของข้าศึก การจัด บ.ทอ.ทำหน้าที่คุ้มครองทางอากาศ (FORCE PROTECTION) ของ บ.ทร.นี้ อาจทำในลักษณะบินไปด้วยกัน หรือการบินลาดตระเวนรบ (CAP) อยู่ในตำบลที่ที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถทางอากาศของข้าศึก

๒.๙.๗ การปฏิบัติการร่วมในการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งความได้เปรียบทางอากาศ (Air Superiority) ในพื้นที่เป้าหมายสะเทินน้ำสะเทินบก การให้ได้มาในขั้นนี้ มีกิจที่ต้องปฏิบัติ คือ การต่อต้านทางอากาศ (Counter Air) ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการ และการป้องกันทางอากาศ (Air Defence) แก่หน่วยกำลังต่าง ๆ ใน AOA ตลอดเวลาที่ปฏิบัติการ

๓. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy)

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คือ การพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีเอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม ภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบ ทุกระดับความรุนแรงควบคู่ไปกับการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบน พื้นฐานของ

หลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

การรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นการให้ความสำคัญในด้านพัฒนาคนให้ตระหนักเรื่องความมั่นคง เสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของประเทศ พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างกลไกด้านความมั่นคงภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติซึ่งถือเป็นแผนระดับ ๑ โดยแผนระดับ ๒ จะเป็นแผนแม่บท แผนปฏิรูป และแผนความมั่นคง สำหรับแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคง รวมถึงแผนอื่น ๆ ที่สนับสนุนงานด้านความมั่นคง ถือเป็นแผนระดับ ๓ ทั้งนี้ เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้มีมาตรการในการป้องกันแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบและดำเนินการแก้ไขปัญหาความมั่นคง ซึ่งในปัจจุบัน มีมาตรการการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาอุบัติใหม่เพื่อสร้างสันติสุขอย่างถาวร โดยการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทั้งทางบกและทางทะเล สำหรับการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม เน้นการพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ ผนึกพลังอำนาจแห่งชาติให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตย พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ ในการรักษาดุลยภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ อารังไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง พัฒนาความร่วมมือกับมิตรประเทศ พัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคง แบบองค์รวม ดำเนินการพัฒนากลไกเฝ้าระวังป้องกันแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการการบริหารจัดการความมั่นคง ให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนากลไก และองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

กระทรวงกลาโหมได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงซึ่งถือเป็นแผนระดับ ๓ โดยในส่วนของกองทัพไทย ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งตามอำนาจหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญกำหนดให้กองทัพไทย ต้องมีการเตรียมกำลังและใช้กำลัง เพื่อป้องกันอธิปไตยของชาติ โดยการเตรียมกำลังจะต้องมีหลักนิยมและแผน เพื่อที่จะใช้กำลังได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นที่มาของการจัดทำหลักนิยมกองทัพไทยนี้

๓.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ^๓ เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ในระยะยาวเพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีเอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อม สามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับ

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑

การพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ได้เน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของภาครัฐ ทั้งยังมีแนวคิดในการใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ด้วยการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล บูรณาการข้อมูลจากทุกภาคส่วนและวางแผนใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) องค์กรภาครัฐสามารถให้บริการแก่ประชาชนและภาคธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาและอุปสรรคของภาคธุรกิจ ส่งเสริมให้พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และเกิดความผาสุกแก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย ซึ่งตามมติของรัฐมนตรีกำหนดระดับของแผนออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนความมั่นคง และ ๓) แผนปฏิบัติการ และแผนอื่น ๆ ทั้งนี้การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีแนวความคิดและความเชื่อที่แตกต่างกัน การขยายอิทธิพล และเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๓.๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๓.๑.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๓.๑.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๓.๑.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๓.๑.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร

กับสิ่งแวดล้อม

๓.๑.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๓.๒ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ^๔

ใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคาม โดยมีแนวความคิดความมั่นคงแบบองค์รวม ในการเชื่อมโยงมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยและมีความสงบเรียบร้อย ในทุกระดับในนโยบายดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๒ หมวดได้แก่ หมวดที่ ๑ ประเด็นความมั่นคง และหมวดที่ ๒ ประเด็นศักยภาพความมั่นคง ในประเด็นนี้ระบุว่า ให้บูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง

^๔ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๔๐, ตอนที่ ๒๑ ก ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖

มุ่งเน้นการจัดทำและการเชื่อมโยงข้อมูลด้านความมั่นคงขนาดใหญ่เชิงดิจิทัล ให้สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

๓.๓ แนวทางการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์ Strategic Guidance

ภาพรวมการให้แนวทางการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์ ทำให้ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการ สามารถทราบถึงวิธีการกำหนดทิศทางทางยุทธศาสตร์และวิธีการนำไปใช้สำหรับกระบวนการวางแผนทางทหาร เพื่อพัฒนาแผนและคำสั่งทางทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหาร ซึ่งจะกล่าวถึงวิธีการบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างกองฝ่ายเสนาธิการร่วม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ตลอดจนมิตรประเทศที่เข้าร่วมปฏิบัติการภายใต้เงื่อนไขการปฏิบัติการเดียวกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จะมอบคำสั่ง เจตนารมณ์ แนวทางการดำเนินการ และคำแนะนำอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการทางทหาร ผ่านแนวคิดการปฏิบัติการใช้กำลัง แก่กองทัพ เพื่อปกป้องอธิปไตย และการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้ข้อจำกัดทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ที่ได้ระบุเอาไว้โดยทั่วไป การมอบแนวทางการปฏิบัติไปสู่กองทัพ จะเป็นลักษณะเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่อาจสื่อสารด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่นการประชุมสั่งการ หรือการเรียกไปรับการสั่งการ ที่มีเนื้อความอยู่ในเอกสาร เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไป การสั่งการดังกล่าวจะเรียกว่าแนวทางการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์ ทิศทางการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ อย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่เอกสารคำแนะนำ แนวทางการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์ มักจะได้รับการปรับปรุงเป็นวงรอบตามช่วงเวลา และอาจไม่สะท้อนถึงทิศทางทางยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจุบันที่สุด

๓.๔ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ National Security Strategy ^๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มี การทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหาร ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย ตลอดจนกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ประกอบกับมีหลักการให้การกำหนด นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามในการดำรงไว้ ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมถึงนโยบาย

^๕ (ร่าง) หลักนิยามวางแผนร่วมกองทัพไทยประจำปี ๒๕๖๗. ศูนย์บัญชาการทหาร.

ภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหาร กับการเศรษฐกิจ และอื่น ๆ อันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติให้สอดคล้องต้องกัน เพื่อให้กิจการของหน่วยงานของรัฐ สามารถประสานกันได้อย่างใกล้ชิดเป็นผลดีต่อความมั่นคงแห่งชาติ และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ เป็นแผนระยะปานกลาง ๕ ปี ที่มีสถานะเป็นแผนระดับที่ ๒ รองรับการดำเนินการในห้วงที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑) โดยนโยบายและแผนระดับชาติฯ ฉบับนี้ มีความเชื่อมโยงและประสานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และประเด็นการต่างประเทศ ตลอดจนมีการกำหนด ขอบเขตและหลักเกณฑ์พิจารณา “ประเด็นความมั่นคง” เพื่อตอบสนองค่าเป้าหมายการยกระดับขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดยมุ่งขยายผลกรอบแนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีกรอบจัดทำแผนระดับที่ ๓ โดยนำเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ไปกำหนดแผนงาน โครงการ หรือการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. ยุทธศาสตร์ทหาร Military Strategy

ยุทธศาสตร์ทหาร หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ทหารใช้ในมิติ การเตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้กำลัง และการประสานพลังอำนาจของชาติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมเพื่อผลแห่งการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ ได้ถูกถ่ายทอดผ่านเป้าหมายตามระบบของยุทธศาสตร์ชาติ โดยกองทัพไทยในฐานะส่วนราชการ มีหน้าที่ต้องดำเนินการให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายที่กำหนด เปรียบเหมือนกรอบการดำเนินการ ขององค์กรที่ต้องกำหนดภารกิจให้มีความเชื่อมโยงและมีเนื้อหาที่ควรระบุไว้ในคำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งงานอีกส่วนหนึ่งคำแนะนำดังกล่าวต้องสามารถช่วยให้องค์กรภายใต้กองทัพ ดึงศักยภาพของกองทัพในมิติของการ เตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้กำลัง และมิติที่ผสมผสานกัน ตามย่านปฏิบัติการของทหารได้อย่างไร เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ในภาพรวมของกองทัพไทย ที่มีความเชื่อมโยงตามแต่ละมิติของยุทธศาสตร์ทหารที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ กระทรวงกลาโหม Department Of Defense

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายใน และภายนอกประเทศ โดยจัดให้มีกำลังทหารไว้ เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อช่วยการพัฒนาประเทศและเพื่อรักษาประโยชน์ของชาติ ในประการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนดำเนินการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการป้องกันประเทศ และการพลังงาน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร และรักษาประโยชน์ของชาติด้วยการใช้กำลังทหารเพื่อปฏิบัติการตามความในวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด เว้นแต่การใช้กำลังใช้กำลังทหารเพื่อปราบปรามการจลาจลให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ซึ่งกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีกว่ากระทรวงกลาโหม

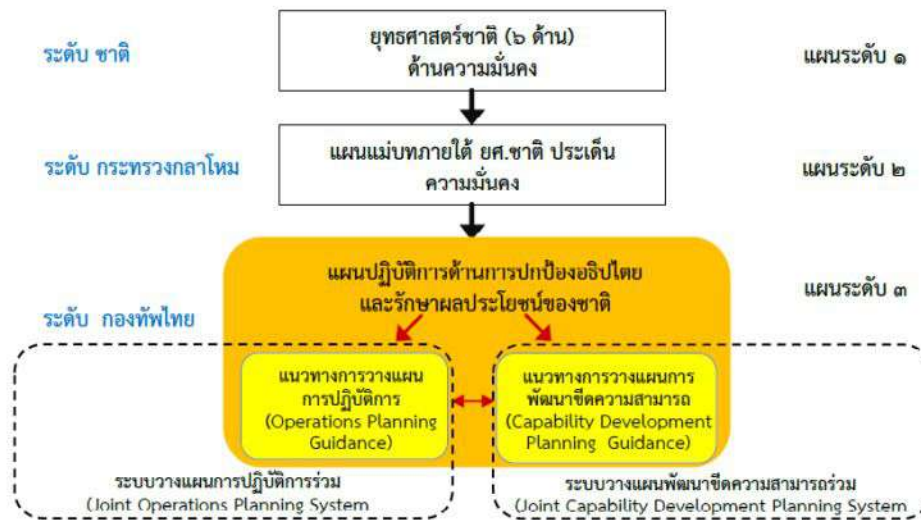
นโยบายของกระทรวงกลาโหม หมายถึงนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ทั้งนโยบายทั่วไปและนโยบายเฉพาะ ถือเป็นอีกข้อกำหนดหนึ่งขององค์กรสูงสุดที่รับผิดชอบกิจการ ด้านความมั่นคงของกองทัพไทย หากผู้จัดทำคำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์คือกระทรวงกลาโหม เอกสาร ดังกล่าวจำเป็นต้องระบุความเชื่อมโยงกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และส่งเสริมความ เชื่อมโยงกับแต่ละมิติยุทธศาสตร์ทหารที่กระทรวงกลาโหมมีความต้องการที่จะบังคับทิศทางการ ดำเนินงานของหน่วยงานรองให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ทหารที่ความต้องการที่จะบังคับทิศทางการ ดำเนินงานของหน่วยงานรองให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนดไว้ ซึ่งจากความ เชื่อมโยงดังกล่าว หากผู้จัดทำคำแนะนำเป็นหน่วยงานในส่วนกองทัพไทย ไม่ว่าจะเป็นคำแนะนำ เชิงยุทธศาสตร์ที่จัดทำโดยกองบัญชาการกองทัพไทยที่มีต่อเหล่าทัพ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ และคำแนะนำเชิงยุทธศาสตร์เฉพาะการดำเนินงานภายใน เหล่าทัพ ที่ต้องแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงกับเป้าหมายกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สูงกว่าตามลำดับ

๕. ระบบการวางแผนร่วมทางยุทธศาสตร์ Joint Strategic Planning System

๕.๑ ระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System)

อ้างอิงจากบทบัญญัติกรอบอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และนโยบายต่าง ๆ จากหน่วยเหนือประกอบด้วย รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายความมั่นคง แห่งชาติ พระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนเตรียมพร้อม แห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ แผนผืนกกำลังและทรัพยากรเพื่อการ ป้องกันประเทศ แผนระดมสรรพกำลังกระทรวงกลาโหม แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พระราชบัญญัติวิธีการ งบประมาณ เป็นต้น ๖

๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘

รูปที่ ๒.๓ แสดงระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย

ที่มา : หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยประจำปี ๒๕๖๖. หน้า ๔๗

กระบวนการ (Process) ของการวางแผนในระดับยุทธศาสตร์นี้ เป็นการประเมินสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต วิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ปัจจัยภายในและภายนอก พิจารณาวัตถุประสงค์แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ กำหนดวิสัยทัศน์แล้วจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ทหาร ซึ่งจะระบุวัตถุประสงค์ทางทหาร (Ends) ประเด็นยุทธศาสตร์ (Ways) มาตรการในการดำเนินการและขีดความสามารถโครงสร้างกำลังรบที่ต้องการ (Means) นอกเหนือไปจากยุทธศาสตร์ทหารซึ่งเป็นกรอบในการดำเนินงานในภาพรวมของกองทัพไทยแล้ว ซึ่งสิ่งนี้จะกลายเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) ของระบบที่ต่อเนื่อง ๒ ระบบ คือ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operation Planning System) และระบบวางแผนพัฒนาขีดความสามารถร่วม (Joint Capability Development Planning System) ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ ๒-๖ สำหรับแนวทางการวางแผนการปฏิบัติการนั้น จะพิจารณาเทียบเคียงได้กับแผนขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ร่วม (Joint Strategic Capabilities Plan : JSCP) ตามหลักนิยมของกองทัพสหรัฐ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรพิจารณาจัดทำเพิ่มเติมได้แสดงไว้ในรูปด้วยขอบเส้นประเป็นการประยุกต์ใช้แนวทางของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่ระบุใน (Joint Operation Planning And Execution System : JOPEs) มี ๒ เรื่อง คือ

๕.๑.๑ เรื่องการใช้กำลัง กองทัพไทยควรจัดทำทบทวนยุทธศาสตร์ร่วม (Joint Strategy Review) ซึ่งจะต้องทำการทบทวนสถานการณ์ด้านความมั่นคงทุกปี ทบทวนภัยคุกคามที่เกิดขึ้นใหม่ ทบทวนภารกิจของกองทัพ และกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติการทางทหาร (Concept of Operations)

๕.๑.๒ เรื่องการใช้และเตรียมกำลัง เป็นการแปลงแนวความคิดที่ได้จากการทบทวนยุทธศาสตร์ร่วม (Joint Strategy Review) กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (Joint Vision) ซึ่งจะต้องกำหนดเป็นแนวความคิดการใช้กำลังในลักษณะการปฏิบัติการร่วม และกำหนดขีดความสามารถของกำลังรบร่วมในอนาคต โดยเนื้อหาเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทหาร แต่มีรายละเอียดเน้นแนวความคิดในการปฏิบัติ สำหรับการกำหนดขีดความสามารถควรพิจารณาใช้พันธกิจในการทำการรบ (Joint Warfighting Function) เป็นกรอบในการพัฒนา

๕.๒ ระบบการวางแผน

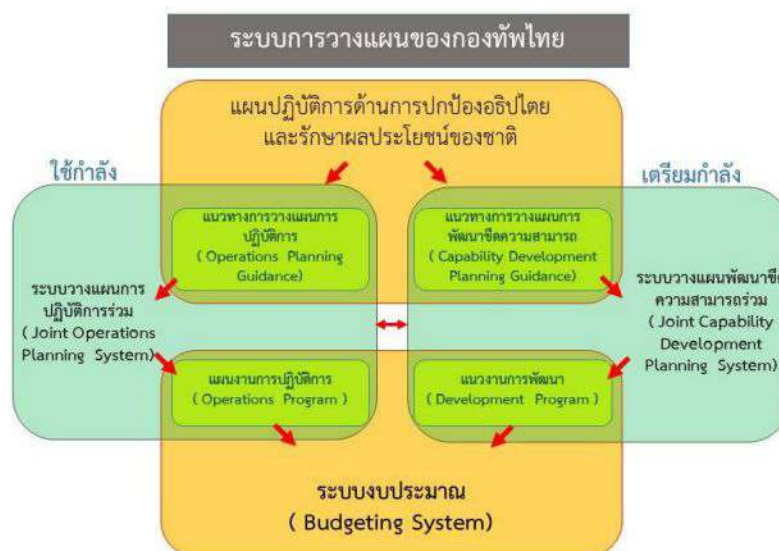
กระบวนการวางแผนที่ใช้ในกองบัญชาการกองทัพไทยและศูนย์บัญชาการทางทหารนั้น ประยุกต์มาจากหลักนิยมของต่างประเทศ ระบบการวางแผนในภาพรวมของกองทัพไทยเป็นการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรทางทหารของกองทัพอย่างเป็นระบบ ให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ทางทหารได้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีความเชื่อมโยงจากนโยบายระดับยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหมและนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาล โดยรวม มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ๔ ส่วนประกอบด้วย

๕.๒.๑ ระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System : JSPS)

๕.๒.๒ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning System : JOPS) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร

๕.๒.๓ ระบบวางแผนพัฒนาขีดความสามารถร่วม (Joint Capability Development Planning System)

๕.๒.๔ ระบบงบประมาณ (Budgeting System)

รูปที่ ๒.๔ แสดงระบบการวางแผนของกองทัพไทย

ที่มา : หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยประจำปี ๒๕๖๖. หน้า ๔๙

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาที่ความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกัน การดำเนินการของระบบจะมีผลที่ได้รับ ๔ เรื่องเกิดขึ้นระหว่างกัน ดังแสดงในรูปที่ ๒.๗ ประกอบด้วย

- ๑) แนวทางการวางแผนการปฏิบัติการ (Operations Planning Guidance)
- ๒) แนวทางการวางแผนการพัฒนาขีดความสามารถ (Capability Development Planning Guidance)
- ๓) แผนงานการปฏิบัติการ (Operations Program)
- ๔) แผนงานการพัฒนา (Development Program)

กระบวนการเหล่านี้มีลักษณะของการทำงานเป็นระบบโดยมีโครงสร้างของระบบที่ประกอบด้วย ข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลที่ได้รับ (Output) ดังจะได้อธิบายต่อไป

๕.๓ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning System)

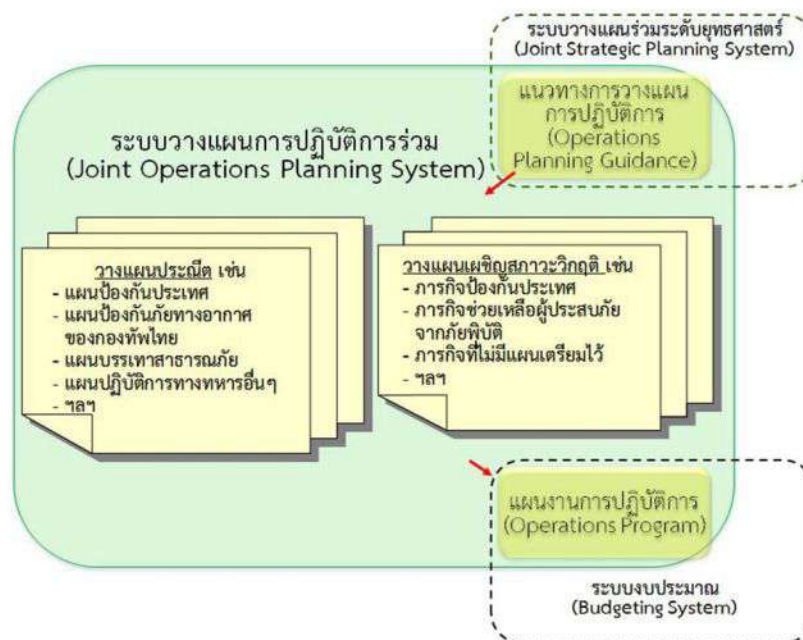
การวางแผนการปฏิบัติการร่วมเป็นการปฏิบัติอย่างเป็นระบบร่วมกันของคณะผู้บังคับบัญชา ฝ่ายเสนาธิการร่วม ชุดวางแผนร่วมจากเหล่าทัพ และส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจนั้น เพื่อหาหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบรรลุภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ และเพื่อให้มีแนวทางในการสั่งการหน่วยรองให้ปฏิบัติในสิ่งที่จำเป็นเพื่อบรรลุภารกิจ การวางแผนในที่นี้ แบ่งเป็นการวางแผนก่อนปฏิบัติการร่วม และการวางแผนในระหว่างปฏิบัติการร่วม

๕.๓.๑ การวางแผนก่อนการปฏิบัติการร่วม แบ่งเป็น

๑) การวางแผนประณีต (Deliberate Planning) เป็นการดำเนินการในสภาวะปกติ ไม่มีความกดดันของสถานการณ์และเงื่อนไขเวลา มีกระบวนการวางแผนที่สมบูรณ์ใช้สมมุติฐานภาพสถานการณ์ ที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต แล้ววางแผนเพื่อเตรียมการรองรับ มีเวลาในการดำเนินการ/ ทบทวน ตามวงรอบที่กำหนดหรือเมื่อสภาวะแวดล้อมสำคัญมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างนั้น

๒) การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning : CAP) ดำเนินการเมื่อมีภัยคุกคามปรากฏขึ้น หรือกำลังจะมีภัยคุกคามในเวลาอันใกล้ เป็นการทำแผนสำหรับสถานการณ์เฉพาะ เพื่อปฏิบัติต่อภัยคุกคามจริงที่มีความจำเป็นจะต้องใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ หากสามารถคาดการณ์วิกฤติได้จะมีเวลาเพียงพอในการเตรียมแผน แต่หากเป็นเหตุฉับพลันที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้และจำเป็นต้องใช้กำลังทหารจะมีเวลาทำแผนเพียงไม่กี่วันเท่านั้น หากมีแผนเดิมที่จัดทำไว้อยู่แล้วจะสามารถนำมาปรับปรุงได้ ช่วยลดระยะเวลาในการวางแผน ทำให้ตอบสนองต่อวิกฤติได้รวดเร็วขึ้น การวางแผนแบบนี้จะแทนสมมุติฐานด้วยข้อเท็จจริงและสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน

๓) การวางแผนในระหว่างปฏิบัติการถือว่เป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยปรับให้การปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้วงเวลานั้น ทำให้แผนที่จัดทำขึ้นมีความอ่อนตัวกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป แผนที่ปรับหรือจัดทำขึ้นในระหว่างปฏิบัติการนั้นเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการในปัจจุบัน (Current Operations) และการทำแผนสำหรับอนาคต (Future Plans)

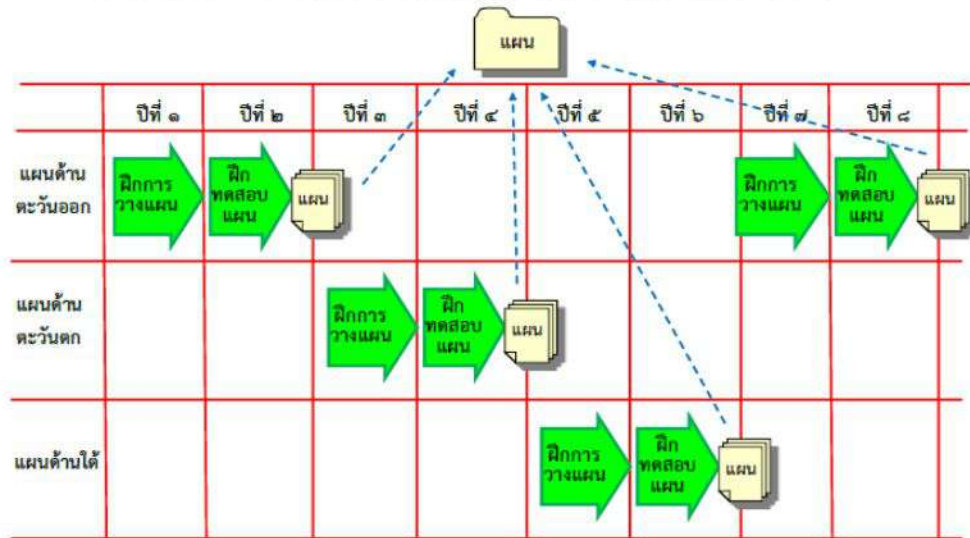
รูปที่ ๒.๕ แสดงระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม

ที่มา : หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยประจำปี ๒๕๖๖. หน้า ๕๐

๕.๓.๒ วงรอบการทบทวนแผน

แผนทางทหารที่ดีควรมีการทบทวนตามวงรอบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามห้วงเวลา กรณีศึกษาของกองทัพสหรัฐอเมริกา มีการจัดทำทบทวนยุทธศาสตร์ร่วม (Joint Strategy Review) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ทุกปี พิจารณากัยคุกคาม และกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติทางทหาร โดยอาจต้องทบทวนวิสัยทัศน์ร่วม (Joint Vision) หรือไม่กี่ได้ แล้วมีการทบทวนยุทธศาสตร์ทหารทุก ๒ ปี ทบทวนยุทธศาสตร์ของยุทธบริเวณ (Theater Strategy) ทุก ๒ ปี ให้สอดคล้องซึ่งเมื่อยุทธศาสตร์เปลี่ยน กองทัพสหรัฐก็จะทบทวนความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการทางทหารทุก ๒ ปี เช่นกัน แต่สำหรับบริบทของกองทัพไทยซึ่งเป็นกองทัพขนาดเล็กไม่มีขีดความสามารถในการวางแผนขนาดนั้น อีกทั้งสภาวะแวดล้อมและภัยคุกคามไม่ได้เปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก อาจใช้วงรอบการทบทวนแผนนานขึ้น โดยต้องดำเนินการจัดทำแผนสมบูรณ์ให้ครบทุกภารกิจที่ศูนย์บัญชาการทางทหารต้องรับผิดชอบ แล้วควรใช้การฝึกร่วมกองทัพไทยเพื่อปรับปรุงแผนที่ละด้านในเวลา ๒ ปี โดยในปีแรกอาจเป็นการฝึกการปฏิบัติของฝ่ายเสนาธิการ และใช้เวลาปีที่สองทดสอบแผนเพื่อให้ครอบคลุมหนทางปฏิบัติของฝ่ายตรงข้ามที่ไม่ได้คาดคิดไว้ในแผน ซึ่งหากดำเนินการให้ครบแผนป้องกันประเทศทั้ง ๓ ด้าน จะใช้เวลาทบทวนแผนสำหรับแต่ละด้านในวงรอบ ๖ ปี ทั้งนี้การจัดทำแผนประเด็นไว้ให้ครบทุกภารกิจจะช่วยให้การวางแผนในสภาวะวิกฤติสามารถดำเนินการได้เร็วขึ้นวงรอบการทบทวนแผนป้องกันประเทศและการฝึกร่วมกองทัพไทย แสดงในรูปที่ ๒.๖

วงรอบการทบทวนแผนป้องกันประเทศและการฝึกร่วมกองทัพไทย

รูปที่ ๒.๖ แสดงวงรอบการทบทวนแผนและการฝึก

ที่มา : หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยประจำปี ๒๕๖๖. หน้า ๕๑

๖. การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วม

ระดับความรับผิดชอบการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วมต่อการใช้กำลังของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ แตกต่างกันตามการปฏิบัติ ดังนี้

๖.๑ การใช้กำลังในยามปกติของกองกำลังป้องกันชายแดนและกองเรือปฏิบัติการจนถึงการใช้กำลังในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เป็นสงครามจำกัด และยังคงเป็นการปฏิบัติของกำลังภาคพื้นเหล่าทัพเดียว

๖.๑.๑ การจัดและวางกำลังทหาร และตำรวจตระเวนชายแดนของกำลังป้องกันชายแดนเป็นไปตามแผนการจัดกำลังปฏิบัติราชการชายแดนที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดอนุมัติ

๖.๑.๒ การใช้กำลังเพิ่มเติมตามสถานการณ์ความขัดแย้งจนถึงระดับกรม และกองพลดำเนินกลยุทธ์ของกองทัพบก ที่เป็นการปฏิบัติการของกองทัพบก ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก จะยังคงควบคุมและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติต่อกำลังดังกล่าว

๖.๑.๓ การใช้กำลังทางอากาศสนับสนุนกำลังภาคพื้น มีขั้นตอนการร้องขอ และผู้มีอำนาจอนุมัติเป้าหมาย ตาม รปจ. หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง โดยศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก หรือศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ ส่งคำขอไปยังศูนย์ยุทธการทางอากาศ และผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้อนุมัติ ในกรณีเป็นเป้าหมายทั่วไปที่เป็นการสนับสนุนการยิงทางอากาศให้กับกองกำลังภาคพื้น ส่วนกรณีเป็นเป้าหมายทางลึกระดับยุทธศาสตร์ และยุทธการที่เป็นการปฏิบัติข้ามพรมแดน ต้องขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๖.๑.๔ สำหรับการใช้กำลังทางเรือ ในกรณีที่มีการคุกคามต่อเส้นทางคมนาคมทางทะเลของประเทศไทยโดยกำลังของฝ่ายตรงข้ามทั้งทางลับและทางเปิดเผย ในพื้นที่ทางทะเลซึ่งอยู่นอกอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย จะจัดกำลังทางเรือปฏิบัติการเพื่อคุ้มกันแก่เรือพาณิชย์และเรือที่มีความสำคัญสูงและวางกำลังในพื้นที่สำคัญนอกอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย โดยแสวงประโยชน์จากสิทธิและเสรีภาพในการเดินเรือ ซึ่งถูกกำหนดไว้ในกฎหมายทะเลที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการถูกปิดอ่าวจากกำลังรบข้าศึก ที่อาจจะเกิดขึ้นหากสถานการณ์ความขัดแย้งขยายตัวมากขึ้น โดยกำลังทางเรือดังกล่าวเป็นหน่วยเฉพาะกิจ ภายใต้การบังคับบัญชาของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ และศูนย์บัญชาการทางทหารตามลำดับ

๖.๑.๕ การใช้กำลังทางอากาศสนับสนุนกำลังทางเรือในระหว่างปฏิบัติการดังกล่าว ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ จะขอรับการสนับสนุนไปยังศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศตามแนวทางการปฏิบัติการร่วมระหว่างกำลังทางเรือของกองทัพอากาศ และกำลังทางอากาศของกองทัพอากาศ (ปกร.๖๐) พ.ศ.๒๕๖๐

๖.๒ การใช้กำลังในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เป็นสงครามจำกัด กรณีเป็นการใช้กำลังภาคพื้นหรือกำลังทางบกข้ามพรมแดน ที่เป็นการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ

๖.๒.๑ การใช้กำลังทางเรือปฏิบัติการเชิงรุก โดยปฏิบัติการควบคุมทะเล การดำรงการคมนาคมทางทะเล การปฏิบัติการสงครามหุ่นระเบิดทางรุก และการปฏิบัติการพิเศษในเขตฐานทัพ/ท่าเรือฝ่ายตรงข้าม

๖.๒.๒ การใช้กำลังทางอากาศดำเนินการป้องกันภัยทางอากาศ ปฏิบัติการทางอากาศ ยุทธวิธีร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ รวมทั้งการปฏิบัติการทางอากาศยุทธศาสตร์

๖.๒.๓ ศูนย์บัญชาการทางทหารจะมีกลไกการปฏิบัติงานเพิ่มเติมจากชุดปฏิบัติการส่วนหน้า เพื่อติดตามสถานการณ์ และคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วม ได้แก่ คณะวางแผนร่วม และคณะกรรมการเป้าหมายร่วม รวมทั้งกลไกการทำงานของส่วนการปฏิบัติในปัจจุบัน (Current Operations) ควบคู่กับส่วนแผนอนาคต (Future Plans) เพื่อติดตามสถานการณ์ และจัดเตรียมข้อพิจารณาสำหรับการตกลงใจใช้กำลังของผู้บังคับบัญชา รวมถึงเตรียมการเรื่องที่เกี่ยวข้องแต่เนิ่นๆ เพื่อรองรับเมื่อสถานการณ์พัฒนาไปสู่การใช้กำลังเต็มรูปแบบ

๖.๒.๔ มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม และเตรียมส่งมอบให้ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพอากาศเมื่อสั่ง

๖.๒.๕ การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหารยังคงจัดชุดปฏิบัติการส่วนหน้าเพื่อติดตามสถานการณ์เช่นเดิม มีการใช้กลไกการทำงานของการปฏิบัติในปัจจุบัน (Current Operations) ควบคู่กับแผนอนาคต (Future Plans) เพื่อให้ข้อพิจารณาต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดเรื่องการเสนอประกาศการอนุมัติใช้กำลังทหาร จัดทำข้อพิจารณาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเรื่องการใช้อากาศโจมตีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ เตรียมควบคุมทางยุทธการหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม และ

เตรียมระบบควบคุมบังคับบัญชาให้กับกองกำลังนาวิกโยธิน ดังนั้นจากเดิมที่มีคณะกรรมการปฏิบัติการข่าวสารร่วมในขั้นนี้ก็จะมีการประสานสอดคล้องการปฏิบัติเพิ่มอีกจำนวน ๒ คณะ คือ คณะวางแผนร่วม และคณะกรรมการเป้าหมายร่วม เพื่อติดตามสถานการณ์ จัดเตรียมข้อพิจารณาสำหรับการตกลงใจใช้กำลังของผู้บังคับบัญชา รวมถึงเตรียมการเรื่องที่เกี่ยวข้องแต่เนิ่นๆ ซึ่งจะช่วยให้การเปลี่ยนผ่านระหว่างขั้นตอนการไปได้อย่างราบรื่น

๖.๒.๖ การพิจารณาข้อตกลงใจสั่งใช้กำลังอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยตั้งแต่ระดับกองกำลังป้องกันชายแดนขึ้นมามาตามลำดับจนถึง ผู้บัญชาการเหล่าทัพ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และขนาดการใช้กำลัง

๖.๒.๗ ศูนย์บัญชาการทางทหารจะติดตามสถานการณ์ โดยจัดตั้งคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในภาพรวม และจัดตั้งชุดปฏิบัติการส่วนหน้าติดตามสถานการณ์ในพื้นที่ที่ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ รวมทั้งการจัดเตรียมข้อพิจารณาสำหรับการขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในความเหมาะสมของการใช้กำลังทางอากาศต่อเป้าหมายในพื้นที่ทางลึกที่เป็นการปฏิบัติการข้ามพรมแดน

๖.๓ การใช้กำลังในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เป็นการใช้กำลังเต็มรูปแบบ และขยายกำลังตามขอบเขตของสถานการณ์

๖.๓.๑ กำลังทุกส่วนที่เข้าปฏิบัติการ ได้แก่ กำลังกองทัพบกปฏิบัติการผลักดันเอาชนะกำลังฝ่ายตรงข้าม และพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง กำลังกองทัพอากาศปฏิบัติการป้องกันทางทะเล ดำรงการคมนาคมทางทะเล ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก และสนับสนุนการปฏิบัติของกำลังทางบก กำลังทางอากาศปฏิบัติการตอบโต้ทางอากาศเชิงรุกต่อเป้าหมายภายนอกประเทศ การป้องกันภัยทางอากาศ การปฏิบัติการทางอากาศ ยุทธวิธีร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ และการปฏิบัติการทางอากาศยุทธศาสตร์ต่อจุดศูนย์กลางของประเทศฝ่ายตรงข้าม และกำลังปฏิบัติการพิเศษร่วมดำเนินการสงครามนอกแบบในพื้นที่ฝ่ายตรงข้ามสนับสนุนการปฏิบัติการของกำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ นอกแนวประสานการปฏิบัติทางลึกของกองทัพบก

๖.๓.๒ คณะผู้บัญชาการทหาร (คบท.) อำนวยการยุทธ์ผ่านศูนย์บัญชาการทางทหาร ซึ่งเป็นการปฏิบัติการร่วมอย่างเต็มรูปแบบ ในพื้นที่รับผิดชอบของผู้บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจร่วม ตั้งแต่แนวประสานการปฏิบัติทางลึกของกองทัพบกไกลออกไปในดินแดนข้าศึก โดยผู้บัญชาการเหล่าทัพ ยังคงปฏิบัติงานที่ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ หรืออาจมาปฏิบัติงานร่วมกันที่ศูนย์บัญชาการ ทางทหาร หากยังคงปฏิบัติงานที่เหล่าทัพจะใช้การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Teleconference : VTC) ที่มีการรักษาความปลอดภัย และส่งผู้แทนระดับอาวุโสมาประสานการปฏิบัติ

๖.๓.๓ ให้กองทัพบกเอาชนะ ผลักดันกำลังฝ่ายตรงข้ามให้ออกนอกประเทศไทย ยึดครองที่หมายซึ่งมีความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์และดำเนินการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังเป็นส่วนรวม กองทัพอากาศป้องกันประเทศทางทะเล ดำรงการคมนาคมทางทะเล ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก และ

สนับสนุนการปฏิบัติของกำลังทางบกเมื่อสั่ง กองทัพอากาศปฏิบัติการตอบโต้ทางอากาศเชิงรุกต่อเป้าหมายภายนอกประเทศ ป้องกันภัยทางอากาศ ปฏิบัติการทางอากาศยุทธวิธีร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ และปฏิบัติการทางอากาศยุทธศาสตร์ต่อจุดศูนย์กลางของประเทศฝ่ายตรงข้ามเมื่อสั่ง หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมดำเนินการสงครามนอกแบบในพื้นที่ฝ่ายตรงข้ามและสนับสนุนการปฏิบัติการของกำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ นอกแนวประสานการปฏิบัติทางลึกของกองทัพบก

๖.๓.๔ การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร มีการใช้กลไกของคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วมคณะวางแผนร่วม คณะกรรมการเป้าหมายร่วม คณะทำงานรวบรวมข่าวสารร่วม คณะทำงานส่งกำลังบำรุงร่วม เป็นเครื่องมือสำคัญในการอำนวยความสะดวกผ่านศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ

๖.๔ การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติร่วมของศูนย์บัญชาการทางทหาร

การอำนวยความสะดวก (Combat Management) หมายถึง การบริหารจัดการของกองบัญชาการทหารในการกำกับดูแลการปฏิบัติทางทหารของหน่วยรอง ให้เป็นไปตามความต้องการที่หน่วยเหนือสั่งการ เป็นการกำกับดูแลการดำเนินการตามแผน และคำสั่งทางทหารที่มีการใช้กำลังกับภัยคุกคามที่เป็นข้าศึกฝ่ายตรงข้าม ซึ่งใช้สำหรับภารกิจการป้องกันประเทศเป็นหลัก สำหรับศูนย์บัญชาการทางทหารซึ่งรับผิดชอบการดำเนินการในระดับยุทธศาสตร์ และยุทธการ นิยมใช้คำว่า การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติร่วม (Joint Operations Management) เนื่องจากภารกิจที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร รับผิดชอบมีความหลากหลาย ทั้งภารกิจป้องกันราชอาณาจักร และการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม ต้องมีการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ รวมถึงดำเนินการร่วมกับส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหมด้วย เพื่อให้เกิดเอกภาพของความพยายาม (Unity of Effort) เพื่อเอาชนะทั้งภัยคุกคามแบบเดิมที่เป็นข้าศึกฝ่ายตรงข้ามและภัยคุกคามรูปแบบอื่น (Non - Traditional Threat) ดังนั้น ความรับผิดชอบในการกำกับดูแลจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะเรื่องการสู้รบกับข้าศึกเท่านั้น การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติร่วมของศูนย์บัญชาการทางทหารเริ่มจากการจัดทำแผนแล้วแปลงแผนเป็นคำสั่ง สั่งการไปยังเหล่าทัพ หน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการกองทัพไทย และหน่วยอื่น ๆ นอกกองทัพไทยที่มาขึ้นควบคุมทางยุทธการ รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหมและองค์กรพลเรือนที่เกี่ยวข้อง เมื่อทุกส่วนปฏิบัติตามแผน/คำสั่งที่กำหนด ศูนย์บัญชาการทางทหารจะกำกับดูแลการปฏิบัติประสานงาน (Coordinate) ประสานสอดคล้อง (Synchronize) จัดลำดับความสำคัญ (Prioritize) ควบคุมบังคับบัญชา (Command and Control) และติดตามความก้าวหน้าตามแผน โดยพิจารณาประเมินความคืบหน้าจากตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ในแผน ซึ่งจะใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นข้อพิจารณาในการปรับเปลี่ยน ขั้นตอนการปฏิบัติ ปรับรายละเอียดของแผน และดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสถานะสุดท้ายที่ต้องการ โดยศูนย์บัญชาการทางทหารจะบูรณาการใช้ทรัพยากรระหว่างเหล่าทัพ ส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม และองค์กรอื่น ๆ ให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันตามหลักการปฏิบัติการร่วม นอกจากนี้ในห้วงปฏิบัติจะต้องมีการวางแผนเกิดขึ้นควบคู่ไปตลอด เป็นการวางแผนร่วมกันของทุกส่วนซึ่งในศูนย์บัญชาการทางทหารเองก็ต้องมีการประสานการวางแผนระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติด้วย ตามวงรอบของการควบคุมบังคับบัญชา หลังจากการประเมิน

สถานการณ์แล้ว ความสัมพันธ์ของการทำให้ได้มาซึ่งแผน และการควบคุมการปฏิบัติเป็นไปตามวงจรรอบ (Design - Plan - Management) เริ่มจากการใช้ยุทธศิลป์ (Operational Art) ทำการออกแบบทางยุทธการ (Operational Design) แล้วใช้กระบวนการวางแผน (Operation Planning) พัฒนาหนทางปฏิบัติจนคัดเลือกได้แนวทางที่ดีที่สุดเพื่อจัดทำเป็นแผนและคำสั่ง เมื่อได้มีการสั่งการ และเริ่มปฏิบัติตามคำสั่ง ศูนย์บัญชาการทางทหารซึ่งเป็นกองกำลังรวบรวมจะเริ่มอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการณ์ร่วม (Joint Operations Management) ระหว่างนี้ก็จะมีการประเมินสถานการณ์ ประเมินความสำเร็จและมีการปรับแผนตลอดเวลา จนกระทั่งบรรลุสภาวะสุดท้ายที่ต้องการ

๖.๕ เครื่องมือที่ใช้

โดยปกติศูนย์บัญชาการทางทหารใช้การควบคุมสั่งการกับศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพด้วยเอกสาร และผ่านระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Teleconference : VTC) ทั้งนี้การสั่งการให้ใช้กำลังทหารได้จัดทำเป็นคำสั่งยุทธการ เช่น คำสั่งการจัดและวางกำลังเพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ - ทท./สบท. (ทรข.) เป็นต้น และสำหรับการจัดกำลังไปปฏิบัติการกิจกรปฏิบัติทางทหารที่มีใช้สงครามก็ต้องออกเป็นคำสั่งด้วยในลักษณะเดียวกัน

๗ กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision-Making Process : JMDMP)

กระบวนการแสวงข้อตกลงใจ ได้ใช้แนวทางในการวางแผนและวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งการตกลงใจที่เหมาะสม โดยอ้างอิงจากเอกสารแนวทางการวางแผน ๔ ฉบับ ได้แก่

๑. Joint Operation Planning (JP ๕-๐ ปี ค.ศ. ๒๐๑๑)
๒. Military Decision Making Process (MDMP) ของ US Command and General Staff College ที่มีการสอนในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกไทย
๓. Campaign Planning Handbook, FY ๒๐๐๘ ของ US Army War College
๔. เอกสารกองทัพอเรือ เรื่องการวางแผนทางทหาร (อทร. ๘๓๐๗) พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ขั้นตอนการวางแผน

หลักนิยมนที่กล่าวข้างต้นใช้แนวทางการวางแผนเหมือนกัน โดยอาจแบ่งออกเป็นขั้นตอนที่แตกต่างกันบ้าง ดังแสดงในรูปที่ ๒-๗ บางขั้นอาจมีชื่อเรียกไม่เหมือนกัน แต่การดำเนินการไม่แตกต่างกัน ดังนั้นกระบวนการตกลงใจเหล่านี้จึงสามารถใช้ทดแทนกันได้ สำหรับรายละเอียดของกระบวนการวางแผนในแต่ละขั้น ได้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพอยู่แล้ว จึงขออธิบายเพียงแบบย่อในเอกสารฉบับนี้ ขั้นตอนในการวางแผนประกอบด้วย Planning Initiation, Mission Analysis, COA Development, COA Analysis and Wargaming, COA Comparison, COA Approval, Plan or Orders Development ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามลำดับขั้น เพราะผลที่ได้รับ (Output) ของแต่ละขั้นจะเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) ของขั้นต่อไป

กองทัพไทยได้ประยุกต์ใช้เป็นกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม แบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย ๑) การวิเคราะห์ภารกิจ ๒) พัฒนาหนทางปฏิบัติ ๓) วิเคราะห์หนทางปฏิบัติ ๔) เปรียบเทียบและตกลงใจเลือกหนทางปฏิบัติ และ ๕) พัฒนาแผน/คำสั่ง ดังแสดงในรูปที่ ๒.๘ พร้อมกันนี้ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงกระบวนการวางแผนที่ใช้ในแต่ละเหล่าทัพด้วย เห็นได้ว่าทุกเหล่าทัพมีการใช้กระบวนการที่คล้ายกัน ดังนั้น การวางแผนร่วมของกองทัพไทยจึงไม่มีปัญหาในเรื่องนี้ ขั้นตอนนี้อธิบายในเอกสารนี้อาจมีบางประเด็นที่แตกต่างจากตำราของโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ เพราะได้มีการประยุกต์ให้เข้ากับระบบของกองบัญชาการกองทัพไทย

สิ่งที่พึงประสงค์นั้น การแสวงข้อตกลงใจเริ่มเมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Guidance) จากหน่วยเหนือ ทำความเข้าใจสถานการณ์ เข้าใจสถานะแวดล้อม เข้าใจปัญหา จนกระทั่งกำหนดแนวความคิดการออกแบบทางยุทธการขั้นต้น แล้วจึงมอบ แนวทางการวางแผนให้ฝ่ายเสนาธิการ หลังจากนั้น ฝ่ายเสนาธิการจะเริ่มกระบวนการแสวงข้อตกลงใจ แต่ในระบบของไทยนั้น นิยมให้ฝ่ายเสนาธิการเป็นผู้นำเสนอมากกว่า

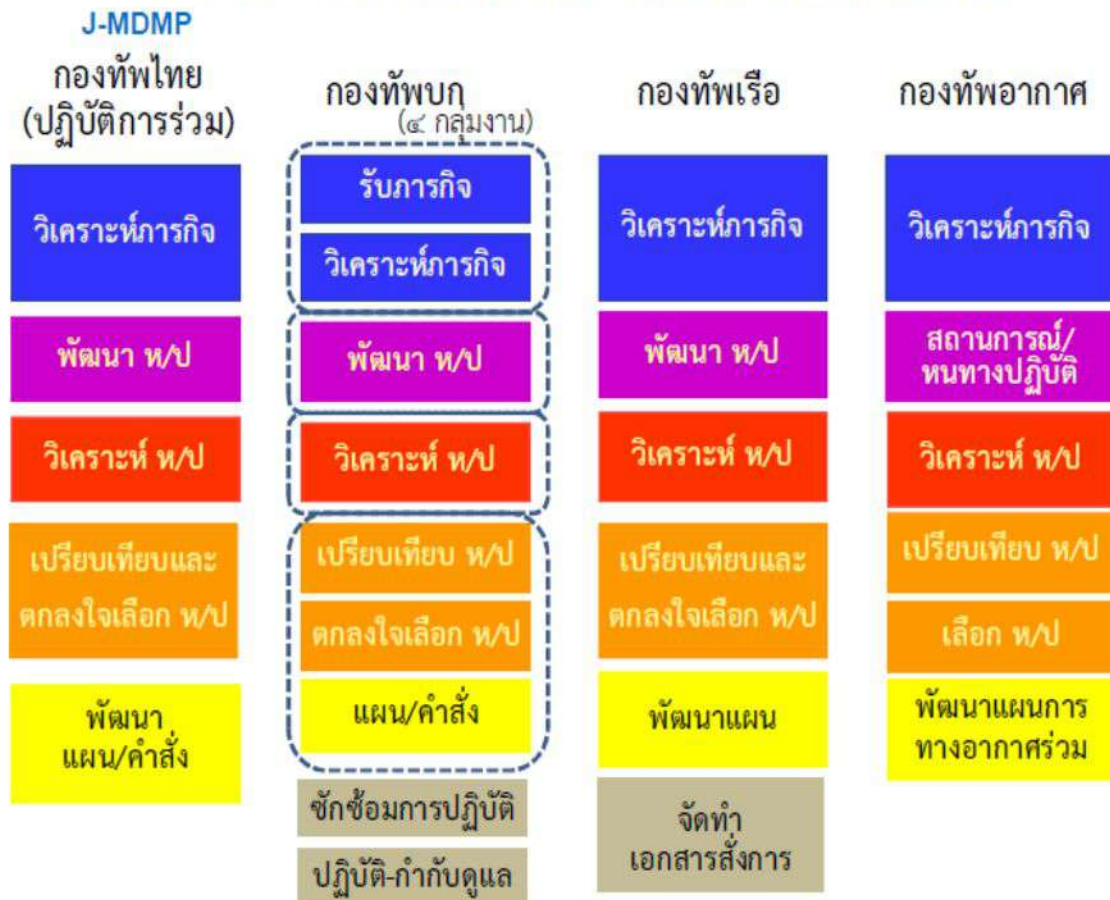
US Planning Process Comparison

NPP	MCP	MDMP	JP 5-0, JOPP	JOPES Crisis Action Planning
MISSION ANALYSIS	MISSION ANALYSIS	RECEIPT OF MISSION	PLANNING INITIATION	SITUATION DEVELOPMENT
		MISSION ANALYSIS	MISSION ANALYSIS	CRISIS ASSESSMENT
COA DEVELOPMENT	COA DEVELOPMENT	COA DEVELOPMENT	COA DEVELOPMENT	COA DEVELOPMENT
COA WAR GAME	COA WAR GAME	COA ANALYSIS	COA ANALYSIS AND WARGAMING	
COA COMPARISON/DECISION	COA COMPARISON/DECISION	COA COMPARISON	COA COMPARISON	COA SELECTION
		COA APPROVAL	COA APPROVAL	
ORDERS DEVELOPMENT	ORDERS DEVELOPMENT	ORDERS PRODUCTION	PLAN OR ORDERS DEVELOPMENT	EXECUTION PLANNING
TRANSITION	TRANSITION			EXECUTION

รูปที่ ๒.๗ แสดงกระบวนการวางแผนทางทหารที่ใช้ในกองทัพสหรัฐฯ

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๓

กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารที่ใช้ในกองทัพไทย

รูปที่ ๒.๘ แสดงกระบวนการวางแผนทางทหารที่ใช้ในกองทัพไทย

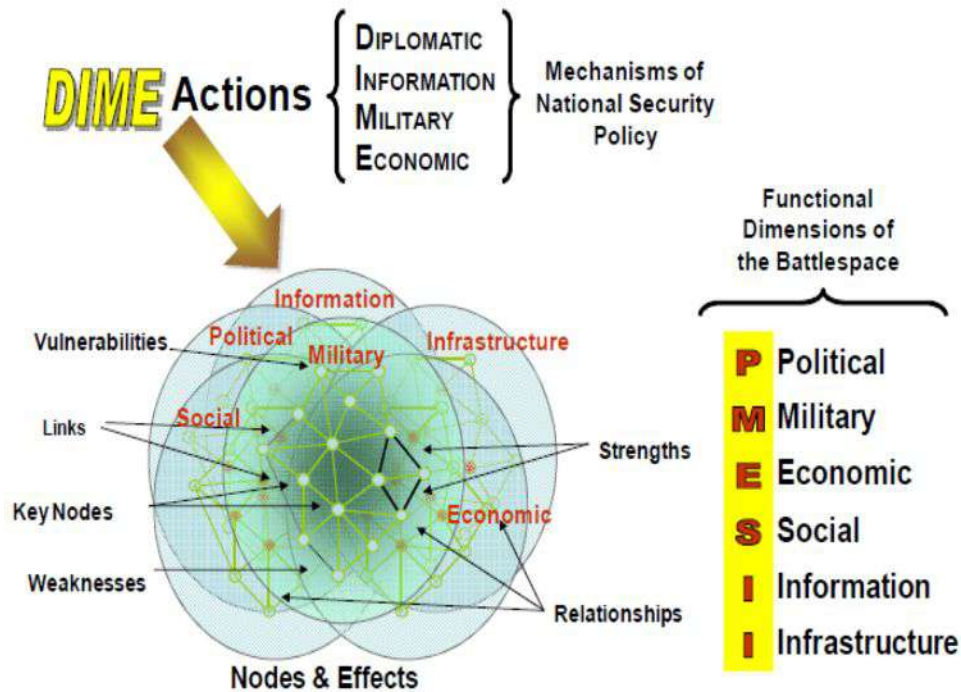
ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๓

๑. ขั้นที่ ๑ วิเคราะห์ภารกิจ (Mission Analysis)

๑.๑ ข้อมูลนำเข้า (Input) ประกอบด้วย นโยบายหรือแนวทางการวางแผนที่ได้รับจากหน่วยเหนือหรือที่กำหนดโดยผู้บังคับบัญชา

๑.๒ สิ่งแรกที่คุณวางแผนต้องดำเนินการ เป็นการจัดเตรียมข่าวกรองร่วมสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติการ (Joint Intelligence Preparation of Operational Environment : JIPOE) โดยต้องวิเคราะห์ในระดับยุทธศาสตร์ - ยุทธการ ควรใช้ PMESII เป็นเครื่องมือประกอบด้วย การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน ดังแสดงในรูปที่ ๒.๙ แล้วบรรยายให้ทุกฝ่ายเข้าใจ ซึ่งในหัวข้อการทหาร ควรวิเคราะห์กำหนดหนทางปฏิบัติของข้าศึกด้วย

New Battlefield Operational Environment

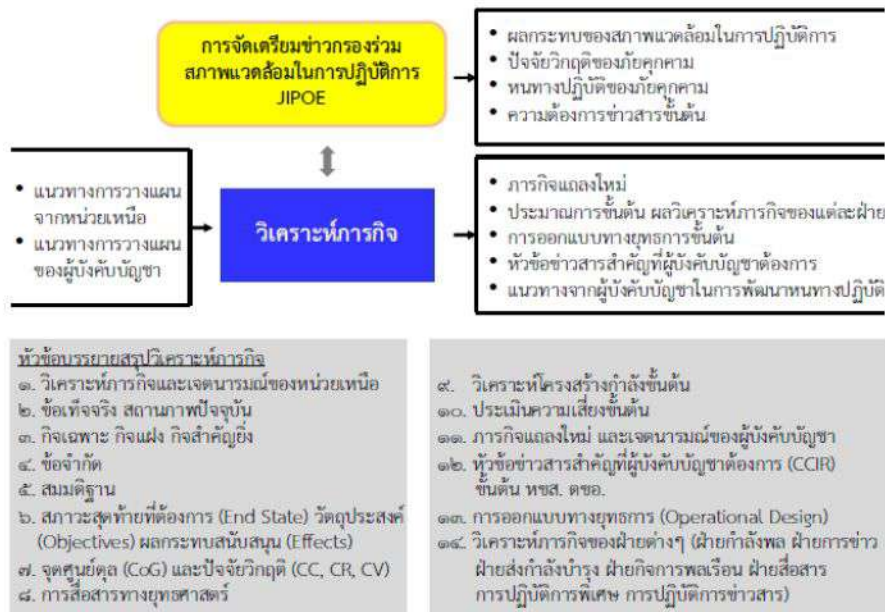
รูปที่ ๒.๙ แสดงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติการ

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๔

๑.๓. หลังจากนั้นเป็นการวิเคราะห์งานที่ต้องดำเนินการ ดังแสดงในรูปที่ ๒.๑๐ ในการวางแผนหากเวลามีจำกัด อาจแบ่งออกเป็นกลุ่มทำงานย่อยเพื่อวางแผนคู่ขนานได้ แต่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกลุ่มด้วย เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจะจัดบรรยายสรุปให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา ในการบรรยายจะประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ๑.๓.๑ วิเคราะห์ภารกิจและเจตนารมณ์ของหน่วยเหนือ
- ๑.๓.๒ ข้อเท็จจริงสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๑.๓.๓ กิจเฉพาะ กิจแฝง กิจสำคัญยิ่ง
- ๑.๓.๔ ข้อจำกัด
- ๑.๓.๕ สมมติฐาน

กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม
(Joint Military Decision Making Process: J-MDMP)

รูปที่ ๒.๑๐ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นวิเคราะห์ภารกิจ

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๕

๑.๓.๖ สถานะสุดท้ายที่ต้องการ (End state) วัตถุประสงค์ (Objective) ผลกระทบสนับสนุน (Effect)

๑.๓.๗ จุดศูนย์ถ่วง (Center of Gravity : CoG) และปัจจัยวิกฤติ (Critical Factors) ซึ่งประกอบด้วยความสามารถวิกฤติ (Critical Capability : CC) ความต้องการวิกฤติ (Critical Requirement : CR) และความล่อแหลมวิกฤติ (Critical Vulnerability : CV) ทั้งของฝ่ายตรงข้ามและฝ่ายเรา

๑.๓.๘ การสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (Strategic Communication)

๑.๓.๙ วิเคราะห์โครงสร้างกำลังขั้นต้น

๑.๓.๑๐ ประเมินความเสี่ยงขั้นต้น

๑.๓.๑๑ ภารกิจแลกเปลี่ยน และเจตนาของฝ่ายผู้บังคับบัญชา

๑.๓.๑๒ หัวข้อข่าวสารสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ (Commander's Critical Information Requirements : CCIR) ขั้นต้นซึ่งประกอบด้วย ความต้องการข่าวสารสำคัญ (Primary Information Requirements : PIR) และความต้องการข่าวสารฝ่ายเรา (Friendly Forces Information Requirement : FFIR)

๑.๓.๑๓ การออกแบบทางยุทธการ (Operational Design)

๑.๓.๑๔ วิเคราะห์ภารกิจฝ่ายกำลังพล

- ๑.๓.๑๕ วิเคราะห์ภารกิจฝ่ายการข่าว
- ๑.๓.๑๖ วิเคราะห์ภารกิจฝ่ายส่งกำลังบำรุง
- ๑.๓.๑๗ วิเคราะห์ภารกิจฝ่ายกิจการพลเรือน
- ๑.๓.๑๘ วิเคราะห์ภารกิจฝ่ายสื่อสาร
- ๑.๓.๑๙ วิเคราะห์ภารกิจการปฏิบัติการพิเศษ (สำหรับ ฉก.ปพ.ร่วม)
- ๑.๓.๒๐ วิเคราะห์ภารกิจการปฏิบัติการข่าวสาร
- ๑.๓.๒๑ ผู้บังคับบัญชาอนุมัติภารกิจแถลงใหม่ เจตนารมณ์ผู้บังคับบัญชา และ

มอบแนวทางการพัฒนาหนทางปฏิบัติ

๑.๔ ผลที่ได้รับ คือ ภารกิจแถลงใหม่ ผลวิเคราะห์ภารกิจของแต่ละฝ่าย การออกแบบทางยุทธการขั้นต้น หัวข้อข่าวสารสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาต้องการแนวทางจากผู้บังคับบัญชาในการพัฒนาหนทางปฏิบัติ

๒. ขั้นที่ ๒ พัฒนาหนทางปฏิบัติ (COA Development)

๒.๑ ข้อมูลนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ภารกิจแถลงใหม่ ประमाणการขั้นต้น การออกแบบทางยุทธการขั้นต้น หัวข้อข่าวสารสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ

๒.๒ การพัฒนาหนทางปฏิบัติ จะต้องคิดให้ครอบคลุมหนทางปฏิบัติของข้าศึกที่เป็นไปได้มากที่สุดและหนทางที่อันตรายที่สุด จัดทำหนทางปฏิบัติของฝ่ายเราที่เป็นไปได้ ยอมรับได้ แตกต่างกัน บรรลุภารกิจ แล้วแสดงเป็นรูปวาดและคำบรรยาย ซึ่งแต่ละหนทางมีรายละเอียดแสดงตามรูปที่ ๒.๑๑ สรุปได้ดังนี้

กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process: JMDMP)

หนทางปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ (Objective)
๒. กิจหลัก
๓. ซัดความสามารถหลักที่ต้องการ
๔. การจัดกำลัง
๕. ความพยายามหลัก (Main Effort) และความพยายามสนับสนุน (Supporting Efforts)
๖. แนวความคิดในการดำรงสภาพ (Sustainment Concept)
๗. แนวความคิดในการนำกำลังเข้าพื้นที่ปฏิบัติการ (Deployment Concept)
๘. กำหนดพื้นที่ปฏิบัติการ
๙. หัวข้อการสื่อสารทางยุทธศาสตร์
๑๐. กองหนุน
๑๑. ความต้องการให้ส่วนราชการอื่นๆ และพลเรือน สนับสนุน

รูปที่ ๒.๑๑ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นพัฒนาหนทางปฏิบัติ

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๖

- ๒.๒.๑ วัตถุประสงค์ (Objective)
- ๒.๒.๒ กิจหลัก
- ๒.๒.๓ ขีดความสามารถหลักที่ต้องการ
- ๒.๒.๔ การจัดกำลัง
- ๒.๒.๕ ความพยายามหลัก (Main Effort) และความพยายามสนับสนุน (Supporting Efforts)
- ๒.๒.๖ แนวความคิดในการดำรงสภาพ (Sustainment Concept)
- ๒.๒.๗ แนวความคิดในการนำกำลังเข้าพื้นที่ปฏิบัติการ (Deployment Concept)
- ๒.๒.๘ กำหนดพื้นที่ปฏิบัติการ
- ๒.๒.๙ หัวข้อการสื่อสารทางยุทธศาสตร์
- ๒.๒.๑๐ กองหนุน
- ๒.๒.๑๑ ความต้องการให้ส่วนราชการอื่น ๆ สนับสนุน
- ๒.๓ ผลที่ได้รับ คือ ประเมินการที่เพิ่มรายละเอียด หนทางปฏิบัติฝ่ายเราในรูปวาดและคำบรรยาย

๓. ขั้นที่ ๓ วิเคราะห์หนทางปฏิบัติและวาดภาพการรบ (Wargaming)

- ๓.๑ ข้อมูลนำเข้า (Input) ประกอบด้วยประมาณการฝ่ายเสนาธิการ หนทางปฏิบัติของฝ่ายเรา
- ๓.๒ การวิเคราะห์หนทางปฏิบัติของฝ่ายเราถือเป็นหัวใจของการทำประมาณสถานการณ์การวาดภาพการรบจะต้องนำหนทางปฏิบัติของเราเข้าทดสอบกับทั้งหนทางปฏิบัติที่เป็นไปได้มากที่สุดของข้าศึกและหนทางที่อันตรายที่สุดของข้าศึก ระดับยุทธการควรทำเป็นขั้นการปฏิบัติ (Phase) ในระหว่างการวาดภาพการรบจะต้องบันทึกรายละเอียด ต่อไปนี้
 - ๓.๒.๑ หนทางปฏิบัติที่วาดภาพการรบแล้ว ทำเป็นรูปและคำอธิบาย
 - ๓.๒.๒ เกณฑ์ที่จะใช้ประเมินค่า (Evaluation Criteria)
 - ๓.๒.๓ การจัดกำลัง
 - ๓.๒.๔ เหตุการณ์สำคัญ และจุดตัดสินใจ (Decision Point)
 - ๓.๒.๕ ระบุกำลังที่ไม่เพียงพอและต้องการเสริม
 - ๓.๒.๖ หัวข้อข่าวสารสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาต้องการเพิ่มเติม
 - ๓.๒.๗ ตารางช่วยตัดสินใจ (Decision Support Matrix: DSM)
 - ๓.๒.๘ ตารางประสานสอดคล้อง
 - ๓.๒.๙ ประมาณการที่ปรับเพิ่มรายละเอียด
- ๓.๓ ผลที่ได้รับ คือ ข้อดี - ข้อเสีย ของแต่ละหนทางปฏิบัติ ตารางประสานสอดคล้องจุดตัดสินใจ (Commander Decision Point : CDP) เกณฑ์ที่จะใช้ประเมินค่า แผนปฏิบัติต่อไป (Sequel) แผนเผชิญเหตุ (Branch) หนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่ปรับรายละเอียดให้เหมาะสมขึ้น ประมาณการที่ปรับเพิ่มรายละเอียด หัวข้อข่าวสารสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาต้องการเพิ่มเติมดังแสดงในรูปที่ ๒.๑๒

กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม
(Joint Military Decision Making Process: J-MDMP)

รูปที่ ๒.๑๒ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติ

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๘

๔. ขั้นที่ ๔ เปรียบเทียบและตกลงใจเลือกแนวทางปฏิบัติ

๔.๑ ข้อมูลนำเข้า (Input) ประกอบด้วยผลการวาดภาพการรบ ข้อดีข้อเสียของแต่ละแนวทางปฏิบัติ เกณฑ์ที่จะใช้ประเมินค่า ประมาณการแต่ละฝ่าย

๔.๒ ผู้วางแผนจะใช้ข้อดีข้อเสียของแต่ละแนวทางปฏิบัติที่ได้รับจากการวาดภาพการรบเป็นพื้นฐานในการเปรียบเทียบ โดยจะประเมินค่าแต่ละแนวทางปฏิบัติกับเกณฑ์ที่ได้เตรียมไว้ ไม่ได้นำแนวทางปฏิบัติทั้งสองมาเปรียบเทียบกันโดยตรง เมื่อประเมินค่าเสร็จแล้ว จึงจะนำผลที่ได้แต่ละแนวทางมาเปรียบเทียบกันแล้วนำเสนอแนวทางที่ได้คะแนนรวมสูงสุด

๔.๒.๑ ในการเปรียบเทียบนั้น นิยมใช้การให้คะแนนโดยมีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Criteria) ซึ่งเริ่มจากการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา โดยนำเอาแนวทางที่ผู้บัญชาการมอบให้มาพิจารณาปัจจัยที่พบในระหว่างการวาดภาพการรบ แล้วเพิ่มเติมเกณฑ์อื่น ๆ เช่น หลักการสงคราม ระบบ War Fighting Functions เป็นต้น ให้มีหัวข้อครบทุกสายงาน สำหรับการกำหนดน้ำหนักของแต่ละเกณฑ์ ควรพิจารณาใช้ค่า ๑ (สำคัญน้อย) ๒ (สำคัญปานกลาง) และ ๓ (สำคัญมาก) โดยควรมีหัวหน้าชุดวางแผนของศูนย์บัญชาการทางทหาร หัวหน้าชุดวางแผนของศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ และหัวหน้าชุดวางแผนของตำรวจตระเวนชายแดน เป็นผู้ให้น้ำหนักแล้วนำน้ำหนักทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย

๔.๒.๒ ในการให้คะแนนแต่ละหัวข้อ การพิจารณาแบบง่ายควรกำหนดใช้ค่าคะแนนช่วง ๑ – ๓ (โดยที่ ๑ (ไม่ค่อยดี) ๒ (ปานกลาง) ๓ (ค่อนข้างดี)) หากต้องการใช้ช่วงคะแนนที่กว้างกว่านั้น ต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ผู้ให้คะแนนประกอบด้วย ฝ่ายเสนาธิการร่วม ฝ่ายกิจการพิเศษ และฝ่ายอื่น ๆ ที่วางแผนร่วมกัน

๔.๓ ในการเปรียบเทียบผลที่ได้รับ ประกอบด้วย หลักในการเลือกหนทางปฏิบัติ ข้อเสนอหนทางที่เหมาะสมที่สุด ประเมินการที่ปรับเปลี่ยนรายละเอียด หัวข้อข่าวสารสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาต้องการเพิ่มเติม

๔.๔ เมื่อเปรียบเทียบเสร็จ ผู้วางแผนจะจัดให้มีการบรรยายสรุปผลที่ได้รับ โดยต้องการให้ผู้บังคับบัญชาเข้าใจผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาเลือกหนทางที่เหมาะสมที่สุด หัวข้อการบรรยายสรุปแสดงในรูปที่ ๒.๑๓ ประกอบด้วย

๔.๔.๑ วัตถุประสงค์

๔.๔.๒ สถานการณ์ข้าศึก (รวมถึง CoG) สถานการณ์ฝ่ายเรา

๔.๔.๓ ภารกิจ เจตนารมณ์หน่วยเหนือ เจตนารมณ์ผู้บังคับบัญชา สมมติฐาน ข้อจำกัด

๔.๔.๔ หนทางปฏิบัติฝ่ายเรา สรุปข้อแตกต่าง

๔.๔.๕ วิเคราะห์หนทางปฏิบัติ ผลจากการวาดภาพการรบ การประสานสอดคล้องของแต่ละขั้นการปฏิบัติ

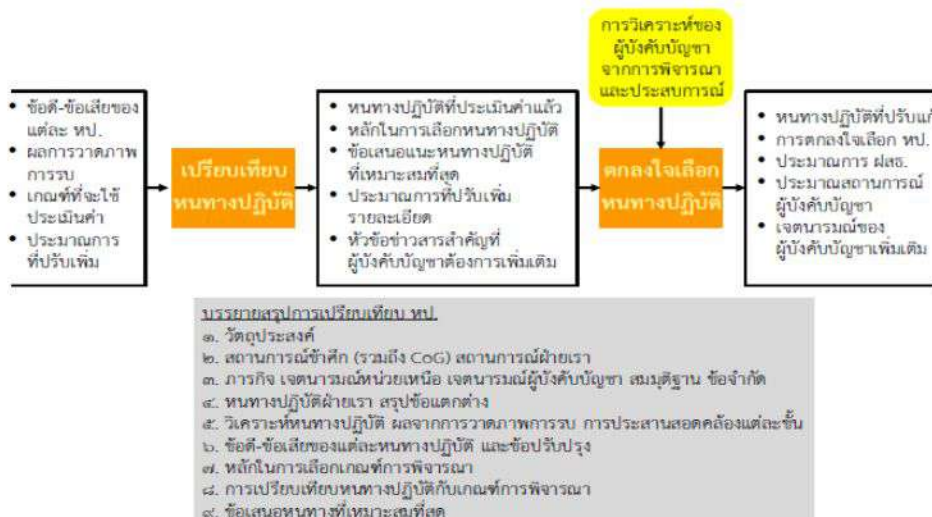
๔.๔.๖ ข้อดี - ข้อเสีย ของแต่ละหนทางปฏิบัติ และข้อปรับปรุง

๔.๔.๗ หลักในการเลือกเกณฑ์การพิจารณา

๔.๔.๘ การเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติกับเกณฑ์การพิจารณา

๔.๔.๙ ข้อเสนอหนทางที่เหมาะสมที่สุด

กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process: J-MDMP)

รูปที่ ๒.๑๓ แสดงข้อมูลนำเข้าและผลที่ได้รับขั้นเปรียบเทียบและตกลงใจเลือกหนทางปฏิบัติ

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารพ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๕๙

๔.๕ จากข้อเสนอแนะทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด ผู้บังคับบัญชาอาจจะตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติที่เสนอ หรืออาจเห็นด้วยแต่ให้ปรับรายละเอียด หรืออาจเลือกอีกหนทาง หรืออาจให้ไปพัฒนาหนทางปฏิบัติใหม่ก็ได้ เมื่อตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติเสร็จแล้ว ฝ่ายยุทธการจะร่างประมาณสถานการณ์ผู้บังคับบัญชาให้พิจารณา

๔.๖ ผลที่ได้รับ คือ ประมาณการฝ่ายเสนาธิการทุกสายงาน และประมาณสถานการณ์ผู้บังคับบัญชา

๕. ขั้นที่ ๕ พัฒนาแผน/คำสั่ง

๕.๑ เป็นการนำหนทางปฏิบัติที่เลือกไว้มากจัดทำเป็นแผน

๕.๒ ผลที่ได้รับ คือ แผนรายละเอียดการปฏิบัติ

หลักนิยม

การป้องกันประเทศให้รอดพ้นจากภัยคุกคามจากศัตรูเป็นเรื่องที่ไม่สามารถ ใช้ความคิดกำหนดขึ้นเอง แล้วนำมาปฏิบัติได้ในทันที เพราะหากเกิดความผิดพลาดจะมีผลถึง “การสิ้นชาติ” อันหมายถึงการสูญเสียเอกราช อธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ในอดีตนักการทหารหรือนักรบจึงได้คิดค้นกระบวนการทางความคิด ในการที่จะเตรียมและ ใช้กำลังรบที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทหาร และภัยคุกคามที่ต้องเผชิญ กระบวนการทางความคิดดังกล่าวจึงเสมือนเป็น “หนทางปฏิบัติที่เชื่อว่าดีที่สุดในการ ใช้กำลังทหารเพื่อเอาชนะข้าศึก” หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “หลักนิยมทางทหาร (Military Doctrine)” หลักนิยมทางทหารจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กองทัพนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ หลักนิยมทางทหารมีได้ทั้ง ในรูปแบบที่ไม่ได้เขียนขึ้นเป็นเอกสาร (Unwritten Doctrine) และในรูปแบบที่เขียนขึ้นเป็นเอกสาร (Written Doctrine) รูปแบบหลักนิยมทางทหารที่ไม่ได้เขียนเป็นเอกสารนั้น พบได้ในบันทึกการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ การทหาร “การทำสงครามของไทยในอดีต ประสิทธิภาพของกองทัพจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการ นำทัพขององค์พระมหากษัตริย์ ผู้เป็นจอมทัพไทย และแม่ทัพนายกองผู้ควบคุมดูแลขบวนทัพในการนำทัพเข้าต่อสู้กับข้าศึก พระมหากษัตริย์หรือจอมทัพไทยจึงเป็นผู้กำหนดแนวความคิดและวิธีทำการรบด้วยพระองค์เอง”^๗

แนวความคิดและวิธีทำการรบที่พัฒนาขึ้นในสมัยนั้น จึงถือได้ว่าเป็นหลักนิยมทางทหารที่ไม่ได้เขียนขึ้นเป็นเอกสาร แต่เป็นสิ่งที่สั่งสมจากประสบการณ์ และบทเรียน หล่อหลอมจนกลายเป็นความเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวคือวิธีที่ดีที่สุดที่จะเอาชนะข้าศึกได้ ถึงแม้ว่าความเชื่อในยุคดังกล่าว

^๗ หลักนิยมกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๒, ๒๕๖๒.

จะล้าสมัยสำหรับปัจจุบันไปแล้ว แต่มีอาจปฏิเสธได้ว่าการศึกษาระบวนการของความคิดที่ดีที่สุด ต้องศึกษาจากประวัติศาสตร์หรือบทเรียน จากสงครามในอดีต เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของ แนวความคิด เป็นที่มาอันเป็นรากฐาน และตัวตนของเราในปัจจุบัน ดังคำกล่าวที่ว่า “ทฤษฎีที่ปราศจาก ประสบการณ์ จะขาดรากฐานและสาระที่เป็นแก่นสาร ส่วนประสบการณ์ที่ปราศจากทฤษฎี จะขาด ความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น”

๑. นิยามหลักนิยม

หลักนิยม คือ หลักการมูลฐานที่มีรากฐานมาจากประสบการณ์ หรือหลักเกณฑ์ ที่คิดค้นขึ้นมา และได้รับการพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว นำมาสั่งสอนจนเป็นที่ยอมรับปฏิบัติจาก ผู้ร่วมงานร่วมอาชีพ สำหรับทางทหารจะได้มาจากบทเรียนและปฏิบัติการ ที่กระทำอยู่เป็นประจำที่ ได้ผลจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อในการทำศึก ถือกำเนิดมาจากการหลอมรวมกันของหลักการพื้นฐานและความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจกำลังรบ หรือ การใช้อาวุธให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในทุกโอกาสที่ปฏิบัติการต่อข้าศึก เพื่อให้ได้ชัยชนะ เพื่อ ผลสำเร็จของ การปฏิบัติการตามภารกิจที่ได้รับมอบ คำจำกัดความ ที่ถูกต้องตรงประเด็น กะทัดรัดที่สุด นั่นคือ “หลักนิยม คือ สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการทำกิจกรรมใด ๆ”

๒. ที่มาของหลักนิยม

เมื่อพิจารณาถึงที่มาอันประกอบไปด้วยปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพล ให้หลักนิยม สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยสรุป ที่มาของหลักนิยม ดังต่อไปนี้

๒.๑ ประวัติศาสตร์และบทเรียนในอดีตเป็นแหล่งที่มาของหลักนิยม เนื่องจากประสบการณ์ ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ให้ข้อเท็จจริงที่สำคัญทั้งการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ

๒.๒ ลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิศาสตร์ทหาร เป็นสภาพความเป็นจริง ทางภูมิศาสตร์ อันส่งผลต่อการเมืองการปกครองของประเทศ รวมทั้งการปฏิบัติการ ทางทหารเป็นคุณลักษณะทางธรรมชาติ ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลง แต่จะส่งผลต่อปัจจัยอื่นเสมอและต้องใช้เป็นข้อพิจารณาสำคัญเมื่อสิ่งแวดล้อมอื่น เปลี่ยนแปลงไป

๒.๓ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ค่านิยม และประเพณีของประเทศ เป็นสิ่งที่บ่งบอก ถึงอุปนิสัย ใจคอ ลักษณะความเป็นตัวตนของคนในชาติ ทั้งยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสิ่งที่เรานั้นหรือความสามารถ พิเศษอันจะช่วยให้การปฏิบัติการใดใดบรรลุผลได้ง่ายยิ่งขึ้น

๒.๔ ผลประโยชน์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และ วัตถุประสงค์ทางทหาร เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนของประเทศ ส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ต้องยึดถือเป็น หลักเพื่อใช้ในการพัฒนา เป็นแนวทางยุทธศาสตร์ หรือนโยบายในการทำงาน ทั้งนี้ผลประโยชน์ของชาติ จะถูกกำหนดออกมาเป็นวัตถุประสงค์แห่งชาติ แล้วแปลงออกมาเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จากนั้น จึงจะกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร แนวทางยุทธศาสตร์ หรือนโยบายของกองทัพไทย ซึ่งจะต้อง ตอบสนองความต้องการ ในระดับเหนือขึ้นไปอย่างเต็มขีดความสามารถ

๒.๕ ความเกี่ยวข้องกับการเมือง นักการเมืองเป็นเสมือนผู้แทนประชาชน ได้รับฉันทามติจากประชาชนให้บริหารประเทศ นักการเมืองจะเป็นผู้กำหนดว่า อะไรควรเป็นผลประโยชน์ของชาติที่ต้องคำนึงถึง และเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งกองทัพไทยต้องยึดถือเป็นหลักในการพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหลักนิยม ยุทธศาสตร์ หรือแผนงานต่าง ๆ

๒.๖ พันธกรณีของประเทศต่อประชาคมโลก เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบ และนับวัน จะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เพราะประเทศเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก มีพันธกรณีในรูปทวิภาคี พหุภาคี ในแบบรัฐต่อรัฐ หรือรัฐต่อองค์กรมากมาย ทั้งในแง่การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และมนุษยธรรม พันธกรณีดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ และนโยบายของกองทัพ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะกองทัพ เป็นกลไกหนึ่งของรัฐบาลในการตอบสนองพันธกรณีของประเทศต่อประชาคมโลก

๒.๗ ภัยคุกคาม เป็นการประเมินเจตนาภยันตราย ศักยภาพ และขีดความสามารถของข้าศึก คู่กรณี หรือสิ่งที่คาดการณ์ได้ว่าน่าจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในทุกด้าน อันอาจจำเป็นต้องใช้กองทัพหรือกำลังทหาร เข้าไปช่วยแก้ไขปัญหามา

๒.๘ สถานภาพทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความต้องการขีดความสามารถทางทหารได้ประการหนึ่ง เพราะถึงแม้การพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจะเป็นนโยบายและความต้องการหลักของรัฐบาล แต่หากปราศจากความเข้มแข็งของกองทัพควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจแล้ว ย่อมเปรียบเสมือนการขาดการรับประกันความเสี่ยงด้านความมั่นคง ที่อาจเกิดขึ้นแบบคาดไม่ถึงในเวลาใดเวลาหนึ่งได้ในอนาคต นอกจากนี้สถานภาพทางเศรษฐกิจ ยังเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของกองทัพในการดำรงศักยภาพของตนเองให้มีขีดความสามารถหรือความพร้อมรบในระดับที่ต้องการ ศักยภาพ ที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การจัดหา การดำรงรักษาสภาพ การซ่อมบำรุง และการส่งกำลังบำรุง เป็นต้น

๒.๙ ขีดความสามารถทางเทคโนโลยี พัฒนาการทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ทำให้สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป โลกมีการสื่อสารเชื่อมต่อ ถึงกันได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น เอื้ออำนวยให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความสะดวก มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ ซึ่งไม่เพียงแต่องค์กรภาคเอกชนจะได้รับประโยชน์เท่านั้น กองทัพต้องพัฒนาเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีมาเป็นองค์ประกอบของการกำหนดหลักนิยม

๒.๑๐ ทศนคติ และความคิดเห็นของประชาชนในชาติ ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำและคณะรัฐบาลเปรียบเสมือนผู้แทนของประชาชนที่ได้รับมอบอำนาจให้มาบริหารประเทศ การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ จึงเสมือนการปฏิบัติเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงเป็นเจ้าของกองทัพที่แท้จริง อนึ่ง ในยุคปัจจุบันที่การแสดงทัศนคติ และความคิดเห็นของประชาชนมีการเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น การดำเนินการใด ๆ ของกองทัพ จึงจะต้องรับฟังทัศนคติ และความคิดเห็นของประชาชน เพราะกองทัพจะไม่สามารถปฏิบัติภารกิจใด ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยปราศจากการสนับสนุนจากประชาชน

๓. ประเภทของหลักนิยม

ถึงแม้คำว่าหลักนิยมจะมีต้นกำเนิดมาจากศาสนา มีความหมายเกี่ยวกับ คำสอน ลัทธิ ความเชื่อ เมื่อนำมาใช้ทางทหารจึงจำกัดเฉพาะในเรื่องกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทหารและความมั่นคง ซึ่งรวมถึงการทำสงครามด้วย หลักนิยมนั้นมีหลายประเภท แต่ละประเภทก็จะมีหน้าที่ บทบาท และคุณลักษณะเฉพาะตัว การจำแนกประเภทของหลักนิยมจะไม่มีความถูกต้องที่ตายตัว เมื่อเปรียบเทียบการแบ่งหลักนิยมทางทหารของประเทศต่าง ๆ แล้ว จะมีความแตกต่างกันไม่มากนัก เป็นเพียงการแบ่งประเภทให้เหมาะสมกับธรรมชาติของประเทศตนเองเท่านั้น สำหรับการแบ่งประเภทของหลักนิยมจากการอ้างอิงของประเทศอื่นบวกรับกับธรรมชาติของกองทัพไทย ดังนี้

๓.๑ หลักนิยมมูลฐาน (Foundational Doctrine) เป็นรากฐานของหลักนิยมทั้งหลาย มีขอบเขตกว้าง แนวความคิดของหลักนิยมมูลฐานนี้จะมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม ถือเป็นหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังทางทหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด แสดงเจตนารมณ์ และธรรมชาติของสงคราม รวมทั้งความสัมพันธ์ของการใช้กำลังทหารกับพลังอำนาจด้านอื่น หลักนิยมมูลฐานจึงมีรากฐานของหลักการสงคราม ที่ผู้นำทางทหารทุกยุคทุกสมัยใช้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจทำสงคราม ถึงแม้ว่าหลักการสงครามจะเป็น ส่วนหนึ่งของหลักนิยมมูลฐาน ซึ่งเป็นเหมือนกฎหรือความเป็นจริง และมีมากมายหลายข้อล้วนเป็นที่ยอมรับของผู้นำทางทหาร แต่ไม่ใช่ทุกข้อที่บัญญัติขึ้นใช้อย่างเป็นทางการ

๓.๒ หลักนิยมสิ่งแวดล้อม (Environment Doctrine) คือหลักนิยมที่รวบรวมความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการในมิติหรือสภาพแวดล้อมแต่ละชนิด เช่น พื้นดิน ทะเล อากาศ อวกาศ ใต้ท้องทะเล หลักนิยมสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องเฉพาะของกำลังทหารในแต่ละมิติของการปฏิบัติ

๓.๓ หลักนิยมของหน่วย (Organization Doctrine) คือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติของหน่วยทหารตามโครงสร้างการจัด หลักนิยมของหน่วยจะนำเอาความเป็นนามธรรมของหลักนิยม มูลฐานและเนื้อหาในหลักนิยมสภาพแวดล้อมมาสนธิกัน โดยเน้นความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เป็นต้น หลักนิยมของหน่วยจะถูกใช้เป็นแนวทางเพื่อรองรับความต้องการในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ ซึ่งต้องมีการประมวลสถานการณ์อย่างรอบด้าน ตรงข้ามกับหลักนิยมมูลฐานที่เป็นความจริงอันถาวร ประเภทของหลักนิยมของหน่วยจะประกอบไปด้วย

๓.๓.๑ หลักนิยมพื้นฐาน (Basic Doctrine)

๓.๓.๒ หลักนิยมปฏิบัติการ (Operational Doctrine)

๓.๓.๓ หลักนิยมยุทธวิธี (Tactical Doctrine)

๓.๓.๔ หลักนิยมปฏิบัติการร่วม (Joint Doctrine)

๓.๓.๕ หลักนิยมปฏิบัติการผสม (Multinational Doctrine)

๓.๓.๖ ทุกเหล่าทัพมีคุณลักษณะ และธรรมชาติของปัจจัยแวดล้อมแตกต่างกัน ในแต่ละเหล่าทัพ และแตกต่างจากประเทศอื่น สำหรับหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ที่จะจัดทำ

เพื่อเป็นหลักนียมพื้นฐานให้กับเหล่าทัพนั้น ต้องพัฒนาจากการพิจารณาสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบรอบด้านอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนายุทธศาสตร์กองทัพไทย อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดองค์กร ปรับปรุงโครงสร้างกำลังรบและปรับปรุงแผนงานทางทหารอื่น ๆ ก่อให้เกิดวงจรของการพัฒนากองทัพอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

๔. คุณค่าของหลักนียม

หลักนียม มีความสำคัญ และจำเป็นต้องเผยแพร่ให้ผู้บังคับบัญชา และบุคลากรทุกระดับในกองทัพไทยรับรู้ และเข้าใจ เพราะจะต้องนำไปพัฒนาหลักนียมในระดับรองลงไป รวมทั้งแผนงาน และกฎระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม แสดงความเป็นตัวตนและเป็นความภาคภูมิใจของหน่วยงาน นอกจากนี้ หลักนียม ยังมุ่งที่จะให้กลุ่มบุคคล ส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ต่อไปนี้รับทราบ และเข้าใจ

๔.๑ ผู้นำในระดับรัฐบาล รวมทั้งรัฐมนตรีผู้ที่มีอำนาจพิจารณา หรือกำหนดนโยบายด้านความมั่นคง

๔.๒ ส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสนองนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาล

๔.๒.๑ ส่วนราชการ (ระดับกระทรวงและระดับกรม/หน่วยงาน)

๔.๒.๒ สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือโรงเรียน

๔.๒.๓ สื่อมวลชน หรือองค์กรผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่สาธารณชน

๔.๓ ประเทศ องค์กร หรือกลุ่มประเทศพันธมิตร ที่ประเทศไทย กองทัพไทย และเหล่าทัพมีโอกาสที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน

๔.๔ ประเทศ องค์กร กลุ่มประเทศ หรือฝ่ายที่มีโอกาสเกิดความขัดแย้งเป็น ภัยคุกคามด้านความมั่นคงกับประเทศไทย โดยหลักนียม จะเป็นเครื่องมือแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ พันธกรณี รวมทั้งขีดความสามารถที่จะสนองตอบหรือตอบโต้ภัยคุกคามนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพหากจำเป็นทำให้เกิดสถานะของการป้องกันได้ในที่สุด

๕. ประโยชน์ของหลักนียม

๕.๑ เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของกองทัพไทย

๕.๒ เป็นหลักในการวางแผน และกำหนดแนวความคิดในการดำเนินการทั้งปวงของกองทัพไทย

๕.๓ เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนา การจัดหน่วย การวางกำลัง และใช้กำลังให้มีประสิทธิภาพ

๕.๔ เป็นแนวทางให้หน่วยเกี่ยวข้องและเหล่าทัพอื่นได้ศึกษาและเข้าใจในธรรมชาติ และหลักการปฏิบัติของกองทัพไทย ก่อให้เกิดการประสานงานในการปฏิบัติการร่วม/ผสม ระหว่างเหล่าทัพ และชาติพันธมิตร

๖. คุณลักษณะที่ดีของหลักนิยม

- ๖.๑ ดีความหรือทำความเข้าใจได้ง่าย (กะทัดรัด ชัดเจน ใช้ภาษาสละสลวย)
- ๖.๒ มีเหตุผลเชื่อถือได้
- ๖.๓ เป็นที่เชื่อถือ ศรัทธา และถูกอัยยาศัยของผู้ใช้
- ๖.๔ แผงไว้ด้วยพลังแห่งการชี้นำ ซึ่งควรเป็นผลผลิตของวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกล และสติปัญญาที่วิเคราะห์ประสบการณ์ในอดีต
- ๖.๕ เปิดเผยและประสงคิให้เผยแพร่ออกไป
- ๖.๖ มีความยืนยงและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ
- ๖.๗ มีความอ่อนตัวใช้ได้กับภัยคุกคามที่เผชิญอยู่ และแสดงภาพแห่งภัยคุกคาม ในอนาคต
- ๖.๘ มีความสมบูรณ์ครอบคลุมถึงเรื่องที่ต้องการ
- ๖.๙ แสดงถึงขีดความสามารถแห่งพลังอำนาจ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางการใช้ ขีดความสามารถนั้นให้เกิดผลดีที่สุด

๗. ความมุ่งหมายของการจัดทำหลักนิยม

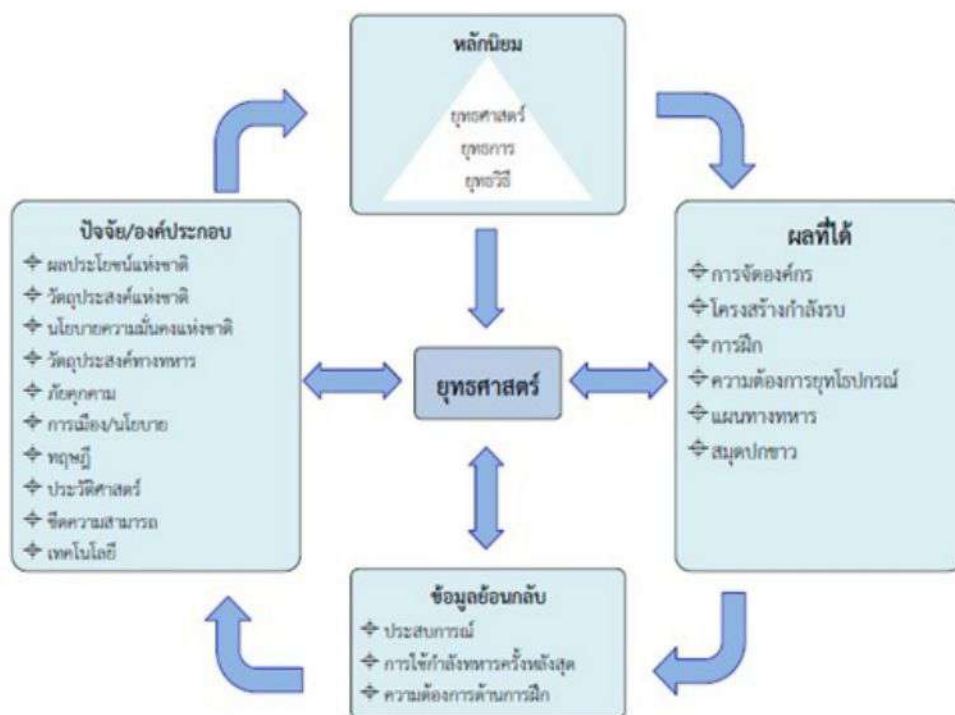
สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ชาติหรือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่หันมาเน้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนรูปแบบจากศัตรูตามแบบเป็นการก่อความไม่สงบ และการก่อการร้าย ความเกี่ยวข้องทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ การกิจของกองทัพที่เปลี่ยนแปลงไป บทบาทของกองทัพในสภาวะปกติในการช่วยเหลือประชาชน และการบรรเทาภัยพิบัติ การปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากสงคราม (MOOTW) การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร การพัฒนาทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ความต้องการปฏิบัติการร่วมที่มีมากยิ่งขึ้น ฯลฯ ดังนั้นความมุ่งหมายของการจัดทำหลักนิยม คือ เพื่อใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการปฏิบัติการกิจเพื่อการเตรียม และใช้กำลัง ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเผยแพร่ให้หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องรับทราบโดยทั่วกัน โดยเฉพาะกำลังพล และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้หลักนิยม มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามพันธกิจ และภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นโล่ทั้งในยามสงบ ยามวิกฤต จนถึงภาวะสงคราม เป็นที่พึ่งของประชาชน และเป็นความภาคภูมิใจของประเทศชาติ ต่อไป

๘. กรอบความคิดการพัฒนาหลักนิยม

หลักนิยมเปรียบเสมือน “เข็มทิศ” สำหรับนำทาง ไม่ใช่แผนที่แสดงเส้นทางสู่จุดหมาย ผู้ใช้สามารถพิจารณาเลือกเส้นทางที่เหมาะสมกับองค์ประกอบปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อนำพาตนเองไปสู่จุดหมายได้ตามต้องการ การที่หลักนิยมจะมีบทบาทต่อองค์กรได้ต้องประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ ๒ ประการ ประการแรก คือ ต้องมีอิทธิพลในการชักจูงความคิดของบุคลากรในองค์กร ซึ่งอิทธิพลนั้นจะเกิดจากการอนุมัติหรือการให้อำนาจ และเกิดจากความสำคัญของผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา ประการที่สอง คือ การจะนำหลักนิยมไปใช้จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบทุกครั้ง

การสร้างหลักนิยม จะมีความมุ่งหมาย เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางและข้อแนะนำ ในการสร้างกรอบความคิดและความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การประยุกต์การปฏิบัติ หลักนิยมไม่ควรเข้มงวด หรือจำเพาะเจาะจงในวิธีการปฏิบัติ แต่จะเป็นเครื่องชี้แนะ กำกับทิศทาง และการนำพากองทัพ ซึ่งช่วยเสริมและสนับสนุน การพิจารณาตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีส่วนช่วยผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในระดับ ยุทธวิธี รวมทั้งระเบียบปฏิบัติปลีกย่อยลงมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะว่าแนวทางและระเบียบ ปฏิบัติที่ดีย่อมต้องเป็นเครื่องสะท้อนสิ่งดี ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในหลักนิยม

หลักนิยม สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์ของกองทัพ เพราะกระบวนการพัฒนาหลักนิยมจะมีลักษณะเป็นวงรอบเกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่นำมา เป็นข้อมูลป้อนเข้าเพื่อนำไปพิจารณาสร้างหลักนิยม หลังจากนั้นจึงจะกำหนดยุทธศาสตร์ของกองทัพต่อไป ผลลัพธ์ของหลักนิยมเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นได้ในการจัดองค์กร โครงสร้างกำลังรบ และความ ต้องการด้านต่าง ๆ อนึ่ง กระบวนการของหลักนิยมไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ประสพการณ์เพิ่มขึ้น และความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปใช้ พิจารณาปรับปรุงหลักนิยมต่อไป

รูปที่ ๒.๑๔ แสดงกระบวนการหลักนิยม

ที่มา : หลักนิยมกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๒, หน้า ๙

หลักนิยม จะใช้เป็นแนวทางในการกำกับหรือชี้แนะเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีความแตกต่างจาก“ยุทธศาสตร์” ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดหนทางปฏิบัติ หลักนิยมจึงมีความอ่อนตัวในการนำมาประยุกต์ใช้มากกว่าและขึ้นกับดุลพินิจของผู้นำไปใช้ แต่ทั้งหลักนิยมและยุทธศาสตร์จะมีความ สัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่น หากเปรียบ หลักนิยมเป็นเหมือนเข็มทิศนำทางแล้ว ยุทธศาสตร์เปรียบได้กับเส้นทางที่ได้ถูกเลือกไว้ในแผนว่าจะไปสู่เป้าหมายได้ดีที่สุดอย่างไรนั่นเอง

จากข้อมูลดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วม โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) และการประชุมกลุ่ม (Focus Groups) เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมต่อไป

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย หรือกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนเหตุผลผลการสำคัญในการนำระเบียบวิธีวิจัย ดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินการวิจัย ในครั้งนี้ สรุปได้ ดังนี้

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) สรุปได้ดังนี้

๑. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

สำหรับกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทาง การพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรม เป็นเบื้องต้นก่อน อันประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนียมการวางแผนร่วม ประกอบด้วย

๑.๑.๑ หลักการของการปฏิบัติการร่วม

๑.๑.๒ แนวคิดการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

๑.๑.๓ ยุทธศาสตร์ความคงแห่งชาติ (National Security Strategy)

๑.๑.๔ ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy)

๑.๑.๕ ระบบการวางแผนร่วมทางยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System)

๑.๑.๖ การอำนวยการปฏิบัติการร่วม

๑.๑.๗ กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision-Making Process :JMDMP)

๑.๒ หลักนิยม

๑.๒.๑ นิยามหลักนิยม

๑.๒.๒ ที่มาของหลักนิยม

๑.๒.๓ ประเภทของหลักนิยม

๑.๒.๔ คุณค่าของหลักนิยม

๑.๒.๕ ประโยชน์ของหลักนิยม

๑.๒.๖ คุณลักษณะที่ดีของหลักนิยม

๑.๒.๗ ความมุ่งหมายของการจัดทำหลักนิยม

๑.๒.๘ กรอบความคิดการพัฒนาหลักนิยม

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In – Depth Interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย (Methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการชี้นำคำสัมภาษณ์ กล่าวคือ มีการร่างคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีคำสำคัญ พร้อมกับลักษณะของคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์หรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ผู้มีส่วนกำหนดแนวทาง นโยบาย ในการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วม กองทัพไทย ผู้มีความรู้ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตอบคำถามจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In – Depth Interview) อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ที่มีทั้งมิติของความลึกและมิติของความกว้าง

๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาอภิปรายพูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย โดยระหว่างการพัฒนาพูดคุยจะมีพิธีกรของกลุ่มเป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้จัดบันทึกเนื้อหาการสนทนา และมีการบันทึกเสียงรายละเอียดการพูดคุย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยร่วมกันต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่นำมาใช้ในการวิจัย

การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนร่วมกองทัพไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิด ทรรศนะ ทางด้านกระบวนการหรือแนวความคิดในการวางแผนร่วม การวางแผนการปฏิบัติการร่วม และการยุทธร่วมของกองทัพไทย รวมถึงทรรศนะต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของ ตลอดจนทรรศนะเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) อันเป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกด้วยการวิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าว มาประมวลผลอันจะนำไปสู่ข้อค้นพบจากการวิจัยต่อไป

โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ที่มีความสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนร่วมกองทัพไทย จำนวน ๖ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : พล.ท. สมยศ ฉันทวรลักษณ์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องการวางแผนร่วม การปฏิบัติการร่วม การยุทธร่วม ตลอดจนการศึกษา และการวิจัยต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : พล.ต. ระวี โรจนวงศ์ รองเสนาธิการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องการวางแผนร่วม การจัดทำแผนต่าง ๆ การยุทธร่วม เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

๓. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : พล.ต. ไชยา ศรีนวล รองเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในงานด้านยุทธการ งานนโยบาย งานด้านการบริหาร ตลอดจนการปฏิบัติการร่วม การพัฒนาแผนในระดับต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

๔. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : พล.ร.ต. ดรณัฏฐ์ ทิพนันท์ ร.น. รองเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้แทนกรมยุทธการทหาร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในงานด้านยุทธการ ตลอดจนการปฏิบัติการร่วม การพัฒนาแผนในระดับต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

๕. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : พ.อ. ขจรศักดิ์ พูลโพธิ์ทอง รองผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการกรมยุทธการทหาร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในด้านงานยุทธการ งานการจัดทำแผนต่าง ๆ ทั้งแผนปกติ และแผนในการฝึก มีความเข้าใจในเรื่องแผนเป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

๖. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : น.อ. จักราวุธ ศรีสุวรรณ ผู้แทนกรมยุทธการทหารอากาศ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในด้านงานยุทธการ งานการจัดทำแผนต่าง ๆ เคยร่วมจัดทำหลักนิยมกองทัพอากาศ และเคยร่วมจัดทำแผนต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกระบวนการวิธีการวิจัย โดยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) จึงเลือกเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๑. เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการสร้างพื้นฐานองค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ เกี่ยวกับการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย เป็นเบื้องต้นก่อน อันเป็นแนวทางสำคัญในการนำไปสู่การสร้างเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. เครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้วิจัยจะทำการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนจะได้รับชุดคำถามสัมภาษณ์ชุดเดียวกัน เพื่อสามารถนำคำตอบที่ได้มาเปรียบเทียบกัน ทำให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนตามที่ต้องการ โดยผู้วิจัยจะจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบที่ต้องการ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ เพื่อปรับแก้ให้มีความถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งเทคนิคของการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น เป็นเทคนิคและกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาใช้ในการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นผู้ที่มีความรู้และความชำนาญ หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่กำลังดำเนินกระบวนการวิธีการวิจัย โดยกระบวนการวิธีการวิจัยในลักษณะเช่นนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้และความชำนาญหรือผู้มีความเชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทรรศนะได้อย่างหลากหลายในทุกแง่มุม โดยผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ สามารถที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ และสามารถที่จะสอบถาม ติดตาม และซักไซ้ไล่เรียงข้อมูลข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดปลีกย่อยที่สำคัญ และมีความน่าสนใจในแต่ละประเด็นของคำตอบ จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีความหลากหลาย ในมิติต่าง ๆ ที่มีทั้งมิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องที่ดำเนินกระบวนการวิธีการวิจัยนั้น

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับกระบวนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น เนื่องจากระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิธีวิจัย (Methodology) ครั้งนี้ ได้กำหนดให้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) โดยกระบวนการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) อันเป็นกระบวนการสัมภาษณ์ที่ไม่มีรูปแบบข้อคำถามตายตัว หรือกระบวนการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะที่ไม่มีข้อคำถามที่เป็นมาตรฐาน (Unstructured or Unstandardized Interview) กล่าวคือ เป็นกระบวนการวิธีสัมภาษณ์ที่ไม่การกำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม ที่นำมาใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) อย่างชัดเจน เพียงแต่มีการกำหนดลักษณะของข้อคำถามที่มีลักษณะเปิดกว้าง มีความยืดหยุ่น และมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการชี้นำในกระบวนการสัมภาษณ์ โดยที่ลักษณะของข้อคำถามเช่นว่านี้ สามารถที่จะปรับเปลี่ยนถ้อยคำหรือให้มีความสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ตามสถานการณ์ที่มีการขับเคลื่อนหรือเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา

ประเด็นสำคัญในการวิจัย

การกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการออกแบบการวิจัย (Research Design) หรือการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการกระบวนการวิจัย อันมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. การศึกษาข้อมูล ทฤษฎี จากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนร่วม การปฏิบัติการร่วม การยุทธร่วม

๒. การดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนร่วม การปฏิบัติการร่วม การยุทธร่วม

๓. การดำเนินการเพื่อกำหนดกระบวนการ ขั้นตอน และแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๔. การออกแบบการวิจัย (Research Design) หรือ การสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการสัมภาษณ์ที่มีแบบหรือลักษณะที่ไม่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว มาตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ในเชิงเนื้อหาให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ มาใช้ในการปรับปรุงข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งจะได้มีการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการวางแผนร่วมกองทัพไทย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ให้

ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อที่จะนำสภาพปัญหาหรือข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการปรับปรุงครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการสัมภาษณ์จริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ อันมีผลต่อการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในกระบวนการประมวลผลข้อมูลต่อไป

ข้อคำถามสำหรับนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ได้ดำเนินการออกแบบการวิจัย (Research Design) หรือการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) ซึ่งในการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามนั้น ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ประเด็น/ข้อคำถาม สำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์ สถานภาพปัจจุบันของหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ประกอบด้วย

๒.๑ สถานภาพปัจจุบันของหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๒.๒ ปัญหา และอุปสรรคใดในการจัดทำหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๒.๓ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการจัดทำหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๒.๔ แนวนโยบาย หรือแผนงาน หรือการเตรียมความพร้อมในการ นำ (ร่าง) หลักนियมการวางแผนร่วม ไปใช้กับหน่วยงาน หาก (ร่าง) ดังกล่าว ได้รับการพัฒนาจนได้รับการอนุมัติให้ใช้

ตอนที่ ๓ ประเด็น/ข้อคำถาม สำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ประกอบด้วย

๓.๑ องค์ประกอบหรือปัจจัย หรือแนวทาง ใดบ้างที่จะพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ให้ได้รับการอนุมัติใช้

๓.๒ นโยบาย แนวความคิด หรือแนวทางการส่งเสริมหรือสนับสนุนในการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๓.๓ ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาพัฒนา หลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๓.๔ ความต้องการ ในการปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อมูล เนื้อหา ตลอดจนแนวความคิด ในการปฏิบัติ (ร่าง) หลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๓.๕ ข้อเสนอแนะสำคัญอื่น ๆ

๕. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

กลุ่มผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายพูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทยร่วมกันต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการรวบรวมเอกสาร ค้นคว้าข้อมูลจากแนวความคิด ทฤษฎี และข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อประมวลผลข้อมูลในการวิจัยในส่วนต่อไป

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางประการสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ในกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ทางผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึก กระบวนการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลจากเอกสาร (Document Research) ซึ่งกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ อันจะได้นำมาดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis) แต่ละคน แล้วนำคุณสมบัติของส่วนประกอบของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แต่ละคน แล้วนำคุณสมบัติของส่วนประกอบของข้อมูลมาเปรียบเทียบ เพื่อหาลักษณะร่วมที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน หลังจากนั้นจึงทำการสรุป บรรยายให้เห็นถึงความหมายของข้อมูลเหล่านั้น โดยข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์ส่วนประกอบ ควรเป็นข้อมูลที่มีความละเอียด และได้จากการเก็บรวบรวมด้วยการวิเคราะห์ที่เจาะลึก หรือเน้นจุดสนใจ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทยต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวิจัย ตลอดจน ค้นคว้าข้อมูล หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักนियมการวางแผนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ในเบื้องต้น จากนั้นทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประชุม ระดมสมองภายในกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร
๒. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
๓. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประชุมระดมสมอง
๔. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย สรุปได้ว่า การวางแผนสำหรับการใช้กำลังทหารเป็นความรับผิดชอบโดยหน้าที่ของกองบัญชาการ ซึ่งการวางแผนนี้จะถูกกระทำในทุกระดับของกองบัญชาการ และตลอดขอบเขตของการปฏิบัติการทางทหาร การวางแผนร่วม จะสนธิการปฏิบัติทางทหารกับเครื่องมืออื่น ๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติ และชาติที่เข้าร่วมในการปฏิบัติการหลายชาติ ในเวลา พื้นที่ และความมุ่งหมาย เพื่อบรรลุสถานะสุดท้ายที่กำหนด ความช่วยเหลือทางทหารต่อการวางแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ประกอบด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม พร้อมกับส่วนย่อย ๓ ส่วน คือ การวางแผนการร่วมมือด้านความมั่นคง การวางแผนการยุทธร่วม การวางแผนกำลังรบ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

การวางแผนการยุทธร่วม

การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมเป็นแผนซึ่งให้แนวทางและทิศทางทางยุทธศาสตร์ต่อกองทัพ สำหรับการวางแผนความร่วมมือด้านความมั่นคง การวางแผนการยุทธร่วม และการวางแผนกำลังรบ (ดูรูปที่ ๔.๑) การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมปรากฏในระดับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร และ

ยุทธบริเวณ เป็นหลัก เพื่อช่วยเหลือนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และสมาชิกอื่น ๆ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในการบัญญัติการประเมินการเมือง-การทหาร กำหนดวัตถุประสงค์และสถานะสุดท้ายทางการเมืองและการทหาร พัฒนาแนวความคิดและทางเลือกทางยุทธศาสตร์ และการแบ่งมอบทรัพยากร ในระดับยุทธศาสตร์ชาติ ประธานคณะผู้บัญชาการทหาร โดยปรึกษาหารือกับสมาชิกอื่น ๆ จะกระทำการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมเพื่อ :

๑. แนะนำและช่วยเหลือนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เกี่ยวกับทิศทางทางยุทธศาสตร์ของกองทัพ และการจัดเตรียมแนวทางนโยบาย
๒. เสนอแนะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับการแนะนำโครงการและการเสนองบประมาณ เพื่อให้ตรงตามลำดับความเร่งด่วนที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์
๓. ส่งแนวทางและทิศทางทางยุทธศาสตร์ของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไปยังกองบัญชาการรบ (กองบัญชาการกองทัพไทย) เหล่าทัพ และหน่วยสนับสนุนการรบ

รูปที่ ๔.๑ แสดงการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม

ที่มา : หลักนิยมการวางแผนการยุทธร่วม. หน้า ๑-๒

ระบบการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม (Joint Strategic Planning System : JSPS) เป็นเครื่องมือหลักที่ประธานคณะผู้บัญชาการทหารใช้วางแผนยุทธศาสตร์ร่วม ผลผลิตของระบบการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม เช่น ยุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Military Strategy : NMS) และ แผนขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ร่วม (Joint Strategic Capabilities Plan: JSCP) จัดให้มีแนวทางทางยุทธศาสตร์และทิศทางสำหรับการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมโดยผู้บัญชาการรบ (ผู้บัญชาการทหารสูงสุด) และสำหรับการวางแผนทางทหารลำดับชั้นอื่น ๆ

ผู้บัญชาการรบ (ผู้บัญชาการทหารสูงสุด) จัดเตรียมประมาณการทางยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ เพื่อบรรลุมารกิจของตนที่ได้รับมอบ ตามแนวทางและทิศทาง ทางยุทธศาสตร์จากนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการและพัฒนาและแก้ไขประมาณการทางยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง และพัฒนายุทธศาสตร์ที่แปลทิศทางของชาติและแนวทางในการปฏิบัติการหลายชาติไปเป็นแนวความคิด ให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ แผนยุทธศาสตร์จัดให้มีทิศทางแห่งอำนาจ การมอบภารกิจ กำลัง และทรัพยากร กำหนดสมมติฐานและวัตถุประสงค์ กำหนดข้อจำกัดในการปฏิบัติ (ข้อบังคับ (Constraints) และข้อห้าม (Restrictions)) รวมถึงกฎในการใช้กำลังรบ (Rules on the use of force) และกฎการใช้กำลัง (Rules Of Engagement : ROE) และกำหนดนโยบายและแนวความคิดที่จะสนธิเข้าในแผนรองหรือแผนสนับสนุน

ผู้บัญชาการรบทางภูมิศาสตร์ (Geographic CCDRs : GCCs) เพ่งเล็งการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม บนพื้นที่รับผิดชอบเฉพาะของพวกเขาคตามที่กำหนดในแผนบัญชาการร่วม (Unified Command Plan : UCP) ผู้บัญชาการรบตามพันธกิจ (Functional CCDRs : FCCs) โดยทั่วไปบรรลุมารวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม ด้วยการเพ่งเล็งทั่วโลก การวางแผนทางยุทธศาสตร์สำหรับการปฏิบัติที่เป็นไปได้ของหลาย ๆ การปฏิบัติการ ที่ข้ามเขตพื้นที่รับผิดชอบ ต้องการการจัดลำดับความเร่งด่วนของความพยายามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือนายกรัฐมนตรี และการประสานงานกับผู้บัญชาการรบที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาจมอบภารกิจให้กับผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการรบตามพันธกิจ (FCC) เพื่อดำเนินการในการวางแผนนั้น และกำหนดความสัมพันธ์ทางการบังคับบัญชาตามความเหมาะสม

ระบบการวางแผน

กระบวนการวางแผนที่ใช้ในกองบัญชาการกองทัพไทยและศูนย์บัญชาการทางทหารนั้น ประยุกต์มาจากหลักนิยมของต่างประเทศ ระบบการวางแผนในภาพรวมของกองทัพไทยเป็นการบริหารจัดการ เพื่อใช้ทรัพยากรทางทหารของกองทัพอย่างเป็นระบบ ให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ทางทหาร ได้มีประสิทธิภาพสูงสุดมีความเชื่อมโยงจากนโยบายระดับยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหมและนโยบาย ด้านความมั่นคงของรัฐบาล โดยรวม มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ๔ ส่วน ประกอบด้วย

๑. ระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System)
 ๒. ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning System) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร
 ๓. ระบบวางแผนพัฒนาขีดความสามารถร่วม (Joint Capability Development Planning System)
 ๔. ระบบงบประมาณ (Budgeting System)
- ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาที่ความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกัน การดำเนินการของระบบ จะมีผลที่ได้รับ ๔ เรื่องเกิดขึ้นระหว่างกัน ประกอบด้วย

๑. แนวทางการวางแผนการปฏิบัติการ (Operations Planning Guidance)
 ๒. แนวทางการวางแผนการพัฒนาขีดความสามารถ (Capability Development Planning Guidance)
 ๓. แผนงานการปฏิบัติการ (Operations Program)
 ๔. แผนงานการพัฒนา (Development Program)
- กระบวนการเหล่านี้มีลักษณะของการทำงานเป็นระบบโดยมีโครงสร้างของระบบที่ประกอบด้วย ข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลที่ได้รับ (Output) ดังที่ได้อธิบายรายละเอียดไว้แล้ว ในบทที่ ๒

องค์ประกอบของคณะวางแผนร่วม (Joint Planning Group : JPG)

หลักการสำคัญของการปฏิบัติการร่วม ประกอบด้วย คิดร่วม วางแผนร่วม และปฏิบัติร่วม ดังนั้น การวางแผนร่วมจึงต้องให้เหล่าทัพเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน โดยใช้กลไกของคณะวางแผนร่วม (Joint Planning Group : JPG) ซึ่งศูนย์บัญชาการทางทหารจะเป็นหน่วยที่ประสานให้ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จัดส่งผู้วางแผนมาปฏิบัติงานชั่วคราวที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร คณะวางแผนร่วม มีผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร เป็นหัวหน้า คณะวางแผน โดยมีผู้วางแผนประกอบด้วย

๑. ฝ่ายเสนาธิการร่วมทุกฝ่ายในกองบัญชาการกองทัพไทย
๒. แผนกปฏิบัติการข่าวสาร และแผนกสงครามเครือข่าย ศูนย์บัญชาการทางทหาร
๓. ชุดวางแผนร่วมจากเหล่าทัพ และตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนละไม่ต่ำกว่า ๗ นาย
๔. กกล.ฉก.ร่วม ๑ - ๔
๕. กกล.รพศ.ร่วม
๖. กองหนุน

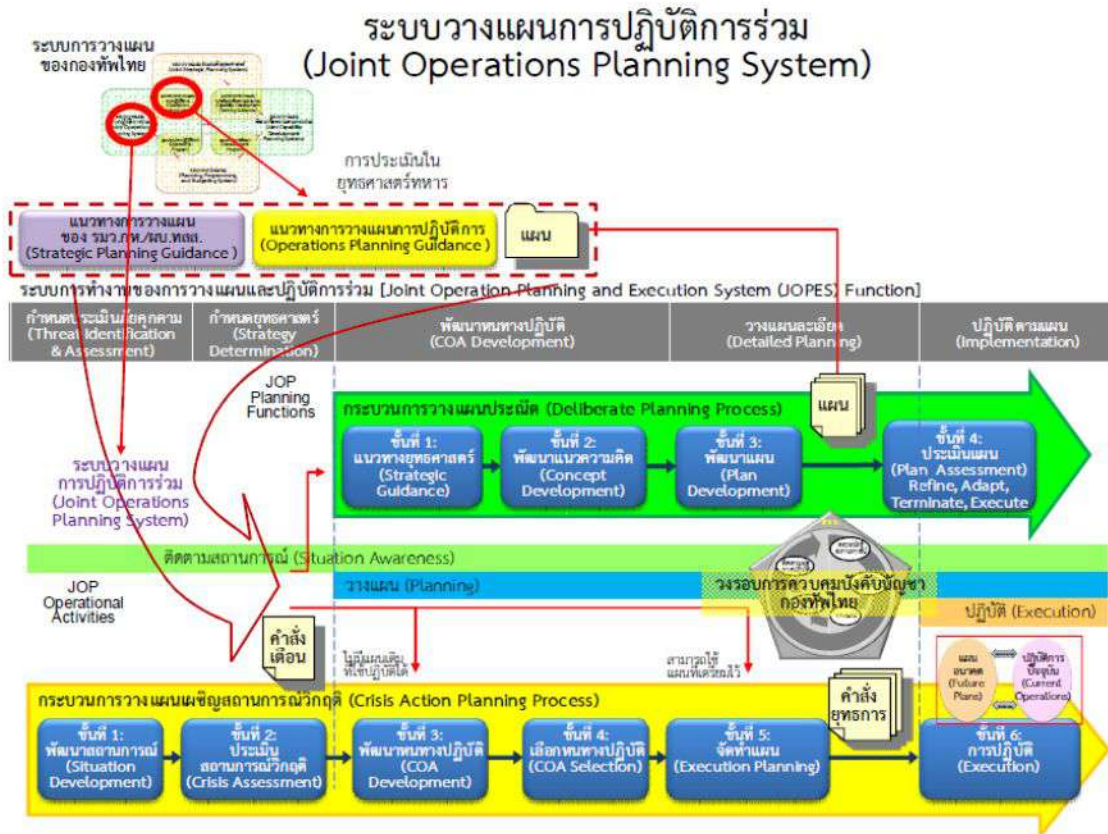
กระบวนการวางแผน

กระบวนการในการจัดทำแผนประกอบด้วย มีข้อมูลนำเข้าสำหรับการวางแผน (Input) มีการวางแผนอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน (Process) และผลที่ได้รับ (Output) ที่สอดคล้องกันจากการวางแผนระดับยุทธศาสตร์มาถึงการวางแผนในระดับยุทธการ กองบัญชาการกองทัพไทยได้ใช้ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning System) โดยประยุกต์ใช้จากหลักนิยม JOPES และ JP 5-0 ของกองทัพสหรัฐฯ ดังแสดงในรูปที่ ๔-๒

อย่างไรก็ดี กองทัพไทยและกองทัพสหรัฐฯ มีแนวปฏิบัติในการวางแผนที่แตกต่างกันบ้าง เนื่องจากมีวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่เหมือนกัน โดยธรรมเนียมกองทัพสหรัฐฯ จะเน้นให้ผู้บังคับบัญชาเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้กำหนดเจตนาที่ชัดเจน รวมถึงอธิบายภาพการปฏิบัติที่ต้องการเห็นตั้งแต่เริ่มต้น โดยกำหนดเป็น Initial Operational Approach ให้ผู้วางแผนทราบกำหนดแนวทางการพัฒนาหนทาง

ปฏิบัติให้ฝ่ายเสนาธิการ ซึ่งการปฏิบัติแบบนี้เป็นลักษณะของ Commander - Centric ในขณะที่ธรรมเนียมการปฏิบัติของกองทัพไทยนั้น ความรับผิดชอบเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นของฝ่ายเสนาธิการที่ต้องวางแผนแล้วนำเรียนผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณา ซึ่งเป็นลักษณะของ Staff - Centric การที่มีธรรมเนียมที่ต่างกันบ้างทำให้ต้องประยุกต์ใช้หลักนิยมของต่างประเทศให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรของไทย

สำหรับกระบวนการวางแผนไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการวางแผนประณีต การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ หรือวางแผนในระหว่างปฏิบัติการ จะพิจารณาใช้ยุทธศาสตร์และยุทธศิลป์ในการวางแผนรายละเอียดอธิบายในบทที่ ๒ แล้วใช้กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process : J - MDMP) เป็นแนวทางในการดำเนินการ รายละเอียดอธิบายในบทที่ ๒ เช่นกัน

รูปที่ ๔.๒ แสดงระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๕๙, หน้า ๓๙

ข้อพิจารณาในการวางแผนปฏิบัติการร่วม

ตามที่ได้อธิบายว่าศูนย์บัญชาการทางทหารปฏิบัติงานในระดับยุทธศาสตร์-ยุทธการ ดังนั้นการวางแผนร่วมจะต้องพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. แนวทางการวางแผนในระดับยุทธศาสตร์

๑.๑ จากผลการประเมินสถานการณ์โดยประมาณการข่าวกรองระดับยุทธศาสตร์ และการประเมินสถานการณ์ทั่วไปผู้วางแผนจะต้องวิเคราะห์ห้พบภาพที่เหมาะสมของทหารต่อสถานการณ์วิเคราะห์เงื่อนไขความขัดแย้ง กำหนดวัตถุประสงค์ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives) ของกองทัพไทย

๑.๒ กำหนดขีดความสามารถที่ต้องการในการดำเนินการต่อภัยคุกคาม โดยต้องกำหนดรูปแบบการทำงานให้ประสานสอดคล้องร่วมกันทั้งด้านการเมือง การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร การใช้กำลังทหาร และการใช้กลไกด้านเศรษฐกิจ

๑.๓ พิจารณาว่าจะใช้ขีดความสามารถทางทหารจากส่วนไหน กำหนดความรับผิดชอบของทหาร ให้ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่ โดยอ้างอิงจากแผนบูรณาการของรัฐบาลที่ทุกหน่วยงาน ใช้ร่วมกัน

๑.๔ จัดทำแผนการปฏิบัติ กำหนดความต้องการด้านงบประมาณ การขอรับการสนับสนุนที่จำเป็น จากหน่วยงานราชการพลเรือนและนำเสนอต่อกระทรวงกลาโหม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพิจารณาถึงการสิ้นสุดการปฏิบัติที่ต้องมีการเปลี่ยนผ่านความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานราชการพลเรือนด้วย

๒. สิ่งที่เป็นหัวใจหลักของการปฏิบัติการร่วม คือ เอกภาพในความพยายาม (Unity of Effort) ซึ่งเกิดขึ้นจาก ๑) การทำให้ทุกส่วนเข้าใจวัตถุประสงค์ ภารกิจ และแนวความคิดในการปฏิบัติเหมือนกัน ๒) การประสานนโยบายและแผนของแต่ละเหล่าทัพด้วยการใช้กลไกนายทหารติดต่อ ๓) การไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นจะต้องมีการทำแผนงานร่วมกันในทุกระดับ

๓. การวางแผนการดำเนินการในระดับยุทธการ เป็นระดับของการวางแผนการทัพ (Campaign) และการปฏิบัติการขนาดใหญ่ (Major operations) เพื่อให้บรรลุสถานะสุดท้ายที่ต้องการระดับยุทธศาสตร์ (Strategic end state) และสถานะสุดท้ายทางทหาร (Military end state) ดังนั้นการปฏิบัติในระดับนี้จึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์กับยุทธวิธี ด้วยการจัดกำลัง การประสานสอดคล้องการปฏิบัติในพื้นที่และเวลาที่เหมาะสม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ระดับยุทธการ (Operational objectives) ที่ก่อให้เกิดสถานะสุดท้ายระดับยุทธศาสตร์ (Strategic end state) และสถานะสุดท้ายทางทหาร (Military end state) รวมถึงวัตถุประสงค์สนับสนุนระดับยุทธศาสตร์ (Supporting strategic objectives) นอกจากนี้ ยังต้องจัดลำดับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับการออกแบบทางยุทธการ (Operational design) มีการจัดทำแผนการทัพ และจัดสรรทรัพยากร เพื่อสร้างสถานะที่เอื้อกูลให้เกิดความสำเร็จต่อการปฏิบัติในระดับยุทธวิธีด้วย

๔. ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จคือ การเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เข้าใจการปฏิบัติของเราตั้งแต่เริ่มจนจบ หากเปรียบเทียบเป็นการเดินทาง เราต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า เราต้องการไปที่ไหน และปัจจุบันเราอยู่ตรงไหนแล้ว ทั้งนี้การปฏิบัติในระดับยุทธการนี้จะต้องบูรณาการให้เกิดเอกภาพของความพยายามของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายการเมือง ฝ่ายทหาร ฝ่ายพลเรือน และภาคสังคม จึงไม่ได้เป็นแค่เพียง Joint Operations แต่ครอบคลุมเป็น Integrated Operations (ซึ่งบางชาติอาจเรียกว่า Comprehensive approach)

เครื่องมือที่ใช้ ในศูนย์บัญชาการทางทหารมีเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผน ประกอบด้วย

๑. ระบบภาพสถานการณ์ร่วม (Common Operation Picture : COP) ซึ่งสามารถใช้เขียน Overlay การวางแผน เช่น ที่ตั้งหน่วย เส้นหลักการรุก เส้นหลักการส่งกำลัง เส้นทางบินของอากาศยานรบ ฝ่ายเรา ที่ตั้งเป้าหมายร่วม พื้นที่ปฏิบัติการทางเรือ เป็นต้น

๒. ระบบ C⁴I ของกองทัพบก

๓. ระบบ C³I ของกองทัพอากาศ ซึ่งเชื่อมโยงภาพสถานการณ์ทางทะเลจากศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ

๔. ระบบ Air Command Control System (ACCS) ของกองทัพอากาศ ซึ่งเชื่อมโยงภาพสถานการณ์ทางอากาศจากศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ

๕. ระบบ Battle Command Display (BCD) ที่ฝ่ายยุทธการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลสำหรับการวางแผน

๖. ระบบข้อมูลร่วม (Joint Data) ซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาให้มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผนของฝ่ายต่าง ๆ ในศูนย์บัญชาการทางทหาร

๗. ระบบภูมิสารสนเทศ (Geographic Information System : GIS) ของฝ่ายแผนที่

๘. ระบบ Model - Simulation (MODSIM) ที่ใช้ในการจำลองยุทธทดสอบแผน โดยใช้การเชื่อมต่อระบบภาพสถานการณ์ร่วม (COP) เข้ากับระบบจำลองยุทธระดับยุทธบริเวณ (Joint Theater Level Simulation : JTLS) ของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร

๙. ระบบรายงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทหาร (Message Text Forma : MTF)

การใช้ยุทธศาสตร์และยุทธศิลป์ในการวางแผน

เนื่องจากศูนย์บัญชาการทางทหารต้องรับผิดชอบอำนวยการปฏิบัติในระดับยุทธศาสตร์และระดับยุทธการ ผู้วางแผนจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ ยุทธศิลป์ (Operational Art) และการออกแบบทางยุทธการ (Operational Design) ในการวางแผนของศูนย์บัญชาการทางทหาร และหลีกเลี่ยงการกำกวมดูแลในระดับยุทธวิธี

ยุทธศาสตร์

การดำเนินการระดับยุทธศาสตร์ทำโดยกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร (Military Objective) ให้รองรับวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) แล้วดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหาร โดยใช้การบริหารจัดการทรัพยากรทางทหารให้เพียงพอ กล่าวโดยสรุปคือกำหนด Ends-Ways-Means นั่นเอง

ยุทธศิลป์ (Operational Art)

ยุทธศิลป์เป็นศิลปะการวางแผนระดับยุทธการที่ใช้เชื่อมระหว่างยุทธศาสตร์ (Strategy) และยุทธวิธี (Tactic) ด้วยการแปลงวัตถุประสงค์ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) ให้เป็นวัตถุประสงค์ระดับยุทธการ (Operational Objective) และกำหนดภารกิจที่หน่วยยุทธวิธีต้องปฏิบัติ โดยใช้การวางแผนการทัพ (Campaign) และการปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ (Major Operations) มีการจัดกำลังและกำหนดวิธีประสานสอดคล้องการปฏิบัติในพื้นที่และเวลาที่เหมาะสม กล่าวโดยสรุปยุทธศิลป์ให้ความสำคัญกับการบริหาร Time-Space-Forces-Objective เป็นหลัก

วิธีเชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีเป็นการใช้ผลทางยุทธวิธีเพื่อให้เกิดผลทางยุทธศาสตร์ โดยกำหนดแผนให้ผลของการปฏิบัติในระดับยุทธวิธีเป็นการสร้างสภาวะสุดท้ายทางทหาร (Military End State) ที่ก่อให้เกิดสภาวะสุดท้ายที่ต้องการระดับยุทธศาสตร์ (Strategic End State)

การปฏิบัติในระดับยุทธการจะพิจารณาตกลงใจที่จะเข้าปะทะหรือหลีกเลี่ยงการปะทะกับข้าศึก โดยใช้วัตถุประสงค์ระดับยุทธศาสตร์เป็นเกณฑ์การพิจารณาแล้วโดยสรุปคือ ในขณะที่ระดับยุทธศาสตร์นั้น เกี่ยวข้องกับสงครามโดยตรง ระดับยุทธการเป็นศิลปะในการเอาชนะ (Ways) โดยใช้ผลทางยุทธวิธีเป็นเครื่องมือ (Means) และใช้วัตถุประสงค์ทางทหารเป็นเป้าหมาย (End) ส่วนระดับยุทธวิธีเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการรบและการใช้กำลังเข้าปฏิบัติ

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติในปัจจุบันได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ก้าวหน้า ทำให้ไม่สามารถแบ่งแยกการปฏิบัติระดับยุทธศาสตร์และยุทธการออกจากกันได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การปฏิบัติในระดับยุทธวิธีจะส่งผลกระทบถึงระดับยุทธศาสตร์ได้โดยตรง การใช้ยุทธศิลป์ในการปฏิบัติการร่วมจึงต้องพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย ผลกระทบนี้ทำให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องประสานสอดคล้องกันมากขึ้น ต้องปฏิบัติการอย่างเป็นเครือข่าย และต้องทำให้เกิดเอกภาพของความพยายาม (Unity of Effort) เพื่อลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติการ

การอำนวยการปฏิบัติการร่วม

อำนาจและความรับผิดชอบในการอำนวยการยุทธ โดยระดับความรับผิดชอบการอำนวยการปฏิบัติการร่วมในการป้องกันประเทศ มีความแตกต่างกัน ตามการปฏิบัติของแต่ละชั้นที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันประเทศ ซึ่งแผนฉบับปัจจุบันแบ่งเป็น ๓ ชั้น ประกอบด้วย ชั้นปกติ ชั้นตอบโต้ และชั้นป้องกันประเทศ โดยได้แบ่งระดับความรับผิดชอบและอำนาจในการสั่งการตามระดับของความรุนแรงของเหตุการณ์ สรุปได้ ดังนี้

ขั้นปกติ/ขั้นป้องกันชายแดน

๑. การปฏิบัติในขั้นนี้มีการจัดกองกำลังป้องกันชายแดนและกองเรือปฏิบัติการ เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก โดยที่การจัดและวางกำลังทหารและตำรวจตระเวนชายแดนเป็นไปตามแผนการจัดกำลังปฏิบัติราชการชายแดนที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดอนุมัติ

๒. หากเกิดเหตุที่ต้องใช้กำลังทหาร อำนาจในการสั่งการใช้กำลังจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผน โดยเมื่อมีการปะทะประปราย ผู้บัญชาการกองกำลังป้องกันชายแดน ผู้บัญชาการทัพเรือภาค และผู้บัญชาการกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เป็นผู้ที่มีอำนาจในการสั่งใช้กำลังในความรับผิดชอบเข้าคลี่คลายสถานการณ์ได้เองภายใต้การควบคุมและอำนวยความสะดวกของ ศปก.ทภ. ทรภ. และ กปช.จต.

๓. กรณีที่ต้องมีการใช้กำลังทางอากาศ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยรบทางอากาศพื้นจะเป็นผู้ร้องขอ ซึ่ง ศปก.ทภ. เป็นผู้อนุมัติเป้าหมายในการโจมตี และส่งคำขอไปยังศูนย์ยุทธการทางอากาศ โดยมีผู้บัญชาการทหารอากาศ เป็นผู้อนุมัติการใช้กำลังทางอากาศในระยะที่ไม่ไกลมากจากแนวชายแดน (ประมาณ ๑๐ กม.) เห็นได้ว่าเป็นการเริ่มปฏิบัติการร่วมแบบเริ่มต้น ซึ่งมีการใช้กำลัง ๒ เหล่าทัพขึ้นไป ปฏิบัติการร่วมกัน แต่ยังไม่อยู่ใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน เป็นการสนับสนุนการยิงทางอากาศให้กับกองกำลังภาคพื้น

๔. หากต้องทำการผลักดันโดยต้องการใช้กำลังเตรียมพร้อมของกองทัพอากาศเข้าปฏิบัติ ต้องให้แม่ทัพภาค อนุมัติ หากต้องการใช้กรมเตรียมพร้อม/กองพลเตรียมพร้อมของกองทัพบก อยู่ในอำนาจอนุมัติของผู้บัญชาการทหารบกภายใต้การควบคุมและอำนวยความสะดวกของ ศปก.ทภ. ที่เป็นผู้รับผิดชอบเขตปฏิบัติการ

๕. หากจำเป็นต้องทำการผลักดันซึ่งต้องใช้กำลังปฏิบัติเพิ่มเติมจากข้อ ๔ นั้น ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ จะเป็นผู้อนุมัติการใช้หน่วยเตรียมพร้อมในระดับกรมผสมถึงกองพล ภายใต้การควบคุมและอำนวยความสะดวกของ ศปก.ทภ.

๖. ส่วนการใช้กำลังทางอากาศที่กินเข้าไปในพื้นที่ทางลึกของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเป็นเป้าหมายในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการนั้นต้องขออนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อปฏิบัติการในกรอบเป้าหมายที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ

๗. การดำเนินการพิจารณาเพื่อให้ได้มาซึ่งการตกลงใจสั่งใช้กำลังนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของกองกำลังป้องกันชายแดน ทัพเรือภาค กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด แม่ทัพภาค ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๘. การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหารในขั้นนี้เป็นการติดตามสถานการณ์ โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในภาพรวมเมื่อสถานการณ์พัฒนาไปถึงระดับที่มีแนวโน้มต้องการใช้กำลังผลักดัน จะมีการจัดตั้งชุดปฏิบัติการส่วนหน้าและส่งไป

ติดตามสถานการณ์ในพื้นที่ที่ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ และเตรียมจัดทำข้อพิจารณาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเรื่องความเหมาะสมของการใช้กำลังทางอากาศในพื้นที่ทางลึก ขั้นนี้ยังไม่มีควมจำเป็นต้องดำเนินการเป้าหมายร่วม เพราะเป็นกระทำต่อเป้าหมายเฉพาะพื้นที่ และอาจมีการขอกำลังทางอากาศสนับสนุนหน่วยภาคพื้นตามความจำเป็น

ขั้นตอนได้

๑. ขั้นนี้เป็นการปฏิบัติการรุกออกนอกประเทศเพื่อตอบโต้การคุกคามของกำลังฝ่ายตรงข้าม โดยที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้พิจารณาปฏิบัติการตอบโต้ ด้วยกำลังทหารและด้วยเครื่องมืออื่น ๆ ด้านการปฏิบัติการข่าวสาร การทูต และเศรษฐกิจ ทั้งนี้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็จะประกาศ วัน ต. ซึ่งในสิ่งที่คณะรัฐมนตรีอนุมัตินั้น เป็นการมอบอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจในการใช้กำลังทหารออกไปนอกชายแดนในระยะจำกัด ประมาณ ๔๐ กม. ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปืนใหญ่สนามสามารถให้การคุ้มครองได้ (ผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้ควบคุมสั่งการ)

๒. ส่วนการใช้กำลังทางเรือตามแผน คณะรัฐมนตรีมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจใช้กำลังทางเรือปฏิบัติการเชิงรุกได้ โดยจะปฏิบัติการควบคุมทางทะเล ดำรงการคมนาคมทางทะเล และปฏิบัติการเชิงรุกด้านการปฏิบัติการสงครามทุ่นระเบิดทางรุก และการปฏิบัติการพิเศษในเขตฐานทัพ/ท่าเรือของฝ่ายตรงข้าม

๓. กองทัพอากาศดำเนินการป้องกันภัยทางอากาศ ปฏิบัติการทางอากาศยุทธวิธีร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ รวมทั้งปฏิบัติการทางอากาศยุทธศาสตร์เมื่อสั่ง หากต้องโจมตีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ ต้องขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ

๔. มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมในวัน ต. และเตรียมส่งมอบให้ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพไทยเมื่อสั่ง

๕. กรณีที่กำลังทางบกและกำลังทางเรือไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งได้ และมีแนวโน้มจะขยายขอบเขตการรบเข้าสู่จุดศูนย์กลางทางยุทธศาสตร์หรือยุทธการของประเทศไทย ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติใช้วัน ร. และการจัดเขตสงคราม ทั้งนี้เมื่ออนุมัติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดประกาศวัน ร. มีการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหารและการปฏิบัติอื่น ๆ เพื่อเตรียมการปฏิบัติในขั้นป้องกันประเทศต่อไป โดยกองทัพเรือจัดตั้งกองกำลังนาวิกโยธิน (ส่งมอบให้กองทัพบกในวัน ป.)

๖. การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหารยังคงจัดชุดปฏิบัติการส่วนหน้าเพื่อติดตามสถานการณ์เช่นเดิม มีการใช้กลไกการทำงานของการปฏิบัติในปัจจุบัน (Current Operations) ควบคู่กับแผนอนาคต (Future Plans) เพื่อให้ข้อพิจารณาต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดเรื่องการเสนอประกาศ วัน ต. และวัน ร. การอนุมัติใช้กำลังทหาร จัดทำข้อพิจารณาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเรื่อง

การใช้กำลังทางอากาศโจมตีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ เตรียมควบคุมทางยุทธการหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม และเตรียมระบบควบคุมบังคับบัญชาให้กับกองกำลังนาวิกโยธิน ดังนั้นจากเดิมที่มีคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วมในขั้นนี้ก็จะมีการประสานสอดคล้องการปฏิบัติเพิ่ม ๒ เรื่อง คือ คณะวางแผนร่วม และคณะกรรมการเป้าหมายร่วมเพื่อติดตามสถานการณ์ จัดเตรียมข้อพิจารณาสำหรับการตกลงใจใช้กำลังของผู้บังคับบัญชา รวมถึงเตรียมการเรื่องที่เกี่ยวข้องแต่เนิ่น ซึ่งจะช่วยให้การเปลี่ยนผ่านระหว่างขั้นตอนการไปได้อย่างราบรื่น

ชั้นป้องกันประเทศ

๑. เป็นการปฏิบัติตั้งแต่วันที่ ๒. โดยผู้บัญชาการทหารสูงสุดนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อนุมัติวันที่ ๒. และประกาศเขตสงคราม เมื่อได้รับการเห็นชอบ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะประกาศวันที่ ๒.

๒. ในขั้นนี้มีการใช้กำลังเต็มรูปแบบและขยายกำลังตามขอบเขตของสถานการณ์กองทัพบก ส่งมอบกองหนุนให้ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพไทย และกองทัพเรือส่งมอบกองกำลังนาวิกโยธินให้ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพบก

๓. ตามแผนกำหนดให้กองทัพบกเอาชนะ ผลักดันกำลังฝ่ายตรงข้ามให้ออกนอกประเทศไทย ยึดครองที่หมายซึ่งมีความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์และดำเนินการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังเป็นส่วนรวม กองทัพเรือป้องกันประเทศทางทะเล ดำรงการคมนาคมทางทะเล ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก และสนับสนุนการปฏิบัติของกำลังทางบกเมื่อสั่ง กองทัพอากาศปฏิบัติการตอบโต้ทางอากาศเชิงรุกต่อเป้าหมายภายนอกประเทศ ป้องกันภัยทางอากาศ ปฏิบัติการทางอากาศยุทธวิธีร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ และปฏิบัติการทางอากาศยุทธศาสตร์ต่อจุดศูนย์ดุลของประเทศฝ่ายตรงข้ามเมื่อสั่ง หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมดำเนินการสงครามนอกแบบในพื้นที่ฝ่ายตรงข้ามและสนับสนุนการปฏิบัติการของกำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ นอกแนวประสานการปฏิบัติทางลึกของกองทัพบก

๔. คณะผู้บัญชาการทหาร (คบท.) อำนาจการยุทธผ่านศูนย์บัญชาการทางทหารซึ่งเป็นการปฏิบัติการร่วมอย่างเต็มรูปแบบ ในพื้นที่รับผิดชอบของ ผบ.กกล.ฉก.ร่วม ตั้งแต่แนวประสานการปฏิบัติทางลึกของกองทัพบก ไกลออกไปในดินแดนข้าศึก โดยผู้บัญชาการเหล่าทัพยังคงทำงานที่ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพหรืออาจมาปฏิบัติงานร่วมกันที่ศูนย์บัญชาการทางทหารก็ได้ หากยังคงปฏิบัติงานที่เหล่าทัพจะใช้การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VTC) ที่มีการรักษาความปลอดภัย และส่งผู้แทนระดับอาวุโสมาประสานการปฏิบัติ

๕. การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร มีการใช้กลไกของคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วม คณะวางแผนร่วม คณะกรรมการเป้าหมายร่วม คณะทำงานรวบรวมข่าวสารร่วม คณะทำงานส่งกำลังบำรุงร่วม เป็นเครื่องมือสำคัญในการอำนาจการยุทธผ่าน ศปก.เหล่าทัพ

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการส่งการศูนย์บัญชาการทางทหาร ปกติศูนย์บัญชาการทางทหารใช้การประชุมสั่งการกับศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพด้วยเอกสารและผ่านระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VTC) ทั้งนี้ การสั่งการให้ใช้กำลังทหารได้จัดทำเป็นคำสั่งยุทธการ เช่น คำสั่งจัดกำลังป้องกันชายแดน (ทรข.) เป็นต้น การจัดกำลังไปปฏิบัติการกิจการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงครามก็ต้องออกเป็นคำสั่งด้วยในลักษณะเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

สถานการณ์ปัจจุบันของหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

หลักนิยมของกองทัพไทยในปัจจุบัน มีโครงสร้างในลักษณะสามเหลี่ยม โดยชั้นบนสุดที่เป็นเสมือนยอดเป็นหลักนิยมหลัก ซึ่งของสหรัฐฯ มี ๒ เล่ม คือ The Joint Force และ War Planning Function ในส่วนของกองทัพไทยนั้นจัดทำหลักนิยมเพียงเล่มเดียว เพราะว่าเรารบในบ้าน กรอบของกองทัพไทยมียุทธบริเวณเพียงที่เดียว ส่วนยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ใช้ในการรบ มี ๓ เรื่อง คือ ๑) เรื่องของเราจะสร้างสถานะที่เกื้อกูลด้วยการรบแบบไม่ต้องรบ คือ ทำอย่างไรก็ได้ที่ไม่ต้องทำการรบ ๒) รบด้านเดียว เพราะประเทศเรามีทรัพยากรที่จำกัด และ ๓) Total War คือ การต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ คือ การผนึกกำลังทั้งประเทศ ทำการรบโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ จากตำราของสหรัฐอเมริกา เราต้องสามารถรวมให้เป็นของกองทัพไทยใน ๑ เล่มให้ได้ นั่นเอง

การปฏิบัติการร่วมแบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ การปฏิบัติการทางทหารร่วมกัน ภารกิจเดียวกัน ภายใต้การปฏิบัติการมากกว่า ๑ เหล่าทัพ สิ่งที่แตกต่างกัน คือ ถ้าผู้บังคับบัญชาเป็นคนละคน เรียกว่า การปฏิบัติการสนับสนุน ถ้าเป็นผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน ชุดเดียวกัน เรียกว่า การปฏิบัติการร่วม เช่น ชั้นปกติ ชั้นวิกฤต ชั้นตอบโต้ เป็นชั้นที่ ผบ.เหล่าทัพแต่ละเหล่าทัพ เป็นคนใช้กำลังเอง ดังนั้น กองทัพบกก็จะมีผู้บัญชาการทหารบก เป็นคนสั่ง กองทัพเรือ มีผู้บัญชาการทหารเรือ เป็นคนสั่ง และกองทัพอากาศ มีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นคนสั่ง

สถานการณ์ปัจจุบัน กองทัพไทยจะมีศูนย์บัญชาการทางทหารที่ถูกจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ยามปกติเป็นส่วนควบคุม อำนวยการยุทธ ผ่าน ศบก.เหล่าทัพ ไม่ได้เป็นหน่วยที่ลงไปสั่งหน่วยปฏิบัติเอง การสั่งการในระดับปฏิบัติแต่ละเหล่าทัพเป็นผู้ดำเนินการ แต่พอถึงขั้นป้องกันประเทศ คณะผู้บัญชาการทหารเป็นคนสั่งการในภาพรวม ใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในการปฏิบัติการร่วม มีกิจกรรมหลักอยู่ ๒ กิจกรรม

ส่วนที่ ๑ คือ การวางแผน ส่วนที่ ๒ คือ การอำนวยการยุทธ ซึ่งทั้ง ๒ ส่วนเป็นหลักนิมรอง ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ ในการปฏิบัติ เช่น กองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล ศูนย์รักษาความปลอดภัย กรมการสื่อสารทหาร ตลอดจน สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นหลักนิมในระดับ ๓ ซึ่งหลักนิมของเหล่าทัพ ทบ. ทร. ทอ. อยู่ในระดับเดียวกันแต่เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการกองทัพไทย ก็อยู่ในระดับนี้เหมือนกัน

ในการรบ การวางแผนมีขั้นตอนที่ควรปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การมีแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดประสิทธิผล แนวทางปฏิบัติ อย่างเป็นระบบ : มีขั้นตอน ผู้รับผิดชอบชัดเจน ทำซ้ำได้และมีตัวชี้วัดประสิทธิผล : ที่ได้ผลลัพธ์ตามคาด เป็นการเรียนรู้อะไร คือปัญหา สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร แก้ปัญหายังไงปลายทางจะมีแนวทางการปฏิบัติ อย่างไร มีการบังคับบัญชาอย่างไร

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ภารกิจ ว่าภารกิจคืออะไร ง่ายที่สุดคือการรู้เขารู้เรา ข้าศึกจะทำอะไร เราจะต้องทำอย่างไร

ขั้นตอนที่ ๓ พัฒนาการวางแผนร่วม แก้ปัญหา แก้ไขโจทย์ที่สร้างขึ้นในขั้นแรก ขั้นที่ ๒ คือ ร่างหนทางปฏิบัติพร้อมคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๔ คือการวิเคราะห์หนทางปฏิบัติ การใช้การจำลองยุทธ ทำแล้วรอดไหม หากมี ข้าศึกต่อต้าน เราจะมีเครื่องมือพอที่จะตอบโต้หรือไม่ ทำให้จบภารกิจเป็นขั้นตอน การวิเคราะห์หาจุดบกพร่อง ปรับปรุงแผนให้มีความสมบูรณ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการเหล่าทัพจะให้คำแนะนำในการ ปฏิบัติ หนทางปฏิบัติที่ ๑ การปฏิบัติต่อข้าศึก สิ่งใดจะตอบโต้ภัยกับผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ท้ายที่สุดการ ได้มาของอำนาจการยุทธ

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลในประเด็นสภาพปัจจุบันของหลักนิมการวางแผนร่วม กองทัพไทย สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่กล่าวไว้ในบทที่ ๓ กล่าวคือ การดำเนินการในเรื่อง ของหลักนิมการวางแผนร่วม มีกรมยุทธการทหาร เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการ และมีคณะทำงาน ของผู้บัญชาการทหารสูงสุดที่ได้รับการแต่งตั้งให้มาดำเนินการจัดทำเกี่ยวกับหลักนิมการวางแผนร่วม โดยมอบหมายให้สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรู้ดำเนินการร่วมด้วย เพื่อให้ ได้ผลผลิตที่เป็นรูปธรรม ในการดำเนินการที่ผ่านมา ระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วม และกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม ใช้พื้นฐานของการมุ่งสู่ปัญหาและการแก้ปัญหาในแบบเดียวกัน เช่น การวิเคราะห์ภารกิจ และการพัฒนาหนทางปฏิบัติ การรวมระบบการวางแผนการยุทธและการ ปฏิบัติการร่วม (JOPES) และกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม (JOPP) เข้าด้วยกัน สนับสนุนการวางแผน ที่ดำเนินติดต่อกันตลอดทุกระดับของสงคราม และทุกระดับกองบัญชาการ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการ สำหรับการปฏิบัติการที่จำกัดเพียงขั้นเดียว เช่น การอพยพพลเรือน หรือสำหรับการทัพหลาย ๆ ขั้นที่ รวมถึงการปฏิบัติการรบที่มีความรุนแรงก็ตาม โดยปกติ ระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วม จะสนธิกิจกรรมวางแผนของคณะวางแผนและการปฏิบัติการร่วมทั้งหมดระหว่างการวางแผนขั้นต้นและ

การปรับแผนซึ่งปรากฏทั้งในภาวะปกติและเมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤติที่ใกล้จะมาถึง ต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน ขณะที่กิจกรรมของระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วมแผ่ไปในองค์กรหลายๆ ระดับ การเพ่งเล็งจะกระทำต่อการปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งในที่สุดจะช่วยในการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ถึงการใช้ขีดความสามารถทางทหารในการตอบโต้ต่อภาวะเผชิญเหตุที่คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ หรือวิกฤตการณ์ที่ไม่คาดคิด เมื่อใด ที่ใด และอย่างไร กระบวนการวางแผนการยุทธร่วมจะไม่ค่อยเป็นทางการเท่าใดนัก แต่เป็นกระบวนการเชิงการวิเคราะห์ที่ได้พิสูจน์แล้ว ซึ่งมุ่งสู่การวางแผนอย่างมีระเบียบ ในทุกระดับองค์กร และทุกจุด ทั้งก่อนและระหว่างการยุทธร่วม จุดเพ่งเล็งของกระบวนการวางแผนการยุทธร่วมอยู่บนการปฏิบัติต่อกันระหว่างองค์กรของผู้บัญชาการ ฝ่ายเสนาธิการ ผู้บัญชาการและฝ่ายเสนาธิการของกองบัญชาการระดับสูงกว่า และต่ำกว่า ๑ ระดับ และผู้บัญชาการและฝ่ายเสนาธิการที่สนับสนุน เพื่อพัฒนาแผนการยุทธร่วม สำหรับภารกิจที่ได้รับมอบ ซึ่งหลักนิยามการยุทธร่วมดังกล่าวเป็นการดำเนินการแปลงจากเอกสารของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าของสหรัฐฯ นั้นจะเน้นที่การมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว เป็นผู้สั่งการในการปฏิบัติการ ส่วนของกองทัพไทยเป็นในลักษณะของคณะเสนาธิการ ที่จะรวบรวมความคิดเห็นแล้วนำเสนอหนทางปฏิบัติต่าง ๆ ให้กับผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ตัดสินใจการปฏิบัติอีกครั้ง ดังนั้นในการที่กองทัพไทยจะนำมาประยุกต์ใช้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการ แต่ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาถึงการนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทยแล้ว ยังต้องลงรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทกองทัพไทย ซึ่งกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม และขีดความสามารถในการสนับสนุน ยังคงต้องมีการพัฒนาไปในขณะที่กำลังปรับเปลี่ยนไปสู่การเผชิญกับความท้าทายที่ปรากฏขึ้น การขับเคลื่อนสำหรับการเปลี่ยนแปลงในการวางแผน นับเป็นการเริ่มต้นของการวางแผนที่จะสามารถปรับปรุงได้ (Adaptive Planning : AP) เพื่อให้มีความเหมาะสม ซึ่งการวางแผนที่สามารถปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสม กำหนดขึ้นเป็น “ขีดความสามารถร่วม เพื่อทำให้สามารถสร้างและทบทวนแผนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีระเบียบแบบแผนตามความต้องการของเหตุการณ์” ในฐานะที่เป็นกระบวนการและขีดความสามารถในการวางแผนที่สามารถปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมได้นั้น เป้าหมายของกองทัพ คือ ต้องการให้กระบวนการดังกล่าวนี้ได้มีการเริ่มต้น และแผ่ขยายไปทั่วกองทัพอย่างเป็นรูปธรรมในสภาวะแวดล้อมของการปฏิบัติการร่วมสามารถนำไปอ้างอิง ประยุกต์ใช้ เพื่อนำความสำเร็จมาสู่การปฏิบัติการทางทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถพิทักษ์ผลประโยชน์แห่งชาติ ประสานสอดคล้องและสนับสนุนเครื่องมือแห่งพลังอำนาจอื่น ๆ ของชาติให้แข็งแกร่งอย่างเต็มขีดความสามารถ จึงต้องมีการพัฒนาต่อไป

ปัญหา และอุปสรรคใดในการจัดทำหลักนิยามการวางแผนร่วมกองทัพไทย

การวางแผนยุทธการและยุทธวิธีของเหล่าทัพไม่เหมือนกัน เพราะวางแผนยุทธการสุดท้ายแล้ว คือ การมอบภารกิจให้กับหน่วยรบ ไม่ใช่การสั่งการให้หน่วยรบบอกอะไร ไม่บอกว่าต้องปฏิบัติอย่างไร กระบวนการอันเดียวกันแต่ในทางปฏิบัติไม่เหมือนกัน เช่น ถ้าสั่งกองทัพบกก็จะสั่งให้ป้องกันไม่ให้ข้าศึกบุก ต้องตรึงข้าศึกไม่ให้ผ่านอยู่ให้ได้ ๑๕ วัน กองทัพเรือก็จะเป็นการสั่งให้ควบคุมทะเลบริเวณนี้ ส่วนนี้ไว้ให้ได้

แล้วยกพลขึ้นบกเพื่อทำการยึด ส่วนกองทัพอากาศ เฉพาะบริเวณนี้กับตรงนี้เมื่อไหร่ สนับสนุนการปฏิบัติการยึดบรรจบและสนับสนุนการปฏิบัติการทางบกเมื่อไหร่ เหล่านี้คือภารกิจที่มอบให้ปลายทางของแผนที่ทำ จะไม่มีหน่วยไหน กองบินอะไร กองพลอะไร หรือทัพเรือภาคใด เช่นเดียวกัน กองทัพบกรับการกิจไป ก็จะไปแจกแจงการปฏิบัติว่าจะมอบหมายให้กองทัพภาคไหน กองพลไหน ในการปฏิบัติ เหล่านี้คือความแตกต่างในการปฏิบัติ ล้วนแต่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

อุปสรรคที่สำคัญ คือการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น เหล่าทัพต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเองหรือมีวัฒนธรรมการปฏิบัติของตนเอง ไม่ให้ความร่วมมือ ยกตัวอย่างเช่น ในการที่กรมยุทธการทหาร เป็นเจ้าภาพในการรวบรวมความคิดเห็นในการจัดทำหลักนियมร่วม หน่วยต่าง ๆ ส่งคนที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติโดยตรง หรือเป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ มาเป็นผู้แทนในการเข้าร่วมประชุม แต่ละเหล่าทัพมองถึงวัฒนธรรมของเหล่าทัพของตน การปฏิบัติการของแต่ละเหล่าทัพก็มีหลักนियมในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน อีกทั้งผู้ที่เป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุม ไม่สามารถควบคุมทิศทาง หรือกำกับการประชุมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ปัญหาที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้กรมยุทธการทหารจะเป็นผู้ริเริ่มจัดทำ (ร่าง) หลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย แต่ก็ยังเป็นเอกสารที่เกิดจากการตัดตอนมาจากเอกสารของกองทัพสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการจัดวาง โครงสร้างการจัด อัตรา และแนวทางการปฏิบัติที่แตกต่างกัน แม้กองทัพไทยจะยึดแบบการดำเนินกลยุทธ์ ตลอดจนการจัดหน่วยตามรูปแบบของกองทัพสหรัฐฯ ก็ตาม แต่โครงสร้างลึก ๆ แล้วก็ไม่ได้มีความเหมือนทั้งหมด จึงต้องพิจารณาให้ครอบคลุม รอบด้าน ในการจัดทำหลักนियมให้สำเร็จได้นั้น ทุกเหล่าทัพต้องร่วมมือ ประสานการปฏิบัติ และคนที่จัดทำหลักนियมนี้นี้ต้องสามารถมองภาพรวมของทั้งกองทัพไทยอย่างละเอียด รอบคอบ และสามารถเข้าใจที่มาของเอกสาร แปลเอกสารได้ถูกต้องพร้อมกับเข้าใจบริบทของกองทัพไทยร่วมด้วย ตลอดจนต้องทำให้ทุกเหล่าทัพยอมรับตามแนวทางการปฏิบัติตามหลักนियมดังกล่าว โดยผู้บังคับบัญชาของแต่ละเหล่าทัพต้องร่วมกันผลักดันให้เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงการปฏิบัติที่จะเป็นคู่มือหลักในการปฏิบัติที่มีความประสานสอดคล้องกัน อันจะนำมาสู่การรบที่ชนะ ต่อไป

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของหลักนियมด้านการวางแผนร่วมกองทัพไทย

เมื่อพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

จุดแข็ง

การดำเนินการจัดทำหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ การที่กองทัพไทย มีกฎหมายรองรับ นั่นคือพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ แม้อาจจะมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ นี้ กองทัพไทยก็ยังเป็นส่วนราชการที่ทำหน้าที่อำนาจการ สั่งการ และกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย และมีอำนาจหน้าที่รวมถึงสายการบังคับบัญชาไม่แตกต่างจากที่เป็นอยู่ แม้อาจจะมียุทธวิธีเพิ่มเติมขึ้นมาก็ตาม ในการจัดทำ

หลักนิยมของกองทัพไทย พื้นฐานแนวความคิดนำมาจากต้นแบบเอกสารของกองทัพสหรัฐอเมริกา ที่ได้รับการยอมรับ และมีการปฏิบัติจริง มีการทดลองใช้จริง มีการบรรจุจริง อาจจะแตกต่างบ้างในบางบริบท แต่ก็สามารถนำมาเป็นแนวคิดเริ่มต้น หรือเป็นสารตั้งต้นในการดำเนินการต่อไปได้ จุดแข็งอีกอย่าง คือ การที่กองทัพไทยมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร ตั้งแต่ชั้นปกติ โดยการปฏิบัติการร่วมเริ่มขึ้นตั้งแต่ขั้นนี้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งการจัดและวางกำลังเพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ - ทท./ศบท.บก.ทท. (ทรช.๕๙) โดยศูนย์บัญชาการทางทหารมอบให้ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกรับผิดชอบพื้นที่ชายแดน และเพิ่มเติมกำลังให้ โดยจัดกำลังจากหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขงและกำลังตำรวจตระเวนชายแดนให้มาขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพบก ซึ่งกองทัพบกได้มอบให้กองทัพอากาศรับผิดชอบต่อไป เห็นได้ว่าการประกอบกำลังมากกว่า ๑ เหล่าทัพ แต่ไม่ได้จัดตั้งเป็นกองกำลังเฉพาะกิจร่วม การปฏิบัติการร่วมจึงมีอย่างจำกัด หากหน่วยภาคพื้นจำเป็นต้องใช้กำลังทางอากาศ อาจร้องขอการรับการสนับสนุนการปฏิบัติการทางอากาศเป็นกรณีไป ซึ่งกองทัพอากาศจะจัดชุดวางแผนร่วมเข้ามาประสานงาน จัดเตรียมบัญชีเป้าหมายขั้นต้นไว้ล่วงหน้า การปฏิบัติในรูปแบบเหล่านี้ถือว่าการปฏิบัติการร่วมอย่างจำกัดที่มีการควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาคนเดียวในพื้นที่ปฏิบัติการ และมีกำลังจากเหล่าทัพอื่นให้การสนับสนุนโดยผ่านช่องทางการประสานงาน เห็นได้ว่าศูนย์บัญชาการทางทหารไม่ได้เข้ามาควบคุมการปฏิบัติ บทบาทของศูนย์บัญชาการทางทหารจะเน้นที่การติดตามสถานการณ์ ประเมินสถานการณ์ กำกับดูแลการปฏิบัติตามแผน เตรียมให้การสนับสนุนต่อศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพเมื่อได้รับการร้องขอ และเตรียมการปฏิบัติในขั้นต่อไป ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพยังคงอำนาจการยุทธหน่วยในเหล่าทัพตนตามอำนาจที่ระบุไว้ในแผนป้องกันประเทศและแผนเผชิญเหตุ อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้อาจมีการกิจการปฏิบัติทางทหารที่มีใช้สงครามเกิดขึ้นได้และเป็นกรณีที่การปฏิบัติการนั้นจำเป็นต้องใช้กำลังมากกว่า ๑ เหล่าทัพ ศูนย์บัญชาการทางทหารจะเข้ามาประสานงานหรือจะเข้ามาอำนวยความสะดวกเตรียมแผน การใช้กำลัง และอำนาจการปฏิบัติ เช่น การอพยพคนไทยออกจากประเทศที่มีปัญหากรณีฉุกเฉินกลับประเทศ การจัดชุดช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวนอกประเทศ เป็นต้น

ในการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมนี้ จะสร้างจุดแข็งในการช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถตีความหรือทำความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีการจัดทำขึ้นอย่างมีเหตุมีผล สอดคล้องกับบริบทของแต่ละเหล่าทัพ และการปฏิบัติการของกองทัพไทย หลักนิยมควรเป็นเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถชี้แนะและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จุดแข็งอีกประการ คือ ความอ่อนตัวกับภัยคุกคามหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การจัดทำหลักนิยมนี้จะสามารถแสดงถึงขีดความสามารถและพลังอำนาจการรบ และเป็นเอกสารที่ทุกเหล่าทัพ สามารถนำไปอ้างอิงในการปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานการปฏิบัติเดียวกัน

จุดอ่อน

สำหรับจุดอ่อนในการดำเนินการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อน ว่าการจัดทำหลักนียมโดยการแปลมาจากเอกสารของสหรัฐอเมริกา แล้วนำมาใช้เลยไม่ได้ ต้องนำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทย ซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการในส่วนนี้ คนที่มีความเข้าใจงานด้านการเขียนหลักนียมหรือเข้าใจ ธรรมเนียมการปฏิบัติ วัฒนธรรม ของแต่ละเหล่าทัพ ก็อาจเป็นคนที่ไม่เก่งด้านภาษา ส่วนคนที่เก่งด้านภาษาที่สามารถแปลเอกสารของสหรัฐอเมริกาได้ ก็ไม่เข้าใจการปฏิบัติงานด้านยุทธการของกองทัพ จึงเป็นจุดอ่อนในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม เช่นเดียวกัน คนที่จะนำหลักนียมที่เป็นเอกสาร หรือคู่มือที่จัดทำขึ้นแล้วนั้นไปใช้ จำเป็นต้องมีความเข้าใจ หรือมีพื้นฐานความรู้ในระดับเบื้องต้นก่อน เช่น จำเป็นต้องจบจากโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ แต่การปฏิบัติการนั้นต้องประกอบไปด้วยหลายคน หลายฝ่าย จุดอ่อนคือ ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่มีความยากต่อการเข้าใจ หากปรับให้มีความง่ายที่ทุกคนอ่านแล้วสามารถเข้าใจการปฏิบัติได้ จะเป็นเรื่องดี แต่คนที่นำไปใช้จริง ๆ ก็ควรต้องมีพื้นฐานในเรื่องกระบวนการวางแผนทางทหาร มีความเข้าใจการทำงานของฝ่ายอำนวยการ และมีพื้นฐานเบื้องต้นด้านการปฏิบัติการร่วมด้วย อีกทั้งในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม โดยกองทัพไทย เป็นเพียงข้อมูลขั้นต้นในภาพกว้างสำหรับการใช้งาน ต้องมีการดำเนินการจัดทำเนื้อหาเพิ่มเติมในส่วนของการปฏิบัติของเหล่าทัพ การปฏิบัติของส่วนต่าง ๆ ในโครงสร้างของศูนย์บัญชาการทางทหารตลอดจนเรื่องอื่น ๆ โดยจัดทำเป็นหลักนียมรองลงไป หรือเป็นแผนปฏิบัติการของแต่ละส่วนที่สอดคล้องกับหลักนียมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป จุดอ่อนอีกอย่าง คือ การที่ต้องทำให้ทุกเหล่าทัพมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยการร่วม การยุทธร่วม การวางแผนร่วม และการปฏิบัติการร่วม ซึ่งที่ผ่านมาแต่ละเหล่าทัพก็มีความเป็นตัวเอเองสูง จึงเป็นจุดอ่อนในการที่จะร่วมกัน นั่นเอง

โอกาส

สำหรับด้านโอกาส ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นโอกาสที่กองทัพไทยจะมีหลักนียมในการยุทธร่วม การวางแผนร่วม การปฏิบัติการร่วม เมื่อเกิดเหตุวิกฤต หลักนียดังกล่าวนี้จะใช้เป็นคู่มือหรือเป็นแนวทางให้ทุกเหล่าทัพสามารถปฏิบัติได้ประสาน สอดคล้องกัน โดยใช้หลักนียมในการวางแผนการปฏิบัติร่วมกัน และยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการจัดหน่วย การวางกำลัง การใช้กำลัง การอำนวยการประสานการปฏิบัติกันในทุกเหล่าทัพ และยังเป็นโอกาสในการจัดทำข้อเสนอแนะ หนทางปฏิบัติสำหรับฝ่ายเสนาธิการ ในการเสนอกรอบความคิดที่มองภาพรวมของการปฏิบัติร่วมกัน มีการประยุกต์การปฏิบัติร่วมกันทั้งระหว่างเหล่าทัพ และอาจรวมถึงการประสานสอดคล้องกันกับชาติพันธมิตรร่วมด้วย การใช้หลักนียมร่วมในการเป็นเครื่องชี้แนะ กำกับทิศทางการปฏิบัติของกองทัพ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชาสามารถเลือกหนทางปฏิบัติที่เหมาะสม ถูกต้องในการปฏิบัติ เป็นโอกาสที่จะมีการประสานนโยบายและแผนของแต่ละเหล่าทัพ โดยอาจใช้กลไกของนายทหารติดต่อนในการประสานงานกัน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งหลักนียมที่มีความเหมาะสมจะก่อให้เกิดระบบวางแผนการปฏิบัติการ

ร่วมที่เหมาะสม สามารถนำไปเพื่อใช้สำหรับการวางแผนประณีต (Deliberated Planning) การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning) และการวางแผนในระหว่างปฏิบัติการ (Planning During Execution) โดยใช้กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process) และให้มีการใช้ยุทธศาสตร์ ยุทธศิลป์ และออกแบบทางยุทธการ (Operational Art and Operational Design) ในการวางแผน นับเป็นโอกาสอันดีในการปฏิบัติต่อไป

อุปสรรค

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังมองว่าการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบไทย ยังคงมีอุปสรรคในการดำเนินการ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจสรุปได้ว่า ในการดำเนินการให้เหมาะสมกับทุกบริบทของทุกเหล่าทัพ เป็นเรื่องค่อนข้างยาก ต้องมีเจ้าภาพในการจัดทำ และได้รับความร่วมมือจากทุกเหล่าทัพด้วยความจริงใจ แม้ปัจจุบัน กรมยุทธการทหาร จะเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการในเรื่องนี้ โดยมีสถาบันวิชาการป้องกันประเทศร่วมด้วยก็ตาม แต่การสนับสนุนจากเหล่าทัพ ในการส่งคนที่มีความรู้ หรือสามารถตัดสินใจในประเด็นที่มีความสำคัญ ในการเข้าร่วมประชุมยังไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ อาจเนื่องจากแต่ละเหล่าทัพ มีการปฏิบัติของตน มีวัฒนธรรม มีความเป็นตัวของตัวเองของเหล่าทัพของตนสูง จึงเป็นอุปสรรคในการดำเนินการ ซึ่งหลักนิยมก็มีหลากหลายประเภท ในแต่ละประเภทมีบทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถทำให้หลักนิยมมีความสมบูรณ์ในทุก ๆ เรื่องได้ ซึ่งการจะดำเนินการจัดทำให้มีความเหมาะสมกับบริบทของทุกเหล่าทัพนั้น เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนนโยบายที่ชัดเจน จากผู้บังคับบัญชาชั้นสูงทุกเหล่าทัพให้ความสนใจ และกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ หรือนโยบายหลัก จึงจะสามารถดำเนินการได้ ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์เต็มร้อย แต่ก็ให้เป็นต้นแบบในการปรับปรุง พัฒนาต่อไป อุปสรรคอีกประการ คือ ไม่ได้มีการนำหลักนิยมที่เขียนขึ้นไปทดลองใช้จริง จึงไม่สามารถมองเห็นข้อดี ข้อด้อย หรือข้อที่ควรต้องปรับปรุงของหลักนิยมดังกล่าว นั้นเอง

แนวนโยบาย หรือแผนงาน หรือการเตรียมความพร้อมในการ นำหลักนิยมด้านการวางแผนร่วม ไปใช้

ประเด็นการเตรียมความพร้อม ทุกหน่วยมีความพร้อมในการปฏิบัติอยู่แล้ว เมื่อมีการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ทุกเหล่าทัพ ทุกหน่วยงาน พร้อมปฏิบัติตามคำสั่ง หากแต่การนำหลักนิยมไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ต้องมีการชี้แจง ทำความเข้าใจ ตลอดจนอธิบายภาพรวมให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่ในขั้นปกติ โดยอาจบรรจุหลักนิยมการวางแผนร่วมเข้ามาใช้ในการฝึกซ้อมของเหล่าทัพ หรือการฝึกซ้อมของวิทยาลัยการทัพ เพื่อทดลองหลักนิยมดังกล่าว หาข้อดี ข้อเสีย สิ่งที่ต้องทำการปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้ได้แผนที่สมบูรณ์ต่อไป ในการทำความเข้าใจจำเป็นต้องบรรจุลงในหลักสูตรต่าง ๆ ตามแนวทางรับราชการ ตั้งแต่หลักสูตรชั้นนายร้อย ชั้นนายพัน หลักสูตรเสนาธิการเหล่าทัพ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพ เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นภาพรวมในทิศทางเดียวกัน และทำความเข้าใจในภาพเดียวกัน เพื่อเมื่อต้องมีการปฏิบัติการร่วม วางแผนร่วม การยุทธร่วม แต่ละส่วน แต่ละหน่วย สามารถ

ดำเนินการได้ตามบทบาท ความรับผิดชอบ ที่ได้รับมอบหมาย และมีความเข้าใจในภาพรวมของการปฏิบัติในทิศทางเดียวกันด้วย การจะเกิดการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น จำเป็นที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ให้ความสนใจ กำหนดเป็นนโยบาย ภารกิจ หรือพันธกิจที่ต้องดำเนินการของหน่วย อาจจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับกองทัพไทย แต่หากดำเนินการจนประสบผลสำเร็จได้นั้น ย่อมส่งผลที่ดีกับกองทัพไทย เกิดความเข้าใจ และสามารถรักษาความมั่นคงของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

สำหรับแนวทางในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย จำเป็นต้องพิจารณาครอบคลุม รอบด้าน มองในทุกมิติ ทั้งมิติทางด้านการรบ มิตินอกเหนือจากสงคราม มิติของการปฏิบัติวัฒนธรรมองค์กร หลักนิยม ตลอดจนธรรมเนียมในการปฏิบัติของแต่ละเหล่าทัพ จึงจะสามารถพัฒนาหลักนิยมให้เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ถูกต้องและปฏิบัติได้จริง ทั้งยังต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในทุกกระดับ ให้ความสำคัญในการร่วมกันพิจารณา ส่งเสริม ให้การสนับสนุนหากมีสิ่งใดที่ต้องการให้สนับสนุนเพื่อให้เกิดคู่มือ หรือหลักนิมดังกล่าว ตลอดจนการให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการดำเนินการได้ และพิจารณาทบทวนปัญหา ข้อดี ข้อเสีย หลังจากใช้แล้ว แล้วปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ถูกต้องเรื่อย ๆ หลักนิยมก็จะเกิดความถูกต้อง เหมาะสมขึ้นเรื่อย ๆ นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนา หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

ควรต้องพิจารณาจากภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย ภารกิจของแต่ละเหล่าทัพ ให้มีความชัดเจน สอดคล้องกัน หากภารกิจไม่ชัดหรือไม่สอดคล้องกัน ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมได้ อีกทั้งต้องเข้าใจปัญหา สภาพแวดล้อม ตลอดจนรู้ถึงแนวทางในการปฏิบัติว่าต้องมีการดำเนินการอย่างไร พิจารณาความเหมาะสมตามบริบทกองทัพไทย โดยต้องคำนึงถึงพันธกิจ ภารกิจของแต่ละหน่วย ตลอดจนบริบทที่เหมาะสมกับแต่ละเหล่าทัพ โดยในการจัดทำเพื่อให้เกิดหลักนิยมการวางแผนร่วมที่มีความครอบคลุม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการร่วมกันพิจารณาจากทุกเหล่าทัพ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่มีความถูกต้อง ตามบริบทของกองทัพไทย อาจจะโดยกรมยุทธการ ของทุกเหล่าทัพร่วมกันพัฒนา จนเป็น (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วม ขึ้นมาก่อน แล้วนำมาเสนอในที่ประชุมเหล่าทัพ เพื่อร่วมกันพิจารณา และเสนอผู้บังคับบัญชาชั้นสูง เพื่ออนุมัติให้ใช้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกเหล่าทัพ และมีการพิจารณาปรับปรุงให้มีความทันสมัยอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง จึงจะสามารถผลักดันหลักนิยมนี้ให้เกิดขึ้นและมีการบังคับใช้ได้จริง อย่างไรก็ตามควรพิจารณาในการเพิ่มเติมข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางด้านมิติไซเบอร์ โดยให้สามารถปฏิบัติได้ทั้งในยามปกติ และยามสงคราม เนื่องจากเทคโนโลยีด้านไซเบอร์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อย่างรวดเร็ว จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและทุกระดับต้องติดตามและก้าวทันเทคโนโลยี เมื่อเพิ่มมิติไซเบอร์แล้ว ต้องกำหนดให้มีพิจารณา ทบทวนในมิติไซเบอร์อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละครั้งเพื่ออัปเดตข้อมูลและแนวทางในการปฏิบัติทั้งไซเบอร์เชิงรับ และไซเบอร์เชิงรุก และควรเพิ่มเติมข้อมูลการปฏิบัติในมิติการปฏิบัติการอวกาศ (Space

Operation) โดยการสนับสนุนทางอากาศเป็นการใช้ทรัพยากรของกองทัพอากาศในการสนับสนุนการปฏิบัติการทางอากาศเพื่อให้ได้ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางอากาศที่ต้องการ เช่น การควบคุมและสั่งการดาวเทียม การบูรณาการผลผลิตของการปฏิบัติการทางอากาศเพื่อการปฏิบัติการรบ การส่งกำลังและการบำรุงยุทโธปกรณ์ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการทางอากาศ และการสร้างและพัฒนาบุคลากร และองค์ความรู้ทางอากาศ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประชุมระดมสมอง

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวิจัย ตลอดจน ค้นคว้าข้อมูลหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักนियมการวางแผนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ในเบื้องต้น จากนั้น นำข้อมูลที่ทำการศึกษาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับข้อมูลจากทั้งการศึกษาเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลทั้ง ๒ ส่วน เข้าสู่กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สรุปได้ ดังนี้

๑. สถานภาพปัจจุบันของหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สถานภาพปัจจุบันของหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทยในปัจจุบัน สรุปได้ว่า การวางแผนสำหรับการใช้กำลังทหารเป็นความรับผิดชอบโดยหน้าที่ของกองบัญชาการ ซึ่งการวางแผนนี้จะถูกกระทำในทุกระดับของกองบัญชาการ และตลอดขอบเขตของการปฏิบัติการทางทหาร การวางแผนร่วมจะสนธิการปฏิบัติทางทหารกับเครื่องมืออื่น ๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติ และชาติที่เข้าร่วมในการปฏิบัติการหลายชาติ ในเวลา พื้นที่ และความมุ่งหมายเพื่อบรรลุสถานะสุดท้ายที่กำหนด ความช่วยเหลือทางทหารต่อการวางแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติประกอบด้วย การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วม พร้อมกับส่วนย่อย ๓ ส่วน คือ การวางแผนความร่วมมือด้านความมั่นคง การวางแผนการยุทธร่วม และการวางแผนกำลังรบ

การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมเป็นแผนซึ่งให้แนวทางและทิศทางทางยุทธศาสตร์ต่อกองทัพสำหรับการวางแผนความร่วมมือด้านความมั่นคง การวางแผนการยุทธร่วม และการวางแผนกำลังรบ การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมปรากฏในระดับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร และยุทธบริเวณเป็นหลัก เพื่อช่วยเหลือนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และสมาชิกอื่น ๆ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในการบัญญัติการประเมินการเมือง-การทหาร กำหนดวัตถุประสงค์และสถานะสุดท้ายทางการเมืองและการทหาร พัฒนาแนวความคิดและทางเลือกทางยุทธศาสตร์ และการแบ่งมอบทรัพยากร ในระดับยุทธศาสตร์ชาติ ประธานคณะผู้บัญชาการทหาร โดยปรึกษาหารือกับสมาชิกอื่น ๆ จะกระทำการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมเพื่อ

๑. แนะนำและช่วยเหลือนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เกี่ยวกับทิศทางทางยุทธศาสตร์ของกองทัพ และการจัดเตรียมแนวทางนโยบาย

๒. เสนอแนะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับการแนะนำโครงการและการเสนองบประมาณ เพื่อให้ตรงตามลำดับความเร่งด่วนที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์

๓. ส่งแนวทางและทิศทางทางยุทธศาสตร์ของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไปยังกองบัญชาการรบ (กองบัญชาการกองทัพไทย) เหล่าทัพ และหน่วยสนับสนุนการรบ

กองทัพไทยวางแผนการปฏิบัติทางทหารโดยใช้การอ้างอิงจากกรอบอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ จัดทำยุทธศาสตร์ทหารเป็นกรอบแนวทางในภาพรวมของทั้งกองทัพ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร (Ends) ประเด็นยุทธศาสตร์ทหาร/แนวคิด และปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Ways) และโครงสร้างกำลังรบที่ต้องการ (Means) เป็นกรอบการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ ในเรื่องวัตถุประสงค์ทางทหาร (Ends) ทุกเหล่าทัพมีวัตถุประสงค์มูลฐานที่ไม่แตกต่างกันมาก แต่สำหรับเรื่องโครงสร้างกำลังรบที่ต้องการ (Means) นั้น กองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณของตนเอง มีทิศทางการพัฒนาของตนในช่วงที่ยุทธศาสตร์ทหารยังไม่ประกาศใช้ แต่หลังจากที่มียุทธศาสตร์ทหารใช้อย่างเป็นทางการแล้ว ทุกเหล่าทัพจะใช้อ้างอิงเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกัน สำหรับแนวทางการปฏิบัติ (Ways) นั้น หลักการใช้กำลังทางทหารและแนวความคิดในการปฏิบัติของกองทัพไทย อยู่ภายใต้กรอบอำนาจที่ระบุไว้ในกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีใช้ในปัจจุบัน กองทัพไทยปฏิบัติงานสนับสนุนนโยบายทางการเมือง โดยรัฐบาลกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเมือง การต่างประเทศ (Political Objective) และกองทัพไทยกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร (Military Objective) เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ทางการเมือง ทั้งนี้กองทัพไทยตระหนักดีว่าการรักษาผลประโยชน์ของชาตินั้นมิได้ขึ้นอยู่กับปฏิบัติการทางทหารแต่เพียงอย่างเดียว การดำเนินงานของหน่วยงานราชการและองค์กรพลเรือนอื่นก็มีความสำคัญเช่นกัน ดังนั้นกองทัพไทยจะต้องสนับสนุนรัฐบาลในการบูรณาการเพื่อให้เกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (Unity of Effort) ของประเทศในภาพรวมในส่วนของการทหารเองนั้น บทเรียนที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติการเพียงเหล่าทัพเดียวไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องใช้การปฏิบัติการร่วมเป็นหลัก ซึ่งการที่จะมีเอกภาพในการบังคับบัญชาได้นั้น รูปแบบการบังคับบัญชา ระดับความรับผิดชอบและบทบาทของแต่ละส่วนจะต้องกำหนดให้ชัดเจน

รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย

ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติการร่วม จะต้องมีการคิดร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน และการปฏิบัติการร่วมกันตามแผน โดยสนธิขีดความสามารถของกำลังต่างเหล่าทัพเข้าด้วยกัน การจัดให้ฝ่ายอำนวยการร่วมที่เข้าใจการปฏิบัติแต่ละเหล่าทัพทำงานร่วมกัน ภายใต้การปฏิบัติที่มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้มีรูปแบบการควบคุมทั้งแบบรวมการและแบบแยกการ มีความแตกต่าง

กันไปตามหลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพ ทั้งนี้ แนวความคิดในการปฏิบัติในปัจจุบันมีรากฐานมาจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ทำให้กองทัพไทยแบ่งระดับการควบคุมบังคับบัญชาและแยกความรับผิดชอบออกตามระดับสถานการณ์

๑. กองทัพไทย

บทบาทของศูนย์บัญชาการทางทหารในการอำนวยความสะดวกจะมีความแตกต่างกันไปตามวงรอบการบังคับบัญชาและระดับความรุนแรงของสถานการณ์ตามที่ระบุในแผนป้องกันประเทศ โดยเริ่มจากควบคุมแบบแยกการและพัฒนาไปสู่แบบรวมการในภายหลัง ในขั้นต้น ศูนย์บัญชาการทางทหารใช้รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาแบบแยกการและคงสิทธิในการยับยั้ง (Decentralize and Veto) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพมีเสรีในการวางแผนและปฏิบัติ โดยศูนย์บัญชาการทางทหาร วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน มอบภารกิจ กำหนด End-Way-Means ให้ชัดเจน เมื่อศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพได้ทราบแนวความคิดในการปฏิบัติ จะวางแผนใช้กำลังที่มีหรือที่ได้รับการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติม โดยใช้กระบวนการวางแผนทางทหารตามหลักนิยมของตนเพื่อให้บรรลุภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบ แล้วปฏิบัติตามแผนที่ตนจัดทำขึ้น อย่างไรก็ตาม ศูนย์บัญชาการทางทหารยังคงติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและคงอำนาจการสั่งการในภาวะวิกฤติ หากเห็นว่าการปฏิบัติของเหล่าทัพ/หน่วยรองไม่สอดคล้องกับจังหวะการรบ (Operation Tempo) ในภาพรวมของแผน ศูนย์บัญชาการทางทหารจะยับยั้ง (Veto) การปฏิบัติของเหล่าทัพ/หน่วยรองและปรับเปลี่ยนให้เกิดการประสานสอดคล้อง เมื่อสถานการณ์มีความรุนแรงขึ้นการควบคุมจะรวมการมากขึ้น จนขั้นสุดท้ายเป็นการควบคุมแบบรวมการ (Centralize) ในที่สุด

ในขั้นปกติ ซึ่งเป็นการป้องกันชายแดน การปฏิบัติการร่วมเริ่มขึ้นตั้งแต่ขั้นนี้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งการจัดและวางกำลังเพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ - ทท./ศบท. บก.ทท. (ทรช.๕๙) โดยศูนย์บัญชาการทางทหารมอบให้ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนและเพิ่มเติมกำลังให้โดยจัดกำลังจากหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขงและกำลังตำรวจตระเวนชายแดนให้มาขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพบก ซึ่งกองทัพบกได้มอบให้กองทัพอากาศ รับผิดชอบต่อไป เห็นได้ว่าการประกอบกำลังมากกว่า ๑ เหล่าทัพ แต่ไม่ได้จัดตั้งเป็นกองกำลังเฉพาะกิจร่วม การปฏิบัติการร่วมจึงมีอย่างจำกัด หากหน่วยภาคพื้นจำเป็นต้องใช้กำลังทางอากาศ อาจร้องขอการรับการสนับสนุนการปฏิบัติการทางอากาศเป็นกรณีไป ซึ่งกองทัพอากาศจะจัดชุดวางแผนร่วมเข้ามาประสานงาน จัดเตรียมบัญชีเป้าหมายขั้นต้น ไว้ล่วงหน้า การปฏิบัติในรูปแบบเหล่านี้ถือว่าการปฏิบัติการร่วมอย่างจำกัดที่มีการควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาคนเดียวในพื้นที่ปฏิบัติการ และมีกำลังจากเหล่าทัพอื่นให้การสนับสนุนโดยผ่านช่องทางการประสานงาน เห็นได้ว่าศูนย์บัญชาการทางทหารไม่ได้เข้ามาควบคุมการปฏิบัติ บทบาทของศูนย์บัญชาการทางทหารจะเน้นที่การติดตามสถานการณ์ ประเมินสถานการณ์ กำกับดูแลการปฏิบัติตามแผน เตรียมให้การสนับสนุนต่อศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ เมื่อได้รับการร้องขอ และเตรียมการปฏิบัติในขั้นต่อไป ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพยังคงอำนวยความสะดวกหน่วยในเหล่าทัพตนตามอำนาจที่ระบุไว้ในแผนป้องกันประเทศและแผนเผชิญเหตุ อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้

อาจมีการกิจการปฏิบัติทางทหารที่มีใช้สงครามเกิดขึ้นได้และเป็นกรณีที่มีการปฏิบัติการณ์นั้นจำเป็นต้องใช้กำลังมากกว่า ๑ เหล่าทัพ ศูนย์บัญชาการทางทหารจะเข้ามาประสานงานหรือจะเข้ามาอำนวยความสะดวกกำลัง เตรียมแผนการใช้กำลัง และอำนวยความสะดวกปฏิบัติ เช่น การอพยพคนไทยออกจากประเทศที่มีปัญหากรณีฉุกเฉินกลับประเทศ การจัดชุดช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวนอกประเทศ เป็นต้น

ในขั้นตอนโต้ ซึ่งจะมีการเข้าปฏิบัติต่อที่หมายจำกัดนอกประเทศและจำเป็นต้องใช้การปฏิบัติการร่วม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร จะเป็นผู้อำนวยการยุทธ ธิ ศูนย์บัญชาการทางทหารและสั่งการผ่านศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ

เมื่อสถานการณ์พัฒนาไปจนถึงขั้นป้องกันประเทศ คณะผู้บัญชาการทหารจะทำการอำนวยความสะดวก ผ่านศูนย์บัญชาการทางทหาร ซึ่งจะเน้นการปฏิบัติการร่วมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแผนป้องกันประเทศ มีการจัดทำเป้าหมายร่วม โดยวางแผนแบบรวมการเพื่อบูรณาการการปฏิบัติของศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพและกองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นทั้งหมดให้มีความประสานสอดคล้องเกื้อกูลกัน ซึ่งจะตรงกับแนวทางที่ว่า คิดรวม วางแผนร่วม ปฏิบัติการร่วม

การใช้กำลังของกองทัพไทยในแต่ละระดับตามแผนในขั้นต้นเป็นการปฏิบัติทางยุทธวิธีของเหล่าทัพและใช้การสนับสนุนจากอีกเหล่าทัพ และสุดท้ายเมื่อกองบัญชาการกองทัพไทยเข้าควบคุมการปฏิบัติจะเป็นการปฏิบัติการร่วม โดยมีศูนย์บัญชาการทางทหารเป็นศูนย์อำนวยความสะดวก

เมื่อพิจารณาใช้วงรอบการบังคับบัญชาซึ่งประกอบด้วย การติดตามสถานการณ์ การประมาณสถานการณ์ การวางแผน การสั่งการ และการติดตามผลการปฏิบัติ เป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบแล้ว สิ่งที่ต้องกระทำแบบรวมการเสมอคือ การติดตามสถานการณ์ การประมาณสถานการณ์ และการติดตามผลการปฏิบัติ ดังนั้นไม่ว่าจะอยู่ภายใต้สถานการณ์ระดับไหน ศูนย์บัญชาการทางทหารจะต้องเกาะติดสถานการณ์ตลอดเวลา ส่วนเรื่องการวางแผนและการสั่งการจะกระทำแบบแยกการในขั้นต้นๆ

๒. กองทัพบก

การปฏิบัติการทางบก เป็นการปฏิบัติการแบบเป็นขั้นตอน ใช้การปฏิบัติในระดับยุทธวิธี ครอบคลุมได้เปรียบในระดับยุทธการ แล้วเข้าโจมตีจุดศูนย์ดุลฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ อย่างไรก็ดี ด้วยนโยบายทางการเมืองของไทยที่ไม่เป็นฝ่ายรุกรานใครก่อน กองทัพบกจึงเน้นการยึดครองพื้นที่ ควบคุมภูมิประเทศสำคัญ สร้างความได้เปรียบ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการเจรจาต่อรอง

รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพบกซึ่งมีโครงสร้างขนาดใหญ่ ได้ให้หน่วยรองมีเสรีในการปฏิบัติ เพราะรู้จักพื้นที่ปฏิบัติการในแนวหน้า จึงใช้แนวทางควบคุมบังคับบัญชาแบบแยกการและคงสิทธิในการยับยั้ง (Decentralize and Veto) เช่นเดียวกัน โดยกองทัพบกใช้หลักนิยมการควบคุมบังคับบัญชาเป็นพื้นที่ (Area Command Concept) แบ่งมอบอำนาจให้กองทัพบกเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติพื้นที่รับผิดชอบ และศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกกำกับดูแลการปฏิบัติในภาพรวม ซึ่งยังคงอำนาจในการสั่งการไว้สำหรับกรณีที่มีความจำเป็น ในขณะเดียวกันกองทัพบกได้แบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบให้กับกองกำลังป้องกันชายแดนซึ่งจัดกำลังจากกองพลในพื้นที่

๓. กองทัพเรือ

การปฏิบัติการทางเรือไม่มีความจำเป็นต้องยึดครองพื้นที่เหมือนการปฏิบัติการทางบก แต่ต้องสามารถมีความเหนือกว่าทางทะเลในพื้นที่และเวลาที่ต้องการ เพื่อสร้างสถานะที่เกื้อกูลต่อการจำกัดเสรีภาพการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม ปิบบังคับด้วยการปิดเส้นทางคมนาคมทางทะเล เป็นการสร้างความได้เปรียบของฝ่ายเราในการเจรจาต่อรอง

สำหรับรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชา กองทัพเรือใช้แนวทางควบคุมบังคับบัญชาแบบแยกการและคงสิทธิในการยับยั้งเช่นเดียวกัน โดยใช้หลักนิยมการควบคุมบังคับบัญชาเป็นพื้นที่ (Area Command Concept) แบ่งมอบอำนาจให้ทัพเรือภาคเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติ ซึ่งมีผู้บังคับการกองเรือในทะเลและผู้บัญชาการทัพเรือภาคเป็นผู้บัญชาการยุทธบริเวณในระดับยุทธวิธี และยุทธวิธี/ยุทธการ ตามลำดับโดยมีศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือกำกับดูแลการปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำบัญชีเป้าหมายทางทะเลในภาพรวม และคงอำนาจในการสั่งการไว้สำหรับกรณีที่มีความจำเป็น กรณีที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติ กองทัพเรือจะมอบหมายให้หน่วยที่เข้าถึงพื้นที่ก่อนรับผิดชอบเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ (On - Scene Commander) ทั้งนี้ เรือแต่ละลำ ถือว่ามีการปฏิบัติที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเพราะมีระบบตรวจการณ์ ระบบควบคุมบังคับบัญชา และระบบอาวุธในตนเอง การเชื่อมโยงข้อมูลใช้เครือข่ายเชื่อมโยงทางยุทธวิธี แต่ละลำใช้การส่งสัญญาณโดยตรงเข้าฝั่งรวมทั้งมีการส่งข้อมูลระหว่างเรือด้วย

๔. กองทัพอากาศ

ตามหลักนิยมกองทัพอากาศนั้น กำลังทางอากาศสามารถปฏิบัติการได้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี สามารถทำลายจุดศูนย์กลางดุลของฝ่ายตรงข้ามได้โดยตรง แบ่งการปฏิบัติออกเป็น การปฏิบัติยุทธศาสตร์ การปฏิบัติทางยุทธวิธี และการป้องกันทางอากาศ

การปฏิบัติการทางอากาศมีความอ่อนไหวเรื่องเวลาและมีข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรของกองทัพที่มีใช้งาน ดังนั้น กองทัพอากาศจึงใช้การบังคับบัญชาแบบรวมการควบคุมแยกการปฏิบัติ (Centralized Control and Decentralized Execution) โดยมีศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศควบคุมในภาพรวม มีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างเครื่องบินกับสถานีควบคุมภาคพื้นด้วยเครือข่ายเชื่อมโยงทางยุทธวิธีของกองทัพอากาศ ซึ่งศูนย์ยุทธการทางอากาศทำการควบคุมแบบรวมการ สั่งการหน่วยบินเฉพาะกิจที่บรรจุในแผนยุทธการ เมื่อมีการปฏิบัติการทางอากาศจะสามารถส่งข้อมูลการสั่งการไปยังอากาศยานโดยตรงได้ด้วย การควบคุมจะมีความแตกต่างบ้างในแต่ละภารกิจดังนี้

๔.๑ การปฏิบัติการทางอากาศเชิงรุก ศูนย์ปฏิบัติการทางอากาศจะควบคุมแบบรวมการ

๔.๒ การป้องกันภัยทางอากาศซึ่งเป็นการปฏิบัติเชิงรับนั้น ศูนย์ควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ ประจำพื้นที่จะแยกการควบคุมทางยุทธวิธีในพื้นที่รับผิดชอบ

๔.๓ การสนับสนุนทางอากาศใกล้ชิด ศูนย์สนับสนุนทางอากาศโดยตรง (ศสอต.) ชุดสนับสนุนทางอากาศโดยตรง (ชสอต.) และชุดผู้ควบคุมอากาศยานหน้า (ชมคน.) ทำการควบคุมการสนับสนุนกำลังภาคพื้นในพื้นที่ที่รับผิดชอบและรายงานตรงต่อศูนย์ยุทธการทางอากาศ

ข้อพิจารณาในการปรับรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาในอนาคต

ในการอำนวยการยุทธตามแผนป้องกันประเทศที่ใช้ในปัจจุบัน มีการกำหนดระดับของการควบคุมและอำนาจในการตกลงใจใช้กำลังในชั้นการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาที่กล่าวถึงในที่นี้ เป็นการปฏิบัติในปัจจุบันที่กองทัพไทยยังคงปฏิบัติงานในลักษณะเชิงเดี่ยว (Stovepipe) เป็นส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติการร่วมแบบจำกัด แนวทางที่ใช้อยู่เป็นการเน้นเอกภาพของการปฏิบัติ (Unity of Effort) มากกว่าการสร้างเอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command) เมื่อกองทัพไทยมีการพัฒนาไปสู่กองทัพที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Armed Forces) ในอนาคต รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาจะต้องมีการทบทวนให้เหมาะสมต่อไป โดยควรกำหนดแนวคิดระดับของการบังคับบัญชาให้ชัดเจน ในส่วนของพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการร่วมกันของเหล่าทัพ ทั้งในระบบการรบทางกายภาพและระบบการรบทางสงครามไซเบอร์ และในเรื่องอื่น ๆ ที่จะต้องมีการปฏิบัติการร่วม

ระดับความรับผิดชอบของกองบัญชาการกองทัพไทย

การอำนวยการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยโดยกองบัญชาการกองทัพไทยนั้นทำงานควบใน ๒ ระดับ คือ ระดับยุทธศาสตร์ และระดับยุทธการ โดยในสภาวะปกติกองบัญชาการกองทัพไทยเน้นการอำนวยการในระดับยุทธศาสตร์เป็นหลัก และเมื่อมีสภาวะวิกฤติจะต้องทำการอำนวยการในระดับยุทธการด้วยในบางขั้นของการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ

รูปที่ ๔.๓ แสดงระดับความรับผิดชอบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย การกิจป้องกันราชอาณาจักร

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๕๙ หน้า ๑๐

๑. ระดับยุทธศาสตร์ (ยุทธศาสตร์ทหาร/ยุทธศาสตร์ของยุทธบริเวณ)

การปฏิบัติระดับยุทธศาสตร์ เป็นการใช้ทรัพยากรทั้งปวงของชาติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นส่วนที่ทำการเชื่อมโยงระดับกองทัพกับระดับรัฐบาลและหน่วยงานความมั่นคงระดับประเทศ เพื่อใช้พลังอำนาจแห่งชาติในทุกมิติสนับสนุนยุทธศาสตร์ของการปฏิบัติการทางทหาร โดยกองทัพไทยจัดทำยุทธศาสตร์ทหาร แผนพัฒนากองทัพแผนป้องกันประเทศขึ้นสำหรับการเตรียมกำลังและใช้กำลัง

๑.๑ ด้านการเตรียมกำลัง

ในยุทธศาสตร์ทหารได้กำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร (Ends) ประเด็นยุทธศาสตร์มาตรการในการดำเนินการและขีดความสามารถที่ต้องการ (Ways) รวมถึงโครงสร้างกำลังรบ (Means) ในภาพรวมของกองทัพไทย จากกรอบขีดความสามารถที่ต้องการและโครงสร้างกำลังรบบดังกล่าว กองบัญชาการกองทัพไทยได้ร่วมกับเหล่าทัพจัดทำแนวทางการเตรียมกำลังของกองทัพ มีการวางแผนพัฒนาขีดความสามารถล่วงหน้าในรอบ ๑๐ ปี โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ภัยคุกคาม กำหนดวิธีการเอาชนะภัยคุกคาม กำหนดขีดความสามารถที่ต้องการ กำหนดความต้องการยุทธโศปกรณ์หลัก กำหนดความเร่งด่วนในการจัดหายุทธโศปกรณ์ แล้วจัดทำเป็นแผนงาน สำหรับโครงสร้างกำลังรบที่ต้องการตามยุทธศาสตร์ทหารนั้นจะมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นรูปธรรมโดยจัดทำเป็นแผนแม่บทปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพ ทั้งนี้ขีดความสามารถด้านกำลังพลจะได้มาจากแผนการจัดการฝึก แผนการจัดการทรัพยากรบุคคล (HRM) ซึ่งแผนงานทั้งหมดนี้จะได้รับการบูรณาการเป็นขีดความสามารถแบบองค์รวมด้วยหลักนิยมซึ่งจะต้องมีแผนพัฒนาควบคู่กันไป

๑.๒ ด้านการใช้กำลัง

ในระดับยุทธศาสตร์นั้น การวางแผนอำนวยการระดับยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร (Military Objective) และดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) ที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) โดยตรง รวมถึงการจัดกำลังใช้กำลังและทรัพยากรทางทหาร ตลอดจนการปฏิบัติการร่วมกับมิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศด้วย

ยุทธศาสตร์ทหารได้กำหนดการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารที่วางไว้ภายใต้แนวคิด ๓ ด้านประกอบด้วย การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง การป้องกันเชิงรุก และการผนึกกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ ซึ่งแนวคิดที่กำหนดเป็นภาพใหญ่รวมเอาการเตรียมกำลังและการใช้กำลังไว้ด้วยกัน

สำหรับแนวคิดการป้องกันเชิงรุก กองทัพไทยได้จัดทำแนวทางการใช้กำลังระดับยุทธศาสตร์เป็นแผนป้องกันประเทศและแผนป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพไทย โดยแผนป้องกันประเทศนั้นอยู่ใต้กรอบแนวคิดที่กองทัพไทยจะปฏิบัติการรบด้านเดียวและป้องกันด้านที่เหลือ ดังนั้น

แผนที่จัดทำขึ้นจึงใช้สำหรับการรบในแต่ละด้าน การปฏิบัติการรบต่อภัยคุกคามด้านตะวันออกใช้แผนกษัตริย์ศึก ภัยคุกคามด้านตะวันตกใช้ แผนนเรศวร และภัยคุกคามทางด้านใต้ใช้แผนศรีวิชัย ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยมีขนาดเล็กจึงกำหนดให้พื้นที่ทั้งประเทศและพื้นที่โดยรอบรวมเป็นยุทธบริเวณเดียว ทำให้แผนป้องกันประเทศถือเป็นยุทธศาสตร์ของยุทธบริเวณ (Theater Strategy) ด้วย

๒. ระดับยุทธการ

ในระดับยุทธการนั้น ความหมายของการวางแผนอำนวยการระดับยุทธการเป็นการแปลงวัตถุประสงค์ระดับยุทธศาสตร์ให้เป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติ โดยกำหนดแผนการทัพ (Campaign) และการปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ (Major Operations) เพื่อให้บรรลุสถานะสุดท้ายที่ต้องการระดับยุทธศาสตร์ (Strategic end state) และสถานะสุดท้ายทางทหาร (Military end state) ดังนั้นการปฏิบัติในระดับนี้จึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์กับยุทธวิธี ด้วยการจัดกำลังและประสานสอดคล้องการปฏิบัติในพื้นที่และเวลาที่เหมาะสม (Time-Space-Forces)

การวางแผนปฏิบัติการร่วมที่มีการประสานการปฏิบัติของกำลังจากต่างเหล่าทัพนั้น จะเกิดขึ้นในระดับยุทธการ เป็นการบูรณาการทรัพยากรทางทหารของทุกเหล่าทัพมาประสานสอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยหัวใจสำคัญของการปฏิบัติการร่วมที่สมบูรณ์จะต้องอยู่ภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวหรืออาจเป็นกลุ่มคนที่ตัดสินใจร่วมกัน ทั้งนี้ ตามแผนป้องกันประเทศจะมีการจัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจร่วมขึ้นหากมีการวางแผนร่วมในระดับกองกำลังเฉพาะกิจร่วม จะทำให้มีการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญและหลักนิยมการใช้กำลังของไทยไม่ได้เอื้อให้มีการปฏิบัติในระดับกองกำลังเฉพาะกิจร่วมมากนักที่ผ่านมาเคยมีการวางแผนร่วม เตรียมการรองรับสถานการณ์ระหว่างชุดวางแผนของกองทัพอากาศกับกองทัพบกที่ ๑ และ ๒ แต่การใช้กำลังยังคงรวมการที่กองทัพอากาศเช่นเดิม ส่วนการปฏิบัติการร่วมที่สมบูรณ์ที่ปฏิบัติเป็นประจำนั้นเป็นการฝึกร่วมกองทัพบก โดยมีการวางแผนร่วมในศูนย์บัญชาการทางทหารและสั่งการไปยังทุกเหล่าทัพ ดังนั้นจึงถือได้ว่าศูนย์บัญชาการทางทหารต้องปฏิบัติ ในระดับยุทธการด้วย เพราะเป็นระดับที่ทำการควบคุมกำลังรบร่วมจากทุกเหล่าทัพภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียว

ตามแผนป้องกันประเทศ ศูนย์บัญชาการทางทหารทำการควบคุมบังคับบัญชาศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพและควบคุมทางยุทธการ (Operational Control (OPCON)) ต่อกองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นโดยมอบภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้กำลังแต่ละส่วนดำเนินการในแต่ละชั้นการปฏิบัติให้มีเสรีในการดำเนินการวางแผนในส่วนของตน ซึ่งศูนย์บัญชาการทางทหารทำการประสานสอดคล้องการปฏิบัติการร่วมด้วยการวางแผนการปฏิบัติในระดับยุทธการ กำหนดมาตรการควบคุมและมาตรการประสานงานระหว่างกันซึ่งทุกเหล่าทัพมีมาตรการควบคุมภายในตามหลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพและขีดความสามารถที่มีอยู่

ในการดำเนินการข้างต้น กองบัญชาการกองทัพไทยมีบทบาทในการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วม การบูรณาการข่าวกรองในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ โดยการประสานเชื่อมโยงแหล่งข่าวต่าง ๆ และเครื่องมือที่มีเพื่อให้ทุกส่วนมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังปฏิบัติหน้าที่ในการประสานงาน การสนับสนุนระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Support Coordination) เพื่อช่วยสนับสนุนในเรื่องส่งกำลังบำรุง และงานกำลังพลที่จำเป็น โดยเน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกันในยามวิกฤติ รวมทั้งการระดมสรรพกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ ผ่านกลไกของคณะกรรมการเตรียมพร้อมแห่งชาติ นอกจากนี้กองบัญชาการกองทัพไทย ยังให้การสนับสนุนระบบสารสนเทศและการสื่อสารร่วม รวมถึงการบูรณาการระบบควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทยกับระบบของทุกเหล่าทัพเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการร่วม จัดเครือข่ายการสื่อสารเพื่อรองรับการติดต่อดำเนินการข้อมูลสำหรับการอำนวยความสะดวกระหว่างศูนย์บัญชาการทางทหาร ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ กองกำลังเฉพาะกิจร่วม กองกำลังป้องกันชายแดน กองกำลังรบพิเศษร่วม และกองหนุน

นอกจากนี้ การอำนวยความสะดวกในการกิจป้องกันประเทศ กองทัพไทยจะต้องสร้างให้มีเอกภาพของความพยายาม (Unity of Effort) ในระดับผู้ปฏิบัติเพื่อสนับสนุนเอกภาพของความพยายามในระดับชาติด้วยดังนั้นกองทัพไทยจึงต้องประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการอื่นนอกกระทรวงกลาโหม รวมถึงภาคเอกชนเพื่อให้ใช้พลังอำนาจทุกด้าน (DIME) สนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร หรือที่เรียกว่า Inter-Agency coordination การที่ทุกภาคส่วนร่วมกันปฏิบัติอย่างประสานสอดคล้องจะช่วยก่อให้เกิดผลกระทบที่ต้องการหรือที่เรียกว่า Effect-Based Operations

๓. ระดับต่ำกว่ายุทธการ

นอกเหนือไปจากการอำนวยความสะดวกในสองระดับข้างต้นแล้ว ศูนย์บัญชาการทางทหารอาจจะติดตามสถานการณ์และให้ความสนใจอำนวยความสะดวกในระดับต่ำกว่าระดับยุทธการได้ โดยเป็นการปฏิบัติในการกิจที่มีความอ่อนไหวสูงมีความเสี่ยงสูงในการเกิดผลกระทบต่อจุดศูนย์ดุลระดับยุทธศาสตร์ของฝ่ายเรา รวมทั้งการกิจที่มีความสำคัญในการเข้าถึงจุดศูนย์ดุลของฝ่ายตรงข้ามนั้น เช่น การกิจต่อต้านการก่อการร้าย การกิจอพยพคนไทยจากต่างแดนในสภาวะวิกฤติ การกิจการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เป็นต้น

๔. ระดับที่สูงกว่ายุทธศาสตร์ทหาร/ยุทธศาสตร์ของยุทธบริเวณ

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในระดับยุทธศาสตร์สำหรับการป้องกันประเทศ โดยยังขาดรูปแบบการบริหารจัดการในระดับชาติ การกำหนดนโยบายระดับรัฐบาลจนถึงการบูรณาการพลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่าง ๆ เพื่อเอาชนะภัยคุกคาม ซึ่งควรมีฝ่ายการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีฝ่ายทหารให้การสนับสนุน

เมื่อเปรียบเทียบกับระบบของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งค่อนข้างมีความชัดเจนในเรื่องนี้ โดยรัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ ได้กำหนดไว้ว่าประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นผู้บัญชาการทหาร (Commander in Chief) ของกองทัพสหรัฐฯ ด้วย มีอำนาจสูงสุดในการสั่งการใช้กำลังทหาร นอกจากนี้หลักนิยมของกองทัพสหรัฐฯ ก็ระบุในเอกสาร Joint Operation Planning and Execution System (JOPES)

ไว้ชัดเจนให้ใช้ National Security Council System เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการใช้อำนาจทหาร โดยมีประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นผู้รับผิดชอบมีอำนาจสูงสุด โดยมี Director of National Security Agency และประธานคณะเสนาธิการร่วม (Chairman of the Joint Chief of Staff) เป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพิจารณาใช้อำนาจทหารรูปแบบนี้เห็นได้ว่า สหรัฐฯ เป็นประเทศใหญ่ จึงมีระบบการตกลงใจหลายระดับ แต่ประเทศไทยมีขนาดเล็ก จึงไม่จำเป็นต้องมีระบบการตกลงใจและความรับผิดชอบแบบนั้น

สำหรับระบบของไทยนั้นการเรียนการสอนในระดับวิทยาลัยเสนาธิการทหารและวิทยาลัยการทัพบก นิยมใช้รูปแบบการบริหารวิกฤติของต่างประเทศเป็นต้นแบบ โดยกำหนดว่า เมื่อเกิดวิกฤติต่อความมั่นคงขึ้นรัฐบาลจะจัดตั้งกองบัญชาการแห่งชาติ (National Command Authority) เป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการการต่อสู้เพื่อเอาชนะภัยคุกคาม โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทำการบูรณาการพลังอำนาจแห่งชาติในทุกด้านเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ โดยมีกระทรวงอื่น ๆ ในสายงานด้านความมั่นคงที่เข้าร่วม เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เป็นต้น หากมีกฎหมายกำหนดการจัดตั้งกองบัญชาการแห่งชาติ ในลักษณะดังกล่าว จะทำให้การจัดการมีความชัดเจนขึ้น

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีความรับผิดชอบเรื่องการป้องกันประเทศ และหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ด้านยุทธการร่วมได้ระบุว่า คณะรัฐมนตรีจะมอบอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในการสั่งการใช้อำนาจกองทัพเข้าปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านการป้องกันประเทศ โดยคำแนะนำและคำปรึกษา จากคณะผู้บัญชาการทหาร เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีการกำหนดเป้าหมายทางทหารอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการเมืองระหว่างประเทศ

กองบัญชาการกองทัพไทย/ศูนย์บัญชาการทางทหาร จึงต้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการกลไกในการป้องกันประเทศ หมายความว่ากองบัญชาการกองทัพไทย/ศูนย์บัญชาการทางทหาร อาจต้องปฏิบัติงานบางส่วนในระดับที่สูงกว่าระดับยุทธศาสตร์ทหาร/ยุทธศาสตร์ของยุทธบริเวณด้วย โดยเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการแผนงานความร่วมมือของทุกภาคส่วนเข้ากับแผนการปฏิบัติทางทหาร ในขณะที่การตัดสินใจในระดับยุทธศาสตร์ชาติยังเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาล

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัจจุบันของหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย พบว่าปัจจุบันกองทัพไทย โดยกรมยุทธการทหารได้จัดทำหลักนิยมการยุทธร่วม ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๐ เพื่อเป็นร่างหลักในการใช้เป็นหลักนิยมในการดำเนินการยุทธร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ ระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วม (Joint Operation Planning and Execution System : JOPES) และกระบวนการ วางแผนการยุทธร่วม (Joint Operation Planning Process : JOPP) ดังกล่าวนี้นี้ใช้พื้นฐาน

ของการมุ่งสู่ปัญหาและการแก้ปัญหาในแบบเดียวกัน เช่นการวิเคราะห์ภารกิจ และการพัฒนาหนทางปฏิบัติ การรวมระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วม (JOPEs) และกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม (JOPP) เข้าด้วยกัน สนับสนุนการวางแผนที่ดำเนินติดต่อกันตลอดทุกระดับของสงคราม และทุกระดับกองบัญชาการ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการสำหรับการปฏิบัติการที่จำกัดเพียงชั้นเดียว เช่นการอพยพพลเรือน หรือสำหรับการทัพหลาย ๆ ชั้นที่รวมถึงการปฏิบัติการรบที่มีความรุนแรงก็ตาม โดยปกติ ระบบการวางแผนการยุทธ และการปฏิบัติการร่วมจะสนธิกิจกรรมวางแผนของคณะวางแผนและการปฏิบัติการร่วมทั้งหมดระหว่างการวางแผนขั้นต้นและการปรับแผนซึ่งปรากฏทั้งในภาวะปกติและเมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤติที่ใกล้จะมาถึงต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน ขณะที่กิจกรรมของระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วมแผ่ไปในองค์กรหลาย ๆ ระดับ การเพ่งเล็งจะกระทำต่อการปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งในที่สุดจะช่วยในการตัดสินใจของนายกรัชมন্ত্রী และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ถึงการใช้ขีดความสามารถทางทหารในการตอบโต้ต่อภาวะเผชิญเหตุที่คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ หรือวิกฤตการณ์ที่ไม่คาดคิด เมื่อใด ที่ใด และอย่างไร กระบวนการวางแผนการยุทธร่วมจะไม่ค่อยเป็นทางการเท่าใดนัก แต่เป็นกระบวนการเชิงการวิเคราะห์ที่ได้พิสูจน์แล้ว ซึ่งมุ่งสู่การวางแผนอย่างมีระเบียบ ในทุกระดับองค์กร และทุกจุด ทั้งก่อนและระหว่างการยุทธร่วม จุดเพ่งเล็งของกระบวนการวางแผนการยุทธร่วมอยู่บนการปฏิบัติต่อกันระหว่างองค์กรของผู้บัญชาการ ฝ่ายเสนาธิการ ผู้บัญชาการและฝ่ายเสนาธิการของกองบัญชาการระดับสูงกว่า และต่ำกว่า ๑ ระดับ และผู้บัญชาการและฝ่ายเสนาธิการที่สนับสนุนเพื่อพัฒนาแผนการยุทธร่วม (แผนยุทธการ (Operation Plan : OPLAN)) หรือคำสั่งยุทธการ (Operation Order : OPOrd) สำหรับภารกิจที่ได้รับมอบ ซึ่งหลักนิยมการยุทธร่วมดังกล่าวเป็นการดำเนินการแปลจากเอกสาร CJCSM 3122.05 (Operating Procedures for Joint Operation Planning and Execution System) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเมื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา นั้น มีความถูกต้อง แต่หากพิจารณาถึงการนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทยแล้ว ยังต้องลงรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทกองทัพไทย แต่หากให้เป็นกรอบสำหรับการดำเนินการในภาพกว้างย่อมกระทำได้ โดยได้มีการจัดทำ (ร่าง) หลักนิยมการปฏิบัติการร่วม ปี ๒๕๖๖ โดยใช้หลักนิยมการยุทธร่วมดังกล่าว เป็นโครงร่างหลัก และจัดทำ (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วม ปี ๒๕๖๗ เป็นหลักนิยมแยกย่อยลงมา

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาสถานภาพปัจจุบัน ยังคงต้องมีการพิจารณาเพื่อทบทวนความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับบริบท รูปแบบ การจัด ของกองทัพไทย โดยต้องมีการทบทวนร่วมกันของทุกเหล่าทัพ จึงจะสามารถใช้เป็นเอกสารหลักที่ให้ทุกเหล่าทัพนำไปใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติการร่วมกันได้นั่นเอง

๒. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม ได้ดังนี้

๒.๑ จุดแข็ง

ในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง ได้ดังนี้

๒.๑.๑ กองทัพไทยอำนาจหน้าที่ และมีสายการบังคับบัญชา ที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๑.๒ ในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร การปฏิบัติงานได้กำหนดระเบียบปฏิบัติประจำว่าด้วยการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๒.๑.๓ การจัดทำหลักนียมจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถตีความหรือทำความเข้าใจได้ง่าย (กะทัดรัด ชัดเจน ใช้ภาษาสละสลวย)

๒.๑.๔ หลักนียมจะเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างมีเหตุผล และเชื่อถือได้

๒.๑.๕ หลักนียมจะเป็นเอกสารแนวทางที่เป็นที่เชื่อถือ ศรัทธา และถูกอัยอาศัยของผู้ใช้

๒.๑.๖ หลักนียมจะแฝงไว้ด้วยพลังแห่งการชี้นำ ซึ่งเป็นผลผลิตของวิสัยทัศน์ที่มองไกล และสติปัญญาที่วิเคราะห์ประสบการณ์ในอดีต

๒.๑.๗ หลักนียมเป็นเอกสารที่เปิดเผยและมีความประสงค์ให้เผยแพร่ออกไป

๒.๑.๘ การจัดทำหลักนียมจะมีความยั่งยืนและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ

๒.๑.๙ หลักนียมมีความอ่อนตัวใช้ได้กับภัยคุกคามที่เผชิญอยู่ และแสดงภาพแห่งภัยคุกคาม ในอนาคต

๒.๑.๑๐ หลักนียมจะมีความสมบูรณ์ครอบคลุมถึงเรื่องที่ต้องการ

๒.๑.๑๑ หลักนียมจะแสดงถึงขีดความสามารถแห่งพลังอำนาจ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางการใช้ขีดความสามารถนั้นให้เกิดผลดีที่สุด

๒.๑.๑๒ เป็นคู่มืออ้างอิงในการวางแผนร่วมและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติกร่วมในบริบทของกองทัพไทยได้อย่างเป็นระบบ

๒.๒ จุดอ่อน

ในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม สามารถวิเคราะห์จุดอ่อน ได้ดังนี้

๒.๒.๑ การจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม พัฒนาขึ้นจากแนวคิดระเบียบปฏิบัติ และหลักนียมการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติกร่วมของต่างประเทศอาจไม่สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมองค์กรในกองทัพไทย

๒.๒.๒ คนที่นำไปใช้ ต้องมีพื้นฐานในเรื่องกระบวนการวางแผนทางทหาร มีความเข้าใจการทำงานของฝ่ายอำนวยการ และมีพื้นฐานเบื้องต้นด้านการปฏิบัติการร่วมด้วย

๒.๒.๓ การจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วม โดยกองทัพไทย เป็นเพียงข้อมูลขั้นต้นในภาพกว้างสำหรับการใช้งาน ต้องมีการดำเนินการจัดทำเนื้อหาเพิ่มเติมในส่วนของการปฏิบัติของเหล่าทัพ การปฏิบัติของส่วนต่าง ๆ ในโครงสร้างของศูนย์บัญชาการทางทหารตลอดจนเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

๒.๒.๔ ทุกเหล่าทัพต้องมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนาจการร่วม การยุทธร่วม การวางแผนร่วม และการปฏิบัติการร่วม

๒.๓ โอกาส

๒.๓.๑ ในการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วม สามารถวิเคราะห์โอกาส ได้ดังนี้

๒.๓.๒ การมีหลักนิยมจะช่วยให้มีแนวทางในการวางแผนร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ และมีการปฏิบัติการร่วมกัน

๒.๓.๓ ใช้เป็นหลักในการวางแผนร่วมกัน และกำหนดแนวความคิดในการดำเนินการ ทั้งปวงร่วมกัน ของกองทัพไทย ระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร

๒.๓.๔ หลักนิยมการวางแผนร่วมใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนา การจัดหน่วย การวางกำลัง และใช้กำลัง ร่วมกัน ให้มีประสิทธิภาพ

๒.๓.๕ หลักนิยมการวางแผนร่วมจะเป็นแนวทางให้หน่วยเกี่ยวข้องและเหล่าทัพอื่นได้ศึกษาและเข้าใจในธรรมชาติ และหลักการปฏิบัติการร่วม ก่อให้เกิดการประสานงานในการปฏิบัติการร่วม/ผสมระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร

๒.๓.๖ ใช้เป็นแนวทางและข้อแนะนำ ในการสร้างกรอบความคิดและความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์การปฏิบัติร่วมกันระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร

๒.๓.๗ ใช้หลักนิยมในการเป็นเครื่องชี้แนะ กำกับทิศทาง และการนำพากองทัพ ซึ่งช่วยเสริมและสนับสนุน การพิจารณาตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดได้อย่างเหมาะสม

๒.๓.๘ ใช้หลักนิยมในการเป็นส่วนช่วยผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี รวมทั้งระเบียบปฏิบัติปลีกย่อยลงมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะว่าแนวทางและระเบียบปฏิบัติที่ดีย่อมต้องเป็นเครื่องสะท้อนสิ่งดี ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในหลักนิยม

๒.๓.๙ ใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมในการสนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพ ซึ่งมีคุณลักษณะและ ขีดความสามารถที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันในการยุทธเพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน

๒.๓.๑๐ หลักนียมการวางแผนร่วมจะทำให้ทุกส่วนเข้าใจวัตถุประสงค์ ภารกิจ และแนวความคิดในการปฏิบัติ เหมือนกัน

๒.๓.๑๑ หลักนียมการวางแผนร่วมจะมีการประสานนโยบายและแผนของแต่ละเหล่าทัพด้วยการใช้กลไกนายทหารติดต่อกัน เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นจะต้องมีการทำแผนงานร่วมกันในทุกระดับ

๒.๓.๑๒ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วมที่เหมาะสม จะสามารถนำไปเพื่อใช้สำหรับการวางแผนประณีต (Deliberated Planning) การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning) และการวางแผนในระหว่างการปฏิบัติ (Planning During Execution) โดยใช้กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process) และให้มีการใช้ยุทธศาสตร์ ยุทธศิลป์ และออกแบบทางยุทธการ (Operational Art and Operational Design) ในการวางแผน

๒.๔ อุปสรรค

๒.๔.๑ ในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม สามารถวิเคราะห์อุปสรรค ได้ดังนี้

๒.๔.๒ หลักนียมมีหลายประเภท แต่ละประเภทก็จะมีหน้าที่ บทบาท และคุณลักษณะเฉพาะตัว การจำแนกประเภทของหลักนียมจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว

๒.๔.๓ การจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม ยังไม่มีความสมบูรณ์ในทุกเรื่อง

๒.๔.๔ การดำเนินการให้เหมาะสมกับทุกบริบทของทุกเหล่าทัพ เป็นเรื่องค่อนข้างยาก ต้องมีเจ้าภาพในการจัดทำ และได้รับความร่วมมือจากทุกเหล่าทัพด้วยความจริงใจ

๒.๔.๕ ไม่มีระยะเวลาในการทดลองใช้หลักนียม ควรมีการทดลองใช้ในการฝึกซ้อมอย่างน้อย ๒ ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาปรับปรุง

๒.๔.๖ จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ด้วย TOW'S Matrix ได้ดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงการวิเคราะห์ด้วย TOW'S Matrix

<p>ปัจจัยภายในองค์กร</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กองทัพไทยอำนาจหน้าที่ และมีสายการบังคับบัญชา ที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ - ในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร การปฏิบัติงานได้กำหนดระเบียบปฏิบัติประจำตัวด้วยการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน - การจัดทำหลักนิยมจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถตีความหรือทำความเข้าใจได้ง่าย (กะทัดรัด ชัดเจน ใช้ภาษาสละสลวย) - หลักนิยมจะเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างมีเหตุผล และเชื่อถือได้ - หลักนิยมจะเป็นเอกสารแนวทางที่เป็นที่เชื่อถือ ศรัทธา และถูกอธธาศัยของผู้ใช้ - หลักนิยมจะแฝงไว้ด้วยพลังแห่งการชักนำ ซึ่งเป็นผลผลิตของวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกล และสติปัญญาที่วิเคราะห์ประสบการณ์ในอดีต - หลักนิยมเป็นเอกสารที่เปิดเผยและมีความประสงค์ให้เผยแพร่ออกไป - การจัดทำหลักนิยมจะมีความยั่งยืนและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ - หลักนิยมมีความอ่อนตัวใช้ได้กับภัยคุกคามที่เผชิญอยู่ และแสดงภาพแห่งภัยคุกคามในอนาคต - หลักนิยมจะมีความสมบูรณ์ครอบคลุมถึงเรื่องที่ต้องการ - หลักนิยมจะแสดงถึงขีดความสามารถแห่งพลังอำนาจ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทาง การใช้ ขีดความสามารถนั้นให้เกิดผลดีที่สุด 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วม พัฒนาขึ้นจากแนวคิดระเบียบปฏิบัติ และหลักนิยมการอำนาจการปฏิบัติการร่วมของต่างประเทศอาจไม่สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมองค์กรในกองทัพไทย - คนที่นำไปใช้ ต้องมีพื้นฐานในเรื่องกระบวนการวางแผนทางทหาร มีความเข้าใจการทำงานของฝ่ายอำนาจการ และมีพื้นฐานเบื้องต้นด้านการปฏิบัติการร่วมด้วย - การจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นเพียงข้อมูลขั้นต้นในภาพกว้างสำหรับการใช้งาน ต้องมีการดำเนินการจัดทำเนื้อหาเพิ่มเติมในส่วนของการปฏิบัติของเหล่าทัพ การปฏิบัติของส่วนต่าง ๆ ในโครงสร้างของศูนย์บัญชาการทางทหารตลอดจนเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป - ทุกเหล่าทัพต้องมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนาจการร่วม การยุทธร่วม การวางแผนร่วม และการปฏิบัติการร่วม
--	--	--

โอกาส (Opportunity)	มีจุดแข็งและมีโอกาส (SO)	มีจุดอ่อนแต่มีโอกา (WO)
<ul style="list-style-type: none"> - การมีหลักนิยมจะช่วยให้มีแนวทางในการวางแผนร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ และมีการปฏิบัติการร่วมกัน - ใช้เป็นหลักในการวางแผนร่วมกัน และกำหนดแนวความคิดในการดำเนินการทั้งปวงร่วมกัน ของกองทัพไทย ระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร - หลักนิยมการวางแผนร่วมใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนา การจัดหน่วย การวางกำลัง และใช้กำลัง ร่วมกัน ให้มีประสิทธิภาพ - หลักนิยมการวางแผนร่วมจะเป็นแนวทางให้หน่วยเกี่ยวข้องและเหล่าทัพอื่น ได้ศึกษาและเข้าใจในธรรมชาติ และหลักการปฏิบัติการร่วม ก่อให้เกิดการประสานงานในการปฏิบัติการร่วม/ผสมระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร - ใช้เป็นแนวทางและข้อแนะนำ ในการสร้างกรอบความคิดและความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์การปฏิบัติร่วมกันระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร - ใช้หลักนิยมในการเป็นเครื่องชี้แนะ กำกับทิศทาง และการนำพากองทัพ ซึ่งช่วยเสริมและสนับสนุน การพิจารณาตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดได้อย่างเหมาะสม - ใช้หลักนิยมในการเป็นส่วนช่วยผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี รวมทั้งระเบียบปฏิบัติปลีกย่อยลงมากได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะว่าแนวทางและระเบียบปฏิบัติที่ดี ย่อมต้องเป็นเครื่องสะท้อนสิ่งดี ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในหลักนิยม - ใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมในการสนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพ ซึ่งมีคุณลักษณะและ ขีดความสามารถที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันในการยุทธ์เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน - หลักนิยมการวางแผนร่วมจะทำให้ทุกส่วนเข้าใจวัตถุประสงค์ ภารกิจ และแนวความคิดในการปฏิบัติ เหมือนกัน - หลักนิยมการวางแผนร่วมจะมีการประสานนโยบายและแผนของแต่ละเหล่าทัพด้วยการใช้กลไกนายทหารติดต่อ เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นจะต้องมีการทำงานร่วมกันในทุกระดับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม การยุทธร่วม การวางแผนร่วม ให้เกิด การปฏิบัติการร่วม/ผสม ระหว่างเหล่าทัพและมิตรประเทศ - ร่วมกันพิจารณาหลักนิยมร่วมให้มีการบังคับใช้ โดยศึกษาให้ครบในทุกมิติ - สนับสนุนให้เกิดการนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการตั้งแต่ยามปกติ 	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาการจัดทำหลักนิยมร่วมให้ครอบคลุมในทุกมิติและทุกบริบท ตลอดจนครอบคลุมถึงวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละเหล่าทัพ - ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการทดลองใช้ (ร่าง) หลักนิยม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ มีความสมบูรณ์

<p>- ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วมที่เหมาะสม จะสามารถนำไปเพื่อใช้สำหรับการวางแผนประณีต (Deliberated Planning) การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning) และการวางแผนในระหว่างปฏิบัติการ (Planning During Execution) โดยใช้กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process) และให้มีการใช้ยุทธศาสตร์ ยุทธศิลป์ และออกแบบทางยุทธการ (Operational Art and Operational Design) ในการวางแผน</p>		
<p>อุปสรรค (Threat)</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักนิยมมีหลายประเภท แต่ละประเภทก็จะมีหน้าที่ บทบาท และคุณลักษณะเฉพาะตัว การจำแนกประเภทของหลักนิยมจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว - การจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วม ยังไม่มีความสมบูรณ์ในทุกเรื่อง - การดำเนินการให้เหมาะสมกับทุกบริบทของทุกเหล่าทัพ เป็นเรื่องค่อนข้างยาก ต้องมีเจ้าภาพในการจัดทำ และได้รับความร่วมมือจากทุกเหล่าทัพด้วยความจริงใจ - ไม่มีระยะเวลาในการทดลองใช้หลักนิยม ควรมีการทดลองใช้ในการฝึกซ้อมอย่างน้อย ๒ ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาปรับปรุง 	<p>มีจุดแข็งแต่มีอุปสรรค (ST)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ประโยชน์จากระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เอื้อต่อการดำเนินการให้สามารถดำเนินการทั้งเรื่องของการจัดทำ ระดมสมอง เพื่อให้เกิดเป็นหลักนิยมร่วมที่ได้รับการอนุมัติใช้ต่อไป 	<p>มีจุดอ่อนและมีอุปสรรค (WT)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมกันพิจารณาให้มีความครอบคลุมในทุกมิติ

เมื่อมีการดำเนินการตามหลักนิยมการวางแผนร่วม หรือหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม หรือการยุทธ์ร่วมแล้ว การดำเนินการจะอยู่ในภาพของศูนย์บัญชาการทางทหาร ซึ่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กองบัญชาการกองทัพไทย จัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร (ศบท.) ขึ้นตั้งแต่ยามปกติเพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์และเป็นศูนย์ควบคุม อำนาจการและสั่งการปฏิบัติ มีหน้าที่ควบคุมอำนาจการและสั่งการศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพหรือกองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นตามแผนป้องกันประเทศ การจัดตั้งในช่วงเริ่มต้นกองบัญชาการกองทัพไทยได้แปรสภาพศูนย์อำนาจการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็น ศูนย์บัญชาการทางทหาร มีที่ตั้งอยู่ที่กองบัญชาการกองทัพไทยโดยปฏิบัติงาน ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหารมีความอ่อนตัว มีการจัดโครงสร้างและทดสอบความเหมาะสม มีการปรับแนวทางการปฏิบัติงานให้ติดตามสถานการณ์ได้ตามเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (รปจ.) ใช้กำหนดกรอบการทำงานในภาพรวมของผู้ปฏิบัติงานโดยอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติภายใต้สถานการณ์แต่ละระดับ ตลอดจนการใช้เครื่องมือเพื่อให้ศูนย์บัญชาการทางทหารสามารถควบคุมสั่งการและอำนาจการปฏิบัติต่อส่วนราชการและศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ ตามภารกิจได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยได้กำหนดว่าภายใต้สถานการณ์แต่ละระดับ (When) ใคร (Who) จะต้องปฏิบัติอะไรบ้าง (What) ในสถานที่ใด (Where) แต่การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร ก็มีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ ด้วยหลักการ SWOT analysis เพื่อให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของศูนย์บัญชาการทางทหารร่วมด้วย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วม ต่อไป

๑. จุดแข็ง

๑.๑ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับให้ความสำคัญสำหรับการปฏิบัติการร่วมและ ผู้บังคับบัญชามีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ

๑.๒ มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติการ การควบคุมบังคับบัญชาจาก พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท.ฯ และแผนปฏิบัติการทางทหาร

๑.๓ มีโครงข่ายโทรคมนาคมของทุกเหล่าทัพรองรับการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

๑.๔ มีหน่วยงานรองรับภารกิจในการดูแลแนวความคิดและหลักการควบคุมการปฏิบัติและดำเนินการพัฒนา จัดหา บำรุงรักษาดำรงขีดความสามารถของเครื่องมือ

๑.๕ กำลังพลบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศมีขีดความสามารถในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ได้และศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดได้

๑.๖ มีประสบการณ์ในการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องรวมถึงประสบการณ์ในการใช้งาน

๑.๗ ได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

๑.๘ บางเหล่าทัพมีการพัฒนาระบบร่วมกันเพื่อก้าวไปสู่ NCO

๒. จุดอ่อน

๒.๑ ขาดการบูรณาการโครงข่าย C4I ร่วมกัน และโครงข่ายปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพในการรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง

๒.๒ กำลังพลที่มีขีดความสามารถเฉพาะรองรับกับการกิจการพัฒนาระบบยังมีจำนวนไม่เพียงพอ กำลังพลผู้ใช้งานระบบยังขาดความรู้พื้นฐานในการใช้งานระบบสารสนเทศทางทหาร

๒.๓ ยังไม่มีระบบบริหารองค์ความรู้ (ด้านการปฏิบัติการร่วม การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางและด้านสารสนเทศ) ที่มีประสิทธิภาพในการกระจายความรู้ดังกล่าวไปสู่กำลังพลทุกนายรวมทั้งกำลังพลในหลาย ๆ ระดับยังขาดความเชื่อถือในการใช้งานระบบ

๒.๔ ยังไม่เคยปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพในสถานการณ์จริงทำให้ไม่ทราบข้อขัดข้องในการปฏิบัติและขีดความสามารถของกองทัพไทยอย่างแท้จริง

๒.๕ ขาดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติการร่วมเนื่องจากแต่ละเหล่าทัพมีความเป็นมาอย่างยาวนานและใช้การปฏิบัติการแบบแยกการกันมาโดยตลอด

๒.๖ เครื่องมือและอุปกรณ์สื่อสารและระบบสารสนเทศหลากหลายชนิดเป็นอุปสรรคต่อการบูรณาการ

๒.๗ ขาดแผนงานในการบริหารโครงการอย่างเป็นระบบ

๒.๘ ขาดความชัดเจนในแนวทางการประสานงานและรายละเอียดในการปฏิบัติ

๒.๙ ระบบควบคุมบังคับบัญชาของแต่ละเหล่าทัพไม่ได้ออกแบบเพื่อรองรับการเชื่อมต่อและบูรณาการข้อมูล

๒.๑๐ บางส่วนขาดมาตรการในระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม

๒.๑๑ หลักนิยมและแนวทางในการปฏิบัติการร่วมยังไม่สมบูรณ์ขาด Concept of Operations : conops และ concept ของ NCO

๒.๑๒ ขาดกระบวนการทำงานที่ชัดเจนและความเข้าใจที่ตรงกันทำให้การวิเคราะห์ระบบไม่สมบูรณ์ก่อนการทำระบบสารสนเทศ

๒.๑๓ ขาดมาตรฐานของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๑๔ ทุกเหล่าทัพต่างมีระบบ Intelligence, Surveillance and Reconnaissance : ISR ของตนเอง แต่ไม่มีการบูรณาการ

๒.๑๕ ระบบการสื่อสารระหว่างกันยังใช้แบบดั้งเดิมยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๑๖ ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ปฏิบัติการรองรับการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วม

๒.๑๗ ขาดความชัดเจนในการบริหารเครือข่ายที่มีอยู่

๒.๑๘ พื้นที่สนใจมี Sensor น้อย

๒.๑๙ ไม่มีโครงข่าย C4I ในพื้นที่ปฏิบัติการทางทะเล

๓. โอกาส

๓.๑ รัฐบาลและ กท.(หน่วยเหนือ) ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสนับสนุนการปฏิบัติงาน

๓.๒ เทคโนโลยีพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้เครื่องมือมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ราคาถูกลงโดยมีหลายเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาจากทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หลายชาติเปิดโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยี

๓.๓ กองทัพไทยสามารถบรรจุกำลังพลที่มีศักยภาพจากบุคคลพลเรือนเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานได้

๓.๔ การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้มีความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น

๓.๕ มีการจัดตั้งประชาคมข่าวกรอง กท.

๓.๖ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการตั้งศูนย์บรรเทาภัยพิบัติ

๓.๗ หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐมีการติดตั้งและใช้งานระบบ Situation Awareness

๓.๘ มิตรประเทศมีความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติด้าน NCO และสามารถถ่ายทอดบทเรียนได้

๔. อุปสรรค

๔.๑ นโยบายด้านการควบคุมบังคับบัญชาในระดับชาติไม่ชัดเจน

๔.๒ ความเสี่ยงจากการโจมตีทางสารสนเทศ

๔.๓ ช่องสัญญาณความถี่มีจำกัด

๔.๔ ระบบสารสนเทศทางทหารเพื่อการวิเคราะห์เฉพาะตามความต้องการมีราคาสูงเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ภายในกลุ่มด้วยการประชุมระดมสมอง (Focus Group) สามารถวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย รายละเอียด ดังนี้

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า มีความสอดคล้องกันในการวิเคราะห์หลายประเด็น โดยพบว่า หน่วยงานที่เหมาะสมในการดำเนินการเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำหลักนัยการวางแผนร่วม กองทัพไทย คือ กองบัญชาการกองทัพไทย โดยกรมยุทธการทหาร เนื่องด้วยมีกฎหมายที่รองรับให้สามารถทำได้ นั่นคือพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และอาจแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๗ การดำเนินการดังกล่าว มีต้นฉบับที่สามารถนำมาปรับใช้ คือ ต้นฉบับของสหรัฐอเมริกา แต่ต้องปรับให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับกองทัพไทย ทั้งนี้ในส่วนของกองทัพไทยมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร ตั้งแต่ขั้นปกติ โดยการปฏิบัติการร่วมเริ่มขึ้นตั้งแต่ขั้นนี้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งการจัดและวางกำลังเพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ - ทท./สบท.บก.ทท. (ทรช.๕๙) โดยศูนย์บัญชาการทางทหารมอบให้ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกรับผิดชอบพื้นที่ชายแดนและเพิ่มเติมกำลังให้ โดยจัดกำลังจากหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขงและกำลังตำรวจตระเวนชายแดนให้มาขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองทัพบก ซึ่งกองทัพบกได้มอบให้กองทัพบก รับผิดชอบต่อไป ส่วนที่อาจจะเป็นปัญหาอยู่บ้างคือการต้องปรับปรุงหลักนัยที่แปลจากต้นฉบับของสหรัฐอเมริกาให้สอดคล้องกับบริบทกองทัพไทย เป็นเรื่องยาก แต่ก็มีโอกาสที่ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญ ตลอดจนหลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร ได้ร่วมกันพิจารณา อุปสรรคในการดำเนินการนั้น คือ ความจริงใจ ความไว้วางใจจากทุกเหล่าทัพ ในการร่วมกันจัดทำ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญ จึงจะสามารถดำเนินการได้ครบถ้วน เหมาะสมในโอกาสต่อไป

แต่ทั้งนี้ในการดำเนินการจัดทำหลักนัยการวางแผนร่วม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาถึงเรื่องของการวางแผน ตั้งแต่ในขั้นปกติ ที่ต้องมีการดำเนินการวางแผนประณีต โดยจากข้อมูล เอกสาร และการสัมภาษณ์ ตลอดจนการสนทนากลุ่ม เห็นว่า ในการวางแผนประณีตนั้น ข้อมูลนำเข้าที่เป็นข้อมูลขั้นพื้นฐาน คือ การที่ต้องประเมินภัยคุกคามและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อรองรับภัยคุกคามนั้น ๆ โดยต้องดำเนินการในระดับยุทธศาสตร์เป็นหลัก ซึ่งควรพิจารณาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผน ดังนี้

๑. แนวทางการวางแผนการปฏิบัติการ ได้มาจากระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ เช่น แนวความคิดในการใช้กำลัง และขีดความสามารถที่มีในยุทธศาสตร์ทหาร เป็นต้น แนวทางการวางแผนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม, ผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหารใช้เป็นกรอบเพื่อให้ผู้วางแผนเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชาในภาพกว้าง ในระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งแนวทางควรระบุความมุ่งหมาย วิธีการ และสภาวะสุดท้ายที่ต้องการไว้ สรุปเป็นแนวทางในการวางแผนของกองทัพไทย กำลังที่มีในแต่ละภารกิจ ข้อจำกัดในการใช้กำลัง กำหนดพื้นที่ปฏิบัติการร่วม นโยบายการปฏิบัติการข่าวสาร งานกิจการพลเรือนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร เป็นต้น

๒. ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีประสบการณ์ กำหนดแนวทางให้ชัดเจนจะช่วยให้ฝ่ายเสนาธิการสามารถจัดทำแผนได้ตรงตามความต้องการ เมื่อจัดทำแผนแล้วเสร็จต้องมีการทบทวนตามวงรอบด้วยอย่างไรก็ดี ในวัฒนธรรมองค์กรการปฏิบัติแบบไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาจมอบเป็นนโยบาย

การวางแผน (Planning Directive) ให้แทน หรือมอบหมายให้ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร รับผิดชอบกำหนดแนวทางเอง โดยให้ไปรายงานผลให้ทราบในสภากลาโหม หรือหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่สั่งการแต่กองทัพไทยพิจารณาแล้วเห็นความจำเป็นในการจัดทำแผนรวมถึงการทบทวนแผนตามวงรอบหรือตามสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร สามารถกำหนดแนวทางการวางแผนได้เอง ทั้งนี้เจ้ากรมยุทธการทหาร จะต้องพิจารณาความเหมาะสมของห้วงเวลาและความจำเป็นในการพัฒนาแผนสำหรับภารกิจต่าง ๆ ให้ ครบถ้วน แล้วจัดเตรียมแนวทางในการวางแผนนำเสนอให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา

๓. กลไกในการวางแผน สำหรับการวางแผนเริ่มเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ได้สั่งการให้ ดำเนินการวางแผนหรือเมื่อแผนป้องกันประเทศนั้นใช้มาครบวงรอบ ๖ ปี จะเข้าสู่วงรอบการปรับปรุงแผนโดยอัตโนมัติ กองบัญชาการกองทัพไทยจะออกคำสั่งจัดตั้งคณะวางแผนร่วม ที่ประกอบด้วย ส่วนอำนวยการ (กรม สสร.) และส่วนเพิ่มเติมตามโครงสร้างของศูนย์บัญชาการทางทหาร (ชุดวางแผนร่วมจากทุกเหล่าทัพ และส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง) การวางแผนจะบูรณาการให้ผู้วางแผนจากทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างวางแผน ดังนั้นแต่ละฝ่ายจะต้องรับทราบการทำงานของฝ่ายอื่น ๆ ด้วย สิ่งที่ต้องพิจารณาให้รอบคอบสำหรับการวางแผนของกองทัพไทยที่แตกต่างจากต่างประเทศ เป็นการพิจารณาผู้มีอำนาจตัดสินใจ ในการได้มาซึ่งแผนป้องกันประเทศ ในแง่กฎหมายนั้น กฎหมายไทยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบการป้องกันราชอาณาจักร การเตรียมกำลัง การสั่งการใช้กำลังทหารในภาพรวม โดยมี คณะผู้บัญชาการทหารมีหน้าที่เสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีฯ และรับผิดชอบในการควบคุมอำนวยการยุทธในภาพรวมตามแผนป้องกันประเทศ ดังนั้นการจัดทำแผนจึงควรมีคณะผู้บัญชาการทหารเข้ามาอนุมัติตกลงใจด้วย เพื่อให้กองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพมีความเข้าใจ มองภาพการปฏิบัติตามแผนเหมือนกัน เข้าใจบทบาทของแต่ละส่วนในการปฏิบัติการร่วมสามารถให้การ สนับสนุนซึ่งกันและกันได้และเมื่อต้องมีการอำนวยการยุทธร่วมก็จะมีประสานสอดคล้องกันตามแผนที่ผู้บริหารสูงสุดได้ตกลงใจร่วมกันไว้ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา

๔. กระบวนการวางแผน กองทัพไทยได้พัฒนาแนวคิดกระบวนการวางแผนโดยยึดตามหลักนิยมของกองทัพสหรัฐฯ การวางแผนประณีตทั้งหมดเป็นการดำเนินการตามกระบวนการวางแผนร่วม โดยได้ประยุกต์ใช้ กระบวนการของ Adaptive Planning and Execution System (APEX) ใน JP 5-0 ที่ได้กำหนดขั้นตอนการ วางแผนประณีตไว้ ๔ ขั้น แต่ละขั้นเป็นการดำเนินการในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ ซึ่งแนวทางการคิดมีความสอดคล้องกับกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหาร จะประกอบขึ้นต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑ แนวทางระดับยุทธศาสตร์ สำหรับในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์นโยบายการวางแผนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ถ้าได้รับแนวทางในการวางแผน (Planning Guidance) ของ

ผู้บัญชาการกำลังรบร่วมหรือผู้บัญชาการทหารสูงสุดโดยต้องวิเคราะห์ให้เข้าใจถึงความ ต้องการของ ฝ่ายการเมือง พร้อมกับศึกษาแนวทางการวางแผนปฏิบัติการ ที่ได้มาจากระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ ศึกษาสภาวะสุดท้ายที่ต้องการระดับยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ระดับยุทธศาสตร์ พิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ ทางทหาร ทางเลือกในการใช้กำลังทหาร เพื่อรักษามลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งการดำเนินการในขั้นนี้ตรงกับ กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารขั้นการวิเคราะห์ ภารกิจโดยเพิ่มการประเมินภัยคุกคาม และพัฒนา สมมติฐาน

๔.๒ การพัฒนาแนวความคิดเป็นการดำเนินการตามกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหาร ในขั้นการพัฒนาหนทางปฏิบัติ การวิเคราะห์หนทางปฏิบัติ การเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติ และตกลงใจ เลือกหนทางปฏิบัติ

๔.๓ การพัฒนาแผน เป็นการดำเนินการในขั้นพัฒนาแผน/คำสั่ง ในกระบวนการแสวง ข้อตกลงใจทางทหารร่วม (J-MDMP) ขั้นการพัฒนาแผนของกองทัพไทย จะเป็นการจัดทำแผนและรายละเอียด ประกอบแผน เพื่อให้ได้แผนสมบูรณ์ รวมถึงการจัดทำความต้องการใช้พลังอำนาจแห่งชาติ (DIME) ในด้าน การทูต ข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจ (DIE) สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร (M) ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย ฝ่ายยุทธการควรจัดทำเป็น Strategic Operational Design ที่บูรณาการพลังอำนาจแห่งชาติทุกด้าน (DIME) เป็นแผนระดับชาติเพื่อให้กระทรวงกลาโหมและ สำนักงานเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ มองภาพการดำเนินการแบบเดียวกัน นอกจากนี้จะต้องระบุทรัพยากรทางทหารที่ขาดแคลน เพื่อใช้เป็น ข้อมูลสำหรับระบบพัฒนาขีดความสามารถร่วมในการปรับปรุง ความต้องการยุทธโศปกรณ์หลักกองทัพไทย และเสนอรัฐบาลเพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณต่อไป

๔.๔ ประเมินแผน เป็นการประเมินแผนที่ได้จัดทำขึ้นกับสภาพแวดล้อมระดับ ยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนไปว่าแผนที่ได้วางเอาไว้จะสามารถบรรลุสภาวะสุดท้ายที่ต้องการได้หรือไม่ แล้ว พิจารณาว่า ควรจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติม ปรับปรุง ยกเลิก หรือนำไปใช้ปฏิบัติได้

การดำเนินการจัดทำแผนประณิตดังกล่าว ผลที่ได้รับ จะได้เอกสารที่มีการกำหนดอำนาจ และความรับผิดชอบ ของเหล่าทัพและหน่วยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุภารกิจที่กำหนด ซึ่งเหล่าทัพและ หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดทำแผนรองรับต่อไป การวางแผนประณิตจะทำให้ได้แผนสมบูรณ์ซึ่งมีแนวความคิด ในการปฏิบัติต่อภัยคุกคาม ที่คาดการณ์ขึ้น และทำให้ทราบข้อจำกัดด้านกำลังรบที่อาจไม่เพียงพอ ซึ่งฝ่ายยุทธการจะต้องใช้ข้อมูลเหล่านี้ กำหนดเป็นความต้องการทรัพยากรเพิ่มเติมเพื่อเตรียมกองทัพ ให้พร้อมก่อนจะเกิดวิกฤติและกำหนดมาตรการ ลดผลกระทบจากความเสียหายที่อาจมีขึ้น

นอกจากการดำเนินการจัดทำแผนประณิต ตั้งแต่ในขั้นปกติแล้ว ต้องมีการกำหนดแนวทาง ในการวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ ซึ่งเป็นการวางแผนเมื่อประเทศเข้าสู่สถานการณ์ที่ความขัดแย้ง และน่าจะมีการใช้กำลังทางทหารต่อกันระหว่างฝ่ายเรากับภัยคุกคาม โดยปกติแล้วแผนเผชิญสถานการณ์ วิกฤตินั้น จะเป็นการนำเอาแผนที่มีอยู่แล้วที่ได้จากกระบวนการวางแผนประณิต ที่เรียกว่า “แผนป้องกัน

ประเทศ” มาดำเนินการทบทวนใหม่ทั้งหมด แล้วพัฒนาปรับปรุงให้มีความเป็นปัจจุบันต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในห้วงระยะเวลาอันใกล้ (จะต้องรบกันภายในไม่ช้า) สำหรับขั้นตอนการดำเนินการทบทวนจะใช้รูปแบบกระบวนการเดียวกันกับการจัดทำแผนประณิต แต่จำกัดด้วยเวลา ขั้นตอนการวางแผนมี ๖ ขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

๑. ขั้นการพัฒนาสถานการณ์ ศูนย์บัญชาการทางทหารติดตามสถานการณ์ในประเทศและในภูมิภาค ประเมินสิ่งที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญและแนวโน้มการดำเนินการขั้นนี้เทียบได้กับ ขั้นการติดตามสถานการณ์ของวงรอบการบังคับบัญชา ผลที่ได้รับคือรายงานข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ตามวงรอบ

๒. ขั้นการประเมินสถานการณ์วิกฤติ จะพิจารณาสถานการณ์ที่มีแนวโน้มกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องใช้กำลังทหารในการป้องกันประเทศและการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติแล้วรายงานผลการประเมินสถานการณ์ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Assessment) ให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ทราบการดำเนินการขั้นนี้เทียบได้กับขั้นการประเมินสถานการณ์ของวงรอบการบังคับบัญชา

๓. การพัฒนาหนทางปฏิบัติ เป็นการดำเนินการตามกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม ในขั้นวิเคราะห์ภารกิจ ขั้นพัฒนาหนทางปฏิบัติ สำหรับรายละเอียดการดำเนินการขั้นการวิเคราะห์ภารกิจจะเพ่งเล็งไปที่ข่าวสารที่ผู้บังคับบัญชาควรต้องทราบ เพื่อพัฒนาสถานการณ์ของภัยคุกคามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้แนวคิดของการพัฒนาหนทางปฏิบัติตอบโต้ภัยคุกคามที่เหมาะสมอย่างน้อย ๒ หนทางปฏิบัติต่อหนทางปฏิบัติภัยคุกคามที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ผลที่ได้ในขั้นนี้คือได้หนทางปฏิบัติ ที่จะใช้สำหรับพัฒนาต่อ

๔. เลือกหนทางปฏิบัติ สำหรับในขั้นนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วมแล้ว จะดำเนินการตรงกับขั้นการวิเคราะห์หนทางปฏิบัติ ขั้นเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติ และขั้นตอนตกลงใจเลือกหนทางปฏิบัติ ในกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วมถึง ๓ ขั้น

สำหรับภารกิจป้องกันประเทศ ชุดวางแผนร่วมจะวิเคราะห์และเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติให้ได้ข้อดี ข้อเสีย แล้วเสนอธิการทหารจะนำเรียนผลการเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติที่ได้ ให้ที่ประชุมคณะผู้บัญชาการทหารพิจารณาแนวทางร่วมกัน หรืออย่างน้อยควรมีผู้แทนผู้บัญชาการเหล่าทัพเข้าร่วมประชุม หลังจากนั้นคณะผู้บัญชาการทหาร (คบท.) จะนำแนวความคิดการปฏิบัติของแผนที่เลือกแล้วในขั้นต้นไป นำเรียนให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทราบ

สำหรับภารกิจการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม คณะผู้บัญชาการทหาร (คบท.) ตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติเองได้เลย ผลที่ได้ในขั้นนี้ คือ ได้หนทางปฏิบัติในการใช้กำลังกองทัพไทยเข้าปฏิบัติการร่วมต่อภัยคุกคาม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอนุมัติแนวความคิดในการปฏิบัติต่อไป

๕. จัดทำแผน ตรงกับชั้นจัดทำแผน/คำสั่ง ในกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหาร ผลที่ได้ คือ มีคำสั่งยุทธการ โดยคณะผู้บัญชาการทหาร (คบท.) นำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง กลาโหม หรือหรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติใช้คำสั่ง

๖. การปฏิบัติ ขั้นนี้เริ่มเมื่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติ การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการ ตามกรอบอำนาจที่มีในกฎหมาย โดยศูนย์บัญชาการทางทหาร ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติทางยุทธการ ซึ่งในขั้นนี้ เหล่าทัพจะต้องส่งมอบหน่วยกองกำลังระดับกองทัพบก และกองทัพอากาศและหน่วยอื่น ๆ ขึ้นการบังคับบัญชาโดยขึ้นควบคุมทางยุทธการกับศูนย์บัญชาการทางทหาร และเหล่าทัพมีหน้าที่ในการดูแลป้องกันพื้นที่ส่วนหลังตลอดจนการปฏิบัติสนับสนุนการช่วยรบ ให้กับหน่วยในอัตราของตนที่ส่งมอบไปขึ้นควบคุมทางยุทธการ ผลที่ได้รับในขั้นนี้ คือ ได้คำสั่งยุทธการ สำหรับใช้ปฏิบัติเพื่อบรรลุภารกิจ

ซึ่งนอกจากแผนประณิตและแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติแล้ว การปฏิบัติมีการวางแผน ระหว่างปฏิบัติการ Operation Plan ในระหว่างปฏิบัติการจะต้องมีการวางแผนควบคุมไปด้วยเสมอ มิใช่ว่า เมื่อเริ่มปฏิบัติแล้วจะหยุดการวางแผน การวางแผนระหว่างปฏิบัติการ ทำเพื่อใช้ปรับรายละเอียดการปฏิบัติ ตามคำสั่งยุทธการ เมื่อการปฏิบัติการมีความคืบหน้าขึ้นจะต้องแบ่งการวางแผนออกตามห้วงเวลา ศูนย์บัญชาการทางทหาร ได้แบ่งกรอบการทำงานเป็น ๒ ห้วงกรอบเวลา ได้แก่ การปฏิบัติการในปัจจุบัน และการเตรียมแผนสำหรับการปฏิบัติในอนาคต ซึ่งฝ่ายยุทธการได้จัดโครงสร้างไว้รองรับ โดยให้มีส่วน ปฏิบัติการและส่วนแผนรับผิดชอบ แต่ละห้วงกรอบเวลาตามลำดับ ทั้งนี้การแบ่งความรับผิดชอบตาม ระยะเวลามีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับภารกิจ ระดับการควบคุม ความต้องการของผู้บังคับบัญชา และ ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งกรณีศึกษาของกองทัพสหรัฐอเมริกาและกองกำลังนานาชาติได้แบ่งระยะเวลาที่ รับผิดชอบตามที่ระบุใน MNF SOP ไว้ที่ประมาณ ๔ วัน และ ๗ วัน ทั้งนี้ศูนย์บัญชาการทางทหาร ได้แบ่ง กันด้วยงานที่รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างการจัดของกองบัญชาการกองทัพไทย และได้กำหนด แบ่งช่วงเวลาที่ ๙๖ ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดทำ เป้าหมายร่วมตามวงรอบที่ต้อง เตรียมการล่วงหน้าประมาณ ๗๒ - ๙๖ ชั่วโมง

สรุปผลแนวทางการพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย จากการวิเคราะห์ข้อมูล จากเอกสาร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตลอดจนการประชุมระดมสมองภายในกลุ่ม สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย การดำเนินการในปัจจุบันใช้เอกสารหลักนियม ของกองทัพสหรัฐอเมริกา มาเป็นตัวต้นแบบในการดำเนินการ ซึ่งตามอำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเพื่อให้สำเร็จเป็นหลักนियมการวางแผนร่วม ที่นำมาใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยต่อไป ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการเกิดจากความไว้วางใจของเหล่าทัพ ที่ต้องเปิดใจรับฟังและร่วมมือกันพัฒนาหลักนियม ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละเหล่าทัพอย่างเหมาะสม ควบถ้วน ถูกต้อง ทั้งนี้การดำเนินการ

ในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม จำเป็นต้องมีกระบวนการวางแผนประณีต คือ การวางแผนตั้งแต่ขั้นปกติ การวางแผนในสถานการณ์วิกฤติ ตลอดจนการวางแผนในระหว่างการปฏิบัติการ โดยมีความจำเป็นที่ต้องมีการทดลองใช้แผนดังกล่าว เมื่อเป็นฉบับ (ร่าง) แล้ว โดยอาจทดลองใช้กับการฝึกร่วมวิทยาลัยการทัพ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร เพื่อทดลองใช้หลักนียมดังกล่าว หาข้อบกพร่องในการดำเนินการ พิจารณาหาความเหมาะสม ถูกต้อง อย่างน้อย ๒ ปี ก่อนที่จะนำมาใช้เป็นหลักนียมหลักในการดำเนินการต่อไป และกำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนให้มีความเหมาะสมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เมื่อดำเนินการตามนี้แล้วจะได้หลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตรงตามบริบทกองทัพไทย

การจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม จะดำเนินการให้มีความสมบูรณ์ในทุกเรื่องนั้นนับเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ดังนั้นเมื่อมีการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม หรือหลักนียมการปฏิบัติการร่วมกันมาแล้ว กองบัญชาการกองทัพไทย/ ศูนย์บัญชาการทางทหาร จะต้องทดลองใช้งานหลักนียมดังกล่าว ด้วยการปฏิบัติจริงตามแนวทางที่กำหนดขึ้น รวมทั้งต้องใช้เป็นกรอบการปฏิบัติในการฝึกร่วมกองทัพไทยในแต่ละปี ตลอดจนการฝึกของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยการทัพต่าง ๆ โดยควรทดลองใช้งานเป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๒ ปี หลังจากทดลองใช้ควรให้ผู้ใช้งานร่วมให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาปรับปรุง พัฒนารายละเอียดต่าง ๆ ของหลักนียมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และมีความครอบคลุมในทุก ๆ ประเด็น การดำเนินการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วม หรือหลักนียมการปฏิบัติการร่วมกัน ในขั้นต้นควรพิจารณา ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน (Unity of Effort) ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในความสำเร็จของการดำเนินการ การมีความเข้าใจเหมือนกัน (Common Understanding) ในทุกเหล่าทัพ การมีนโยบายและแผนการที่สอดคล้องกัน (Coordinated Policy and Plans) การมีความเชื่อใจและความเชื่อมั่น (Trust and Confidence) ผู้บังคับบัญชาระดับสูง จะต้องมีความเชื่อใจและเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน ซึ่งการจัดทำหลักนียมดังกล่าว ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันในทุกระดับ มิใช่เป็นเพียงแต่การประสานงานในระดับเหล่าทัพเท่านั้น แต่จะต้องมีการร่วมมือกันในระดับรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ หรือองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบรรลุจุดหมายของปฏิบัติการร่วม/ผสม ในการปฏิบัติการร่วมกับพลเรือนมีความซับซ้อนกว่าการปฏิบัติการร่วมเฉพาะฝ่ายทหาร ควรพึงระลึกว่าหน่วยงานหรือองค์กรพลเรือนอาจจะไม่เข้าหาหน่วยงานเหล่าทัพก่อน ผู้แทนของหน่วยบัญชาการจำเป็นที่จะต้องดำเนินปฏิสัมพันธ์ตั้งแต่แรกเริ่ม ทั้งนี้ เนื่องจากองค์กรพลเรือนอาจจะมีแนวคิดที่แตกต่างจากฝ่ายทหาร หรืออาจคำนึงถึงอุปสรรคและไม่มีความจำเป็นในการประสานงานกับฝ่ายทหาร ดังนั้น ควรจะมีหน่วยงานทำหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยตัวแทนจากเหล่าทัพและพลเรือน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการประสานงานต่าง ๆ ระหว่างสองฝ่าย เมื่อสามารถทำให้ทุกฝ่ายดำเนินการตามข้อพิจารณาขั้นต้นแล้วนั้น จึงจะสามารถดำเนินการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วมได้สมบูรณ์ต่อไป

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวิจัย ตลอดจนค้นคว้าข้อมูล หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักนียมการวางแผนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยการประชุมระดมสมอง (Focus Group) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วย กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ตลอดจนการประชุมระดมสมอง (Focus Group) สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

สถานการณ์ปัจจุบันของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

สรุปสถานการณ์ปัจจุบันของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ในปัจจุบันกองทัพไทยวางแผนการปฏิบัติทางทหารโดยใช้การอ้างอิงจากกรอบอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ จัดทำยุทธศาสตร์ทหารเป็นกรอบแนวทางในภาพรวมของทั้งกองทัพ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ทางทหาร (Ends) ประเด็นยุทธศาสตร์ทหาร/แนวคิดและปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Ways) และโครงสร้างกำลังรบที่ต้องการ (Means) เป็นกรอบการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ในเรื่องวัตถุประสงค์ทางทหาร (Ends) ทุกเหล่าทัพมีวัตถุประสงค์มูลฐานที่ไม่แตกต่างกันมาก แต่สำหรับเรื่องโครงสร้างกำลังรบที่ต้องการ (Means) นั้น กองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณของตนเอง มีทิศทางการพัฒนาของตน ในช่วงที่ยุทธศาสตร์ทหารยังไม่ประกาศใช้ แต่หลังจากที่มียุทธศาสตร์ทหารใช้อย่างเป็นทางการแล้ว ทุกเหล่าทัพจะใช้อ้างอิงเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกัน สำหรับแนวทางการปฏิบัติ (Ways) หลักการใช้กำลังทางทหารและแนวความคิดในการปฏิบัติของกองทัพไทย อยู่ภายใต้กรอบอำนาจที่ระบุไว้ในกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีใช้ในปัจจุบัน กองทัพไทยปฏิบัติงานสนับสนุนนโยบายทางการเมือง โดยรัฐบาลกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเมือง การต่างประเทศ (Political Objective) และกองทัพไทยกำหนดวัตถุประสงค์

ทางทหาร (Military Objective) เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ทางการเมือง ทั้งนี้กองทัพไทยตระหนักดีว่าการรักษาสภาพประโยชน์ของชาตินั้น มิได้ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติการทางทหารแต่เพียงอย่างเดียว การดำเนินงานของหน่วยงานราชการและองค์กรพลเรือนอื่นก็มีความสำคัญเช่นกัน ดังนั้นกองทัพไทยจะต้องสนับสนุนรัฐบาลในการบูรณาการเพื่อให้เกิดเอกภาพแห่งความพยายาม (Unity of Effort) ของประเทศในภาพรวมในส่วนของการทหารเองนั้น การปฏิบัติการเพียงเหล่าทัพเดียวไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องใช้การปฏิบัติการร่วมเป็นหลัก ซึ่งการที่จะมีเอกภาพในการบังคับบัญชาได้รูปแบบการบังคับบัญชา ระดับความรับผิดชอบ และบทบาทของแต่ละส่วนจะต้องกำหนดให้ชัดเจน

กองทัพไทยจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร ในการอำนวยความสะดวก มีความแตกต่างกันไปตามวงรอบการบังคับบัญชา และระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ตามที่ระบุในแผนป้องกันประเทศ โดยเริ่มจากการควบคุมแบบแยกการ และพัฒนาไปสู่แบบรวมการในภายหลัง ในขั้นต้น ศูนย์บัญชาการทางทหาร ใช้รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาแบบแยกการและคงสิทธิในการยับยั้ง (Decentralize and Veto) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพมีเสรีในการวางแผนและปฏิบัติ โดยศูนย์บัญชาการทางทหาร วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน มอบภารกิจ กำหนด End - Way - Means ให้ชัดเจน เมื่อศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพได้ทราบแนวความคิดในการปฏิบัติ จะวางแผนใช้กำลังที่มีหรือที่ได้รับการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติม โดยใช้กระบวนการวางแผนทางทหาร ตามหลักนิยมของตนเพื่อให้บรรลุภารกิจ และวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบ แล้วปฏิบัติตามแผนที่ตนจัดทำขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับระบบของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งค่อนข้างมีความชัดเจนในเรื่องนี้ โดยรัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ ได้กำหนดไว้ว่า ประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นผู้บัญชาการทหาร (Commander in Chief) ของกองทัพสหรัฐฯ ด้วย มีอำนาจสูงสุดในการสั่งการใช้กำลังทหาร นอกจากนี้หลักนิยมของกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งระบุในเอกสาร Joint Operation Planning and Execution System (JOPEs) ไว้ว่าให้ใช้ National Security Council System เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการใช้กำลังทหาร โดยมีประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจสูงสุด มี Director of National Security Agency และประธานคณะเสนาธิการร่วม (Chairman of the Joint Chief of Staff) เป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพิจารณาใช้กำลังทหาร รูปแบบนี้เห็นได้ว่า สหรัฐฯ เป็นประเทศใหญ่ จึงมีระบบการตกลงใจหลายระดับ แต่ประเทศไทยมีขนาดเล็ก จึงไม่จำเป็นต้องมีระบบการตกลงใจและความรับผิดชอบแบบนั้น แต่เป็นการดำเนินการโดยฝ่ายเสนาธิการ ที่จะจัดทำหนทางปฏิบัติอย่างน้อย ๒ หนทางปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตัดสินใจตัดสินใจ ทั้งนี้ในการเรียนการสอนในระดับวิทยาลัยเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยการทัพ นิยมใช้รูปแบบการบริหารวิกฤติของต่างประเทศเป็นต้นแบบ โดยกำหนดว่า เมื่อเกิดวิกฤติต่อความมั่นคงขึ้น รัฐบาลจะจัดตั้งกองบัญชาการแห่งชาติ (National Command Authority) เป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ การต่อสู้เพื่อเอาชนะภัยคุกคาม โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ทำการบูรณาการพลังอำนาจแห่งชาติในทุกด้านเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงเข้าร่วม

เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เป็นต้น หากมีกฎหมายกำหนดการจัดตั้งกองบัญชาการแห่งชาติ ในลักษณะดังกล่าวจะทำให้การจัดการมีความชัดเจนขึ้น

ในส่วนการดำเนินการในด้านการจัดทำหลักนियมการวางแผนร่วมกองทัพไทย มีการดำเนินการตามกรอบของกฎหมาย โดยกรมยุทธการทหารเป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ตลอดจนวิทยาลัยเสนาธิการทหาร ร่วมกันพิจารณา จัดทำ ปรับปรุงให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ซึ่งปัจจุบันกองทัพไทย จัดทำหลักนियมการยุทธร่วม ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเป็นร่างหลักในการใช้เป็นหลักนियมในการดำเนินการยุทธร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ ระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วม (Joint Operation Planning and Execution System: JOPES) และกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม (Joint Operation Planning Process: JOPP) โดยการแปลจากเอกสารหลักนियมของสหรัฐอเมริกา ๒ เล่ม คือ The Joint Force และ War Planning Function ในส่วนของกองทัพไทยนั้น จัดทำหลักนियมเพียงเล่มเดียว เพราะกรอบของกองทัพไทยมียุทธบริเวณเพียงที่เดียว ส่วนยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ใช้ในการรบ มี ๓ เรื่อง คือ ๑) สร้างสภาวะที่เกื้อกูลด้วยการรบแบบไม่ต้องรบ คือ ทำอย่างไรก็ได้ที่ไม่ต้องทำการรบ ๒) รบด้านเดียว เพราะประเทศเรามีทรัพยากรที่จำกัด และ ๓) Total War การต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ คือ การผนึกกำลังทั้งประเทศ ทำการรบโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ จากตำราของสหรัฐอเมริกา เราต้องสามารถรวมให้เป็นหลักนियมกองทัพไทยใน ๑ เล่มให้ได้ ซึ่งในส่วนของกองทัพไทยนั้นจะใช้พื้นฐานของการมุ่งสู่ปัญหาและการแก้ปัญหาในแบบเดียวกัน เช่น การวิเคราะห์ภารกิจ และการพัฒนาหนทางปฏิบัติ การรวมระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วม (JOPES) และกระบวนการวางแผนการยุทธร่วม (JOPP) เข้าด้วยกัน สนับสนุนการวางแผนที่ดำเนินติดต่อกันตลอดทุกระดับของสงคราม และทุกระดับกองบัญชาการ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการสำหรับการปฏิบัติการที่จำกัดเพียงขั้นเดียว เช่น การอพยพพลเรือน หรือสำหรับการทัพหลาย ๆ ขั้นที่รวมถึงการปฏิบัติการรบที่มีความรุนแรงก็ตาม โดยปกติ ระบบการวางแผน การยุทธ และการปฏิบัติการร่วม จะสนธิกิจกรรมวางแผนของคณะวางแผนและการปฏิบัติการร่วมทั้งหมดระหว่างการวางแผนขั้นต้นและการปรับแผนซึ่งปรากฏทั้งในภาวะปกติและเมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤติที่ใกล้จะมาถึงต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน ขณะที่กิจกรรมของระบบการวางแผนการยุทธและการปฏิบัติการร่วมขยายไปในองค์กรหลาย ๆ ระดับ ซึ่งในที่สุดจะช่วยในการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ในการปฏิบัติการร่วมแบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ การปฏิบัติการทางทหารร่วมกัน ภารกิจเดียวกัน ภายใต้การปฏิบัติการมากกว่า ๑ เหล่าทัพ สิ่งที่แตกต่างกัน คือ ถ้าผู้บังคับบัญชาเป็นคนละคน เรียกว่า การปฏิบัติการสนับสนุน ถ้าเป็นผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน ชุดเดียวกัน เรียกว่า การปฏิบัติงานร่วม เช่น ขั้นปกติ ขั้นวิกฤติ ขั้นตอบโต้ เป็นขั้นที่ ผบ.เหล่าทัพแต่ละเหล่าทัพ เป็นคนใช้กำลังเอง ดังนั้น กองทัพบก

ก็จะมีผู้บัญชาการทหารบก เป็นคนสั่ง กองทัพเรือ มีผู้บัญชาการทหารเรือ เป็นคนสั่ง และกองทัพอากาศ มีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นคนสั่ง ในปัจจุบัน กองทัพไทยจะมีศูนย์บัญชาการทางทหารที่ถูกจัดตั้งขึ้น ตั้งแต่ยามปกติ เป็นส่วนควบคุม อำนาจการยุทธ ผ่าน ศปก.เหล่าทัพ ไม่ได้เป็นหน่วยที่ลงไปสั่งหน่วยปฏิบัติเอง การสั่งการในระดับปฏิบัติแต่ละเหล่าทัพเป็นผู้ดำเนินการ แต่พอถึงขั้นป้องกันประเทศ คณะผู้บัญชาการทหาร เป็นคนสั่งการในภาพรวม ใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในการปฏิบัติการณ์ร่วมกัน กิจกรรมหลักอยู่ ๒ กิจกรรม ส่วนที่ ๑ คือ การวางแผน ส่วนที่ ๒ คือ การอำนาจการยุทธ ซึ่งทั้ง ๒ ส่วนเป็นหลักนิยมรอง ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ ในการปฏิบัติ เช่น กองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล ศูนย์รักษาความปลอดภัย กรมการสื่อสารทหาร ตลอดจนสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นหลักนิยมในระดับ ๓ ซึ่งหลักนิยมของเหล่าทัพ ทบ. ทร. ทอ. อยู่ในระดับเดียวกันแต่เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการกองทัพไทย ก็อยู่ในระดับนี้เหมือนกัน

ปัจจุบันที่กรมยุทธการทหาร ดำเนินการจัดทำหลักนิยมการยุทธร่วมดังกล่าว เป็นการดำเนินการแปลจากเอกสารของสหรัฐอเมริกา เมื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา นั้น มีความถูกต้องในการแปล แต่หากพิจารณาถึงการนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทยแล้ว ยังต้องลงรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทกองทัพไทย แต่หากให้เป็นกรอบสำหรับการดำเนินการในภาพกว้าง ย่อมกระทำได้ โดยได้มีการจัดทำ (ร่าง) หลักนิยมการปฏิบัติการร่วม ปี ๒๕๖๖ โดยใช้หลักนิยมการยุทธร่วมดังกล่าว เป็นโครงร่างหลัก และจัดทำ (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วม ปี ๒๕๖๗ เป็นหลักนิยมแยกย่อยลงมา จึงต้องมีการพิจารณาเพื่อทบทวนความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมกับบริบทรูปแบบ การจัด ของกองทัพไทย โดยต้องมีการทบทวนร่วมกันของทุกเหล่าทัพ ซึ่งปัจจุบันกำลังดำเนินการอยู่ เมื่อดำเนินการในส่วนดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว จึงจะสามารถใช้เป็นเอกสารหลักที่ให้ทุกเหล่าทัพนำไปใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติการร่วมกันได้ นั่นเอง

การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่ทางกลุ่มดำเนินการ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปในแต่ละประเด็น ดังนี้

๑. จุดแข็ง

๑.๑ กองทัพไทย มีกฎหมายรองรับ

๑.๒ พื้นฐานแนวความคิดนำมาจากต้นแบบเอกสารของกองทัพสหรัฐอเมริกา ที่ได้รับ

การยอมรับ

๑.๓ มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร ตั้งแต่ชั้นปกติ

๑.๔ การจัดทำหลักนิยม จะสามารถแสดงถึงขีดความสามารถ และพลังอำนาจการรบ

๑.๕ เป็นเอกสารที่ทุกเหล่าทัพ สามารถนำไปอ้างอิงในการปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานการปฏิบัติเดียวกัน

๑.๖ ใช้อ้างอิงในการวางแผนร่วมและอำนาจการปฏิบัติการร่วมในบริบทของกองทัพไทย ได้อย่างเป็นระบบ

๒. จุดอ่อน

๒.๑ เป็นการแปลมาจากเอกสารของสหรัฐอเมริกา ยังไม่เหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทย

๒.๒ คนที่มีความเข้าใจงานด้านการเขียนหลักนิยมหรือเข้าใจ ธรรมเนียมการปฏิบัติ วัฒนธรรม ของแต่ละเหล่าทัพ อาจเป็นคนที่ไม่เก่งด้านภาษา ส่วนคนที่เก่งด้านภาษา ก็อาจไม่เข้าใจการปฏิบัติงานด้านยุทธการของกองทัพ

๒.๓ คนที่นำไปใช้ ต้องมีพื้นฐานในเรื่องกระบวนการวางแผนทางทหาร มีความเข้าใจการทำงานของฝ่ายอำนาจการ และมีพื้นฐานด้านการปฏิบัติการร่วมด้วย

๒.๔ ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่มีความยากต่อการเข้าใจ ทุกเหล่าทัพต้องมาทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการอำนาจการร่วม การยุทธร่วม การวางแผนร่วม และการปฏิบัติการร่วม

๓. โอกาส

๓.๑ เป็นโอกาสที่กองทัพไทย จะมีหลักนิยมในการยุทธร่วม การวางแผนร่วม การปฏิบัติการร่วม

๓.๒ หลักนิยมจะช่วยให้มีแนวทางในการวางแผนร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ และมีการปฏิบัติการร่วมกัน ใช้เป็นหลักในการวางแผนร่วมกัน และกำหนดแนวความคิดในการดำเนินการทั้งปวง ร่วมกันของกองทัพไทย ระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร และเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนา การจัดหน่วย การวางกำลัง และใช้กำลังร่วมกัน ให้มีประสิทธิภาพ

๓.๓ หลักนิยมเป็นเครื่องชี้แนะ กำกับทิศทางการปฏิบัติของกองทัพ ช่วยส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้บังคับบัญชา สามารถเลือกหนทางปฏิบัติที่เหมาะสม ถูกต้องในการปฏิบัติ

๓.๔ เป็นแนวทางให้หน่วยเกี่ยวข้องและเหล่าทัพอื่นได้ศึกษาและเข้าใจในธรรมชาติ และหลักการปฏิบัติการร่วม ก่อให้เกิดการประสานงานในการปฏิบัติการร่วม/ผสมระหว่างเหล่าทัพและชาติพันธมิตร

๓.๕ เป็นส่วนช่วยผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี รวมทั้งระเบียบปฏิบัติปลีกย่อยลงมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะว่าแนวทาง และระเบียบปฏิบัติที่ดีย่อมต้องเป็นเครื่องสะท้อนสิ่งดี ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในหลักนิยม

๓.๖ ใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมในการสนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพ ซึ่งมีคุณลักษณะและขีดความสามารถที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน ในการยุทธเพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกันทำให้

ทุกส่วนเข้าใจวัตถุประสงค์ ภารกิจ และแนวความคิดในการปฏิบัติเหมือนกัน มีการประสานนโยบายและแผนของแต่ละเหล่าทัพด้วยการใช้กลไกนายทหารติดต่อ เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

๓.๗ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วมที่เหมาะสม จะสามารถนำไปเพื่อใช้สำหรับการวางแผนประณีต (Deliberated Planning) การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning) และการวางแผนในระหว่างปฏิบัติการ (Planning During Execution) โดยใช้กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารร่วม (Joint Military Decision Making Process) และมีการใช้ยุทธศิลป์ และการออกแบบทางยุทธการ (Operational Art and Operational Design) ในการวางแผน

๔. อุปสรรค

๔.๑ หลักนิยมมีหลายประเภท แต่ละประเภทก็จะมีหน้าที่ บทบาท และคุณลักษณะเฉพาะตัว การจำแนกประเภทของหลักนิยมจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว

๔.๒ การจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วม ยังไม่มีความสมบูรณ์ในทุกเรื่อง

๔.๓ การดำเนินการให้เหมาะสมกับทุกบริบทของทุกเหล่าทัพ เป็นเรื่องค่อนข้างยาก ต้องมีเจ้าภาพในการจัดทำ และได้รับความร่วมมือจากทุกเหล่าทัพด้วยความจริงใจ

๔.๔ ไม่มีระยะเวลาในการทดลองใช้หลักนิยม ควรมีการทดลองใช้ในการฝึกซ้อมอย่างน้อย ๒ ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาปรับปรุงแก้ไข

แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

หลักนิยมเปรียบเสมือน เข็มทิศ สำหรับนำทาง ไม่ใช่แผนที่แสดงเส้นทางสู่จุดหมาย ผู้ใช้สามารถพิจารณาเลือกเส้นทางที่มีความเหมาะสมกับบริบทขององค์กร และองค์ประกอบอื่น ๆ ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อนำพาตนเองไปสู่จุดหมายได้ตามต้องการ การที่หลักนิยมจะมีบทบาทต่อองค์กรได้ ต้องประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ ๒ ประการ ประการแรก คือ ต้องมีอิทธิพลในการชักจูงความคิดของบุคลากรในองค์กร ซึ่งอิทธิพลนั้นจะเกิดจากการอนุมัติหรือการให้อำนาจ และเกิดจากความสำคัญของผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา ประการที่สอง คือ การนำหลักนิยมไปใช้จะต้องพินิจพิจารณาอย่างรอบคอบทุกครั้ง ในการสร้างหลักนิยม จะต้องมีความมุ่งมั่น เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางและข้อแนะนำ ในการสร้างกรอบความคิดและความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ การปฏิบัติตามหลักนิยม จะไม่เข้มงวดหรือจำเพาะเจาะจงในวิธีการปฏิบัติ แต่จะเป็นเครื่องชี้แนะ กำกับทิศทางและการนำพากองทัพ ซึ่งช่วยเสริมและสนับสนุนการพิจารณาตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีส่วนช่วยผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี รวมทั้งระเบียบปฏิบัติปลีกย่อยลงมาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เพราะว่าแนวทางและระเบียบปฏิบัติที่ดี ย่อมจะต้องเป็นเครื่องสะท้อนสิ่งดี ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในหลักนิยม

หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติการร่วมของกองทัพ ในกระบวนการพัฒนาหลักนิยมจะต้องดำเนินการในลักษณะ

เป็นวงรอบ เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่นำมาเป็นข้อมูลป้อนเข้า เพื่อนำไปพิจารณาสร้างหลักนิยม การวางแผนร่วมกองทัพไทย หลังจากนั้นจึงกำหนดยุทธศาสตร์ของกองทัพต่อไป ผลลัพธ์ของหลักนิยม เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นได้ในรูปของการจัดองค์กร โครงสร้างกำลังรบ และความต้องการด้านต่าง ๆ กระบวนการของหลักนิยมไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหลักนิยมจะใช้เป็นแนวทาง ในการกำกับหรือชี้แนะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ แตกต่างจากยุทธศาสตร์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนด หนทางปฏิบัติ หลักนิยมจึงมีความอ่อนตัวในการนำมาประยุกต์ใช้มากกว่า แต่ทั้งหลักนิยมและยุทธศาสตร์ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่น หากเปรียบหลักนิยมเป็นเหมือนเข็มทิศนำทางแล้ว ยุทธศาสตร์ ก็คือ เส้นทางที่ได้ถูกเลือกไว้ในแผนที่ว่าจะไปสู่เป้าหมายได้ดีที่สุด

อย่างไรก็ตามในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยให้สำเร็จได้นั้น เห็นควรต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่พัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย อย่างน้อย ๓ คณะ ดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจของกองทัพไทย มีเสนาธิการทหาร เป็นประธาน รองเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่พัฒนาและทบทวนหลักนิยมพื้นฐาน และ (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี กำลังของเหล่าทัพ และรูปแบบการปฏิบัติการกิจบนพื้นฐานของธรรมชาติและคุณลักษณะของกำลัง ของแต่ละเหล่าทัพ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกระบวนการหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และทำหน้าที่ ขออนุมัติใช้หลักนิยมต่อ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดต่อไป

๒. คณะกรรมการพัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์กองทัพไทย มีรองเสนาธิการทหาร ที่ดูแล งานด้านยุทธการ เป็นประธาน รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่กลั่นกรอง และผลิตหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ส่งการในนามผู้บัญชาการทหารสูงสุด ให้หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำหลักนิยมไปใช้ ให้คำรับรองหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เพื่อเสนอ ขออนุมัติใช้ จากผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๓. คณะเจ้าหน้าที่ทำงานจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย แต่งตั้งโดยคณะอนุกรรมการ พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์กองบัญชาการกองทัพไทย ทำหน้าที่ร่างหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากเอกสารวิชาการ ตำราหลักนิยม กระบวนการพัฒนา หลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพและของต่างประเทศ ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้องในกระบวนการพัฒนาหรือ จัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยที่ผ่านมา การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การประชุมระดมสมอง โดยภาพรวมของการพัฒนาปรับปรุงหลักนิยมในแต่ละเหล่าทัพ มีแนวทางในการพัฒนาหลักนิยม เช่นเดียวกัน คือ การนำเอาบทเรียนหรือข้อบกพร่องในอดีต มาพิจารณาร่วมกับวัตถุประสงค์และนโยบาย หลักการ หรือทฤษฎี และภัยคุกคาม อุปสรรคที่เกิดขึ้น แล้วตรวจสอบสถานะแวดล้อมที่อาจเปลี่ยนแปลง เช่น การเมือง สถานภาพงบประมาณ เทคโนโลยี และธรรมชาติหรือวัฒนธรรมองค์กร สามารถสรุปได้เป็น

แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เสนอเป็นกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ดังนี้

๑. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร (Gathering information and Analyzing data) การรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ทฤษฎีทางทหาร และเทคโนโลยี และนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อยืนยันความถูกต้องเที่ยงตรงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขั้นต่อไป

๒. การพัฒนาแนวความคิดและตั้งสมมุติฐาน เป็นการนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วมา ตั้งเป็นสมมุติฐาน ซึ่งสามารถประเมินได้

๓. การทดสอบแนวความคิด โดยนำสมมุติฐานมาทดสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรงและใช้งานได้

๔. การประเมินผลการทดสอบแนวความคิด เป็นการประเมินว่าสมมุติฐานใดเป็นที่ยอมรับหรือไม่ โดยสมมุติฐานใดที่ผ่านการยอมรับ ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนการพัฒนาเป็นหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยต่อไป ส่วนสมมุติฐานที่ไม่ผ่านการยอมรับก็จะถูกส่งกลับไปยังขั้นตอนการพัฒนาแนวความคิดใหม่

๕. การพัฒนาหลักนิยม เป็นการนำเอาสมมุติฐานที่ได้รับการยอมรับแล้วไปสู่การเขียน และพิมพ์เป็นหลักนิยม เพื่อแจกจ่ายให้กับหน่วยเกี่ยวข้อง และให้การศึกษาต่อกำลังพลต่อไป

๖. การให้การศึกษาต่อกำลังพล ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นการทำให้กำลังพลทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย การศึกษาหลักนิยมโดยการอ่านอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอ แต่ต้องเข้าใจถึงรากฐานที่มา ความมุ่งหมาย และสิ่งที่หลักนิยมต้องการด้วย

๗. การนำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยไปประยุกต์ใช้ เป็นการนำเอา หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ที่ได้รับการอนุมัติใช้แล้วไปสู่ โลกของความเป็นจริง โดยนำไปให้หน่วยปฏิบัติใช้ในการฝึกหรือการรบจริง ผลหรือบทเรียนที่ได้รับจากการฝึกหรือการรบจะนำไปเป็นปัจจัยนำเข้า เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักนิยมในขั้นตอนแรกต่อไป

การวิเคราะห์การพัฒนาปรับปรุงหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ในเอกสารวิจัยฉบับนี้ ดำเนินการวิเคราะห์กับบริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และกระบวนการในการพัฒนาหลักนิยม ทั้งในส่วนปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ ด้านผลที่ได้ รวมทั้งด้านข้อมูลป้อนกลับนั้น สามารถวิเคราะห์ถึงการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ได้ดังนี้

การพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ยังมีแนวทางการจัดทำที่ยังไม่ชัดเจน ทั้งการกำหนดความรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยม และกระบวนการพัฒนาหลักนิยม ซึ่งปัญหาการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยมีหลายด้าน ที่สำคัญคือ

๑. ปัญหาด้านปัจจัยนำเข้ารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ของกระบวนการพัฒนาหลักนิยม ได้แก่ การไม่นำประวัติศาสตร์สงคราม หรือการปฏิบัติการร่วม การยุทธร่วม ของไทยมาพิจารณาใช้ในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย แต่กลับนำประวัติศาสตร์สงครามของประเทศมหาอำนาจมาใช้แทน การไม่มีบทเรียนจากสงครามที่เป็นของตนเองหรือมีแต่ไม่มีการบันทึก ทำให้ขาดหลักฐาน การไม่นำขีดจำกัดทางเศรษฐกิจมาพิจารณา การที่ผู้นำพลเรือนและนักธุรกิจที่มีอิทธิพลทางการเมือง ไม่เห็นด้วยกับหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๒. ปัญหาด้านกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ได้แก่ การริเริ่มพัฒนาหลักนิยมขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้เป็นครั้งคราว การกำหนดวัตถุประสงค์บางครั้งมีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง กระบวนการพัฒนาหลักนิยมเป็นกระบวนการเฉพาะกิจ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นครั้งคราวทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการพัฒนา กระบวนการและผลที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือและไม่ได้รับการยอมรับของส่วนรวม การไม่ได้รับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักนิยมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือการได้รับการยอมรับจากเหล่าทัพ

๓. ปัญหาด้านผลที่ได้ของหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ได้แก่ เนื้อหาของหลักนิยมขาดความสมบูรณ์ การเผยแพร่หลักนิยมไม่มีประสิทธิภาพ หลักนิยมไม่ถูกนำมาศึกษาถ่ายทอดสู่กำลังพลอย่างจริงจังและทั่วถึง หลักนิยมไม่ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกและการปฏิบัติจริง หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ที่จะกำหนดขึ้น อย่างเป็นทางการยังมีความเห็นหรือความเข้าใจไม่ตรงกัน

๔. ปัญหาด้านข้อมูลป้อนกลับของกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ได้แก่ การไม่นำผลการประเมินการนำหลักนิยมไปใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไขหลักนิยม

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ควรประกอบด้วย ๒ แนวทาง ได้แก่ แนวทางกำหนดความรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และแนวทางกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย สำหรับแนวทางกำหนดความรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยม แบ่งเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการ และหน่วยงานรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยม

แนวทางกำหนดความรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

คณะกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย แบ่งเป็น ๒ ระดับ รวม ๒ คณะ คือ คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจของกองทัพไทย และคณะกรรมการพัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์กองทัพไทย

หน่วยรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ หน่วยรับผิดชอบ และหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๑. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ควรเป็นหน่วยรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย มีหน้าที่ดำเนินการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ ประเมิน ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย โดยมีพันธกิจ

ที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักนิยม ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ การศึกษารูปแบบ โครงสร้าง ปัจจัย องค์ประกอบสำคัญ และแนวทางการบูรณาการ เชื่อมโยงของ หลักนิยมพื้นฐาน หลักนิยมปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์ และแผนระยะยาวที่เป็นมาตรฐาน เหมาะสมกับระบบการวางแผนของกองทัพไทย การกำหนดประเภทของหลักนิยมที่จำเป็นต้องจัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย พัฒนาหลักนิยมโดยให้ทบพันปรับปรุงตามวงรอบทุก ๒ ปี หรือตามความเหมาะสม และจัดทำข้อเสนอแนะหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ตลอดจนกำหนด มาตรการส่งเสริมให้กำลังพล เรียนรู้และเข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของหลักนิยมการวางแผนร่วม กองทัพไทย

๒. กรมยุทธการทหาร ควรเป็นหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ที่ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และรับผิดชอบ การพัฒนาหลักนิยมยุทธการ (ปฏิบัติการ) ตลอดจนการปฏิบัติการร่วม ด้วย

๓. กรมฝ่ายเสนาธิการต่าง ๆ ควรเป็นหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยมการวางแผน ร่วมกองทัพไทย มีหน้าที่ให้ความรู้ด้านที่รับผิดชอบ ในการพิจารณาทบทวนสถานะแวดล้อมและ ประเมินผล การปฏิบัติในห้วงเวลาที่ผ่านมาในกรณีที่มีการใช้กำลังทหารทุกกรณี และเป็นผู้ให้ข้อมูลการวิจัย การพัฒนา หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

๔. เหล่าทัพต่าง ๆ ควรเป็นหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย มีหน้าที่นำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยไปใช้ และให้ข้อมูลป้อนกลับให้กับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อใช้ประกอบการปรับแก้ไขหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ต่อไป

๕. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ควรเป็นหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วม กองทัพไทย มีหน้าที่ให้การศึกษาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย การยุทธร่วม การปฏิบัติการร่วม ฯลฯ พร้อมทั้งตรวจสอบหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ด้วยระบบจำลองยุทธ์ ศึกษาวิจัยและ เผยแพร่หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เข้าร่วมวางแผนและติดตามประเมินผลการฝึกต่าง ๆ

๖. หน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย มีหน้าที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนา หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

แนวทางการกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

จากการศึกษา และทบทวนกันภายในกลุ่ม สรุปกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผน ร่วมกองทัพไทย เป็นวงรอบประกอบด้วย ๘ ขั้นตอน

๑. การทบทวนหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนศึกษาความจำเป็นในการ ปรับแก้ไขหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และกำหนดแนวคิดการพัฒนา โดยการประเมิน ความสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมหรือปัจจัยนำเข้าของกระบวนการหลักนิยม โดยมีแหล่งข้อมูลจาก

บทเรียนจากการปฏิบัติการจริง และการฝึก การทูตทหาร นักเรียนต่างประเทศ หลักนิยมการวางแผนร่วมของต่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักนิยม และหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยม

๒. การวางแผนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนเตรียมความพร้อมการพัฒนาเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา การกำหนดผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดวิธีการดำเนินการ และการกำหนดเวลาและงบประมาณ การดำเนินการ

๓. การพัฒนา (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนการเขียนหลักนิยมตามแนวคิดการพัฒนาหลักนิยม ที่สังเคราะห์ขึ้น โดยการประชุมสัมมนาร่วมกันของหน่วยรับผิดชอบและหน่วยเกี่ยวข้องการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และทดสอบร่างหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ด้วยการจำลองยุทธ์

๔. การตรวจสอบคุณภาพ (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนตรวจสอบร่างหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย โดยคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะผู้เชี่ยวชาญ คณะอนุกรรมการพัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ และคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติการกิจของกองทัพ

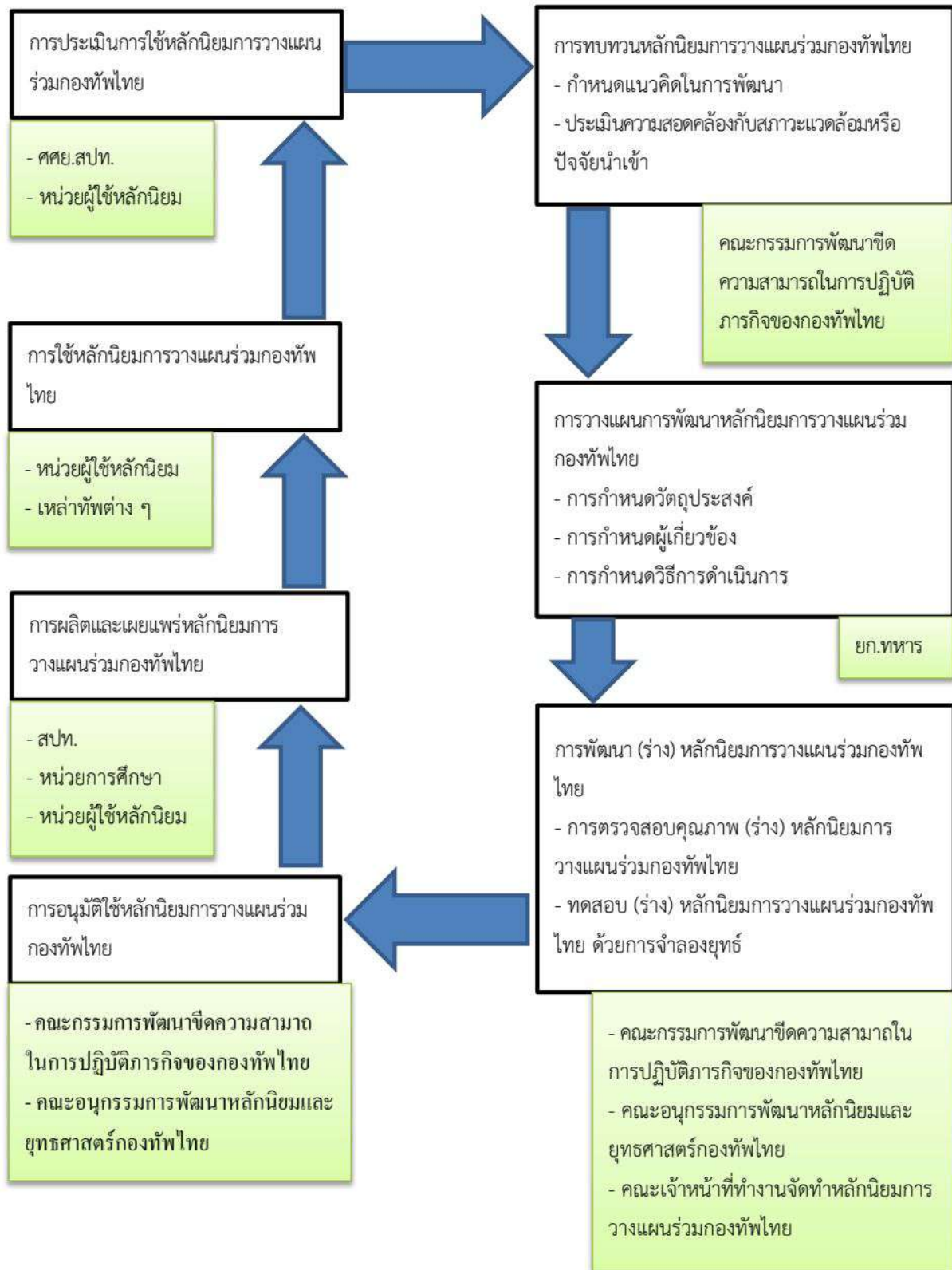
๕. การอนุมัติใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนอนุมัติหลักนิยมโดยผู้บัญชาการทหารสูงสุด เพื่อให้หน่วยปฏิบัติ เหล่าทัพต่าง ๆ นำหลักนิยมไปใช้

๖. การผลิตและเผยแพร่หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนจัดทำเอกสารหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เพื่อการแจกจ่ายให้หน่วยผู้ใช้หลักนิยม โดยสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นส่วนดำเนินการเผยแพร่ ผ่านหน่วยการศึกษา และหน่วยผู้ใช้หลักนิยม

๗. การใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนนำหลักนิยมไปใช้ของหน่วยปฏิบัติ โดยใช้เป็นแนวทางพิจารณา ในการวางแผนการฝึกและการปฏิบัติการในสถานการณ์จริง

๘. การประเมินการใช้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เป็นขั้นตอนสะท้อนผลการปฏิบัติตามหลักนิยมของหน่วยปฏิบัติ ที่นำหลักนิยมไปใช้ในการฝึกภาคสนาม และการปฏิบัติการ ในสถานการณ์จริงให้กับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และกรมยุทธการทหาร เพื่อการปรับแก้ไขหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

จากแนวทางการพัฒนาหลักนิยม ที่ประกอบด้วย ๒ แนวทาง ได้แก่ แนวทางกำหนดความรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย และแนวทางกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย สามารถนำมาเขียนเป็นแผนภาพได้ดังรายละเอียดตามรูปที่ ๕.๑

รูปที่ ๕.๑ แสดงแนวทางการพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

ที่มา : ประมวลโดยคณะผู้วิจัยหมู่เสือ

หลักนิยม คือ สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการทำกิจกรรมใด ๆ ใช้เป็นแนวทางในการกำกับหรือชี้แนะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ จากแนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยที่ได้นั้น จะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือของผู้นำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยไปใช้ และทำให้หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยไม่หยุดนิ่ง โดยได้รับการพัฒนาตามห้วงเวลาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาวะแวดล้อมด้านเทคโนโลยีทางทหารที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วและส่งผลต่อการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ดังนั้นกองทัพไทย ที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง หรือใช้แนวคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง ที่มีการพัฒนาขีดความสามารถด้านอาวุธยุทธโปกรณ์อย่างมาก ตามการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีทางทหาร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยให้มีความสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านเทคโนโลยีทางทหาร อันจะนำมาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมและการใช้กำลังทางทหารที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑.๑ ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายหลักของผู้บังคับบัญชา
- ๑.๒ ควรแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการจัดทำหลักนิยม และสามารถสั่งการในนามผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในการให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเหล่าทัพต่าง ๆ เข้าร่วมในการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย
- ๑.๓ กองทัพไทยควรมีการทดลองนำ (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยไปทดลองปฏิบัติจริง และเผยแพร่เป็นองค์ความรู้ สร้างให้กำลังพลมีทักษะในการปฏิบัติการร่วม
- ๑.๔ ควรต้องมีการกำหนดนโยบายและโครงสร้างในภาพรวมของกองทัพ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิยม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
- ๑.๕ ต้องมีการประเมิน (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลป้อนกลับนำมาปรับปรุง หลักนิยมให้ถูกต้อง สมบูรณ์

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- ๒.๑ ควรมีการนำมิติการปฏิบัติการด้านอื่น ๆ มาร่วมในการพิจารณาจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทยด้วย เช่น มิติไซเบอร์ มิติอวกาศ เป็นต้น

๒.๒ ควรศึกษาร่วมกับบริบทของแต่ละเหล่าทัพ และร่วมกันจัดทำในรูปแบบของ
คณะทำงานร่วมกัน ทั้งกองบัญชาการกองทัพไทย เหล่าทัพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อให้ครอบคลุม
ในทุกมิติ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงกลาโหม. (๒๕๖๖). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๖๖. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/74167>

กองทัพอากาศ. (๒๕๖๒). หลักนิยมกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๒. สืบค้นจาก https://awfc.raf.mi.th/images/News/link-banner/RTAF_Doctrine_2020.pdf

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). เล่มที่ ๑๓๕, ตอนที่ ๘๒ สืบค้นจาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๑). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๐). สืบค้นจาก https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/nsc_policy_66-70-2-.pdf

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ศูนย์บัญชาการทหาร. (๒๕๕๙). “คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๙”. (๒๕๖๖). (ร่าง) หลักนิยมวางแผนร่วมกองทัพอากาศประจำปี ๒๕๖๗. (๒๕๖๖). หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพอากาศประจำปี ๒๕๖๖.

นส.ปร.๓-๐๓ “การควบคุมบังคับบัญชาและอำนาจการยุทธร่วม”. สิงหาคม ๒๕๕๙

นส.ปร.๓-๐๖ “กระบวนการวางแผนร่วม”. กันยายน ๒๕๕๙

เอกสารการวางแผนการทัพ “Campaign Planning Handbook”. หนังสือเผยแพร่ความรู้ ยุค.ทบ.. ๒๕๖๓

ภาษาอังกฤษ

Joint Publication 5-0, 01 December 2020

Joint Military Application Process (ADFP 5.0.1), 15 August 2019

Allied Joint Doctrine For The Planning Of Operation, May 2019

Joint Forces Operation & Doctrine (JFODS5-1) Smart book

ภาคผนวก

ผนวก

แบบสัมภาษณ์

การวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย”

การดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหาร ของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย

๑. เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

แนวทางการสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับ สถานภาพปัจจุบันของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำหลักนียมการวางแผนร่วมกองบัญชาการกองทัพไทย ตลอดจนแนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ซึ่งการให้รายละเอียดข้อมูลของท่าน จะเกิดประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางพัฒนาคู่มือหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย ต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการรุ่นที่ ๖๕ หมู่เสือ

คำอธิบาย

ข้อคำถามสำหรับนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ได้ดำเนินการออกแบบการวิจัย (Research Design) หรือการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือเป็นกระบวนการวิธีการสัมภาษณ์ที่มีรูปแบบหรือมีลักษณะที่ไม่เป็นมาตรฐาน (Unstructured or Unstandardized Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) ซึ่งในการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามนั้น ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน ๓ ตอน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๕ ท่าน มีข้อคำถาม ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ยศ - ชื่อ - สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

.....

ตำแหน่ง.....

.....

สังกัด.....

.....

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานจำนวน ปี.....เดือน.....

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

.....

วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่.....

ตอนที่ ๒ สถานภาพปัจจุบันของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย

(คำอธิบาย หลักนียมด้านการวางแผนร่วม เป็นส่วนหนึ่งของหลักนียมการปฏิบัติการร่วม กองทัพไทย เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสถาบันทางทหารระดับสูง มีความเข้าใจเป็นแนวทางเดียวกันหากต้องมีการปฏิบัติการร่วมเกิดขึ้นในอนาคต)

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่าสถานภาพปัจจุบันของหลักนียมการวางแผนร่วมกองทัพไทย มีสถานภาพเป็นอย่างไร? (เช่น มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ของเนื้อหา และความเหมาะสมกับบริบทในการนำไปใช้กับกองทัพไทย เป็นต้น **โดยอ้างอิงจาก (ร่าง) หลักนียมการวางแผนการยุทธร่วมกองทัพไทย และ (ร่าง) หลักนียมวางแผนร่วมกองทัพไทย)

ประเด็นที่ ๒ ท่านคิดว่า ปัญหา และอุปสรรคใดในการจัดทำหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย ยังไม่ได้รับการอนุมัติให้ใช้?

ประเด็นที่ ๓ ท่านคิดว่าใน (ร่าง) หลักนิยมด้านการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคอะไรบ้าง?

ประเด็นที่ ๔ ท่านมีแนวนโยบาย หรือแผนงาน หรือการเตรียมความพร้อมในการนำ (ร่าง) หลักนิยมด้านการวางแผนร่วม ไปใช้กับหน่วยงานของท่าน หาก (ร่าง) ดังกล่าว ได้รับการพัฒนาจนได้รับการอนุมัติให้ใช้?

ตอนที่ ๓ แนวทางการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย

(คำอธิบาย การพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทยนั้น กระบวนการวางแผนที่ใช้ในกองบัญชาการกองทัพบกไทยและศูนย์บัญชาการทางทหารนั้นประยุกต์ มาจากหลักนิยมของต่างประเทศ ระบบการวางแผนในภาพรวมของกองทัพบกไทยเป็นการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรทางทหารของกองทัพบกอย่างเป็นระบบ ให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ทางทหารได้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีความเชื่อมโยงจากนโยบายระดับยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหมและนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาล โดยรวมมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ๔ ส่วน ประกอบด้วย ๑) ระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System : JSPS) ๒) ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning System : JOPS) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร ๓) ระบบวางแผนพัฒนาขีดความสามารถร่วม (Joint Capability Development Planning System) ๔) ระบบงบประมาณ (Budgeting System))

ประเด็นที่ ๑ มีองค์ประกอบหรือปัจจัย หรือแนวทาง ไດบ้างที่จะพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย ให้ได้รับการอนุมัติให้ใช้?

ประเด็นที่ ๒ ท่านมีนโยบาย แนวความคิด หรือแนวทางการส่งเสริมหรือสนับสนุนในการพัฒนาหลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย อย่างไร?

ประเด็นที่ ๓ มีข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาพัฒนา หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย อย่างไรบ้าง?

ประเด็นที่ ๔ ท่านต้องการปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อมูล เนื้อหา ตลอดจนแนวความคิดในการปฏิบัติ (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพบกไทย ในประเด็นใด และแก้ไข ปรับปรุงอย่างไร?

ประเด็นที่ ๕ ประเด็นข้อเสนอแนะสำคัญอื่นๆ

รายชื่อนักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร หมู่สี่

๑. พ.อ. จิรยุทธ	คงรัตน์	ตำแหน่ง ผอ.กอง กส.ทบ.
๒. พ.อ. อรรถนพ	หนองบัวล่าง	ตำแหน่ง ทก.ศบบ.
๓. น.อ. ภัทรพล	เมืองมณี	ตำแหน่ง รอง ผอ.กสส.สทบ.กบ.ทอ.
๔. น.อ. ประสงค์	หิรัญญการ	ตำแหน่ง ผอ.กกส.ศปร.
๕. น.อ. วิษณุ	จันศิริรัตน์ ร.น.	ตำแหน่ง ประจำ นย.
๖. พ.อ. นนทนิธ	แก้วเอียด	ตำแหน่ง รอง ผอ.กปช.สปก.ยก.ทหาร
๗. น.อ. ประวิทย์	คุณราช	ตำแหน่ง รอง ผอ.กนผ.สนผพ.กพ.ทหาร
๘. พ.อ. จิตติ	มโนขันติ	ตำแหน่ง รอง ผอ.กผค.สจร.ทหาร
๙. พ.อ. จุติเทพ	ปรามค์ปรุ	ตำแหน่ง รอง ผอ.กอง ยศ.ทบ.
๑๐. พ.อ. มีชัย	แสงสุชีลักษณ์	ตำแหน่ง รอง ผอ.กบก.สสร.กบ.ทหาร
๑๑. น.อ. กิตติพงษ์	ศรีรินยา	ตำแหน่ง รอง ผบ.บн.๔๑
๑๒. พ.อ. อธิป	จรรยาไธสง	ตำแหน่ง ผช.ผอ.กทค.ศทท.สส.ทหาร
๑๓. นาย อภิสิทธิ์	คำภิโร	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาประจวบคีรีขันธ์ สังกัดกรมเจ้าท่า
๑๔. นาย ชยพล	กุลแพทย์	ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น สังกัด ปตท. จำกัด (มหาชน)
๑๕. นาย ชัยฉัตร	บุญรัตน์	ตำแหน่ง รองประธานบริษัท มาลีกรุป จำกัด มหาชน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก จิรยุทธ คงรัตน
วันเดือนปีเกิด	๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘
การศึกษา	ปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ปี ๒๕๔๑ นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๓๔ ปี ๒๕๓๖ นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๔๕ ปี ๒๕๔๑ หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารม้า รุ่นที่ ๔๑ ปี ๒๕๔๑ หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารม้า รุ่นที่ ๔๗ ปี ๒๕๔๗ หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๘๖ ปี ๒๕๕๑ หลักสูตรการจัดงานส่งกำลังบำรุงชั้นสูง รุ่นที่ ๕๕ ปี ๒๕๕๖ หลักสูตร Armor Officer Basic Course (AOB) รุ่นที่ ๓ ปี ๒๕๕๖ หลักสูตร Junior Command and Staff Course (JCSC) รุ่นที่ ๓ ปี ๒๕๕๗ หลักสูตร Armor Captain Career Course (ACCC) รุ่นที่ ๓ ปี ๒๕๕๙
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับกองร้อยรถถัง กองพันทหารม้าที่ ๕ รักษาพระองค์ รองเสนาธิการ กรมทหารม้าที่ ๔ รักษาพระองค์ อาจารย์โรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพลทหารม้าที่ ๒ รักษาพระองค์ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๕ รักษาพระองค์ รองผู้อำนวยการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร ประจำสำนักงานปฏิบัติการกิจรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก ผู้อำนวยการกองวิทยาการ กรมการสัตว์ทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองการสัตว์และเกษตรกรรมที่ ๓ กรมการสัตว์ทหารบก รักษาราชการแทนผู้บังคับศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก อรรถพร หนองบัวล่าง
วันเดือนปีเกิด	๑๒ มีนาคม ๒๕๑๘
การศึกษา	นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๓๕ นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๔๖ ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาการคอมพิวเตอร์) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารปืนใหญ่ รุ่นที่ ๕๒ หลักสูตรศึกษการ binh ทหารบก รุ่นที่ ๔๔ หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารปืนใหญ่ รุ่นที่ ๕๖ หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๘๗ ปี ๒๕๕๒
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับหมวด เรดาร์ค้นหาเป้าหมายเคลื่อนที่ กองร้อยค้นหาเป้าหมาย กองพลทหารปืนใหญ่ นักบินกองบินปีกหมุนที่ ๒ ผู้บังคับกองบินปีกหมุนที่ ๓ กองพันบิน ผู้บังคับกองพันบินที่ ๓ กรมบิน หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง ศูนย์การบินทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้ากองบริการ ศูนย์การบินทหารบก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาอากาศเอก ภัทรพล เมืองมณี
วันเดือนปีเกิด	๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหาร นตท.รุ่นที่ ๓๖ โรงเรียนนายเรืออากาศ นนอ.รุ่นที่ ๔๓ สำเร็จ (ปี ๑) โรงเรียนนายร้อยรวมเหล่าออสเตรเลีย หลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมอากาศยาน โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๑๓ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หลักสูตรเสนาธิการกิจ รุ่นที่ ๕๘
ประวัติการทำงาน	นายทหารคนสนิท เจ้ากรมข่าวทหารอากาศ นายทหารคนสนิท เจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ รักษาการนายทหารคนสนิท ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายยุทธการ รักษาการนายทหารคนสนิท รองเสนาธิการทหารอากาศ ผู้ช่วยนายทหารคนสนิท เสนาธิการทหารอากาศ นายทหารการฝึกพร้อมและผสม กองฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหารอากาศ นายทหารติดต่อประจำกองจัดหาทางทหารกับต่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ นายทหารติดต่อกองทัพอากาศประจำ FMV ณ กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ฝ่ายเสนาธิการประจำกรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ รองผู้อำนวยการกองควบคุมการซ่อมบำรุง สำนักส่งกำลังบำรุง กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ รองผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผน กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองส่งกำลัง สำนักส่งกำลังบำรุง กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาอากาศเอก ประสงค์ หิรัญญการ
วันเดือนปีเกิด	๑๐ มกราคม ๒๕๒๐
การศึกษา	<p>โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๓๗</p> <p>ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ ๔๔</p> <p>ปริญญาโท บริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รุ่นที่ ๑๓</p> <p>โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๑๕</p> <p>โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ ๗๒</p> <p>หลักสูตรครุฑหารชั้นสัญญาบัตร รุ่นที่ ๓๘</p> <p>หลักสูตรนายทหารกิจการพลเรือนทหารบก รุ่นที่ ๒๐</p> <p>หลักสูตรนักบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ รุ่นที่ ๘</p>
ประวัติการทำงาน	<p>นายทหารนโยบายและแผน แผนกนโยบายและแผน กองนโยบายและแผน</p> <p>กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ</p> <p>ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผนกำลังพล</p> <p>กรมกำลังพลทหาร</p> <p>รองผู้อำนวยการกองปฏิบัติการ สำนักปฏิบัติการ ศูนย์ประสานงาน</p> <p>โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง</p> <p>ผู้อำนวยการกองแผนและโครงการ ศูนย์ประสานงานโครงการ</p> <p>อันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง</p> <p>ผู้อำนวยการกองกลาง ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก</p> <p>พระราชดำริและความมั่นคง</p>
ตำแหน่งปัจจุบัน	<p>ผู้อำนวยการกองกิจการพลเรือนและประชาสัมพันธ์ สำนักปฏิบัติการ</p> <p>ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง</p>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอก วิษณุ จันศิริรัตน์
วันเดือนปีเกิด	๒ มีนาคม ๒๕๑๙
การศึกษา	นักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ ๓๖ นักเรียนนายเรือรุ่นที่ ๙๓ (ปริญญาตรีบริหารศาสตรบัณฑิตปี ๒๕๔๓) หลักสูตรชั้นนายเรือ พรรคนาวิกโยธินรุ่นที่ ๓๓ หลักสูตรชั้นนายนาวา พรรคนาวิกโยธินรุ่นที่ ๒๕ หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือรุ่นที่ ๗๒
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับกองร้อยปืนเล็กที่ 3 กองพันทหารราบที่ ๙ รักษาพระองค์ ผู้บังคับกองร้อยกองบังคับการฯ กองพันทหารราบที่ ๗ หัวหน้าฝ่ายการข่าวกองบัญชาการกองพลนาวิกโยธิน ผู้บังคับกองพันทหารขนส่ง ผู้บังคับกองพันฝึกที่ ๔ รองผู้อำนวยการกองอาชีพสงครามสวสดีการทหารเรือ รองผู้อำนวยการกองกิจการพลเรือนหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประจำหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก นนทนิธ แก้วเอียด
วันเดือนปีเกิด	๒๘ มีนาคม ๒๕๒๑
การศึกษา	นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๓๙ นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๕๐ ปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วิทยาศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรการรบแบบจู่โจม รุ่น ๗๙ หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารราบ รุ่นที่ ๑๑๘ หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารราบ รุ่นที่ ๙๓ หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๙๑
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๒๕ รองผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๒๕ ปฏิบัติราชการสนาม ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้บังคับกองร้อยบริการ กองพันบริการ กรมยุทธบริการทหาร หัวหน้าแผนกยุทธการและการข่าว สำนักกองบัญชาการ กองบัญชาการกองทัพไทย หัวหน้าแผนกรักษาความปลอดภัย สำนักข่าวกรอง กรมข่าวทหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองยุทธการ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร รองหัวหน้าส่วนปฏิบัติการข่าวสาร ฝ่ายยุทธการ ศูนย์บัญชาการทางทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองปฏิบัติการพิเศษ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาอากาศเอก ประวิทย์ คุณราช
วันเดือนปีเกิด	๖ พฤษภาคม ๒๕๒๒
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ ๔๐ โรงเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ ๔๗ ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิศวกรรมอากาศยาน) ปริญญาโท วิศวกรรมระบบ (System Engineering in Manufacturing) Shinawatra University โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๑๙ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๖๒ หลักสูตรนักระบาดศาสตร์ รุ่นที่ ๑๓
ประวัติการทำงาน	หัวหน้าแผนกจัดดำเนินงาน กองซ่อมบำรุง กรมช่างอากาศ หัวหน้าแผนกยุทธการและการข่าว กองบังคับการ กรมช่างอากาศ หัวหน้าแผนกกำลังสำรอง กองนโยบายและแผน สำนักงานนโยบายและ แผนกำลังพล กรมกำลังพลทหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักงานนโยบายและแผนกำลังพล กรมกำลังพลทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักงานนโยบายและแผนกำลังพล กรมกำลังพลทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก จิตติ มโนขันติ
วันเดือนปีเกิด	๑๗ ตุลาคม ๒๕๒๑
การศึกษา	ปริญญาตรี เกษศาสตรบัณฑิต ๒๕๔๕ หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าแพทย์ รุ่น ๖๐ ปี ๒๕๕๖ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๙๕ ปี ๒๕๖๐
ประวัติการทำงาน	ประจำแผนกวิทยาการแพทย์ กองวิทยาการแพทย์ สำนักงานแพทย์ทหาร ประจำกองแพทย์ สำนักงานแพทย์ทหาร หัวหน้าแผนและโครงการ กองแผนและโครงการ สำนักงานจเรทหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองวิทยาการแพทย์ สำนักงานแพทย์ทหาร รองผู้อำนวยการ กองสนับสนุน สำนักงานแพทย์ทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการ กองแผนและโครงการ สำนักงานจเรทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอกจตุเทพ ปรารงค์ปฐุ
วันเดือนปีเกิด	๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๘
การศึกษา	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปี ๒๕๔๔ ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการภาครัฐ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นิด้า ปี ๒๕๖๑ หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารสื่อสาร โรงเรียนทหารสื่อสาร รุ่นที่ ๑๕ ปี ๒๕๔๘ หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารสื่อสาร โรงเรียนทหารสื่อสาร รุ่นที่ ๓๕ ปี ๒๕๕๐ หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๙๒ ปี ๒๕๕๖
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับหมวดสื่อสาร กองร้อยกองบังคับการกองพันรบพิเศษที่ ๒ กรมรบพิเศษที่ ๑ ผู้บังคับชุดปฏิบัติการรบพิเศษ กองร้อยรบพิเศษ กองพันรบพิเศษที่ ๒ กรมรบพิเศษที่ ๑ นายทหารยุทธการ กองพลรบพิเศษที่ ๑ หัวหน้าแผนกเตรียมพล กองกำลังพล กรมยุทธศึกษาทหารบก หัวหน้าแผนกยุทธการ กองยุทธการและการข่าว กรมยุทธศึกษาทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการ กองการศึกษาในประเทศ สำนักการศึกษา กรมยุทธศึกษาทหารบก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก มีชัย แสงสุชีลักษณ์
วันเดือนปีเกิด	๘ มกราคม ๒๕๑๗
การศึกษา	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมโยธา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ๒๕๔๒ ปริญญาโท วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทางวิศวกรรม) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ๒๕๕๑ หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๙๒ ปี ๒๕๕๗
ประวัติการทำงาน	หัวหน้าชุดปฏิบัติงานช่าง ชุดช่างพัฒนา หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๔๓ สำนักงานพัฒนาภาค ๔ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา นายทหารสำรวจ แผนกก่อสร้าง กองการช่าง หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ประจำแผนกบริการขนส่ง กองขนส่ง กรมยุทธบริการทหาร ผู้ช่วยนายทหารยุทธการและการข่าว ฝ่ายยุทธการและการข่าว สำนักงานพัฒนาภาค ๕ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา นายทหารยุทธการและการข่าว หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๔ สำนักงานพัฒนาภาค ๕ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาหน่วย ผู้บังคับหน่วยช่างพัฒนา หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๔ สำนักงานพัฒนาภาค ๕ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาหน่วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองบริการ สำนักส่งกำลังบำรุงร่วม กรมส่งกำลังบำรุงทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการ กองบริการ สำนักส่งกำลังบำรุงร่วม กรมส่งกำลังบำรุงทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาอากาศเอก กิตติพงษ์ ศรีรินยา
วันเดือนปีเกิด	๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ ๓๘ โรงเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ ๔๕ ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า) นายทหารช่างกองทางอากาศ รุ่นที่ ๔๑ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๑๖ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๕๙
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับหมวดบิน ๓ ฝูงฝึกชั้นปลาย กองฝึกการบิน โรงเรียนการบิน นายทหารยุทธการ แผนยุทธการ กองบังคับการ กองบิน ๔๑ หัวหน้าแผนกนโยบายและแผน กองนโยบายและแผน สำนักนโยบาย และแผน กรมข่าวทหารอากาศ นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำรองเสนาธิการทหารอากาศ นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำกรมข่าวทหารอากาศ นายทหารฝ่ายอำนวยการ ประจำผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารอากาศ เสนาธิการกองบิน ๔๑ รองผู้บังคับการ กองบิน ๔๑
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประจำกรมยุทธการทหารอากาศ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอกอภิป จรุงภูโสสง
วันเดือนปีเกิด	๖ มีนาคม ๒๕๒๕
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๔๑ ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๕๒ โรงเรียนทหารสื่อสาร กรมการทหารสื่อสาร หลักสูตรชั้นนายร้อย รุ่นที่ ๕๑ และ หลักสูตรชั้นนายพัน รุ่นที่ ๔๕ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๙๓
ประวัติการทำงาน	รองผู้บังคับกองร้อยปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ที่ ๑ กองพันปฏิบัติการ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ กรมการสื่อสารทหาร ผู้บังคับกองร้อยปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ที่ ๓ กองพันปฏิบัติการ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ กรมการสื่อสารทหาร นายทหารฝ่ายยุทธการและการข่าว กองพันปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ กรมการสื่อสารทหาร รองผู้บังคับกองพันปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ กรมการสื่อสารทหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักแผนและอำนาจการสื่อสาร กรมการสื่อสารทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองโทรคมนาคม ศูนย์การโทรคมนาคมทหาร กรมการสื่อสารทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาย อภิสิตธิ์ คำภิโร
วันเดือนปีเกิด	๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓
การศึกษา	ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกาศนียบัตรชั้น ๓ (ต้นหนที่ ๒) ศูนย์ฝึกพาณิชยนาวี กรมเจ้าท่า
ประวัติการทำงาน	ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาเชียงราย ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาเชียงใหม่ ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหนองคาย ผู้อำนวยการส่วนแผนงาน สำนักปฏิบัติการ ๒ ศรชล (กรมเจ้าท่า)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาประจวบคีรีขันธ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาย ชยพล กุลแพทย์
วันเดือนปีเกิด	๓ ธันวาคม ๒๕๒๒
การศึกษา	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้า) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๔๔ ปริญญาโท Master of Applied Science (Electronic System Engineering) University of Regina, Canada ๒๕๔๙
ประวัติการทำงาน	วิศวกร ส่วนเทคนิค ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ กลุ่มธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น วิศวกร บริษัท พีทีที แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด พนักงานวิเคราะห์และวางแผน ส่วนพาณิชย์ ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ พนักงานวิเคราะห์และวางแผนอาวุโส หน่วยบริหารโครงการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้จัดการ ฝ่ายพัฒนาธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นายชัยฉัตร บุญรัตน์
วันเดือนปีเกิด	๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓
การศึกษา	ปริญญาโท MBA สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาตรี วิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัย Rochester Institute of technology
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองประธานกรรมการ บริษัท Malee Group